

PA 2087

.D85

Copy 1

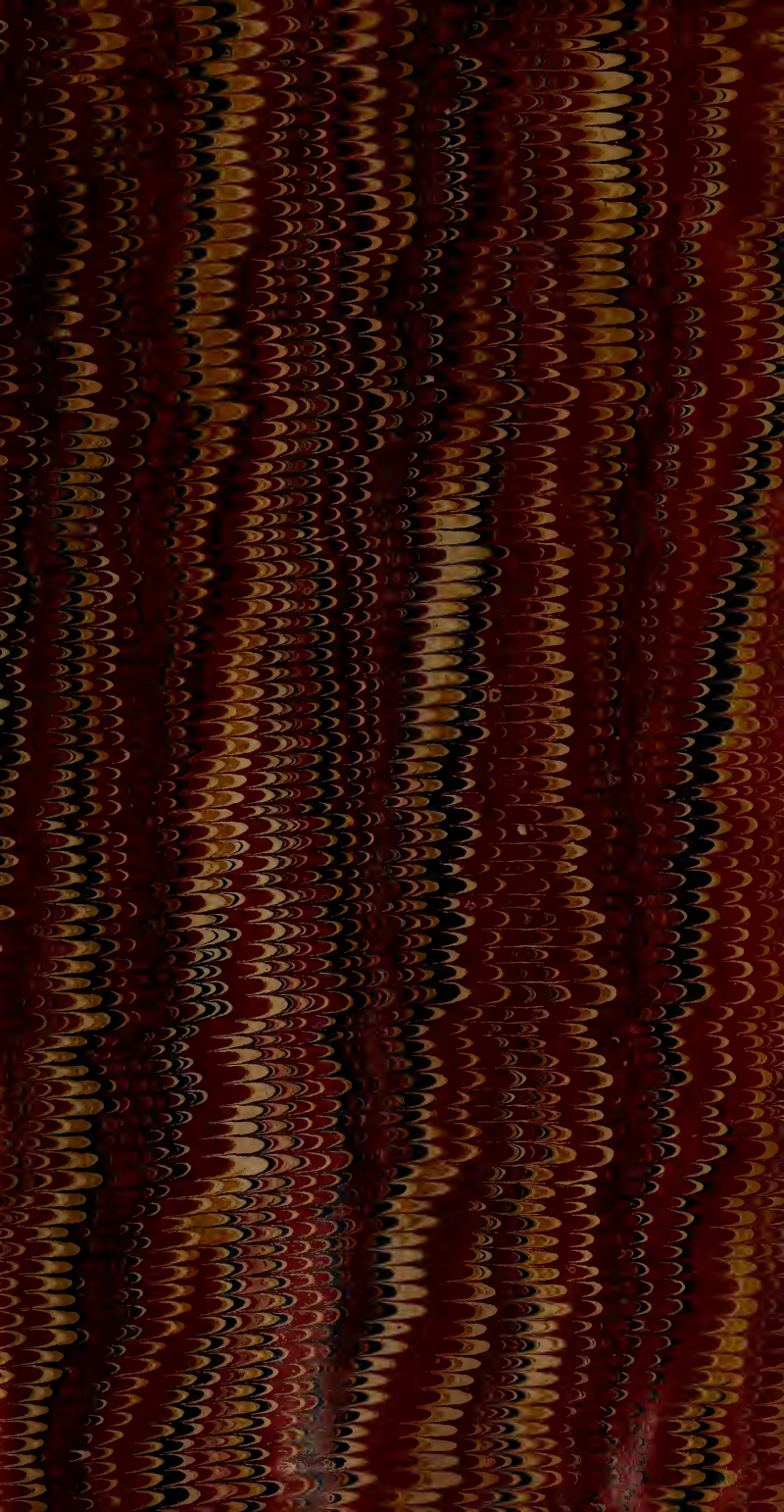
PA
2087
1185

LIBRARY OF CONGRESS.

Chap. PA 2087

Shelf J 85

UNITED STATES OF AMERICA.







Latinski i hrvatski
Priměri za prevodjenje
iz klassičnih pisacah.

Sastavljeni

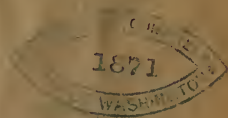
po

J. A. Dünnebieru.

S kratkim rěčoslovjem iz Putsche-ve grammatike.

Drugo izdanje popravi

A. Weber.



U Beču.

U ces. kralj. nakladi školskih knjigah.

1868.

PA2087
1185

Dio pèrvi.

Kratko rěčoslovje.

§. 1. Rěčoslovje (*etymologia*) jest onaj dio slovnice, u kojem se radi o posebnih rěčih i njihovih proměnah. Sve rěči jesu ili

1) *pregibive* (*flexibiles*), kojim se može slika proměnjati, ili

2) *nepregibive*, koje ostaju neproměnjene.

Pregibive rěči jesu ili imena (*nomina*), ili pako glagolji (*verba*). Sve nepregibive rěči zovu se čestice (*particulae*). Proměňjanje imena zove se sklanjanje (*declinatio*), a proměňjanje glagolja sprega (*conjugatio*).

Glava pèrva.

O imenu.

§. 2. Ime je tvojevèrstno:

1) samostavno iliti samostavnik (*substantivum*), n. p. *homo*, čověk;

2) pridavno iliti pridavnik (*adjectivum*), kao *bonus*, dobar;

3) zaime (*pronomen*), n. p. *ego*, ja.

Odsěk pèrvi.

O samostavniku.

§. 3. Samostavnici jesu ona imena, koja znamenuju kakov predmet. Jesu pako ili

1) imena obćinska (*nomina appellativa*), n. p. *domus*, kuća; ili

2) imena vlastita (*nomina propria*), n. p. *Apollo*, *Roma*, *Vesuvius*.

§. 4. U latinskom ima trostruk spol za samostavnike, kao i u hèrvatskom; t. j.

1) mužki spol (*genus masculinum*), n. p. *pater*, otac;

2) ženski spol (*genus femininum*), n. p. *mater*, mati; i

3) srednji spol (*genus neutrum*), n. p. *tempus*, vrème.

§. 5. Spol latinskih rěčih nije uvěk jednak kao u hèrvatskom; n. p.

liber, m. knjiga, f.; | *mensa*, f. stol, m. | *tectum*, n. krov, m.
sol, m. sunce n.; | *penna* f. pero, n. | *caput*, n. glava, f.

S toga se spol latinskih samostavnikah mora naučiti iz stanovitih pravilah. Ova pravila jesu ili obćenita ili posebna.

I. Obćenita pravila o spolu:

1. Mužkoga su spola: imena ljudih, pukovah, rěkah, vėtarah i měsecih.
2. Ženskoga su spola: imena ženah, gradovah, zemaljah, otokah i děrvja.
3. Obćega spola jesu one rěči, koje mogu značiti mužku i žensku glavu.
4. Rěči nesklonive smatraju se kao srednjega spola.

II. Posebna pravila o spolu.

Posebna pravila opreděljuju spolsamostavnikah polag nominativnih svěršetakah.

Pèrva deklinacija.

Glavno pravilo.

Rěči pèrve deklinacije, koje se svěršuju na *a* i na *e*, jesu ženskoga; a ostale na *as* i na *es* jesu mužkoga spola.

Iznimka.

Mnoge rěči na *a* jesu po svojoj naravi mužkoga spola, kao : *scriba*, *nauta*, *incola*; i još k tomu *Hadria*.

Druga deklinacija.

Glavno pravilo.

Mužkoga su spola, koja se svěršuju na : *us*, *er*, *ir*, *ur*; a rěči na *um* jesu srednjega spola.

I z n i m k a 1.

Imena gradovah i dĕrvja na *us* jesu, po 1. obćenitom pravilu, ženskoga spola.

Izvan toga su još slĕdeća ženskoga spola: *alvus, colus, humus, vannus*, pak: *methodus, periŕodus, diphthongus, apostrophus, dialectus i paragraphus*.

I z n i m k a 2.

Sredjnega su spola: *vulgus, virus, pelagus*; samo što *vulgus* može biti i *masculinum*.

Tretja deklinacija.

1. Glavno pravilo.

Muškoga su spola reči na: *o, or, os i er*; i nejednakoslovčane na *e-s*.

I z n i m k a 1.

Ženskoga su spola, koja izlaze na: *do, go, io*; i još k tomu *caro (carnis)*. — Slĕdeća su muška: *ligo, harpago, ordo, margo, scipio, cardo, pugio, titio, septentrio, scorio, vespertilio*.

I z n i m k a 2.

Srednjega su spola: *cor, aequor, marmor i ador*; a ženskoga je: *arbor (arbŕoris)*.

I z n i m k a 3.

Tri reči na *os* jesu ženskoga spola: *cos, dos, eos*; dvĕ srednjega: *os (oris)* usta, i *os (ossis)* kost.

I z n i m k a 4.

Srednjega su spolu na *er*:
ver, cadaver, iter, tuber,
cicer, piper, siser, uber,
zingiber, pipaver, suber,
acer, siler, verber, spinther;
 kao *commune* služi *linther*.

I z n i m k a 5.

Osam reči nejednakoslovčanih na *es* jest ženskoga spola, kao: *quies, inquires, requies; merges, merces, teges; compes i seges*. — *Aes (aeris)* je srednjega, *acindces* muškoga spola.

2. Glavno pravilo.

Ženskoga su spola reči:

- 1) na: *as, is, aus, x, ys*;
- 2) na: *s*, kad pred njim stoji suglasnik;
- 3) na: *es*, ako su jednakoslovčane.

I z n i m k a 1.

Šest řečí na *us* jest mužkoga spola, kao :
vas (vadis), gigas, elēphas, as (assis), mas i adamas;
 tri su srednjega spola: *vas (vasis), fas i nefas.*

I z n i m k a 2.

Mnoge řeči na *is* jesu mužkoga spola, kao :

panis, piscis, crinis, finis,
ignis, lapis, pulvis, cinis,
orbis, amnis i canālis,
sanguis, unguis, glis, annālis,
fascis, axis, funis, ensis,
fustis, vectis, vomis, mensis,
vermis, torris, cucūmis,
postis, follis, mugilis,
cassis, cossis, callis, collis,
sentis, caulis, penis, pollis.

I z n i m k a 3.

Mužkoga su spola: *thorax, calix, fornix, phoenix,* i sve řeči na *ex*; samo su slēdeće ženskoga: *faex (faecis), nex, lex i supellex (supellectilis).*

I z n i m k a 4.

Mužkoga su spola: *fons, mons, pons;* pak: *dodrans, quadrans; dēns, adeps, rudens, confluens i tridens, oriens, occidens.*

3. Glavno pravilo.

Srednjega su spola řeči, koje izlaze :
 na: *a, e, c; l, n, t; i ar, ur, us.*

I z n i m k a 1.

Mužkoga spola řečí ima :

šest na *l*, kao: *sol, consul i mugil, praesul, sal i pugil.*

Deset ih ima na *n*, kao: *pecten, lien, attāgen, lichen, agon, canon, ren, gnomon, horizon i splen.*

Pet na *ur*, kao: *fur i vultur, astur, furfur, turtur.* I najposlē.

Dvě na *us*: *lepus (lepōris) i mus (muris).*

Četvèrta deklinacija.

Glavno pravilo.

Řeči na *us* jesu mužkoga, a na *u* srednjega spola.

I z n i m k a.

Slēdeća na *us* jesu ženska:

tribus, acus, porticus,
domus, nurus, socrus, anus,
idus (iduūm) i manus.

Peta deklinacija.

Rěči pete deklinacije na *es* jesu ženskoga spola.

I z n i m k a.

Meridies je uvěk mužkoga spola; tako i *dies* u pluralu, a u singularu može bit mužkoga ili ženskoga.

§. 6. Izvan spola ima se paziti pri deklinaciji još na broj (*numerus*) i padež (*casus*). Broj je dvovèrstan:

1) jednobroj (*singularis*), kad se govori o jednom predmetu, i

2) višebroj (*pluralis*), kad se govori o više nego jednom predmetu.

§. 7. Padežah ima u svakom broju po šest; a imenuju se ovako: 1. *nominativus*, 2. *genitivus*, 3. *dativus*, 4. *accusativus*, 5. *vocativus* i 6. *ablativus*. Nominativ i vokativ imenuju se *casus recti* (ravni t. j. neovisni), a svi drugi *casus obliqui* (kosi ili ovisni).

§. 8. U latinskom jeziku sklanjaju se imena na pet načinah, veli se dakle, da ima 5 latinskih deklinacijah. Na koju od ovih 5 deklinacijah koja rěč spada, ne-može se svagda poznati iz nominativa, nego iz genitiva, koj se zào uvěk mora uz nominativ naznačiti. Genitivi pako svih 5 deklinaciah izlaze ovako:

I. *ae*; II. *i*; III. *is*; IV. *us*; V. *ei*.

O svih 5 deklinacijah ima se ovo upamtiti: 1) Sva imena srednjega spola imaju akusativ i vokativ jednak s nominativom, koja 3 padeža u pluralu izlaze na *a*. 2. Ablativ plurala jest vazda jednak s dativom plurala.

Pèrva deklinacija.

§. 9. Samostavnici pèrve deklinacije imaju nominativ na *a*, i jesu većinom ženskoga spola. Sklanjaju se ovako:

P a d e ž i.

<i>Sing. nom.</i>	ā	<i>Plur. nom.</i>	ae
<i>gen.</i>	ae	<i>gen.</i>	arum
<i>dat.</i>	ae	<i>dat.</i>	is
<i>acc.</i>	ām	<i>acc.</i>	as
<i>voc.</i>	ā	<i>voc.</i>	ae
<i>abl.</i>	ā	<i>abl.</i>	is

<i>S. nom.</i>	mensā	stol	uvā	grozd	portā	vrata
<i>gen.</i>	mensae	stola	uvae	grozda	portae	vratah
<i>dat.</i>	mensae	stolu	uvae	grozdu	portae	vratom
<i>acc.</i>	mensām	stol	uvām	grozd	portiām	vrata
<i>voc.</i>	mensā	stole	uvā	grozde	portā	vrata
<i>abl.</i>	mensā	stolom	uvā	gozdom	portā	vrati

<i>P. nom.</i>	mensae	stoli	uvae	grozdje	portae	vrata
<i>gen.</i>	mensārum	stolah	uvarum	grozdja	portārum	vratah
<i>dat.</i>	mensīs	stolom	uvis	grozdju	portīs	vratom
<i>acc.</i>	mensās	stole	uvās	grozdje	portās	vrata
<i>voc.</i>	mensae	stoli	uvae	grozdje	portae	vrata
<i>abl.</i>	mensīs	stoli	uvis	grozdjem	portīs	vrati

Uprav tako se sklanjaju samostavnici :

<i>silva</i> , f. šuma ;	<i>cura</i> f. briga ;	<i>bestia</i> , f. životinja ;
<i>victoria</i> , f. pobjeda ;	<i>hora</i> , f. ura ;	<i>ripa</i> , f. brěg (rěke) ;
<i>barba</i> , f. brada ;	<i>janua</i> , f. vrata ;	<i>aqua</i> , f. voda ;
<i>fossa</i> , f. jama ;	<i>insula</i> , f. otok ;	<i>herba</i> , f. trava, zelje ;
<i>stella</i> , f. zvězda.	<i>planta</i> f. rastje.	<i>terra</i> , f. zemlja.

Pazka 1. *Dea* božica i *filias* kći imaju dativ i ablativ plurala na *abus* na mjesto *is*.

Pazka 2. Sve reči pèrve deklinacije, koje izlaze na *ē*, *ās*, *ēs*, jesu iz gèrčkoga jezika, i sklanjaju se u pluralu sasvim jednako kao i pravé latinske izlazeće na *ā*. Rěči na *ē* jesu ženskoga, a one na *ās* i *ēs* muškoga spola. U singularu sklanjaju se ovako :

<i>Sing. nom.</i>	<i>ē</i>	<i>ās</i>	<i>ēs</i>	<i>epitōmē</i>	<i>Messiās</i>	<i>comētēs</i>
<i>gen.</i>	<i>ēs</i>	<i>ae</i>	<i>ae</i>	<i>epitomēs</i>	<i>Messiae</i>	<i>cometae</i>
<i>dat.</i>	<i>ae</i>	<i>ae</i>	<i>ae</i>	<i>epitomae</i>	<i>Messiae</i>	<i>cometae</i>
<i>acc.</i>	<i>ēn</i>	<i>ām</i>	<i>ēn</i>	<i>epitomēn</i>	<i>Messiām</i>	<i>cometēn</i>
<i>voc.</i>	<i>ē</i>	<i>ā</i>	<i>ē</i>	<i>epitomē</i>	<i>Messiā</i>	<i>cometē</i>
<i>abl.</i>	<i>ē</i>	<i>ā</i>	<i>ē</i>	<i>epitome</i>	<i>Messiā</i>	<i>comete</i>

Kao *epitōme*, kratki izvadak, idu još slēdeće: *crambe*, broskve i alčē. Kao *Messias* idu *boreas* sēver, i *satānas* sotona ; kao : *comētes* kometa, ide *dynastes*, vlastnik.

Druga deklinacija.

§. 10. Nominativ druge deklinacije izlazi na pet načina: na *us*, *ir*, *ur*, *um*. Samostavnici na *us*, *er*, *ir*, *ur* jesu muškoga, a na *um* srednjega spola. A sklanjaju se ovako :

<i>Sing. nom.</i>	<i>ūs</i>	<i>ūm</i>	<i>Plur. nom.</i>	<i>ī</i>	<i>ā</i>
<i>gen.</i>	<i>ī</i>	<i>ī</i>	<i>gen.</i>	<i>ōrum</i>	<i>ōrum</i>
<i>dat.</i>	<i>ō</i>	<i>ō</i>	<i>dat.</i>	<i>īs</i>	<i>īs</i>
<i>acc.</i>	<i>ūm</i>	<i>ūm</i>	<i>acc.</i>	<i>ōs</i>	<i>ā</i>
<i>voc.</i>	<i>ē</i>	<i>ūm</i>	<i>voc.</i>	<i>ī</i>	<i>ā</i>
<i>abl.</i>	<i>ō</i>	<i>o</i>	<i>abl.</i>	<i>īs</i>	<i>īs</i>

I. Rěči na *us* i *um*.

<i>Sing. nom.</i>	cerv <u>ūs</u>	bell <u>ūm</u>
<i>gen.</i>	cerv <u>ī</u>	bell <u>ī</u>
<i>dat.</i>	cerv <u>ō</u>	bell <u>ō</u>
<i>acc.</i>	cerv <u>ūm</u>	bell <u>ūm</u>
<i>voc.</i>	cerv <u>ě</u>	bell <u>ūm</u>
<i>abl.</i>	cerv <u>ō</u>	bell <u>ō</u>

<i>Plur. nom.</i>	cerv <u>ī</u>	bell <u>ā</u>
<i>gen.</i>	cerv <u>ōrum</u>	bell <u>ōrum</u>
<i>dat.</i>	cerv <u>īs</u>	bell <u>īs</u>
<i>acc.</i>	cerv <u>ōs</u>	bell <u>ā</u>
<i>voc.</i>	cerv <u>ī</u>	bell <u>ā</u>
<i>abl.</i>	cerv <u>īs</u>	bell <u>īs</u>

II. Rěči na *er*, *ir* i *ur*.

puer	ager
puer <u>ī</u>	agr <u>ī</u>
puer <u>ō</u>	agr <u>ō</u>
puer <u>ūm</u>	agr <u>ūm</u>
puer	ager
puer <u>ō</u>	agr <u>ō</u>

<i>Plur. nom.</i>	puer <u>ī</u>	agr <u>ī</u>
<i>gen.</i>	puer <u>ōrum</u>	agr <u>ōrum</u>
<i>dat.</i>	puer <u>īs</u>	agr <u>īs</u>
<i>acc.</i>	puer <u>ōs</u>	agr <u>ōs</u>
<i>voc.</i>	puer <u>ī</u>	agr <u>ī</u>
<i>abl.</i>	puer <u>īs</u>	agr <u>īs</u>

<i>Cervus</i> , m. jelen ;	<i>bellum</i> , n. rat ;	<i>ager</i> , m. njiva, polje ;
<i>corvus</i> , m. gavran ;	<i>oppidum</i> , n. varoš ;	<i>liber</i> , m. knjiga ;
<i>agnus</i> , m. jagnjac ;	<i>tectum</i> , n. krov ;	<i>culter</i> , m. nož ;
<i>morbis</i> , m. bolest ;	<i>verbum</i> , n. rěč ;	<i>aper</i> , m. vepar ;
<i>malus</i> , m. jabuka	<i>malum</i> , n. jabuka	<i>cancer</i> , m. rak.
(stablo).	(voće).	

Kao *puer*, m. děčak, ide : *vir*, m. muž, pak onda sve one rěči, koje u genitivu neodbacuju samoglasnika *e* iz zadnje slovke *er*, kao su :

1) samostavnici :

adulter, m. preljubnik.
gener, m. zet.
socer, m. tast i svekar.
vesper, m. večer.

pak sastavljeni iz *fero* i *gero* :

armiger, m. oružnik.
signifer, m. zastavnik.

2) pridavnici :

asper, oštar, negladak.
lacer, poderan.
miser, siromah.
prosper, srěčan.
tener, něžan, mekan.

P a z k a 1. Imena vlastita na *ius* (ili *jus*) pokratjuju vokativ iz *ie* (*je*) na *ī*, n. p. *Virgilius*, *Virgīlī* ; *Pompejus*, *Pompēī*. Uprav tako izlazi vokativ od *filius* : *filī*, a od *meus* : *mī*.

P a z k a 2. *Deus* ima i u vokativu *deus* Nominativ i vokativ plurala može bit na tri načina : *dei*, *diī*, *dī* ; a dativ i ablativ može imati : *deis*, *diīs* ili *dīs*.

T r e t j a d e k l i n a c i j a.

§. 11. Rěči tretje deklinacije děle se na dvě věrste :

A) na onakve, kojim nominativ izvan samoga korena neima više ni jedne slovke na kraju ; i B) kojim nominativ ima, izvan korena rěči, još koju slovku na kraju *). Rěči pěrve věrste imaju u nominativu jednu slovku manje nego u genitivu, i stoga se zovu nejednakoslovčane. Rěči druge věrste zovu se jednakoslovčane.

*) Korěn rěči najde se, ako se u genitivu singulara odbaci posleđnja slovka *īs*.

§. 12. Tretja deklinacija ima reči mužkoga, ženskoga i srednjega spola, i to :

M u ž k o g a spola, koje se svršuju na *o, or, os, er*, i nejednakoslovčane na *es*.

Ž e n s k o g a, koje se svršuju na : *as, is, aus, ys, x*, pak jednakoslovčane na *es*; onda *s* sa predidućim suglasnikom; k tomu većina reči na *áo, go, io*, i najposle na *us* sa genitivom na *utis* ili *udis*.

S r e d n j e g a spola jesu, koje izlaze na : *a, e, c, l, n, t, ar, ur, us*.

A) Nejednakoslovčane.

§. 13. Nejednakoslovčane děle se opet na dvoje : I) na onakve, kojim nominativ sastoji iz gologa korena reči bez svakoga dodatka, i II) kojim je u nominativu dodato slovo *s* na kraju korena reči. Na prvu vèrstu spadaju sve nejednakoslovčane, kojim je značaj poluglasnik, a na drugu sve nejednakoslovčane, kojim je značaj nēmi suglasnik *).

I. Nejednakoslovčane s poluglasnim značajem.

§. 14. Nejednakoslovčane sa značajem *l*.

<i>Sing. nom.</i> —	<i>sol, m.</i>	<i>animal, n.</i>	<i>mel, n.</i>
<i>gen.</i> <i>īs</i>	<i>šolis</i>	<i>animālīs</i>	<i>melīs</i>
<i>dat.</i> <i>ī</i>	<i>solī</i>	<i>animālī</i>	<i>mellī</i>
<i>acc.</i> <i>ēm, sr. —</i>	<i>solēm</i>	<i>animal</i>	<i>mel</i>
<i>voc.</i> —	<i>sol</i>	<i>animal</i>	<i>mel</i>
<i>abl.</i> <i>ē. ī</i>	<i>solē</i>	<i>animālī</i>	<i>mellē</i>

<i>Plur. nom.</i> <i>ēs, sr, a, ia</i>	<i>solēs</i>	<i>animalīa</i>	<i>mellā</i>
<i>gen.</i> <i>ūm, ium</i>	<i>solūm</i>	<i>animalīum</i>	<i>mellūm</i>
<i>dat.</i> <i>ībus</i>	<i>solībus</i>	<i>animālībus</i>	<i>mellībus</i>
<i>acc.</i> <i>ēs, sr. a, ia</i>	<i>solēs</i>	<i>animalīa</i>	<i>mellā</i>
<i>voc.</i> <i>ēs, sr. a, ia</i>	<i>solēs</i>	<i>animalīa</i>	<i>mellā</i>
<i>abl.</i> <i>ībus</i>	<i>solībus</i>	<i>animālībus</i>	<i>mellībus</i>

Sol, m. sunce; *animal, n.* živinče; *mel, n.* med;

sal, m. sol. *vecīgal, n.* dohodak. *fel, n.* žuč.

Kao *sol* sklanjaju se još : *consul, ūlis, včćnik*; *exul, ūlis*, prognanik; *pugil, ūlis*, bojnĳik. Kao *animal* sklanjaju se samostavnici na *ar*, kao : *calcar, āris*, ostruga; *exemplar, āris*, izgled. Kao *mel* sklanjaju se : *far, farris*, žito; *os, ossis*, kost.

P a z k a. Ako korēn koje reči izlazi na podvostručen suglasnik, u nominativu se jedan odbacĳi.

*) Poluglasnici (*semivocales*) jesu : *l, m, n, r, s*; a svi ostali suglasnici zovu se nēmi (*mutae*).

§. 15. Nejednakoslovčane sa značajem *n*.

<i>Sing. nom.</i>	leo	homo	carmen
<i>gen.</i>	leōnis	homīnis	carmīnis
<i>dat.</i>	leōni	homīni	carmini
<i>acc.</i>	leonem	hominem	carmen
<i>voc.</i>	leo	homo	carmen
<i>abl.</i>	leone	homine	carmine
<i>Plur. nom.</i>	leones	homines	carmina
<i>gen.</i>	leonum	hominum	carminum
<i>dat.</i>	leonibus	hominibus	carminibus
<i>acc.</i>	leones	homines	carmina
<i>voc.</i>	leones	homines	carmina
<i>abl.</i>	leonibus	hominibus	carminibus

Leo, lav;
latro, lupež;
carbo, ugleň;
actio, čin.

homo, čověk;
Apollo, Apollo;
virgo, děvojka;
hirundo, lastovica.

carmen, pěsan;
nomen, ime;
lumen, světlost;
certamen, borba.

§. 16. Nejednakoslovčane sa značajem *r*.

<i>Sing. nom.</i>	passer	pater	onus
<i>gen.</i>	passēris	patris	onēris
<i>dat.</i>	passeri	patri	oneri
<i>acc.</i>	passerem	patrem	onus
<i>voc.</i>	passer	pater	onus
<i>abl.</i>	passere	patre	onere

<i>Plur. nom.</i>	passeres	patres	onera
<i>gen.</i>	passerum	patrum	onerum
<i>dat.</i>	passeribus	patribus	oneribus
<i>acc.</i>	passeres	patres	onera
<i>voc.</i>	passeres	patres	onerā
<i>abl.</i>	passeribus	patribus	oneribus

Passer, vřebac;
anser, gusak;
agger, nasip, nanos;
carcer, zatvor.

pater, otac;
mater, mati;
frater, brat;
venter, těrbuh.

onus, brěme;
genus, rod, spol;
vulnus, rana;
latus, bok.

<i>Sing. nom.</i>	flos	dolor	pectus	femur
<i>gen.</i>	flōris	dolōris	pectoris	femoris
<i>dat.</i>	flori	dolori	pectori	femori
<i>acc.</i>	florem	dolorem	pectus	femur
<i>voc.</i>	flos	dolor	pectus	femur
<i>abl.</i>	flore	dolore	pectore	femore

<i>Plur. nom.</i>	flores	dolores	pectora	femora
<i>gen.</i>	florum	dolorum	pectorum	femorum
<i>dat.</i>	floribus	doloribus	pectoribus	femoribus
<i>acc.</i>	flores	dolores	pectora	femora
<i>voc.</i>	flores	dolores	pectora	femora
<i>abl.</i>	floribus	doloribus	pectoribus	femoribus

Flos, cvět;
mos, običaj;
ros, rosa;
os, *n.* usta.

dolor, bol;
error, bludnja;
calor, toplina;
color, farba.

pectus, pěrsa;
corpus, tělo;
tempus, vřěme;
decus, dika.

Femur, bedro; *ebur*, slonova kost; *robur*, hrast, i jakost.

<i>Sing. nom.</i>	sulphur	crus
<i>gen.</i>	sulphūris	cruris
	i t. d.	itd.

Kao *sulphur* sumpor, idu *murmur* mèrmljanje, i *fur* tat.

Kao *crus* krak, ide *rus* vladanje, selo : *mus*, *m.* miš; *tellus*, *f.* zemlja.

Paz ka. Rěči izlazeće na *ar* sklánjaju se kao onena *al* (vidi §. 14.)

§. 17. Nejednakoslovčane rěči sa značajem *s* jesu samo tri: *as*, *assis* vèrsta rimskoga novca; *vas*, *vasis* posuda (vidi nepravilna), i *os*, *ossis* kost (v. §. 14).

II. Nejednakoslovčane s nēmim značajem.

§. 18. Nejednakoslovčane sa značajem *b* ili *p*.

<i>Sing. nom.</i>	trabs	princeps
<i>gen.</i>	trabis	principis
<i>dat.</i>	trabi	principi
<i>acc.</i>	trabem	principem
<i>voc.</i>	trabs	princeps
<i>abl.</i>	trabe	principe

<i>Plur. nom.</i>	trabes	principes
<i>gen.</i>	trabum	principum
<i>dat.</i>	trabibus	principibus
<i>acc.</i>	trabes	principes
<i>voc.</i>	trabes	principes
<i>abl.</i>	trabibus	principibus

Trabs, greda;

plebs, puk, ljudinstvo;

Cyclops, *ōpis*, Kyklop.

princeps, knez;

adeps, *adīpis*, salo;

caelebs, *ībis*, neženjen i neudat.

§. 19. Nejednakoslovčane sa značajem *c* ili *g*.

<i>Sing. nom.</i>	dux	grex	judex	remex
<i>gen.</i>	ducis	gregis	judicis	remigis
<i>dat.</i>	duci	gregi	judici	remigi
<i>acc.</i>	ducem	gregem	judicem	remigem
<i>voc.</i>	dux	grex	judex	remex,
<i>abl.</i>	duce	grege	judice	remige

<i>Plur. nom.</i>	duces	greges	judices	remiges
<i>gen.</i>	ducum	gregum	judicum	remigum
<i>dat.</i>	ducibus	gregibus	judicibus	remigibus
<i>acc.</i>	duces	greges	judices	remiges
<i>voc.</i>	duces	greges	judices	remiges
<i>abl.</i>	ducibus	gregibus	judicibus	remigibus

Dux, vodja;

nux, orah;

grex, stado;

rex, kralj;

judex, sudac;

apex, vèrhunac;

<i>pax</i> , mir;	<i>lex</i> , zakon;	<i>artifex</i> , umětnik;
<i>vox</i> , glas;	<i>frux</i> , plod;	<i>frutex</i> , germ;
<i>radix</i> , koren.	<i>conjux</i> , ŭgis, suprug.	<i>remex</i> , vozac.

§. 20. Nejednakoslovčane sa značajem *d* ili *t*.

<i>Sing. nom.</i>	<i>mons</i>	<i>civitas</i>	<i>haeres</i>	<i>miles</i>
<i>gen.</i>	<i>montis</i>	<i>civitatis</i>	<i>haerēdis</i>	<i>militis</i>
<i>dat.</i>	<i>monti</i>	<i>civitati</i>	<i>haeredi</i>	<i>militi</i>
<i>acc.</i>	<i>montem</i>	<i>civitatem</i>	<i>haeredem</i>	<i>miletem</i>
<i>voc.</i>	<i>mons</i>	<i>civitas</i>	<i>haeres</i>	<i>miles</i>
<i>abl.</i>	<i>monte</i>	<i>civitate</i>	<i>haerede</i>	<i>milite</i>

<i>Plur. nom.</i>	<i>montes</i>	<i>civitates</i>	<i>haeredes</i>	<i>milites</i>
<i>gen.</i>	<i>montium</i>	<i>civitatum</i>	<i>haeredum</i>	<i>militum</i>
<i>dat.</i>	<i>montibus</i>	<i>civitatribus</i>	<i>haeredibus</i>	<i>militibus</i>
<i>acc.</i>	<i>montes</i>	<i>civitates</i>	<i>haerades</i>	<i>milites</i>
<i>voc.</i>	<i>montes</i>	<i>civitates</i>	<i>haeredes</i>	<i>milites</i>
<i>abl.</i>	<i>montibus</i>	<i>civitatribus</i>	<i>haeredibus</i>	<i>militibus</i>

<i>Mons</i> , gora;	<i>civitas</i> , grad;	<i>haeres</i> , baštinik;
<i>fons</i> , <i>tis</i> , vrēlo;	<i>astās</i> , <i>tis</i> , doba;	<i>merces</i> , <i>dis</i> , platja;
<i>pars</i> , <i>tis</i> , dio;	<i>pietas</i> , <i>tis</i> , pobožnost;	<i>pes</i> , <i>dis</i> , noga;
<i>frons</i> , <i>dis</i> , hvoja;	<i>virtus</i> , <i>tis</i> , krēpost;	<i>palus</i> , <i>ūdis</i> , bara;
<i>glans</i> , <i>dis</i> , želud.	<i>sacerdos</i> , <i>tis</i> , svetjenik.	<i>pecus</i> , <i>ūdis</i> , marva.

Miles, vojnik; *ovako idu*: *eques*, *itis*, konjik; *comes itis*, pra-ilac; *obses*, *idis*, talac; *praeses*, *idis*, predsjednik.

B) Jednakoslovčane.

§. 21. Jednakoslovčane svēršuju se u nominativu na *is*, *es* i *e*.

<i>Sing. nom.</i>	<i>amnis</i>	<i>nubes</i>	<i>mare</i>
<i>gen.</i>	<i>amnis</i>	<i>nubis</i>	<i>maris</i>
<i>dat.</i>	<i>amni</i>	<i>nubi</i>	<i>mari</i>
<i>acc.</i>	<i>amnem</i>	<i>nubem</i>	<i>mare</i>
<i>voc.</i>	<i>amnis</i>	<i>nubes</i>	<i>mare</i>
<i>abl.</i>	<i>amne</i>	<i>uube</i>	<i>mari</i>

<i>Plur. nom.</i>	<i>amnes</i>	<i>nubes</i>	<i>maria</i>
<i>gen.</i>	<i>amnium</i>	<i>nubium</i>	<i>marium</i>
<i>dat.</i>	<i>amnibus</i>	<i>nubibus</i>	<i>maribus</i>
<i>acc.</i>	<i>amnes</i>	<i>nubes</i>	<i>maria</i>
<i>voc.</i>	<i>amnes</i>	<i>nubes</i>	<i>maria</i>
<i>abl.</i>	<i>amnibus</i>	<i>nubibus</i>	<i>maribus</i>

<i>Amnis</i> , rēka;	<i>nubes</i> , oblak;	<i>mare</i> , more;
<i>navis</i> , brod;	<i>clades</i> , poraz;	<i>rete</i> , mrēža;
<i>avis</i> , ptica;	<i>caedes</i> , ubojstvo,	<i>conclāve</i> , soba;
<i>piscis</i> , riba.	<i>fames</i> , glad.	<i>cubile</i> , ložnica.

P a z k a. Jednakoslovčana imena rēkah i gradovah izlaze u akuzativu jednobroja na *im* mēsto nā *em*, a u ablativu na i mēsto na *e*, kao : *Tibēris* rēka *Tiber* (akuz. *Tiberim*, abl. *Tiberi*); *Neapōlis*, Napolje (akuz. *Neapolim*, abl. *Neapolī*). Tako još slēdeća ime-na : *sitis*, žedja; *tussis*, kašalj; *febris*, groznica; *puppis*, kērma na brodu; *tūrris*, turanj; *secūris*, sēkira, i više drugih.

Četvèrta deklinacija.

§. 22. Rěči IV. deklinacije svèršuju se u nominativu na *ūs* ili na *u*. Samostavnici na *us* jesu mužkoga, a na *u* srednjega spola. Sklanjaju se ovako:

<i>Sing. nom.</i>	ūs	ū	fructūs	cornū
<i>gen.</i>	ūs	ūs	fructūs	cornūs
<i>dat.</i>	ūi	ū	fructūi	cornū
<i>acc.</i>	ūm	ū	fructūm	cornū
<i>voc.</i>	ūs	ū	fructūs	cornū
<i>abl.</i>	ū	ū	fructū	cornū

<i>Plur. nom.</i>	ūs	ūa	fructūs	cornūa
<i>gen.</i>	ūum	ūum	fructūum	cornūum
<i>dat.</i>	ibus	ibus	fructibus	cornibus
<i>acc.</i>	ūs	ūa	fructūs	cornūa
<i>voc.</i>	ūs	ūa	fructūs	cornūa
<i>abl.</i>	ibus	ibus	fructibus	cornibus

<i>Fructus</i> , plod ;	<i>lusus</i> , igra ;	<i>cornu</i> , rog ;
<i>motus</i> , kretnja ;	<i>cursus</i> , těk ;	<i>genu</i> , kolěno ;
<i>sexus</i> , spol.	<i>gradus</i> , stupanj.	<i>tonitru</i> , grom.

P a z k a. Někòje rěči IV. deklinacije imaju dativ i ablativ plurala na *ubus* město na *ibus*. Takve su :

Quercus (hrast), *ficus* (smokva), *acus* (igla),
arcus (luk), *veru*, (ražanj), *lacus* (jezero),
specus (spilja), *tribus*, (odděl), *artus* (udo, član),
portus (lûka), *pecu* (marha), *partus* (porod).

Peta deklinacija.

§. 23. Peta deklinacija izlazi u nominativu na *es*. Samostavnici ove deklinacije jesu ženskoga spola, a sklanjaju se ovako :

<i>Sing. nom.</i>	ēs	dīēs	rēs
<i>gen.</i>	ēi	dīēi	rēi
<i>dat.</i>	ēi	dīēi	rēi
<i>acc.</i>	ēm	dīēm	rēm
<i>voc.</i>	ēs	dīēs	rēs
<i>abl.</i>	ē	dīē	rē

<i>Plur. nom.</i>	ēs	dīēs	rēs
<i>gen.</i>	ērum	dīērum	rērum
<i>dat.</i>	ēbus	dīēbus	rēbus
<i>acc.</i>	ēs	dīēs	rēs
<i>voc.</i>	ēs	dīēs	rēs
<i>abl.</i>	ēbus	dīēbus	rēbus

<i>Dies</i> , dan;	<i>glacies</i> , led;	<i>res</i> , stvar;
<i>rabies</i> , běsnoća;	<i>effigies</i> , slika;	<i>fides</i> , vĕra;
<i>acies</i> , oštrina.	<i>perniciēs</i> , poraz.	<i>spes</i> , ufanje.

P a z k a. U genitivu jednobroja jest predposlĕdnje *e* vazda dugaĕko. Samo u rĕĕih : *res*, *fides* i *spes* je kratko.

§. 24. Nepravilni samostavnici.

A. Nepravilne rĕĕi u širem smislu.

Medju rĕĕi u širem smislu nepravilne spadaju *indeclinabilia*, *defectiva*, *abundantia* i *heterogenea*.

I. *Indeclinabilia* (nesklanjava) zovu se ona imena, koja imaju sve padeže jednake. Sĕmo spadaju imena slovah, n. p. *ālpha*, *gamma*, *delta*.

II. *Defectiva* (manjkava) jesu ona imena, kojim manjka po jedan broj (*defectiva numero*).

1) *defectiva numero* (manjkava u broju) jesu ili *singularia tantum*, kojim manjka plural, kao : *aurum*, *argentum*, *sabūlum*, *sanguis*; ili su *pluralia tantum*, kojim manjka singular, kao :

<i>ambages</i> , um, krivudanje,	<i>libĕri</i> , dĕtca,
<i>angustiae</i> , arum, tĕsnac,	<i>manubiae</i> , plĕn,
<i>argutiae</i> , arum, oštroumnost,	<i>minae</i> , grožnja : prĕtnja,
<i>arma</i> , orum, oružje,	<i>minutiae</i> , malenkost,
<i>cunae</i> , arum,	<i>moenia</i> , ium, gradski zid,
<i>cunabŭla</i> , orum,	<i>nuptiae</i> , pir, svatba,
<i>incunabŭla</i> , orum,	<i>preces</i> , cum, molba,
} zibka,	<i>primitiae</i> , arum, pĕrvine,
<i>dirae</i> , arum, proklinjanje,	<i>reliquiae</i> , arum, ostanak,
<i>divitiae</i> , arum, bogatstvo,	<i>sordes</i> , dium, smrad,
<i>exsequiae</i> , arum, sprovod,	<i>tenĕbrae</i> , arum, mrak,
<i>fauces</i> , ium, Źdrĕlo,	<i>virgulta</i> , orum, gĕrmje.
<i>induciae</i> , arum, primirje,	
<i>insidiae</i> , arum, zasĕda.	

D r u g i o d s ě k.

0 pridavniku.

A. Sklanjanje pridavnikah.

§. 25. Pridavnici jesu one rĕĕi, koje znaĕe vlastitost kojega predmeta. Pridavnik ima tri spola, ali se od svakoga pridavnika nesvĕršuje svaki spol drugaĕije. Zato se pridavnici dĕle na troje : 1) koji imaju tri svĕršetka,

2) koji imaju dva, i 3) koji imaju samo jedan svèršetak za sva tri spola.

I. Pridavnici od trijuh svèršetakah.

Ovi svèršetci jesu: *us, a, um, i er, a, um*. Svèršetak na *us* i *er* služi za mužki spol, svèršetak na *a* za ženski, a na *um* za srednji spol. Mužki i srednji spol spada na drugu deklinaciju, a ženski na pèrvu, n. p. *bonus, bona, bonum*, dobar, dobra, dobro; *miser, misera, miserum*, bedan, bedna, bedno.

<i>S. nom.</i>	<i>bonus</i>	<i>bona</i>	<i>bonum</i>	<i>miser</i>	<i>misera</i>	<i>miserum</i>
<i>gen.</i>	<i>boni</i>	<i>bonae</i>	<i>boni</i>	<i>miseri</i>	<i>miserae</i>	<i>miseri</i>
<i>dat.</i>	<i>bono</i>	<i>bonae</i>	<i>bono</i>	<i>misero</i>	<i>miserae</i>	<i>misero</i>
<i>acc.</i>	<i>bonum</i>	<i>bonam</i>	<i>bonum</i>	<i>miserum</i>	<i>miseram</i>	<i>miserum</i>
<i>voc.</i>	<i>bone</i>	<i>bona</i>	<i>bonum</i>	<i>miser</i>	<i>misera</i>	<i>miserum</i>
<i>abl.</i>	<i>bono</i>	<i>bona</i>	<i>bono</i>	<i>misero</i>	<i>misera</i>	<i>misero</i>

<i>P. nom.</i>	<i>boni</i>	<i>bonae</i>	<i>bona</i>	<i>miseri</i>	<i>miserae</i>	<i>misera</i>
<i>gen.</i>	<i>bonorum</i>	<i>bonarum</i>	<i>bonorum</i>	<i>miserorum</i>	<i>miserarum</i>	<i>miserorum</i>
<i>dat.</i>	<i>bonis</i>	<i>bonis</i>	<i>bonis</i>	<i>miseris</i>	<i>miseris</i>	<i>miseris</i>
<i>acc.</i>	<i>bonos</i>	<i>bonas</i>	<i>bona</i>	<i>miseros</i>	<i>miseras</i>	<i>misera</i>
<i>voc.</i>	<i>boni</i>	<i>bona</i>	<i>bonae</i>	<i>miseri</i>	<i>miserae</i>	<i>misera</i>
<i>abl.</i>	<i>bonis</i>	<i>bonis</i>	<i>bonis</i>	<i>miseris</i>	<i>miseris</i>	<i>miseris</i>

Tako se sklanjaju:

<i>magnus</i> , velik;	<i>latus</i> , širok;	<i>frugifer</i> , plodan;
<i>parvus</i> , mal;	<i>longus</i> , dug;	<i>prosper</i> , srèćan;
<i>albus</i> , bio, bël:	<i>liber</i> , slobodan;	<i>satur</i> , satù-
<i>altus</i> , visok.	<i>asper</i> , negladak.	<i>ra</i> , satùrum, } sit, a, o.

Pazka 1. Mnogi pridavnici izlazeći na *r* odbacuju u ostalih padežih samoglasnik *e* iz posljednje slovke, pak se sklanjaju kao *ager* (vidi §. 10, n. p. *pulcher, pulchra, pulchrum*, lèp; *niger, nigra, nigrum*, cèrn; *ager*, bolan.

Pazka 2. Nèkoji pridavnici, i od njih sastavljeni, imaju u svih spolih genitiv sing. na *ius*, a dat. na *i*. A to su slèdeći:

unus, solus, totus, ultus
uter, alter, neuter, nullus
alius, alteruter.

Alius ima u srednjem spolu *aliud*; a dativ *alii* može se pokratiti na *ali*.

II. Pridavnici od dvijuh svèršetakah.

Ovi svèršetci jesu: *is* za mužki i ženski spol, a *e* za srednji. Oba svèršetka sklanjaju se kao jednakoslovčani samostavnici tretje deklinacije, samo što im ablativ sing. vazda (takodjer u mužkom i ženskom spolu) izlazi na *i*, n. p. *facilis, facile*, lahak ili lasan.

<i>Sing. nom.</i>	<i>facilis</i>	<i>facile</i>
<i>gen.</i>	<i>facilis</i>	<i>facilis</i>
<i>dat.</i>	<i>facili</i>	<i>facili</i>
<i>acc.</i>	<i>facilem</i>	<i>facile</i>
<i>voc.</i>	<i>facilis</i>	<i>facile</i>
<i>abl.</i>	<i>facili</i>	<i>facili</i>

<i>Plur. nom.</i>	<i>faciles</i>	<i>facilia</i>
<i>gen.</i>	<i>facilium</i>	<i>facilium</i>
<i>dat.</i>	<i>facilibus</i>	<i>facilibus</i>
<i>acc.</i>	<i>faciles</i>	<i>faciles</i>
<i>voc.</i>	<i>faciles</i>	<i>facilia</i>
<i>abl.</i>	<i>facilibus</i>	<i>facilibus</i>

Tako *dulcis*, sladak; *fortis*, hrabar, *grandis*, velik;
lenis, tih; *gravis*, težak; *suavis*, ljubak;
mollis, mehak; *levis*, lahak; *similis*, sličan.

Pazka. Někoi pridavnici od dvijuh svēršetakah na *ris*, *re*, običavaju u mužkom spolu odbaciti *is*, pak onda primu *e* pred *r*, i tako postanu pridavnici od trijuh svēršetakah, ali zato ostaju u 3. deklinaciji. Tavki jesu:

<i>acer</i> , alđer, <i>terrester</i> ,	<i>acer</i> , oštar;	<i>alacer</i> , bodar;
<i>celer</i> , celđer, <i>saluber</i> ,	<i>celer</i> , bërz;	<i>celđer</i> , slavan;
<i>paluster</i> , puter, <i>volucer</i> ,	<i>puter</i> , gnjil, trul;	<i>terrester</i> , zemaljski;
<i>campester</i> i <i>silvester</i> ,	<i>saluber</i> , zdrav;	<i>paluster</i> , barast;
<i>equester</i> i <i>pedester</i>	<i>silvester</i> , šumski;	<i>campester</i> , poljski;
	<i>volucer</i> , krilat;	<i>equester</i> , konjički;
	<i>pedester</i> , pęšački.	

Sklanjaju se ovako: *Sing. nom. acer, acris, acré*; *gen. acris*; *dat. acri*; *acc. acrem*; *acre*; *voc. acer, acris, acre*; *abl. acri*; *Plur. nom. acres, acria* itd.

III. Pridavnici od jednoga svēršetka.

Sěmo spadaju svi ostali pridavnici, i još k tomu participiji praesentis. Svi pridavnici od jegnoga svēršetka spadaju na tretju deklinaciju, n. p. *felix*, srećan; *prudens*, providan, razborit.

<i>Sing. nom.</i>	<i>felix</i>	<i>prudens</i>
<i>gen.</i>	<i>felīcis</i>	<i>prudentis</i>
<i>dat.</i>	<i>felīci</i>	<i>prudenti</i>
<i>acc.</i>	<i>felīcem</i> , sr. <i>felix</i>	<i>prudentem</i> , sr. <i>prudens</i>
<i>voc.</i>	<i>felix</i>	<i>prudens</i>
<i>abl.</i>	<i>felīce</i> ili <i>felīci</i>	<i>prudente</i> ili <i>prudenti</i>

<i>Plur. nom.</i>	<i>felīces</i> , sr. <i>felicia</i>	<i>prudentes</i> , sr. <i>prudentia</i>
<i>gen.</i>	<i>felīcium</i>	<i>prudentium</i>
<i>dat.</i>	<i>felīcibus</i>	<i>prudentibus</i>
<i>acc.</i>	<i>felīces</i> , sr. <i>felicia</i>	<i>prudentes</i> , sr. <i>prudentia</i>
<i>voc.</i>	<i>felīces</i> , sr. <i>felicia</i>	<i>prudentes</i> , sr. <i>prudentia</i>
<i>abl.</i>	<i>felīcibus</i>	<i>prudentibus</i>

Tako :

<i>audax</i> , smėlan;	<i>sapiens</i> , mudar;	<i>solers</i> , vėšt ;
<i>fallax</i> , varav ;	<i>constans</i> , stalan ;	<i>iners</i> , trom ;
<i>simplex</i> , ĩcis, prost,	<i>petulans</i> , objėstan ;	<i>concors</i> , <i>dis</i> , slozan,
jednostavan ;		skladan.

B. Prispodob a pridavnik a h.

§. 26. Latinski jezik ima tri stupnja prispodob e (*gradus comparationis*), i to

1) *positivus*, koi kaŹe kakvu vlastitost bez svake prispodob e ;

2) *comparativus*, koi kaŹe viši stupanj koje vlastitosti ; i

3) *superlativus*, koi izraŹuje najviši stupanj koje vlastitosti.

Drugi stupanj dėla se tako, da se korėnu rėĉi, kako se u genitivu pokaŹe (po odbaĉenom *i* ili *is*), doda za muŹki i Źenski spol *ior* (gen. *iōris*), a za srednji spol *ius* (gen. *ioris*).

Tretji stupanj dėla se iz istoga korėna, samo da mu se doda *issimus*, *issima*, *issimum*, n. p. *doctus*, *a*, *um*, uĉen : *doctior*, *ius*, uĉeniji : *doctissimus*, *a*, *um*, najuĉeniji. Tako :

<i>Positivus.</i>	<i>Comparativus.</i>	<i>Superlativus.</i>
<i>longus</i> , <i>a</i> , <i>um</i> .	<i>longior</i> , <i>ius</i> ,	<i>longissimus</i> , <i>a</i> , <i>um</i> ;
<i>suavis</i> , <i>e</i> ,	<i>suavior</i> , <i>ius</i> ,	<i>suavissimus</i> , <i>a</i> , <i>um</i> ;
<i>audax</i> , <i>ācis</i> ,	<i>audacior</i> , <i>ius</i> ,	<i>audacissimus</i> , <i>a</i> , <i>um</i> ;
<i>prudens</i> , <i>ntis</i> ,	<i>prudentior</i> , <i>ius</i> ,	<i>prudantissimus</i> , <i>a</i> , <i>um</i> .

§. 27. Tretji stupanj naĉinjavu drugaĉije :

1) koja se svėršuju u muŹkom spolu na *er*, dobivaju k zadnjoj slovc i *er* joŹ *rimus*, *rima*, *rimum*, n. p. *pulcher* : *pulchrrior*, *pulcherrimus* ; *acer* : *acrior*, *acerrimus*. *Vetus* i *nuperus* imaju tretji stupanj kao da izlaze na *er*, t. j. *veterrimus*, prastari i *nuperrimus*, najnoviji.

2) Pridavnici : *facilis*, *difficilis*, *similis*, *dissimilis*, *gracilis* i *humilis* naĉinjavu superlativ tako, da im se posleđnje *is* pretvori u *limus*, n. p. *facillimus*, najlakši ; *gracillimus*, najtanji.

N e p r a v i l n a p r i s p o d o b a .

§. 28. Najobiĉniji su slėdeći pridavnici, koji imaju drugi i tretji stupanj bez svakoga pravila :

bonus, dobar, *melior*, *optimus* ;
malus, zao, *pejor*, *pessimus* ;

magnus, velik, *major*, *maximus*;
parvus, malen, *minor*, *minimus*;
 kao i svi ostali pridavnici svèršujući se na *dicus*, *ficus*,
 i *völus*.

Opisna prispodoba.

§. 29. Na mĕsto pravilnih stupanjah prispodobe ima u latinskom jeziku i opisna prispodoba (*comparatio periphrastica*). Drugi stupanj opiše se tako, da se pĕrvomu stupnju sprĕda stavi *magis*; a tretji stupanj tako, da se istomu pĕrvomu stupnja sprĕda metne *maxime*, n. p. *magis beatus* = *beatior*; *maxime beatus* = *beatissimus*. Ovo opisanje mora se upotĕrebiti kod onih pridavnikah, koji se svèršuju na: *eus*, *ius*, *uus*, n. p. *idoneus*, prikladan; *magis idoneus*, *maxime idoneus*. Uprav tako: *dubius*, dvojan; *necessarius*, potĕrebit; *noxius*, štetan; *arduus*, visok; *ingenuus*, roĊjen slobodan.

C. O B r o j n i k u.

§. 30. Na pridavnike spadaju većinom i brojnici (*numeralia*). Pridavni brojnici Ċele se: 1) na glavne brojnike (*cardinalia*); 2) na redne (*ordinalia*); 3) na Ċelne (*distributiva*). Nepridavnilatinski brojnici jesu samo prislovnici brojnici iliti brojni prislovi (*adverbia numeralia*).

1) Glavni broji (*cardinalia*) stoje na pitanje koliko? Od ovih sklanjaju se samo pĕrva tri, zatim stotine (počamši od 200), i najposlĕ plural od *mille*; svi pako ostali jesu nesklanjavi.

2) Redni brojnici (*ordinalia*) stoje na pitanje koji p o r e Ċ u? Ovi brojnici jesu svi pridavni od trijuh svĕršetakah.

3) Ċelni (*distributiva*) stoje na pitanje: p o k o l i k o n a j e d a n p u t? Ova se samo množtveno potĕrebju, a imaju tri svĕršetka.

4) Prislovi brojni (*adverbia numeralia*) stoje na pitanje koliko puta? ili koliko krat?

I) *cardinalia*.

1. unus, una, unum	jedan
2. duo, duae, duo	dva
3. tres, tria	tri
4. quatuor	četiri
5. quinque	pet
6. sex	šest

II) *ordinalia*.

1. primus, a, um,	pĕrvi
2. secundus, a, um,	drugi
3. tertius	tretji
4. quartus	četvĕrti
5. quintus	peti
6. sextus	šesti

7. septem	<i>sedam</i>	7. septīmus	<i>sedmi</i>
8. octo	<i>osam</i>	8. octāvus	<i>osmi</i>
9. novem	<i>devet</i>	9. nonus	<i>deveti</i>
10. decem	<i>deset</i>	10. decīmus	<i>deseti</i>
11. undĕcim	<i>itd.</i>	11. undecimus	<i>itd.</i>
12. duodĕcim		12. duodecimus	
13. tredĕcim		13. tertius decimus	
14. quatuordĕcim		14. quartus decimus	
15. quindĕcim		15. quintus decimus	
16. sedĕcim		16. sextus decimus	
17. septendĕcim		17. septimus decimus	
18. duodeviginti		18. duodevicesimus	
19. undeviginti		19. undevicesimus	
20. viginti		20. vicesimus	
21. unus et viginti		21. unus et vicesimus	
22. duo et viginti		22. alter et vicesimus	
22. tres et viginti		23. tertius et vicesimus	
28. duodetriginta		28. undetricesimus	
29. undetriginta		29. duodetricesimus	
30. triginta		30. tricesimus	
40. quadraginta		40. quadragesimus	
50. quinquaginta		50. quinquagesimus	
60. sexaginta		60. sexagesimus	
70. septuaginta		70. septuagesimus	
80. octoginta		80. octogesimus	
90. nonaginta		90. nonagesimus	
99. undecentum		99. undecentesimus	
100. centum		100. centesimus	
200. ducenti, ae, a		200. ducentesimus	
300. trecenti, ae, a		300. trecentesimus	
400. quadringenti, ae, a		400. quadringentesimus	
500. quingenti, ae, a		500. quingentesimus	
600. sexcenti, ae, a		600. sexcentesimus	
700. septingenti, ae, a		700. septingentesimus	
800. octingenti, ae, a		800. octingentesimus	
900. nongenti, ae, a		900. nongentesimus	
1000. mille		1000. millesimus	
2000. duo millia		2000. bis millesimus	
10000. decem millia		10000. decies millesimus	
50000. quinquaginta millia		50000. quinquagies millesimus	
100000. centum millia		100000. centies millesimus	

III) *distributiva.*

1. singuli, ae, a	<i>po jedan</i>
2. bini, ae, a	<i>po dva</i>
3. terni iiii trini, ae, a	
4. quaterni, ae, a	
5. quini, ae, a	
6. seni, ae, a	
7. septēni, ae, a	
8. octōni, ae, a	
9. novēni, ae, a	
10. deni, ae, a	

IV) *adverbia.*

1. semel	<i>jedankrat</i>
2. bis	<i>dvakrat</i>
3. ter	
4. quater	
5. quinquies	
6. sexies	
7. septies	
8. octies	
9. novies	
10. decies	

11. undēni, ae, a	11. undecies
12. duodēni, ae, a	12. duodecies
13. terni deni	13. terdecies
14. quaterni deni	14. quaterdecies
15. quini deni	15. quinquiesdecies
16. seni deni	16. sexiesdecies
17. septēni deni	17. septiesdecies
18. octōni deni <i>ili</i> duodevicēni	18. duodevicies
19. novēni deni <i>ili</i> undevicēni	19. undevicies
20. vicēni	20. vicies
21. vicēni singuli	21. semel et vicies
22. vicēni bini	22. bis et vicies
23. vicēni terni	23. ter et vicies
28. vicēni octōni	28. octies et vicies
2. vicēni novēni	29. novies et vicies
30. tricēni	30. tricies
40. quadragēni	40. quadragies
50. quinquagēni	50. quinquagies
60. sexagēni	60. sexagies
70. septuagēni	70. septuagies
80. octogēni	80. octogies
90. nonagēni	90. nonagies
99. nonagēni novēni (undecenteni)	99. undecenties
100. centēni	100. centies
200. ducēni	200. ducenties
300. trecēni	300. trecenties
400. quadringēni	400. quadringenties
500. quingēni	500. quingenties
600. sexcēni	600. sexcenties
700. septingēni	700. septingenties
800. octingēni	800. octingenties
900. nongēni	900. nongenties <i>ili</i> noningenties
1000. singula millia	1000. millies
2000. bina millia	2000. bis millies
10000. dena millia	10000. decies millies
50000. quinquagena millia	50000. quinquagies millies
100000. centena millia	100000. centies millies

Glavni broji *unus, duo i tres* sklanjaju se ovako:

<i>Sing. nom.</i>	unus	una	unum
<i>gen.</i>	unīus	unīus	unīus
<i>dat.</i>	unī	unī	unī
<i>acc.</i>	unum	unam	unum
<i>voc.</i>	une	una	unum
<i>abl.</i>	uno	una	uno

<i>Plur. nom.</i>	uni	unae	una
<i>gen.</i>	unorum	unarum	unorum
<i>dat.</i>	unis	unis	unis
<i>acc.</i>	unos	unas	una
<i>voc.</i>	uni	unae	una
<i>abl.</i>	unis	unis	unis

Plur. nom.	duo	duae	duo	tres	tres	tria
gen.	duorum	duarum	duorum	trium	trium	trium
dat.	duobus	duabus	duobus	tribus	tribus	tribus
acc.	duos	duas	duo	tres	tres	tria
abl.	duobus	duabus	duobus	tribus	tribus	tribus

Pazka 1. Kao *duo* sklanju se i *ambo*, *ae*, *o*. Sve ove reči imaju acc. mužkoga spola takodjer na *o* mjesto na *os*, dakle *duo* = *duos*; *ambo* = *ambos*.

Pazka 2. Od sastavljenih brojnikah sklanjaju se obe sastavne česti, n. p. *tertius decimus*, *tertia decima*, *tertium decimum*; *viceni quaterni*, *vicinae quaternae*, *vicena quaterna* itd.

Pazka 3. U glavnih i rednih brojih načinjaju se broji od 21 do 27 pak od 31 do 37 itd. ili na pokazani način tako, da se manji broj postavi sprěda, i sa *et* s većim sveže, ili pako da se manji postavi sa većim bez svakoga veznika, n. p. *duo et viginti* i *viginti duo*, dvadeset i dva; *tertius et tricesimus*, i *tricesimus tertius*, trideset i tretji.

Pazka 4. Redni brojnici od 20 do 30, od 30 do 40 itd. načinjaju se na tri načina; n. p. *viceni singuli*, *viceni bini*, *viceni terni*; ili da manji stoji sprěda s veznikom *et*: *singuli et viceni*, *bini et viceni*, *terni et viceni*; ili takodjer bez veznika, kao: *singuli viceni*, *bini viceni*, *terni viceni* itd.

Pazka 5. Ako se u prislovnih brojnicah (*adverbialia*) od 20 do 30, pak od 30 do 40 itd. stavi veći broj sprěda, onda stoji na volju, da se veznik *et* ili izgovori ili izpusti, n. p. na mjesto *bis et vicies*, *ter et vicies* itd. može se dobro reći: *vicies et bis* ili *vicies bis*, *vices et ter* ili *vicies ter* itd.

Tretji odsěk.

0 zaimenu.

§. 31. Zaimena su reči, koje naznačuju predmete po njihovom odnošenju, u kojem stoje naprama govorećemu. Zaimena se dēle 1) na osobna, 2) pokazna, 3) upitna, 4) odnosna i 5) neopredēljena.

I. O zaimenu osobnom.

§. 32. Osobna zaimena (*pronomina personalia*) dēle se na samostavna i na pridavna.

1) Osobna zaimena samostavna.

Sing. nom.	<i>ego</i>	<i>ja</i>	<i>tu</i>	<i>ti</i>	—	—
gen.	<i>mei</i>	<i>mene, me</i>	<i>tui</i>	<i>tebe, te</i>	<i>sui</i>	<i>sebe, se</i>
dat.	<i>mihi</i>	<i>meni, mi</i>	<i>tibi</i>	<i>tebi, ti</i>	<i>sibi</i>	<i>sebi, si</i>
acc.	<i>me</i>	<i>mene, me</i>	<i>te</i>	<i>tebe, te</i>	<i>se</i>	<i>sebe, se</i>
voc.	—	—	<i>tu</i>	<i>ti!</i>	—	—
abl.	<i>me</i>	<i>mnom</i>	<i>te</i>	<i>tobom</i>	<i>se</i>	<i>sobom</i>

<i>Plur. nom.</i>	<i>nos</i>	<i>mi</i>	<i>vos</i>	<i>vi</i>	kao singular
<i>gen.</i>	<i>nostri</i>	<i>nas</i>	<i>vostri</i>	<i>vas</i>	
<i>dat.</i>	<i>nobis</i>	<i>nam</i>	<i>vobis</i>	<i>vam</i>	
<i>acc.</i>	<i>nos</i>	<i>nas</i>	<i>vos</i>	<i>vas</i>	
<i>voc.</i>	—	—	<i>vos</i>	<i>vi!</i>	
<i>abl.</i>	<i>nobis</i>	<i>nami</i>	<i>vobis</i>	<i>vami</i>	

Pazka 1. *Ego*, ja, znači pèrvu, t. j. govoreću osobu; *tu*, ti, drugu, ili kojoj se govori; a *sui*, sebe, tretju, o kojoj se govori (kao predmet njezina djelovanja).

Pazka 2. Na mjesto genitiva plurala *nostri* i *vestri* ima i genitiv *nostrum* i *vestrum*. Ovaj drugi genitiv upotrebljava se onda, kad je *genitivus partitivus* (genitiv dělnoi) potreban.

Pazka 3. Na mjesto akuzativa i ablativa *se* upotrebljava se često podvostručeno *sese*.

2) Pridavna osobna zaimena.

Pridavna osobna zaimena zovu se i posjedovna (*possessiva*), jer pokazuju predmet kao posjedovanu vlastitost kojegod osobe. Ova zaimena sklanjaju se kao pridavnici od trijuh svèršetakah. Jesu pako sljedeća:

meus, mea, meum, moj; *noster, nostra, nostrum*, naš;
tuus, tua, tuum, tvoj; *vester, vestra, vestrum*, vas;
suus, sua, suum, svoj, njegov.

Pazka 1. *Meus* ima u vokativu singulara mužkoga spola *mi*.

Pazka 2. Zaima tretje osobe (tako samostavno *sui*, kako i pridavno *suus, sua, suum*) zove se takodjer povratno (*reflexivum*), budući da se natrag preteže na subjekt iste izreke.

II. O zaimenu pokaznom.

§. 33. Zaimenah pokaznih (*demonstrativa*) ima šest:

- 1) *hic, haec, hoc*, ovaj, ova, ovo;
- 2) *ille, illa, illud*, onaj, ona, ono;
- 3) *is, ea, id*, on, ona, ono;
- 4) *idem, eadem, idem*, isti, ista, isto;
- 5) *ipse, ipsa, ipsum*, sam, sama, samo;
- 6) *iste, ista, istud*, taj, ta, to.

<i>Sing. nom.</i>	<i>hic</i>	<i>haec</i>	<i>hoc</i>	<i>ille</i>	<i>illa</i>	<i>illud</i>
<i>gen.</i>	<i>hujus</i>	<i>hujus</i>	<i>hujus</i>	<i>illius</i>	<i>illius</i>	<i>illius</i>
<i>dat.</i>	<i>huic</i>	<i>huic</i>	<i>huic</i>	<i>illi</i>	<i>illi</i>	<i>illud</i>
<i>acc.</i>	<i>hunc</i>	<i>hanc</i>	<i>hoc</i>	<i>illum</i>	<i>illam</i>	<i>illud</i>
<i>abl.</i>	<i>hoc</i>	<i>hac</i>	<i>hoc</i>	<i>illo</i>	<i>illa</i>	<i>illo</i>
<i>Plur. nom.</i>	<i>hi</i>	<i>hae</i>	<i>haec</i>	<i>illi</i>	<i>illae</i>	<i>illa</i>
<i>gen.</i>	<i>horum</i>	<i>harum</i>	<i>horum</i>	<i>illorum</i>	<i>illarum</i>	<i>illorum</i>
<i>dat.</i>	<i>his</i>	<i>his</i>	<i>his</i>	<i>illis</i>	<i>illis</i>	<i>illis</i>
<i>acc.</i>	<i>hos</i>	<i>has</i>	<i>haec</i>	<i>illos</i>	<i>illas</i>	<i>illa</i>
<i>abl.</i>	<i>his</i>	<i>his</i>	<i>his</i>	<i>illis</i>	<i>illis</i>	<i>illis</i>

<i>Sing. nom.</i>	is	ea	id	idem	eādem	idem
<i>gen.</i>	ejus	ejus	ejus	eiusdem	eiusdem	eiusdem
<i>dat.</i>	ei	ei	ei	eidem	eidem	eidem
<i>acc.</i>	eum	eam	id	eundem	eandem	idem
<i>abl.</i>	eo	ea	eo	eōdem	eādem	eōdem

<i>Plur. nom.</i>	ii	eae	ea	iidem	eaedem	eādem
<i>gen.</i>	eōrum	eārum	eōrum	eōrundem	eārundem	eōrundem
<i>dat.</i>	iis	iis	iis	iisdem	iisdem	iisdem
<i>acc.</i>	eos	eas	ea	eosdem	easdem	eādem
<i>abl.</i>	iis	iis	iis	iisdem	iisdem	iisdem

<i>Sing. nom.</i>	ipse	ipsa	ipsum	iste	ista	istud
<i>gen.</i>	ipsius	ipsius	ipsius	istius	istius	istius
<i>dat.</i>	ipsi	ipsi	ipsi	isti	isti	istī
<i>acc.</i>	ipsum	ipsum	ipsum	istum	istam	istud
<i>abl.</i>	ipso	ipsa	ipso	isto	ista	isto

<i>Plur. nom.</i>	ipsi	ipsae	ipsa	isti	istae	ista
<i>gen.</i>	ipsorum	ipsarum	ipsorum	istorum	istarum	istorum
<i>dat.</i>	ipsis	ipsis	ipsis	istis	istis	istis
<i>acc.</i>	ipsos	ipsas	ipsa	istos	istas	ista
<i>abl.</i>	ipsis	ipsa	ipso	istis	istis	istis

P a z k a 1. Zaimenu *hic, haec, hoc* dodaje se čestoputah *ce, n. p. hicce, haecce, hocce*, ovajzi, ovazi, ovozi.

P a z k a 2 Na mjesto *ii* nalazi se *i ei*; na mjesto *iidem* rēdkoputah *eidem*; na mjesto *iis* takodjer *eis*, a na mjesto *iisdem* takodjer *eisdem*.

P a z k a 3. Sa pokaznima zaimeni srodni su slēdeći pokazni pridavnici: 1) *talīs, e*, takov, ovakov i onakov; 2) *tantus, a, um*, tolik, ovolik i onolik; 3) *tot (indecl. samo za višebroji)*, toliko, toliki (t. j. toliko njih).

III. O zaimenih upitnih.

§. 34. Upitna zaimena (*interrogativa*) jesu dva: 1) *quis? quid?* tko? što? — 2) *qui, quae, quod?* koi koja, koje? Pervo se upotrēbljava kao samostavno, a drugo kao pridavno.

<i>Sing. nom.</i>	quis?	quis?	quid?	qui?	quae?	quod?
<i>gen.</i>	cujus?	cujus?	cujus?	cujus?	cujus?	cujus?
<i>dat.</i>	cui?	cui?	cui?	cui?	cui?	cui?
<i>acc.</i>	quem?	qua m?	quid?	quem?	quam?	quod?
<i>abl.</i>	quo?	qua?	qno?	quo?	qua?	quo?

<i>Plur. nom.</i>	qui?	quae?	quae?	qui?	quae?	quae?
<i>gen.</i>	quorum?	quorum?	quorum?	quorum?	quorum?	quorum?
<i>dat.</i>	quibus?	quibus?	quibus?	quibus?	quibus?	quibus?
<i>acc.</i>	quos?	quas?	quae?	quos?	quas?	quae?
<i>abl.</i>	quibus?	quibus?	quibus?	quibus?	quibus?	quibus?

Pazka 1. Oba ova zaimena mogu se povekšati :

- 1) ako se sprěda metue *ec*, n. p. *acquis? ecquid?* tkoli? što li? pak *ecqui? ecquae?* (*ecqua?*) *ecquod?* koi li? koja li? koje li?
 2) ako im se na koncu priděne *nam*, n. p. *quisnam, quidnam?* tko? što? i *quinam? quænam? quodnam?* koi? koja? koje?

Pazka 2. Sa upitnimi zaimeni srodni su upitni pridavnici :
 1) *qualis, e*, kakov? 2) *quantus, a, um*, kolik? 3) *quotus, a, um*, koi po redu?

IV. O zaimenu odnosnom.

§. 35. Zaimena odnosna (*pronomina relativa*) jesu tri :

- 1) *qui, quæ, quod* koi, koja, koje ;
- 2) *quisquis*, mužk. i ž. spol. (řědko *quæquæ*), *quidquid*, tkogod, štogod ;
- 3) *quicunque, quæcunque, quodcunque*, koigod, kojagod, kojegod.

Pěrvo sklanja se kao upitno *qui? quæ? quod?* Od *quisquis* sklanjaju se obe sastavne česti polag *quis?* n. p. *cujuscujus, cuicui*, itd. od *quicunque* sklanja se samo *qui*, n. p. *cujuscunque, cuicunque* itd.

Pazka 1. *Quisquis* upotrěbljava se po pravilu samostavno, a *quicunque* pridavno.

Pazka 2. S odnsnimi zaimeni srodni su odnosni pridavnici: 1) *qualis, e*, kakov; 2) *quantus, a, um*, kolik; 3) *quot*, koliko nas, koliko vas, koliko njih; 4) *qualiscunque, quæcunque*, kakov-god; 5) *quantuscunque*, kolik god; 6) *quocunque* ili *quotquot*, koliko mu drago (nas, vas ili njih).

V. O zaimenu neopreděljenom.

§. 36. Neopreděljena zaimena (*pronomina indefinita*) pokazuju koi predmet ili njegovo odnošenje kao ne sasvim poznato onomu koi govori. Tu su slědeća :

- 1) *quis, m. i f.*, tko (nětko), *quid n.*, što (něšto);
- 2) *qui, quæ, (i qua) quod*, koi (něki);
- 3) *aliquis, m. i f., aliquid, n.*, nětko, něšto;
- 4) *aliqui, aliqua, aliquod*, někoi, někoja, někoje;
- 5) *quidam, quædam, quiddam i quoddam*, někoi izvěstni, někoja izvěstna, někoje izvěstno;
- 6) *quispiam, quæpiam, quidpiam i quodpiam*, ikoi, (itko), ikoja, ikoje (išto);
- 7) *quisquam, (quæquam), quidquam*, itko, išto;
- 8) *quivis, quævis, quidvis i quodvis* } svaki koi ti
- 9) *quilibet, quælibet, quidlibet i quodlibet* } drago, ili koi mu drago;

- 10) *quisque, quaeque, quidque* i *quodque*, svaki;
 11) *unusquisque, unaquaeque, unumquidque* i *unumquodque*, svaki.

Sva ova zaimena sklanjaju se kao upitna *qui?* i *quis?* tako da dodateci: *dam, piam, quam, vis, libet, que*, ne-promjenjeni ostanu. Od *unusquisque* sklanja se i *unus* i *quis*.

P a z k a 1. Srednji spol sa *i*, kao *quid, aliquid* itd. potrebuje se samostavno, a sa *o*, kao *quod, aliquod* itd. pridavno. *Quis* i sve iz njega sastavljene reči upotrebljavaju se višu samostavno negoli pridavno. *Quisquam* uvek kao samostavno.

P a z k a 2. Sa neopredeljenimi zaimeni srodni su pridavnici na vedeni u §. 25. I. pazki 2., i još k tomu *utervis, utràvis, utrumvis* i *uterlibet, utralibet, utrumlibet*, koi ti drago od obojice.

G l a v a d r u g a .

0 g l a g o l j u .

O d s ě k p ě r v i .

D ě l j e n j e g l a g o l j a h .

§. 37. Glagolji (*verba*) zovu se one reči, koje kažu, da koja osoba ili stvar (subjekt) štogod čini ili t ě r p i , ili da se u kakvom stanju nalazi; n. p. *amat*, ljubi, *amatur*, biva ljubljen, *stat*, stoji, *pergit*, ide. Glagolji, koji kažu, da tko štogod radi ili tvori, zovu se tvornji (*activa*); oni pako, koji kažu, da tko štogod t ě r p i , zovu se t ě r p n i (*passiva*); a najposlē oni, koji ne-pokazuju nikakva činjenja ni t ě r p l j e n j a nego samo stanje koje osobe ili stvari, zovu se srednji glagolji (*verba neutra*).

§. 38. Mnogi latinski t ě r p n i glagolji izgubili su s vremenom svoje t ě r p n o značenje, ter tako ima sada glagoljah, koji imaju t ě r p n u sliku ili obličje, a značenje tvorno ili srednje. Buduć da su ovi glagolji svoje t ě r p n o značenje tako rekuć odložili, zovu se odložni glagolji (*verba deponentia*). S toga se razlučuju četiri v ě r s t ě glagoljah (*genera verbi*):

1) tvorna vèrsta (*genus activum*), na koju spadaju svi oni glagolji, koji imaju tvorno obličje i tvorno značenje;

2) tèrpna vèrsta (*genus passivum*), na koju spadaju oni glagolji, koji imaju tèrpno obličje i tèrpno značenje;

3) srednja vèrsta (*genus neutrum*), na koju spadaju glagolji imajući obličje tvorno, a značenje ni tvorno ni tèrpno;

4) odložna vèrsta (*genus deponens*) objima glagolje imajuće tèrpno obličje, a značenje tvorno ili srednje.

§. 39. Izvan tèrpnih glagoljah dèle se svi ostali glagolji (*activa, neutra* i *deponentia*) po njihovom značenju na dva reda, t. j. na glagolje prelazne (*transitiva*), i neprelazne (*intransitiva*):

1) prelazni glagolji (*verba transitiva*) zovu se oni, koji znače onakvo činjenje ili tvorenje, koje prelazi od tvoreće osobe iliti subjekta na drugi koi predmet, n. p. *amo parentes*, ljubim roditelje; *hortor milites*, nagovaram vojnike.

2) neprelazni glagolji (*verba intransitiva*) znače ili stališ koje osobe ili stvari, kao: *sum*, jesam; *sto*, stojim; *sedeo*, sedim; *otior*, u pokoju sam; ili pak onakvo činjenje, koje ostaje u činećoj osobi iliti subjektu, n. p. *eo* idem, *cado*, padam; *gradior*, stupam; *loquor*, pogovaram se, govorim (reči trošim).

Pazka. Někoi srednji glagolji imaju participij perfecta (i sastavljena iz njega vremena kao *futurum, plusquamperfectum* i *futurum II.*) na nalik tèrpećih glagoljah sa srednjim značenjem. Takvi se glagolji zovu *neutro-passiva* ili *semi-deponentia*. i jesu slēdeći:

- 1) *audeo, ausus, sum, audēre*, smēti;
- 2) *gaudeo, gavisus sum, gaudēre*, radovati se;
- 3) *soleo, solitus sum, solēre*, obiçavati;
- 4) *fido, fisis sum, fidēre*, uzdati se.

Odsěk drugi.

0 spregi. (konjugaciji.)

§. 40. Pri spregi iliti konjugaciji glagolja ima se smotriti: 1) osoba, 2) način, i 3) vrēme. Svako od ovih izražuje se svojim vlastitim svēršetkom glagolja.

§. 41. Osobe glagolja jesu tri: 1) pèrva ili koja govori; 2) druga ili kojoj se govori; i 3) tretja o kojoj se govori. Kod svih trijuh osobah razlučuje se opet

singular, ako je govor samo o jednoj. i *plural*, ako je govor o više osobah govorećih, ili kojim se govori, ili o kojih govori.

§. 42. Načinah glagolja ima u širem smislu sedam: 1) pokazni način (*modus indicativus*), 2) vezni (*conjunctivus*), 3) zapovjedni (*imperativus*), 4) neopredjeljeni (*infinitivus*), 5) dionik (*participium*), 6) gerund (*gerundium*) i 7) supin (*supinum*). U užem pako smislu jesu samo tri: pokazni, vezni i zapovjedni. Ova tri načina zovu se također *verbum finitum* (opredjeljeni glagolj), jer znače činjenje koje opredjeljene osobe; četiri pako ostala načina zovu se neopredjeljeni glagolj (*verbum infinitum*), jer im osoba nije opredjeljena.

§. 43. Jednostavnih vremenah ima šest u latinskom jeziku, i zovu se ovako: 1) *praesens*, sadašnje; 2) *imperfectum*, prošlo trajno; 3) *perfectum*, prošlo svršeno; 4) *plusquamperfectum*, predprošlo; 5) *futurum I.*, buduće; i 6) *futurum II.* ili *exactum*, buduće II. ili prošlo.

Indikativ ima svih šest vremenah, konjunktiv samo četiri pèrva, imperativ samo *praesens* i *futurum*, a infinitiv i participi samo *praesens*, *perfectum* i *futurum*. Ali i ova vremena nalaze se jednostavna samo u aktivu, a u passivu sastavljaju se *perfectum*, *plusquamperfectum* i *futurum II.* pomoću glagolja *esse*, radi česa zove se ovaj glagolj pomoćni (*verbum auxiliare*).

Razděl pèrvi.

§. 44. Pomoćni glagolj *sum*, *fui*, *esse*, biti, spreže se ovako:

Indicativus.

		<i>Praesens.</i>			<i>Perfectum.</i>
S.	<i>sum</i>	jesam (sam)	<i>fui</i>	bio sam ili bih	
	<i>es</i>	jesi (si)	<i>fuisti</i>	bio si ili bi	
	<i>est</i>	jest (je)	<i>fuit</i>	bio je ili bi	
Pl.	<i>sumus</i>	jesmo (smo)	<i>fuimus</i>	bili smo ili bismo	
	<i>estis</i>	jeste (ste)	<i>fuistis</i>	bili ste ili biste	
	<i>sunt</i>	jesu (su)	<i>fuērunt</i>	bili su ili biše	
		<i>Imperfectum.</i>			<i>Plusquamperfectum.</i>
S.	<i>eram</i>	bijāh	<i>fuēram</i>	bijāh bio	
	<i>eras</i>	bijāše	<i>fuēras</i>	bijāše bio	
	<i>erat</i>	bijāše	<i>fuērat</i>	bijāše bio	
Pl.	<i>erāmus</i>	bijāsmo	<i>fuērāmus</i>	bijāsmo bili	
	<i>erātis</i>	bijāste	<i>fuērātis</i>	bijāste bili	
	<i>erant</i>	bijāhu	<i>fuērant</i>	bijāhu bili	

	<i>Futurum I.</i>		<i>Futurum II.</i>	
<i>S.</i>	<i>ēro</i>	bit ću (budem)	<i>fuēro</i>	budem
	<i>eris</i>	bit ćeš	<i>fuēris</i>	budeš
	<i>erit</i>	bit će	<i>fuērit</i>	budeš
<i>Pl.</i>	<i>erimus</i>	bit ćemo	<i>fuērimus</i>	budemo
	<i>eritis</i>	bit ćete	<i>fuēritis</i>	budete
	<i>erunt</i>	bit će	<i>fuērint</i>	budu

Conjunctivus.

	<i>Praesens.</i>		<i>Perfectum.</i>	
<i>S.</i>	<i>sim</i>	da sam	<i>fuērim</i>	da sam bio
	<i>sis</i>	da si	<i>fuēris</i>	da si bio
	<i>sit</i>	da je	<i>fuērit</i>	da si bio
<i>Pl.</i>	<i>simus</i>	da smo	<i>fuērimus</i>	da smo bili
	<i>sitis</i>	da ste	<i>fuēritis</i>	da ste bili
	<i>sint</i>	da su	<i>fuērint</i>	da su bili
	<i>Imperfectum.</i>		<i>Plusquamperfect.</i>	
<i>S.</i>	<i>essem</i>	bio bih	<i>fuissem</i>	bio bih bio
	<i>esses</i>	bio bi	<i>fuiesses</i>	bio bi bio
	<i>esset</i>	bio bi	<i>fuiisset</i>	bio bi bio
<i>Pl.</i>	<i>essemus</i>	bili bismo	<i>fuissemus</i>	bili bismo bili
	<i>essētis</i>	bili biste	<i>fuiissetis</i>	bili biste bili
	<i>essent</i>	bili bi	<i>fuiissent</i>	bili bi bili

Imperativus.

	<i>Praesens.</i>		<i>Futurum.</i>	
<i>S.</i>	<i>es</i>	budi	<i>esto</i>	da budeš
	—	—	<i>esto</i>	da bude
<i>Pl.</i>	<i>este</i>	budite	<i>estōte</i>	da budete
	—	—	<i>sunto</i>	da budu

Infinitivus.

<i>Pr.</i>	<i>esse</i>	biti (i da sam)
<i>Prf.</i>	<i>fuisse</i>	da sam, (si, je) bio, itd.
<i>Fut.</i>	<i>futurum esse</i>	da ću biti itd.

Participium.

<i>(ens)</i>	budući, sući
—	—
<i>futurus, a, um.</i>	spravan biti, ili koi će biti.

Pazka 1. Mjesto *fuērunt*, govori se i *fuēre*; a na mjesto: *essem*, *esses*, *esset*, *essent*: *forem*, *fores*, *foret*, *forent*; i najposlē *fore* na mjesto *futurum esse*.

Pazka 2. Participij *futurus, a, um* u savezu sa *sim* ili *essem* služi na mjesto manjkajućega futura konjunktiva.

§. 45. Kao pomoćni glagolj *sum* sprežu se i drugi iz njega sastavljeni glagolji; a to su sljedeći:

<i>absum</i>	<i>abfui</i>	<i>abesse</i>	nebiti tu;
<i>adsum</i>	<i>adfui</i>	<i>adesse</i>	tu biti;
<i>desum</i>	<i>defui</i>	<i>deesse</i>	manjkati;
<i>insum</i>	<i>infui</i>	<i>inesse</i>	nutri biti;
<i>intersum</i>	<i>interfui</i>	<i>interesse</i>	među čim biti;

<i>praesum</i>	<i>praefui</i>	<i>praesse</i>	sprěda, na čelu biti;
<i>subsum</i>	<i>subfui</i>	<i>subesse</i>	pod čim biti;
<i>supersum</i>	<i>superfui</i>	<i>superesse</i>	preostati;
<i>obsum</i>	<i>obfui</i>	<i>obesse</i>	škoditi, uditi;
<i>prosum</i>	<i>profui</i>	<i>prodesse</i>	pruditi, hasniti.

Pazka. *Prodesse* uzima svagđe slovo *d* u srědinu, gđegod za *pro* slědi *e*, n. p. *prosum*, *prodes*, *prodest*, *prosumus*, *prodestis*, *prosunt*; *proderam* itd., *prodessem* itd., *proděro* itd.

Razděl drugi.

O pravilnih konjugacijah.

§. 46. U latinskome meću se četiri konjugacije. Na koju od njih spada koi glagolj, pozna se najlakše iz infinitiva *praesensa*. Infinitiv izlazi ovako:

1: *āre* 2: *ēre* 3: *ěre* 4: *īre*.

Značaj konjugacije (t. j. ono po čem se konjugacija pozna) zove se ono slovo, što ostane na koncu infinitiva, kad mu se odbaci tvorka iliti svěršetak. Konjugacije 1. 2. i 4. imaju tvorku samo *re*, koja kad se odbaci od *amare*, *monere*, *audire*,

Pěrvá konjugacija.

Druga konjugacija.

I. Activum.

amo, *vi*, *ātum*, *āre*,
ljubiti *).

moneo, *ui*, *ītum*, *ēre*,
opomenuti **).

Indicativus.

	<i>Praesens.</i>	
<i>S.</i>	<i>amo</i>	ljubim
	<i>amas</i>	ljubiš
	<i>amat</i>	ljubi
<i>Pl.</i>	<i>amāmus</i>	ljubimo
	<i>amātis</i>	ljubite
	<i>amant</i>	ljube

	<i>Praesens.</i>	
	<i>monēo</i>	opominjem
	<i>mones</i>	opominješ
	<i>monet</i>	opominje
	<i>monēmus</i>	opominjemo
	<i>monētis</i>	opominjete
	<i>monent</i>	opominju

*) Tako:

ornare, kititi;
vituperare, kuditi;
interrogare, pitati;
servare, čuvati, hraniti;
rogare, moliti, prositi;
laudare, hvaliti;
vocare, zvati;
orare, moliti.

**) Tako:

placere, dopadati se;
praebere, podavati;
terrere, strašiti;
coercere, na těsno spraviti;
nocere, škoditi, uditi;
debere, morati;
habere, imati;
exercere, v.žbati.

ostane : *ama*, *mone*, *audi*, dakle je u 1. konjugaciji značaj *a*. u 2. *e*, a u 4. *i*. Tretja pako konjugacija ima tvorku čelo *ere*, koje kad se odbaci, ostane na koncu ili kakov suglasnik, kao : *scribēre*, *dicēre*, *legēre*, *carpēre*; ili pako samoglasnik *u*, kao : *ruēre*, *acuēre*.

Nu tko hoće da bude siguran u sprezanju latinskih glagoljah, mora znati ona četiri korenita vremena, iz kojih se sva ostala izvode. Korenita vremena jesu : 1) *praesens*, 2) *perfectum*, 3) *supinum*, 4) *infinitivus*, koja u pravilnih konjugaciah izlaze ovako :

Conjug.	Praesens.	Perfect.	Supinum.	Infinit.
1.	o	ā - vi	ā - tum	ā - re
2.	ē - o	ui	ī - tum	ē - re
3.	o	si	tum	ē - re
4.	ī - o	ī - vi	ī - tum	ī - re

§. 47. Pravilne konjugacije glagoljah jesu slēdeće :

Tretja konjugacija.

Četvèrta konjugacija.

I. Activum.

carpo, *si*, *tum*, *ēre*,
tèrgati *).

audio, *īvi*, *ītum*, *īre*,
čuti **).

Indicativus.

	Praesens.	
S.	<i>carpo</i>	tèrgam
	<i>carpīs</i>	tèrgaš
	<i>carpit</i>	tèrga
Pl.	<i>carpīmus</i>	tèrgamo
	<i>carpītis</i>	tèrgate
	<i>carpunt</i>	tèrgaju

	Praesens.	
	<i>audio</i>	čujem
	<i>audis</i>	čuješ
	<i>audit</i>	čuje
	<i>audīmus</i>	čujemo
	<i>audītis</i>	čujete
	<i>audiunt</i>	čuju

*) Tako :

repere, puziti ;
serpere, puziti ;
sculpere, izrezavati ;
scalpere, strugati ;
sumere, uzimati, uzeti ;
demere, oduzimati, snimati ;
tegere, pokrivati, kriti ;
regere, upravljati.

**) Tako :

munire, utvèrditi ;
mollire, mekšati ;
custodire, čuvati, stražiti ;
impedire, prěčiti ;
finire, svèršiti ;
nutrire, hraniti, pitati ;
lenire, blažiti ;
scire, znati.

P è r v a k o n j u g a c i j a .

Imperfect.

S.	<i>amābam</i>	ljubljah
	<i>amābas</i>	ljubljaše
	<i>amābat</i>	ljubljaše
Pl.	<i>amābāmus</i>	ljubljasmo
	<i>amābātis</i>	ljubljaste
	<i>amābant</i>	ljubljahu

Futurum I.

S.	<i>amābo</i>	ljubit ću
	<i>amābis</i>	" ćeš
	<i>amābit</i>	" će
Pl.	<i>amābimus</i>	" ćemo
	<i>amābitis</i>	" ćete
	<i>amābunt</i>	" će

Perfectum.

S.	<i>amāvi</i>	ljubih
	<i>amāvistī</i>	" i
	<i>amāvit</i>	" i
Pl.	<i>amāvimus</i>	ljubismo
	<i>amāvistis</i>	" ste
	<i>amāverunt</i>	" se

Plusquamperfect.

S.	<i>amāvēram</i>	biah ljubio
	<i>amāvēras</i>	biaše "
	<i>amāvērat</i>	biaše "
Pl.	<i>amāvērāmus</i>	biasmo ljubili
	<i>amāvērātis</i>	biaste "
	<i>amāvērant</i>	biahu "

Futurum II.

S.	<i>amāvēro</i>	budem ljubio,
	<i>amāvēris</i>	budeš itd.
	<i>amāvērit</i>	bude itd.
Pl.	<i>amāvērimus</i>	budemo ljubili
	<i>amāvēritis</i>	budete itd.
	<i>amāvērint</i>	budu itd.

D r u g a k o n j u g a c i j a .

Imperfectum.

<i>monēbam</i>	opominjah
<i>monēbas</i>	opominjaše
<i>monēbat</i>	opominjaše
<i>monēbāmus</i>	opominjasmo
<i>monēbātis</i>	opominjaste
<i>monēbant</i>	opominjahu

Futurum I.

<i>monēbo</i>	opominjat ću
<i>monēbis</i>	" ćeš
<i>monēbit</i>	" će
<i>monēbimus</i>	" ćemo
<i>monēbitis</i>	" ćete
<i>monēbunt</i>	" će

Perfectum.

<i>monui</i>	opomenuh
<i>monuisti</i>	opomenū
<i>monuit</i>	opomenū
<i>monuimus</i>	opomenusmo
<i>monuistis</i>	opomenuste
<i>monuerunt</i>	opomenuše

Plusquamperfect.

<i>monuēram</i>	biah opomenuo
<i>monuēras</i>	biaše "
<i>monuērat</i>	biaše "
<i>monuērāmus</i>	biasmo opome-
<i>monuērātis</i>	biaste " (nuli
<i>monuērant</i>	biahu "

Futurum II.

<i>monuēro</i>	budem opomenuo
<i>monuēris</i>	budeš opomenuo
<i>monuērit</i>	bude "
<i>monuērīmus</i>	budemo "
<i>monuērītis</i>	budete "
<i>monuērīnt</i>	budu "

*Conjunctivus.**Praesens.*

S.	<i>amem</i>	da ljubim
	<i>ames</i>	da ljubiš
	<i>amet</i>	da ljubi
Pl.	<i>amēmus</i>	da ljubimo
	<i>ametis</i>	da ljubite
	<i>ament</i>	da ljube

Praesens.

<i>monēam</i>	da opominjem
<i>monēas</i>	da opominješ
<i>monēat</i>	da opominje
<i>monēāmus</i>	da opominjemo
<i>monēātis</i>	da opominjete
<i>monēant</i>	da opominju

Tretja konjugacija.

Imperfectum.

S.	<i>carpēbam</i>	tèrgah
	<i>carpēbas</i>	tèrgaše
	<i>carpēbat</i>	tèrgaše
Pl.	<i>carpēbāmus</i>	tèrgasmo
	<i>carpēbātis</i>	tèrgaste
	<i>carpebant</i>	tèrgahu

Futurum I.

S.	<i>carpam</i>	tèrgat	ću
	<i>carpes</i>	"	ćeš
	<i>carpet</i>	"	će
Pl.	<i>carpēmus</i>	"	ćemo
	<i>carpētis</i>	"	ćete
	<i>carpent</i>	"	će

Perfectum.

S.	<i>carpsi</i>	tèrgah
	<i>carpsisti</i>	tèrgà
	<i>carpsit</i>	tèrgà
Pl.	<i>carpsimus</i>	tèrgasmo
	<i>carpsistis</i>	tèrgaste
	<i>carpsērunt</i>	tèrgaše

Plusquamperfectum.

S.	<i>carpsēram</i>	biah	tèrgao
	<i>carpsēras</i>	biaše	"
	<i>carpsērat</i>	biaše	"
Pl.	<i>carpsērāmus</i>	biasmo	tèr-
	<i>carpsērātis</i>	biaste	gali
	<i>carpsērant</i>	biahu	

Futurum II.

S.	<i>carpsēro</i>	budem	tèr- gao
	<i>carpsēris</i>	budeš	"
	<i>carpsērīt</i>	bude	"
Pl.	<i>carpsērīmus</i>	budemo	ter- gali
	<i>carpsērītis</i>	budete	"
	<i>carpsērīnt</i>	budu	"

Četvèrta konjugacija.

Imperfectum.

<i>audiēbam</i>	čujah
<i>audiēbas</i>	čujaše
<i>audiēbat</i>	čujaše
<i>audiēbāmus</i>	čujasmo
<i>audiēbātis</i>	čujaste
<i>audiēbant</i>	čujahu

Futurum I.

<i>audiam</i>	čut	ću
<i>audies</i>	"	ćeš
<i>audiet</i>	"	će
<i>audiēmus</i>	"	ćemo
<i>audiētis</i>	"	ćete
<i>audient</i>	"	će

Perfectum.

<i>audiui</i>	čuh
<i>audivisti</i>	ču
<i>audivit</i>	ču
<i>audivimus</i>	čusmo
<i>audivistis</i>	čuste
<i>audivērunt</i>	čuše

Plusquamperfect.

<i>audivēram</i>	biah	čuo
<i>audivēras</i>	biaše	"
<i>audivērat</i>	biaše	"
<i>audivērāmus</i>	biasmo	čuli
<i>audivērātis</i>	biaste	"
<i>audivērant</i>	biahu	"

Futurum II.

<i>audivēro</i>	budem	čuo
<i>audivēris</i>	budeš	"
<i>audivērīt</i>	bude	"
<i>audivērīmus</i>	budemo	čuli
<i>audivērītis</i>	budete	"
<i>audivērīnt</i>	budu	"

*Conjunctivus.**Praesens.*

S.	<i>carpam</i>	da tèrgam
	<i>carpas</i>	da tèrgaš
	<i>carpat</i>	da tèrga
Pl.	<i>carpāmus</i>	da tèrgamo
	<i>carpātis</i>	da tèrgate
	<i>carpant</i>	da tèrgaju

Praesens.

<i>audiam</i>	da čujem
<i>audias</i>	da čuješ
<i>audiat</i>	da čuje
<i>audiāmus</i>	da čujemo
<i>audiātis</i>	da čujete
<i>audiant</i>	da čuju

Pěrvá konjugacija.

Imperfectum.

S.	<i>amārem</i>	ljubio	bih
	<i>amāres</i>	"	bi
	<i>amāret</i>	"	bi
Pl.	<i>amarēmus</i>	ljubili	bismo
	<i>amarētis</i>	"	biste
	<i>amarent</i>	"	bi

Perfectum.

S.	<i>amavērim</i>	da sam	ljubio
	<i>amavēris</i>	da si	"
	<i>amavērit</i>	da je	"
Pl.	<i>amaverimus</i>	da smo	ljubili
	<i>amaveritis</i>	da ste	"
	<i>amaverint</i>	da su	"

Plusquamperfectum.

S.	<i>amarissem</i>	bio	bih	ljubio
	<i>amarisses</i>	bio	bi	"
	<i>amarisset</i>	"	"	"
Pl.	<i>amarissemus</i>	bili	bismo	lju-
				bili
	<i>amarissētis</i>	"	biste	"
	<i>amarissent</i>	"	bi	"

Druga konjugacija.

Imperfectum.

<i>monērem</i>	opominjao	bih
<i>monēres</i>	"	bi
<i>monēret</i>	"	bi
<i>monerēmus</i>	opominjali	bismo
<i>monerētis</i>	"	biste
<i>monerent</i>	"	bi

Perfectum.

<i>monuērim</i>	da sam	opomenuo
<i>monuēris</i>	"	si
<i>monuērit</i>	"	je
<i>monuērimus</i>	"	smo opomenuli
<i>monueritis</i>	"	ste
<i>monuerint</i>	"	su

Plusquamperfectum.

<i>monuissem</i>	bio	bih	opomenuo
<i>monuisses</i>	"	bi	"
<i>monuisset</i>	"	bi	"
<i>monuissemus</i>	bili	bismo	opo-
			menuli
<i>monuissētis</i>	"	biste	"
<i>monuissent</i>	"	bi	"

Imperativus.

<i>Pr.</i>	<i>amā</i>	ljubi	<i>monē</i>	opominji
	<i>amāte</i>	ljubite	<i>monēte</i>	opominjite
<i>Fut.</i>	<i>amāto</i>	imaš ljubiti	<i>monēto</i>	imaš opominjati
	<i>amāto</i>	ima	<i>monēto</i>	ima
	<i>amatōte</i>	imate	<i>monetōte</i>	imate
	<i>amanto</i>	imāju	<i>monento</i>	imaju

Infinitivus.

Pr.	<i>amāre</i>	ljubiti	<i>monēre</i>	opiminjati, opomenuti
Prf.	<i>amarisse</i>	da sam (si, je)	<i>monuisse</i>	da sam (si, je)
		ljubio, da smo (ste, su)		opomenuo ; da smo (ste, su)
		ljubili		opomenuli
Fut.	<i>amatūrum esse</i>	da ću, (ćeš, će, ćemo, ćete, će)	<i>monitūrum esse</i>	da ću (ćeš, će, ćemo, ćete, će)
		ljubiti		opominjati

Participium.

Pr.	<i>amans</i>	ljubeći	<i>monens</i>	opominjući
Fut.	<i>amatūrus, a, um, 1)</i>	imajući, ljubiti	<i>monitūrus, a, um, 1)</i>	imajući opominjati

Tretja konjugacija.

Imperfectum.

S.	<i>carpērem</i>	têrgao bih
	<i>carpēres</i>	têrgao bi
	<i>carpēret</i>	têrgao bi
Pl.	<i>carperēmus</i>	têrgali bismo
	<i>carperētis</i>	" biste
	<i>carperent</i>	" bi

Perfectum.

S.	<i>carpsērīm</i>	da sam têrgao
	<i>carpsēris</i>	" si "
	<i>carpsērīt</i>	" je "
Pl.	<i>carpserīmus</i>	" smo têrgali
	<i>carpserītis</i>	" ste "
	<i>carpsērīnt</i>	" su "

Plusquamperfectum.

S.	<i>carpsissem</i>	bio bih têrgao
	<i>carpsisses</i>	" bi "
	<i>carpsisset</i>	" bi "
Pl.	<i>sarpsissēmus</i>	bili bismo têrgali
	<i>carpsissētis</i>	" biste "
	<i>carpsissent</i>	" bi "

Četvêrta konjugacija.

Imperfectum.

<i>audīrem</i>	čuo bih
<i>audīres</i>	čuo bi
<i>audīret</i>	čuo bi
<i>audirēmus</i>	čuli bismo
<i>audirētis</i>	čuli biste
<i>audirent</i>	čuli bi

Perfectum.

<i>audivērim</i>	da sam čuo
<i>audivēris</i>	" si "
<i>audivērit</i>	" je "
<i>audiverīmus</i>	" smo čuli
<i>audiverītis</i>	" ste "
<i>audivērīnt</i>	" su "

Plusquamperfectum.

<i>audivissem</i>	bio bih čuo
<i>audivisses</i>	" bi "
<i>audivisset</i>	" bi "
<i>audivissēmus</i>	bili bismo čuli
<i>audivissētis</i>	" biste "
<i>audivissent</i>	" bi "

Imperativus.

Pr.	<i>carpē</i>	têrgaj, utêrgaj	<i>audī</i>	čuj, slušaj
	<i>carpite</i>	têrgajte, utêrgajte		čujte, slušajte
Fut.	<i>carpīto</i>	imaš têrgati	<i>audīto</i>	imaš čuti
	<i>carpīto</i>	ima "	<i>audīto</i>	ima "
	<i>carpitōte</i>	imate "	<i>audītōte</i>	imate "
	<i>carpunto</i>	imaju "	<i>audiunto</i>	imaju "

Infinitivus.

Pr.	<i>carpēre</i>	têrgati, utêrgati	<i>audīre</i>	čuti, slušati
Prf.	<i>carpsisse</i>		<i>audivisse</i>	
		da sam (si, je) têrgao, da smo (ste, su) têrgali		da sam (si, je) čuo, da smo (ste, su) čuli
Fut.	<i>carptūrum</i>	esse da ču (češ, će, čemo, čete, će) têrgati	<i>audītūrum</i>	esse da ču (češ, će, čemo, čete, će) čuti

Participium.

Pr.	<i>carpens</i>	têrgajući	<i>audiens</i>	čujući
Fut.	<i>carptūrus</i> , a, um, 1)	imajući têrgati	<i>audītūrus</i> , a, um, 1)	imajući čuti

Gerundium.

<i>Gen.</i>	<i>amandi</i>	ljubljenja	<i>monendi</i>	opominjanja
<i>Dat.</i>	<i>amando</i>	ljubljenju	<i>monendo</i>	opominjanju
<i>Acc.</i>	<i>amandum</i>	ljubljenje	<i>monendum</i>	opominjanje
<i>Abl.</i>	<i>amando</i>	ljubljenjem ; ljubeć	<i>monendo</i>	opominjanjem ; opominjuć

Supinum.

1.	<i>amātum</i>	ljubit , izlju- bit	<i>monētum</i>	opominjat, opo- menut
2.	<i>amātu</i>	ljubiti	<i>monētu</i>	opominjati, opomenuti

II. *P a s s i v u m.**Indicativus.*

<i>Praesens.</i>			<i>Praesens.</i>		
<i>S.</i>	<i>amor</i>	bivam ljubljen, a, o	<i>monēor</i>	bivam opminjan a, o	
	<i>amāris</i>	bivaš "	<i>monēris</i>	bivaš "	
	<i>amātur</i>	biva "	<i>monētur</i>	biva "	
<i>Pl.</i>	<i>amāmur</i>	bivamo ljubljeni, e, a	<i>monēmur</i>	bivamo opomi- njani, e, a	
	<i>amamini</i>	bivate "	<i>monemini</i>	bivate "	
	<i>amantur</i>	bivaju "	<i>monentur</i>	bivaju "	
<i>Imperfectum.</i>			<i>Imperfectum.</i>		
<i>S.</i>	<i>amābar</i>	bivah ljubljen	<i>monēbar</i>	bivah opominjan	
	<i>amabāris</i>	bivaše "	<i>monēbāris</i>	bivaše "	
	<i>amabātur</i>	bivaše "	<i>monēbātur</i>	bivaše "	
<i>Pl.</i>	<i>amabāmur</i>	bivasmo ljub- jeni	<i>monēbāmur</i>	bivasmo opomi- njani	
	<i>amabamini</i>	bivaste "	<i>monēbamini</i>	bivaste "	
	<i>amabantur</i>	bivahu "	<i>monēbantur</i>	bivahu "	
<i>Futurum I.</i>			<i>Futurum I.</i>		
<i>S.</i>	<i>amābor</i>	bit ću ljubljen	<i>monēbor</i>	bit ću opomi- njan	
	<i>amabēris</i>	bit ćeš "	<i>monēbēris</i>	bit ćeš "	
	<i>amabitur</i>	bit će "	<i>monēbitur</i>	bit će "	
<i>Pl.</i>	<i>amabimur</i>	bit ćemo ljub- ljeni	<i>monēbimur</i>	bit ćemo opomi- njani	
	<i>amabimini</i>	bit ćete "	<i>monēbimini</i>	bit ćete "	
	<i>amabuntur</i>	bit će "	<i>monēbuntur</i>	bit će "	

Tretja konjugacija. | Četvèrta konjugacija.

Gerundium.

<i>Gen.</i>	<i>carpendi</i>	tèrganja	<i>audiendi</i>	čúvenja
<i>Dat.</i>	<i>carpendo</i>	tèrganju	<i>audiendo</i>	čúvenju
<i>Acc.</i>	<i>carpendum</i>	tèrganje	<i>audiendum</i>	čúvenju
<i>Abl.</i>	<i>carpendo</i>	tèrganjem ; tèrgajuć	<i>audiendo</i>	čúvenjem ; čujuć

Supinum.

1.	<i>carptum</i>	tèrgat, utèr- gati	<i>audītum</i>	čut, slušat
2.	<i>carptu</i>	tèrgati	<i>audītu</i>	čuti

II. *P a s s i v u m.**Indicativus.*

<i>Praesens.</i>			<i>Praesens.</i>		
<i>S.</i>	<i>carpor</i>	bivam tèrgan, a, o	<i>audior</i>	bivam čúven, a, o	
	<i>carpēris</i>	bivaš "	<i>audīris</i>	bivaš "	
	<i>carpītur</i>	biva "	<i>audītur</i>	biva "	
<i>Pl.</i>	<i>carpīmur</i>	bivamo tèr- gani, e, a	<i>audīmur</i>	bivamo čúveni, e, a	
	<i>carpīmini</i>	bivate "	<i>andīmini</i>	bivate "	
	<i>carpuntur</i>	bivaju "	<i>audīuntur</i>	bivaju "	
<i>Imperfectum.</i>			<i>Imperfectum.</i>		
<i>S.</i>	<i>carpēbar</i>	bivah tèrgan	<i>audiebar</i>	bivah čúven	
	<i>carpebāris</i>	bivaše "	<i>audiebāris</i>	bivaše "	
	<i>carpbātar</i>	bivaše "	<i>audiebātur</i>	bivaše "	
<i>Pl.</i>	<i>carpebāmur</i>	bivasmo tèr- gani	<i>audiebāmur</i>	bivasmo čúveni	
	<i>carpebamīni</i>	bivaste "	<i>audiebamīni</i>	bivaste "	
	<i>carpebantur</i>	bivahu "	<i>audiebantur</i>	bivahu "	
<i>Futurum I.</i>			<i>Futurum I.</i>		
<i>S.</i>	<i>carpar</i>	bit ću tèrgan	<i>audiar</i>	bit ću čúven	
	<i>carpēris</i>	bit ćeš "	<i>audīēris</i>	bit ćeš "	
	<i>carpētur</i>	bit će "	<i>audīētur</i>	bit će "	
<i>Pl.</i>	<i>carpēmur</i>	bit ćemo tèr- gani	<i>audīēmur</i>	bit ćemo čúveni	
	<i>carpemīni</i>	bit ćete "	<i>audiemīni</i>	bit ćete "	
	<i>carpentur</i>	bit će "	<i>audientur</i>	bit će "	

Pěrvá konjugacija.

Perfectum.

S.	<i>amātus</i> sum	jesam ili bih ljubljen
	<i>amātus</i> es	jesi ili bi itd.
	<i>amātus</i> est	jest ili bi itd.
Pl.	<i>amāti</i> sumus	jesmo ili bismo ljubljeni
	<i>amāti</i> estis	jeste ili biste it.
	<i>amāti</i> sunt	jesu ili biše itd.

Plusquamperfectum.

S.	<i>amātus</i> eram	biah ljubljen
	<i>amātus</i> eras	biaše „
	<i>amātus</i> erat	biaše „
Pl.	<i>amāti</i> erāmus	biasmo ljubljani
	<i>amāti</i> erātis	biaste „
	<i>amāti</i> erant	biahu „

Futurum II.

S.	<i>amātus</i> ero	budem ljubljen
	<i>amātus</i> eris	budeš „
	<i>amātus</i> erit	bude „
Pl.	<i>amāti</i> erimus	budemo ljubljani
	<i>amāti</i> eritis	budete „
	<i>amāti</i> erunt	budu „

Druga konjugacija.

Perfectum.

<i>monitus</i> sum	jesam opomenut
<i>monitus</i> es	jesi „
<i>monitus</i> est	jest „
<i>moniti</i> sumus	jesmo opomenuti
<i>moniti</i> estis	jeste „
<i>moniti</i> sunt	jesu „

Plusquamperfectum.

<i>monitus</i> eram	biah opomenut
<i>monitus</i> eras	biaše „
<i>monitus</i> erat	biaše „
<i>moniti</i> eramus	biasmo opomenuti
<i>moniti</i> eratis	biaste „
<i>moniti</i> erant	biahu „

Futurum II.

<i>monitus</i> ero	budem opomenut
<i>monitus</i> eris	budeš „
<i>monitus</i> erit	bude „
<i>moniti</i> erimus	budemo opomenuti
<i>moniti</i> eritis	budete „
<i>moniti</i> erunt	budu „

*Conjunctivus.**Praesens.*

S.	<i>amer</i>	da bivam ljubljen
	<i>amēris</i>	da bivaš „
	<i>amētur</i>	da biva „
Pl.	<i>amemur</i>	da bivamo ljubljani
	<i>amemini</i>	da bivate „
	<i>amentur</i>	da bivaju „

Imperfectum.

S.	<i>amārer</i>	bio bih ljubljen
	<i>amarēris</i>	bi bi „
	<i>amarētur</i>	bio bi „
Pl.	<i>amaremur</i>	bili bismo ljubljani
	<i>amaremīni</i>	bili biste „
	<i>amarentur</i>	bili bi „

Praesens

<i>monear</i>	da bivam opomeninjan
<i>moneāris</i>	da bivaš „
<i>moneātur</i>	da biva „
<i>moneāmur</i>	da bivamo opomeninjani
<i>moneamini</i>	da bivate „
<i>moneantur</i>	da bivaju „

Imperfectum.

<i>monērer</i>	bio bih opominjan
<i>mōnerēris</i>	bio bi „
<i>monerētur</i>	bio bi „
<i>moneremur</i>	bili bismo opominjani
<i>moneremīni</i>	bili biste „
<i>monerentur</i>	bili bi „

Tretja konjugacija. Četverta konjugacija.

Perfectum.

S.	<i>carptus</i> sum	jesam	ili bih
	<i>carptus</i> es	jesi	ili bi itd.
	<i>carptus</i> est	jest	ili bi itd.
Pl.	<i>carpti</i> sumus	jesmo	ili bismo
	<i>carpti</i> estis	jeste	ili biste itd.
	<i>carpti</i> sunt	jesu	ili biše itd.

Plusquamperfectum.

S.	<i>carptus</i> eram	biah	tèrgan
	<i>carptus</i> eras	biaše	"
	<i>carptus</i> erat	biaše	"
Pl.	<i>carpti</i> eramus	biasmo	tèrgani
	<i>carpti</i> eratis	biaste	"
	<i>carpti</i> erant	biahu	"

Futurum II.

S.	<i>carptus</i> ero	budem	tèrgan
	<i>carptus</i> eris	budeš	"
	<i>carptus</i> erit	bude	"
Pl.	<i>carpti</i> erimus	budemo	tèrgani
	<i>carpti</i> eritis	budete	"
	<i>carpti</i> erunt	budu	"

Perfectum.

<i>auditus</i> sum	jesam	čūven
<i>auditus</i> es	jesi	"
<i>auditus</i> est	jest	"
<i>auditi</i> sumus	jesmo	čūveni
<i>auditi</i> estis	jeste	"
<i>auditi</i> sunt	jesu	"

Plusquamperfectum.

<i>auditus</i> eram	biah	čūven
<i>auditus</i> eras	biaše	"
<i>auditus</i> erat	biaše	"
<i>auditi</i> eramus	biasmo	čūveni
<i>auditi</i> eratis	biaste	"
<i>auditi</i> erant	biahu	"

Futurum II.

<i>auditus</i> ero	budem	čūven
<i>auditus</i> eris	budeš	"
<i>auditus</i> erit	bude	"
<i>auditi</i> erimus	budemo	čūveni
<i>auditi</i> eritis	budete	"
<i>auditi</i> erunt	budu	"

Conjunctivus.

Praesens.

S.	<i>carpar</i>	da bivam	tèrgan
	<i>carpāris</i>	da bivaš	"
	<i>carpātur</i>	da biva	"
Pl.	<i>carpāmur</i>	da bivamo	tèrgani
	<i>carpamīni</i>	da bivate	"
	<i>carpantur</i>	da bivaju	"

Imperfectum.

S.	<i>carperer</i>	bio bih	tèrgan
	<i>carpereris</i>	bio bi	"
	<i>carperetur</i>	bio bi	"
Pl.	<i>carperemur</i>	bili bismo	tèrgani
	<i>carperemini</i>	bili biste	"
	<i>carperentur</i>	bili bi	"

Praesens.

<i>audiar</i>	da bivam	čūven
<i>audiāris</i>	da bivaš	"
<i>audiātur</i>	da biva	"
<i>audiāmur</i>	da bivamo	čūveni
<i>audiamini</i>	da bivate	"
<i>audiantur</i>	da bivaju	"

Imperfectum.

<i>audirer</i>	bio bih	čūven
<i>audireris</i>	bio bi	"
<i>audiretur</i>	bio bi	"
<i>audiremur</i>	bili bismo	čūveni
<i>audiremini</i>	bili biste	"
<i>audirentur</i>	bili bi	"

Pèrva konjugacija.

Perfectum.

S.	<i>amātus</i> <i>sim</i>	da jesam ljub-	ljen
	<i>amātus</i> <i>sis</i>	" jesi	"
	<i>amātus</i> <i>sit</i>	" jest	"
Pl.	<i>amāti</i> <i>simus</i>	" jesmo ljub-	ljeni
	<i>amāti</i> <i>sitis</i>	" jeste	"
	<i>amāti</i> <i>sint</i>	" jesu	"

Plusquamperfectum.

S.	<i>amātus</i> <i>essem</i>	bio bih bio	ljubljen
	<i>amātus</i> <i>esses</i>	bio bi itd.	
	<i>amātus</i> <i>esset</i>	bio bi itd.	
Pl.	<i>amāti</i> <i>essemus</i>	bili bismo bili	ljubljeni
	<i>amāti</i> <i>essetis</i>	bili biste itd.	
	<i>amāti</i> <i>essent</i>	bili bi itd.	

Druga konjugacija.

Perfectum.

<i>monitus</i> <i>sim</i>	da jesam opome-	nut
<i>monitus</i> <i>sis</i>	" jesi	"
<i>monitus</i> <i>sit</i>	" jest	"
<i>moniti</i> <i>simus</i>	" jesmo opome-	nuti
<i>moniti</i> <i>sitis</i>	" jeste	"
<i>moniti</i> <i>sint</i>	" jesu	"

Plusquamperfectum.

<i>monitus</i> <i>essem</i>	bio bih opome-	nut bio
<i>monitus</i> <i>esset</i>	bio bi itd.	
<i>monitus</i> <i>esset</i>	bio bi itd.	
<i>moniti</i> <i>essemus</i>	bili bismo opo-	menuti bili
<i>moniti</i> <i>essetis</i>	bili biste itd.	
<i>moniti</i> <i>essent</i>	bili bi itd.	

Imperativus.

Pr.	<i>amāre</i>	budi ljubljen	<i>monēre</i>	budi opominjan
	<i>amamīni</i>	budite ljub-	<i>monemīni</i>	budite opomi-
		ljeni		njani
Fut.	<i>amātor</i>	imaš bit ljub-	<i>monētor</i>	imaš bit opomin-
		ljen		jan
	<i>amātor</i>	ima	<i>monētor</i>	ima
	<i>amamīnor</i>	imate bit ljub-	<i>monemīnor</i>	imate bit opo-
		ljeni		minjani
	<i>amāntor</i>	imaju	<i>monentor</i>	imaju bit

Infinitivus.

Pr.	<i>amāri</i>	biti ljubljen	<i>monēri</i>	biti opominjan
Prf.	<i>amātum esse</i>	{ da sam bio itd.	<i>monitum esse</i>	{ da sam bio opo-
		ljubljen.		minjan;
Fut.	<i>amatum iri</i>	{ da ću (ćeš itd.)	<i>monitum iri</i>	{ da ću (ćeš itd.)
		bit ljubljen		biti opominjan

Participium.

Prf.	<i>amatus</i> , a, um, ljubljen	<i>monitus</i> , a, um, opominjan i
		opomenut
Fut.	<i>amandus</i> , a, um, imajući bit	<i>monendus</i> , a, um, imajući bi-
	ljubljen	ti opomenut

Tretja konjugacija. Četverta konjugacija.

<i>Perfectus.</i>				<i>Perfectum.</i>			
S.	<i>carptus</i>	<i>sim</i>	da sam têrgan	<i>auditus</i>	<i>sim</i>	da sam čuven	
	<i>carptus</i>	<i>sis</i>	da si "	<i>auditus</i>	<i>sis</i>	da si "	
	<i>carptus</i>	<i>sit</i>	da je "	<i>auditus</i>	<i>sit</i>	da je "	
Pl.	<i>carpti</i>	<i>simus</i>	da smo têrgani	<i>auditi</i>	<i>simus</i>	da smo čuveni	
	<i>carpti</i>	<i>sitis</i>	da ste "	<i>auditi</i>	<i>sitis</i>	da ste "	
	<i>carpti</i>	<i>sint</i>	da su "	<i>auditi</i>	<i>sint</i>	da su "	
<i>Plusquamperfectum.</i>				<i>Plusquamperfectum.</i>			
S.	<i>carptus</i>	<i>essem</i>	bio bih bio têrgan	<i>auditus</i>	<i>essem</i>	bio bih bio čuven	
	<i>carptus</i>	<i>esses</i>	bio bi itd.	<i>auditus</i>	<i>esses</i>	bio bi bio itd.	
	<i>carptus</i>	<i>esset</i>	bio bi itd.	<i>auditus</i>	<i>esset</i>	bio bi bio itd.	
Pl.	<i>carpti</i>	<i>essemus</i>	bili bismo bili têrgani	<i>auditi</i>	<i>essemus</i>	bili bismo bili čuveni	
	<i>carpti</i>	<i>essetis</i>	bili biste itd.	<i>auditi</i>	<i>essetis</i>	bili biste itd.	
	<i>carpti</i>	<i>essent</i>	bili bi itd.	<i>auditi</i>	<i>essent</i>	bili bi itd.	

Imperativus.

Pr.	<i>carpère</i>	budi têrgan	<i>audire</i>	budi čuven
	<i>carpimini</i>	budite têrgani	<i>audimini</i>	budite čuveni
Fut.	<i>carpitor</i>	imaš biti têrgan	<i>auditor</i>	imaš bit čuven
	<i>carpitor</i>	ima biti "	<i>auditor</i>	ima " "
	<i>carpimīnor</i>	imate biti têrgani	<i>audimīnor</i>	imate bit čuveni
	<i>carpuntor</i>	imaju biti "	<i>audiuntor</i>	imaju " "

Infinitivus.

Pr.	<i>carpi</i>	biti têrgan,	<i>audiri</i>	biti čuven
Prf.	<i>carptum esse</i>	{ da sam bio têrgan;	<i>auditum esse</i>	{ da sam bio čuven;
Fut.	<i>carptum iri</i>	{ da ću (ćeš it.) biti têrgan	<i>auditum iri</i>	{ da ću (ćeš itd.) biti čuven

Participium.

Prf.	<i>carptus, a, um,</i>	têrgan, utêrgan	<i>auditus, a, um</i>	čuven
Fut.	<i>carptus, a, um,</i>	imajući biti têrgan	<i>audiendus, a, um</i>	imajući biti čuven

III. *D e p o n e n s.*

hortor, ātus sum, āri,
nagovarati *).

vereor, itus sum, ēri,
bojati se **).

*Indicativus.**Praesens.*

S.	<i>hortor</i>	nagovaram
	<i>hortāris</i>	nagovaraš
	<i>hortātur</i>	nagovara
Pl.	<i>hortāmur</i>	nagovaramo
	<i>hortamīni</i>	nagovarate
	<i>hortantur</i>	nagovaraju

Imperfectum.

S.	<i>hortābar</i>	nagovarah
	<i>hortabāris</i>	nagovaraše
	<i>hortabātur</i>	nagovaraše
Pl.	<i>hortabāmur</i>	nagovarasmo
	<i>hortabamīni</i>	nagovaraste
	<i>hortabantur</i>	nagovarahu

Futurum I.

S.	<i>hortābor</i>	nagovarat ću
	<i>hortabēris</i>	" ćeš
	<i>hortabītur</i>	" će
Pl.	<i>hortabīmur</i>	" ćemo
	<i>hortabimīni</i>	" ćete
	<i>hortabuntur</i>	" će

Perfectum.

S.	<i>hortātus sum</i>	nagovarah
	<i>hortātus es</i>	nagovara
	<i>hortātus est</i>	nagovara
Pl.	<i>hortāti sumus</i>	nagovarasmo
	<i>hortāti estis</i>	nagovaraste
	<i>hortāti sunt</i>	nagovaraše

Praesens.

<i>verēor</i>	bojim se
<i>verēris</i>	bojiš se
<i>verētur</i>	boji se
<i>verēmur</i>	bojimo se
<i>veremīni</i>	bojite se
<i>verentur</i>	boje se

Imperfectum.

<i>verēbar</i>	bojah se
<i>rerebāris</i>	bojaše se
<i>verebātur</i>	bojaše se
<i>verebāmur</i>	bojasmo se
<i>verebamīni</i>	bojaste se
<i>verebantur</i>	bojahu se

Futurum I.

<i>verēbor</i>	bojat ću se
<i>verebēris</i>	" ćeš se
<i>verebītur</i>	" će se
<i>verebīmur</i>	" ćemo se
<i>verebimīni</i>	" ćete se
<i>verebuntur</i>	" će se

Perfectum.

<i>verītus sum</i>	bojah
<i>verītus es</i>	boja se
<i>verītus est</i>	boja se
<i>verīti sumus</i>	bojasmo se
<i>verīti estis</i>	bojaste se
<i>verīti sunt</i>	bojaše se

*) Tako :

comitāri, pratiti ;
dignāri, dostojati se ;
imitāri, naslědovati ;
mināri, prětiti ;
aemulāri, takmiti se.

**) Tako :

licēri, ponudjati cěnu ;
tuēri, braniti ;
intuēri, gledati ;
merēri, zaslužitī ;
pollicēri, obećati.

Tretja konjugacija.

Četvêrta konjugacija.

III. *D e p o n e n s.**fungor, ctus, sum, fungi,*
obavljati *).*blandior, itus sum, iri,*
milovati **).*Indicativus.**Praesens.*

S.	<i>fungor</i>	obavljam
	<i>fungēris</i>	obavljaš
	<i>fungitur</i>	obavlja
Pl.	<i>fungimur</i>	obavljamo
	<i>fungimini</i>	obavljate
	<i>funguntur</i>	obavljaju

Imperfectum.

S.	<i>fungēbar</i>	obavljah
	<i>fungēbāris</i>	obavljaše
	<i>fungēbātur</i>	obavljaše
Pl.	<i>fungēbāmur</i>	obavljasmô
	<i>fungēbamini</i>	obavljaste
	<i>fungēbantur</i>	obavljahu

Futurum I.

S.	<i>fungar</i>	obavljat ću
	<i>fungēris</i>	" ćeš
	<i>fungetur</i>	" će
Pl.	<i>fungemur</i>	" ćemo
	<i>fungemini</i>	" ćete
	<i>fungentur</i>	" će

Perfectum.

S.	<i>functus sum</i>	obavljah
	<i>functus es</i>	obavlja
	<i>functus est</i>	obavlja
Pl.	<i>functi sumus</i>	obavljasmô
	<i>functi estis</i>	obavljaste
	<i>functi sunt</i>	obavljase

Praesens.

<i>blandior</i>	milujem
<i>blandiris</i>	miluješ
<i>blanditur</i>	miluje
<i>blandimur</i>	milujemo
<i>blandimini</i>	milujete
<i>blandiuntur</i>	miluju

Imperfectum.

<i>blandiēbar</i>	milovah
<i>blandiebāris</i>	milovaše
<i>blandiebātur</i>	milovaše
<i>blandiebāmur</i>	milovasmô
<i>blandiebamini</i>	milovaste
<i>blandiebantur</i>	milovahu

Futurum I.

<i>blandiar</i>	milovati ću
<i>blandieris</i>	" ćeš
<i>blandietur</i>	" će
<i>blandiemur</i>	" ćemo
<i>blandiemini</i>	" ćete
<i>blandientur</i>	" će

Perfectum.

<i>blandītus sum</i>	milovah
<i>blandītus es</i>	milova
<i>blandītus est</i>	milova
<i>blandīti sumus</i>	milovasmô
<i>blandīti estis</i>	milovaste
<i>blandīti sunt</i>	milovase

*) Tako :

defungi, ovršiti, prebaviti ;
perfungi, upravljati, svršiti.

**) Tako :

largire, podavati ;
mentiri, lagati ;
partiri, dēliti ;
sortiri, srēckom dēliti.

Pèrva konjugacija.

Plusquamperfectum.

S.	<i>hortātus</i> eram	nagovarao	
			biah
	<i>hortātus</i> eras	"	biaše
Pl.	<i>hortātus</i> erat	"	biaše
	<i>hortāti</i> eramus	nagovarali	
			biasmo
	<i>hortāti</i> eratis	"	biaste
	<i>hortāti</i> erant	"	biahu

Futurum II.

S.	<i>hortātus</i> ero	budem	nago-
			varao
	<i>hortātus</i> eris	budeš	"
Pl.	<i>hortātus</i> erit	bude	"
	<i>hortāti</i> erimus	budemo	nago-
			varali
	<i>hortāti</i> eritis	budete	"
	<i>hortāti</i> erunt	budu	"

Druga konjugacija.

Plusquamperfectum.

<i>veritus</i> eram	biah se	bojao
<i>veritus</i> eras	biaše se	"
<i>veritus</i> erat	biaše se	"
<i>veriti</i> eramus	biasmo se	bo-
		jali
<i>veriti</i> eratis	biaste se	"
<i>veriti</i> erant	biahu se	"

Futurum II.

<i>veritus</i> ero	budem se	bojao
<i>veritus</i> eris	budeš se	"
<i>veritus</i> erit	bude se	"
<i>veriti</i> erimus	budemo se	bo-
		jali
<i>veriti</i> eritis	budete se	"
<i>veriti</i> erunt	budu se	"

Conjunctivus.

Praesens.

S.	<i>horter</i>	da	nagovarām
	<i>hortēris</i>	da	nagovaraš
	<i>hortētur</i>	da	nagovara
Pl.	<i>hortemur</i>	da	nagovaramo
	<i>hortemini</i>	da	nagovarate
	<i>hortentur</i>	da	nagovaraju

Praesens.

<i>verēar</i>	da se	bojim
<i>verēaris</i>	da se	bojiš
<i>verēatur</i>	da se	boji
<i>verēamur</i>	da se	bojimo
<i>vereamini</i>	da se	bojite
<i>verēantur</i>	da se	boje

Imperfectum.

S.	<i>hortārer</i>	nagovarao	bih
	<i>hortarēris</i>	"	bi
	<i>hortarētur</i>	"	bi
Pl.	<i>hortarēmur</i>	nagovarali	bismo
	<i>hortaremini</i>	"	biste
	<i>hortarentur</i>	"	bi

Imperfectum.

<i>verērer</i>	bojao	bih se
<i>vererēris</i>	"	bi se
<i>vererētur</i>	"	bi se
<i>vererēmur</i>	bojali	bismo se
<i>vereremini</i>	"	biste se
<i>vererentur</i>	"	bi se

Perfectum.

S.	<i>hortatus</i> sim	da sam	nago-
			varao
	<i>hortatus</i> sis	da si	nagovarao
Pl.	<i>hortatus</i> sit	da je	"
	<i>hortati</i> simus	da smo	nagova-
			rali
	<i>hortati</i> sitis	da ste	"
	<i>hortati</i> sint	da su	"

Perfectum.

<i>veritus</i> sim	da sam se	bojao
<i>veritus</i> sis	da si se	"
<i>veritus</i> sit	da se je	"
<i>veriti</i> simus	da smo se	bojali
<i>veriti</i> sitis	da ste se	"
<i>veriti</i> sint	da su se	"

Tretja konjugacija.

Plusquamperfectum.

S.	<i>functus</i> eram	biah obavio
	<i>functus</i> eras	biaše " "
	<i>functus</i> erat	biaše " "
Pl.	<i>functi</i> eramus	biasmo oba- vili
	<i>functi</i> eratis	biaste " "
	<i>functi</i> erant	biahu " "

Futurum II.

S.	<i>functus</i> ero	budem obavio
	<i>functus</i> eris	budeš " "
	<i>functus</i> erit	bude " "
Pl.	<i>functi</i> erimus	budemo oba- vili
	<i>functi</i> eritis	budete " "
	<i>functi</i> erunt	budu " "

Četvèrta konjugacija.

Plusquamperfectum.

<i>blanditus</i> eram	biah milovao
<i>blanditus</i> eras	biaše " "
<i>blanditus</i> erat	biaše " "
<i>blanditi</i> eramus	biasmo milo- vali
<i>blanditi</i> eratis	biaste " "
<i>blanditi</i> erant	biahu " "

Futurum II.

<i>blanditus</i> ero	budem milovao
<i>blanditus</i> eris	budeš " "
<i>blanditus</i> erit	bude " "
<i>blanditi</i> erimus	budemo milo- vali
<i>blanditi</i> eritis	budete " "
<i>blanditi</i> erunt	budu " "

*Conjunctivus.**Praesens.*

S.	<i>fungar</i>	da obavljam
	<i>fungāris</i>	da obavljaš
	<i>fungātur</i>	da obavlja
Pl.	<i>fungāmur</i>	da obavljamo
	<i>fungamīni</i>	da obavljate
	<i>fungantur</i>	da obavljaju

Praesens.

<i>blandiar</i>	da milujem
<i>blandiāris</i>	da miluješ
<i>blandiātur</i>	da miluje
<i>blandiāmur</i>	da milujemo
<i>beandiamīni</i>	da milujete
<i>blandiantur</i>	da miluju

Imperfectum.

S.	<i>fungērer</i>	obavljao bih
	<i>fungerēris</i>	" bi
	<i>fungerētur</i>	" bi
Pl.	<i>fungerēmur</i>	obavljali bi- smo
	<i>fungeremīni</i>	" biste
	<i>fungerentur</i>	" bi

Imperfectum.

<i>blandirer</i>	milovao bih
<i>blandirēris</i>	" bi
<i>blandirētur</i>	" bi
<i>blandirēmur</i>	milovali bismo
<i>blandiremīni</i>	" biste
<i>blandirentur</i>	" bi

Perfectum.

S.	<i>functus</i> sim	da sam obavljao
	<i>functus</i> sis	" si "
	<i>functus</i> sit	" je "
Pl.	<i>functi</i> simus	" smo obavljali
	<i>functi</i> sitis	" ste "
	<i>functi</i> sint	" su "

Perfectum.

<i>blanditus</i> sim	da sam milo- vao
<i>blanditus</i> sis	da si milovao
<i>blanditus</i> sit	da je "
<i>blanditi</i> simus	da smo milo- vali
<i>blanditi</i> sitis	da ste "
<i>blanditi</i> sint	da su "

Pèrva konjugacija.

Plusquamperfectum.

S.	<i>hortātus</i> essem	bio bih na- govarao
	<i>hortātus</i> esses	bio bi n
	<i>hortātus</i> esset	bio bi n
Pl.	<i>hortāti</i> essemus	bili bismo na- varali
	<i>hortāti</i> essetis	bili biste itd.
	<i>hortāti</i> essent	bili bi itd.

Druga konjugacija.

Plusquamperfectum.

<i>verītus</i> essem	bio bih se bojao
<i>verītus</i> esses	bio bi se n
<i>verītus</i> esset	bio bi se n
<i>verīti</i> essemus	bili bismo se bojali
<i>verīti</i> essetis	bili biste se n
<i>verīti</i> essent	bili bi se n

Imperativus.

Pr.	<i>hortāre</i>	nagovaraj	<i>verēre</i>	boj se
	<i>hortamini</i>	nagovarajte	<i>veremini</i>	bojte se
Fut.	<i>hortātor</i>	imaš nagova- rati	<i>verītor</i>	imaš se bojati
	<i>hortator</i>	ima n	<i>verētor</i>	ima se n
	<i>hortamīnor</i>	imate n	<i>veremīnor</i>	imate se n
	<i>hartantor</i>	imaju n	<i>verentor</i>	imaju se n

Infinitivus.

Pr.	<i>hortāri</i>	nagovorati	<i>verēri</i>	bojati se
Prf.	<i>hortātum</i> esse	da sam nago- varao	<i>verītum</i> esse	da sam se bojao
Fut.	<i>hortatūrum</i> esse	da ću (ćeš itd.) nagovarati	<i>veritūrum</i> esse	da,ću (ćeš itd.) bojati se

Participium.

Pr.	<i>hortans</i>	nagovarajući	<i>verens</i>	bojeći se
Prf.	<i>hortātus, a, um</i>	nagovaravši;	<i>verītus, a, um</i>	bojavši se
Fut. act.	<i>hortatūrus, a, um</i>	imajući nagovarati	<i>veritūrus, a, um</i>	imajući se bojati
Fut. pas.	<i>hortandus, a, um</i>	imajući biti nagovaran	<i>verendus, a, um</i>	pred kim se treba bojati

Gerundium.

Gen.	<i>hortandi</i>	nagovaranja	<i>verendi</i>	bojanja
Dat.	<i>hortando</i>	nagovaranju	<i>verendo</i>	bojanju
Acc.	<i>hortandum</i>	nagovaranje	<i>verendum</i>	bojanje
Abl.	<i>hortando</i>	nagovaranjem; nagovarajuć	<i>verendo</i>	bojanjem; bo- jeć se

Supinum.

1.	<i>hortātum</i>	nagovarati	<i>verītum</i>	bojat se
2.	<i>hortātu</i>	nagovarati	<i>veritu</i>	bojati se

Tretja konjugacija.

Plusquamperfectum.

S.	<i>functus</i> essem	bio bih obavljao
	<i>functus</i> esses	bio bi itd.
	<i>functus</i> esset	bi ^o bi itd.
Pl.	<i>functi</i> essemus	bili bismo obavljali
	<i>functi</i> essetis	bili biste itd.
	<i>functi</i> essent	bili bi itd.

Četvrtá konjugacija.

Plusquamperfectum.

<i>blanditus</i> essem	bio bih milovao
<i>blanditus</i> esses	bio bi itd.
<i>blanditus</i> esset	bio bi itd.
<i>blanditi</i> essemus	bili bismo milovali
<i>blanditi</i> essetis	bili biste itd.
<i>blanditi</i> essent	bili bi itd.

Imperativus.

Pr.	<i>fungere</i>	obavljaj	<i>blandire</i>	miluj
	<i>fungimini</i>	obavljajte	<i>blandimini</i>	milujte
Fut.	<i>fungitor</i>	imaš obavljati	<i>blanditor</i>	imaš milovati
	<i>fungitor</i>	ima "	<i>blanditor</i>	ima "
	<i>fungimino</i>	imate "	<i>blandimino</i>	imate "
	<i>funguntor</i>	imaju "	<i>blandiuntor</i>	imaju "

Infinitivus.

Pr.	<i>fungi</i>	obavljati, i obaviti	<i>blandiri</i>	milovati
Prf.	<i>functum</i> esse	da sam obavljao	<i>blanditum</i> esse	da sam milovao
Fut.	<i>functurum</i> esse	da ću obavljati	<i>blanditurum</i> esse	da ću (ćeš itd.) milovati

Participium.

Pr.	<i>fungens</i>	obavljajući	<i>blandiens</i>	milujući
Prf.	<i>functus</i>	obavljavši	<i>blanditus</i>	milovavši
Fut. act.	<i>functurus</i> , a, um	imajući obavljati	<i>blanditurus</i> , a, um	imajući milovati
Fut. pas.	<i>fungendus</i> , a, um	imajući obavljati	<i>blandiendus</i> , a, um	imajući biti milovan

Gerundium.

Gen.	<i>fungendi</i>	obavljanja	<i>blandiendi</i>	milovanja
Dat.	<i>fungendo</i>	obavljanje	<i>blandiendo</i>	milovanju
Acc.	<i>fungendum</i>	obavljajn	<i>blandiendum</i>	milovanje
Abl.	<i>fungendo</i>	obavljanjem ; obavljajuć	<i>blandiendo</i>	milovanjem ; milujuć

Supinum.

1.	<i>functum</i>	obavljat	<i>blanditum</i>	milovat
2.	<i>functu</i>	obavljati	<i>blanditu</i>	milovati

§. 48. Izvodjenje vremenah.

a) aktivnih:

Vremena aktivna izvode se iz četiri korenita vremena, koja slēde:

I. *Praesens indicativi activi*. Iz njega se izvodi:

- 1) *Imperfect. ind.* tako, da se zadnje *o* u 1. konjugaciji pretvori na *abam*, u 2. na *bam*, a u 3. i 4. na *ebam*, kao: *amabam*, *monebam*, *carpebam*, *audiebam*.
- 2) *Futurum ind.* tako, da se zadnje *o* u 1. konjugaciji pretvori na *abo*, u 2. na *bo*, a u 3. i 4. na *am*, n. p. *amabo*, *monebo*, *carpam*, *audiam*.
- 3) *Futurum imperat.* iz 3. osobe sing., tako da se k zadnjemu *t* pridaje, o, n. p. *amat-o*, *monet-o*, *carpit-o*, *audit-o*.
- 4) *Praesens conj.* tako, da se u 1. konjugaciji pretvori *o* na *em*, a u 2., 3. i 4. na *am*, n. p. *amem*, *moneam*, *carpam*, *audiam*.
- 5) *Participium praesentis temporis* tako, da se zadnje *o* u 1. konjugaciji pretvori na *ans*, u 2. na *ns*, a u 3. i 4. na *ens*, n. p. *amans*, *monens*, *carpens*, *audiens*. Iz ovoga pako participija izvodi se *Participium futuri passivi*, tako, da se posljednje slovo *s* okrene na *dus*, *da*, *dum*, kao *amandus*, *monendus*, *carpendus*, *audiendus*. — Četiri padeža iz srednjega spola ovoga participija t. j. gen., dat., akuz. i abl. zovuse gerundia: *amandi*, *amando*, *amandum*, *amando*; *monendi* itd.

II. *Perfectum indic.* Iz njega se izvodi:

- 1) *Perfectum conj.* tako, da se posljednje slovo *i* pretvori na *erim*, n. p. *amaverim*, *monuerim*, *carpserim*, *audiverim*.
- 2) *Plusquamperfectum indic.* tako, da posljednje *i* okrene u svih konjugacijah na *eram*, n. p. *amaveram*, *monueram*, *carpseram*, *audiveram*.
- 3) *Plusquamperfectum conj.* tako, da se posljednje *i* pretvori na *issem*, n. p. *amavissem*, *monuissem*, *carpsissem*, *audivissem*.
- 4) *Futurum II. illiti exactum*, tako, da se posljednje *i* pretvori na *ero*, n. p. *amavero*, *monuero*, *carpsero*, *audivero*.
- 5) *Perfectum infinit.* tako, da se posljednje *i* pretvori na *isse*, n. p. *amavisse*, *monuisse*, *carpsisse*, *audivisse*.

III. *Supinum*. Iz njega se izvodi:

- 1) *Participium futuri temporis activum* tako, da se zadnje *m* pretvori na *rus*, *ra*, *rum*, n. p. *amaturus*, *moniturus*, *carpturus*, *auditurus*.

Iz ovoga participija sastavlja se a) *futurum conj.* pridavši mu *sim*, *sis*, *sit*; i b) *futurum infinit.* pridavši mu *esse*.

- 2) *Participium perfectum passivi*, tako, da se posljednje *m* pretvori na *s* n. p. *amatus*, *a*, *um*; *monitus*, *a*, *um*; *carptus*, *a*, *um*; *auditus*, *a*, *um*.

IV. *Infinitivus*. Odovuda se izvodi:

- 1) *Praesens imperat.* tako, da se zadnja slovkā *re* odbaci u svih konjugacijah, n. p. *ama*, *none*, *carpe*, *audi*.

- 2) *Imperfectum conj.*, tako da se k zadnjoj slovki *re* u svih konjugacijah doda *m*, n. p. *amarem*, *monerem*, *carperem*, *audirem*.

b) passivnih;

Passivna vremena izvode se iz aktivnih vremenah, kako slēdi:

- 1) Aktivna vremena, koja izlaze na *o*, pretvore se u passivna dodatkom slova *r*, kao *amo*, *amor*. Takva vremena jesu: *praesens indic.* i *futurum imperat.* u svih konjugacijah, pak *futurum I. indic.* u 1. i 2. konjugaciji, n. p. *amor*, *moneor*, *carpor*, *audior*; *amator*, *monetor*, *carpitor*, *auditor*; *amabor*, *monebor*.
- 2) Aktivna vremena izlazeća na *m* postaju passivna, ako im se *m* pretvori na *r*, kao *amaba-m*, *amaba-r*. Takva jesu: *imperfectum indic.*, *praesens* i *imperfectum conj.* u svih konjugacijah; pak *futurum I.* u 3. i 4. konjugaciji, n. p. *amabar*, *monebar*, *carpebar*, *audiebar*; *amer*, *monear*, *carpar*, *audiar*; *amarer*, *monerer*, *carperer*, *audirer*; *carpar*, *audiar*. Izuzimlju se vremena *perfectum* i *plusquamperfectum*.
- 3) Sva *perfecta* i *plusquamperfecta* i *futurum exactum* sastavljaju se iz participija *perfecti pass.* i pomoćnoga glagolja *sum*, takva jesu: *perfectum indicat.*, *conj.* i *infin.*; *plusquamperfectum indic.* i *conj.*, i najposlē *futurum II.* iliti *exactum*, kao *amntus sum*, *amatus sim*, *amatus esse*, *amatus eram*, *amatus essem*; pak *amatus ero*.
- 4) *Futurum conj.* sastavlja se iz participija *futuri passivi* na *dus*, *da*, *dum* i glagolja *sim*, *sis*, *sit*.
- 5) *Praesens imperat. pass.* jednak je sa infinitivom aktivnim, kao: *amare tu*, *monere tu*, *carpere tu*, *audire tu*.
- 6) *Praesens infinitivi* izvodi se iz infinitiva aktiva tako, da se u 1., 2. i 4. konjugaciji pretvori zadnje slovo *e* na *i*, pak postane: *amari*, *moneri*, *audiri*; a u 3. konjugaciji pretvori se čelo posljednje ēre na *i*, kao: *carpi*.
- 7) *Futurum infin.* izvodi se iz supina dodavši mu *iri*, n. p. *amatum iri*, *monitum iri*, *carptum iri*, *auditum iri*.

§. 49. O p a z k e o p o j e d i n i h v r e m e n i h.

1. Glagolji tretje konjugacije sa značajem *b*, *g*, *gu*, *ci* *m*, imaju *perfectum* i *supinum*, ponajviše pravilno na *si*, *tum*; ali pri tom valja upamtiti:

a) pred slovom *s* i *t* pretvori se značaj *b* u *p*, *g*, *gu* i *qu* u *c*, a značaju *m* doda se *p*;

b) na mēsto *cs* piše se dvostruki suglasnik *x*; n. p. *duco*, *duxi*, *ductum*, *ducere*, voditi; *rego*, *rexī*, *rectum*, *regere*, vladati; *extinguo*, *extinxi*, *extinctum*, ugasiti; *coquo*, *coxi*, *coctum*, *coquere*, kuhati; *sumo*, *sumpsi*, *sumptum*, *sumere* uzeti.

2. *Perfecta activi* pērve i četvērte konjugacije, i vremena iz njih izvedena pokratjuju se često, kada za slovками *avi*, *ave*, *ivi*

ive slēdi *s* ili *r*. Onda se stegne *avi* i *ave* na *a*, *ivi* na *i*, a *ive* na *ie*, n. p. *amasti* = *amavisti*, *amastis* = *amavistis*; *amarunt* = *amaverunt*; *audisti* = *audivisti*; *audistis* = *audivistis*; *audierunt* = *audiverunt*.

3. Na mēsto svēršetka *erunt* u 3. osobi pl. *perfecti activi* upotrebljava se ne rēdko *ēre*, n. p. *audivēre* mēsto: *audivērunt*.

4. Na mēsto svēršetka *ris* u 2. osobi u passivu upotrebljava se i slovka *re*, n. p. *amabāre* = *amabāris*; *amabēre* = *amabēris*; *amēre* = *amēris*; *amarēre* = *amarēris*; *audiare* = *audiāris*.

5. Glagolji: *dicēre*, *ducēre* i *facēre* odbacuju u imperativu svēršetak *e*: *dic*, *duc*, *fac*. Ovakov imperativ imaju i sastavljeni glagolji iz *dico*, *duco*, *facio*. Iznimlju se sastavljene rēči iz *facio*, koje *a* pretvaraju na *i*, n. p. *perfice*, *confice*.

Conjugatio periphrastica.

§. 50. Pod imenom *conjugatio periphrastica*, t. j. opisna sprega, razumēva se u užjem smislu sastavljanje participija *futuri activi* i *futuri passivi* s pomoćnim glagoljem *esse*. Ovako nastaju slēdeća vremena :

I. Activum.

	<i>Indicativus.</i>	<i>Conjunctivus.</i>	<i>Infinitivus.</i>
<i>Praes.</i>	amatūrus sum	amatūrus sim	amatūrus esse
<i>Imperf.</i>	amatūrus eram	amatūrus essem	— —
<i>Fut. I.</i>	amatūrus ero	— —	— —
<i>Perf.</i>	amatūrus fui	amatūrus fuerim	amatūrus fuisse
<i>Plusq.</i>	amatūrus fueram	amatūrus fuissem	— —
<i>Fut. II.</i>	amatūrus fuero	— —	— —

II. Passivum.

	<i>Indicativus.</i>	<i>Conjunctivus.</i>	<i>Infinitivus.</i>
<i>Praes.</i>	amandus sum	amandus sim	amandus esse
<i>Imperf.</i>	amandus eram	amandus essem	— —
<i>Fut. I.</i>	amandus ero	— —	— —
<i>Perf.</i>	amandus fui	amandus fuerim	amandus fuisse
<i>Plusq.</i>	amandus fueram	amandus fuissem	— —
<i>Fut. II.</i>	amandus fuero	— —	— —

§. 51. Vremena ove opisne konjugacije upotrebljavaju se upravo onako kao i vremena sastavljena iz participija *perfecti passivi* (koja u širem smislu spadaju takodjer na opisnu konjugaciju) za nadopunjenje jednostavne konjugacije.

Glava tretja.

O česticah.

§. 52. Čestice (*particulae*) děle se na slēdeća četiri reda :

- 1) prislovi (*adverbia*),
- 2) predlozi (*praepositiones*),
- 3) veznici (*conjunctiones*),
- 4) umetci (*interjectiones*).

Odsěk pèrvi.

0 prislovih.

§. 53. Prislovi (*adverbia*) jesu one řeči, kojimi se jasnije tumači znamenovanje glagoljah, pridavnikah i samih prislovah, n. p. *prudenter agit*, razborito radi; *parum acutus*, malo oštrouman; *satis bene vixit*, dosta dobro je živio.

§. 54. Prislovi se odnose ili na v r ě m e, n. p. *hodie* danas; ili na m ě s t o, n. p. *ibi*, ondě; ili pokazuju način na pitanje kako? n. p. *bene*, dobro.

§. 55. Oni prislovi, koji su izvedeni iz pridavnikah i dionikah s pomoću svèršetka *e* ili *er*, imaju i komparacije. Komparativ ovih prislovah jednak je s komparativom srednjega spola dotičnoga pridavnika; a superlativ načinja se iz superlativa pridavnika pretvorenjem slovke *us* na *e*, n. p. *docte, doctius, doctissime*; *celeriter, celerius, celerrime*; *facile, facilius, facillime*; *bene, melius, optime*; *male, pejus, pessime*.

P a z k a 1. Od prislovah, koji nisu izvedeni iz pridavnika, imaju samo: komparativ i superlativ *diutius, diutissime*; *saepius, saepissime*.

P a z k a 2. Někoji prislovi neimaju pèrvoga stupnja. Takvi su:

deterius gore,
magis većma,
ocius bërže,
potius radje,
prius prije,

detrime najgore;
maxime najvećma;
ocissime najbërže;
potissimum najradje;
primum najprije.

Odsěk drugi.

0 predlozih.

§. 56. Predlozi (*praepositiones*) zovu se one řeči, koje naznačuju odnošenje medju dvama predmetima, ili medju kojim predmetom i dělovanjem.

§. 57. Predlozi nahode se ili u sastavljenih řečih ili izvan sastavljenja. U ovom posljednjem slučaju ištu uvěk po koi kosi padež (*casus obliquus*), i to 1) ili ablativ; ili 2) ablativ i akuzativ; i 3) akuzativ.

1) Ablativ zahtěvaju slědeći predlozi:

absque, a, ab, abs i de
coram, clam, cum, ex i e
tenuis, sine, pro i prae.

2) Ablativ i akuzativ zahtěvaju:

subter, super, sub i in.

3) Akuzativ zahtěvaju:

apud, ad, ob, penes, prope,
propter, iuxta, per, secundum,
praeter, ante, post i pone,
inter, circum, circa, versus,
contra, erga i adversus,
intra, extra, supra, infra,
cis i citra, trans i ultra.

P a z k a 1. Mnogi od ovih predlogah upotrěbljava se i bez svoga padeža, i onda se smatra kao prislov, n. p. *ante*, prije.

P a z k a 2. Mnogi predlozi těrpe proměnu u sastavljanju, buď da im se posljednji suglasnik ili odbaci, ili se pretvori u onakov suglasnik, kakov slědi za predlogom, n. p. *affero* město *adfero*; *assequor* město *adsequor*; *alloquor* město *adloquor*; *colloquor* město *cumloquor*; *confero* město *cumfero*.

Odsěk třetji.

0 veznicih.

§. 58. Veznici (*conjunctiones*) zovu se one řeči, koje kažu savez, u kojem se nalaze izreke i řeči medju sobom. Sve izreke, koje u savezu stoje s kojom drugom izrekom, jesu s onom izrekom ili uzporedjene (*coordinatae*), ili podredjene (*subordinatae*).

U z p o r e d j e n e izreke jesu one, koje samostalno stoje jedna uz drugu, i samo su zato svezane, da se jedna drugom razširi ili stisne.

P o d r e d j e n e izreke jesu one, koje su s drugom kojom izrekom tako skopčane, da služe samo za dopunjenje one izreke, ili joj koi dio opisuju.

Podredjena izreka zove se takodjer drugotna; a ona kojoj je podredjena, zove se glavna izreka.

P a z k a 1. Glavne izreke ili su neodvisne, t. j. takve, koje nikakvoj drugoj izreki nisu podredjene; ili pak odvisne, t. j. takve, koje su same opet kojoj drugoj glavnoj izreki podredjene.

P a z k a 2. Kada koja drugotna izreka prekida glavnu, pak stoji u njoj, onda joj se veli da je u m e t n u t a. Ako pak drugotna izreka stoji pred glavnom, kaže joj se, da je s p r e d n j a, a za sljedeću glavnu izreku veli se, da je z a d n j a.

§. 59. Veznici děle se na u z p o r e d n e i na p o d r e d n e. Uzporedni vežu uzporedjene izreke medju sobom; a podredni vežu drugotne izreke s glavnimi.

§. 60. Veznici uzporedni jesu:

1) *copulativae*, spojni:

et, que, atque, ac, i, ter; *etiam, quoque*, i, takodjer; *neque (nec)*, niti, ni.

2) *disjunctivae*, razstavni:

aut, vel, ili; *ve, sive, seu*, ili takodjer;
aut — aut, vel — vel, ili — ili;
ve — ve, sive (seu), ili — ili;
sive — sive (s glagolji) budi da — budi da.

3) *adversativae*, protivni:

sed, verum, ali, nego; *autem, vero*, pako, a;
at, nu, no; *atqui*, sad pako;
tamen, sasvim tim, ipak, věndar;
sedtamen, attamen, verumtamen, ali sasvim tim, ali věndar;

4) *causales*, uzroĉni:

nam, namque, jer, jerbo; *enim, etenim*, bo, jerbo.

5) *conclusivae* (zakljuĉni):

itaque, odakle, dakle; *igitur*, dakle;
ergo, slědovno, dakle; *eo*, stoga, radi toga;
ideo, zato; *idcirco*, zbog toga;
propterea, toga radi; *proinde*, po tom;
quare, qua de causa, quam ob rem,
quam ob causam, quapropter, quocirca, } ĉesa radi.

P a z k a. Veznici *que*, *i*, *ve*, ili, vazda se pridavaju na koncu onoj reči, na koju spadaju, n. p. *terra marique*, na zemlji i moru; *ter quaterve*, tri ili četiri puta. — Veznik *enim*, b o, nikad nesmije stati na početku izreke, nego vazda posle jedne ili više reči, i to tako u latinskom kako u hrvatskom, n. p. *scio enim*, znam b o.

§. 61. Podredni veznici jesu sljedeći:

1) *locales*, mēstni:

ubi, gdje; *unde*, odkuda, odakle; *quo*, kamo.

2) *temporales* (vremenni), kao:

quum, kad; *ut*, *ubi*, *ut primum*, *quam primum*, *simulac*, *simulatque*, čim, čimgod;
antequam, *priusquam*, prije nego;
postquam, *posteaquam*, pokle, poslije nego;
dum, dok, dočim;
dum, *donec*, *quoad*, dok, dokle.

3) *conditionales* (pogodbeni):

si, ako, da; *sin*, ako pak;
nisi (*ni*), *si non*, van da, ako ne;
dum, *modo*, *dummodo*, samo ako;
dumne, *modone*, *dummodone*, samo ako ne.

4) *causales* (uzročni):

quia, *quod*, jer, jerbo, zašto; *quum*, budući da;
quoniam, zašto; *quando*, kad;
quandoquidem, kad već;
siquidem, ako već.

5) *concessivae* (dopustni):

quamquam, *etsi*, *tametsi*, *etiamsi* } premda; akoprem,
quamvis, *quamlibet*, *quamtumvis* } zasve;
licet, makar da; *ut*, postavimo da.

6) *finale*s (naměrni):

ut, neka, da, *ne*, da ne;
quo, da tim, do po tom.

7) *consecutivae* (poslědični):

ut, tako da; *ut non*, *quin*, tako da ne.

8) *comparativae* (prispodobni):

ut, *sicut*, *velut*, *quam*, kao;
quasi, *utsi*, *acsi*, *tamquam*, kao da.

9) *interrogativae* (upitni):

ne, li; *num*, da li; *nonne*, zarne; *utrum*, *an*, jeli;
annon, da li ne; *necne*, ili ne.

P a z k a. Upitna rěčica *ne* vazda se zapostavlja i skupa piše s onom rěčju, na koju spada, n. p. *legisne*? čitaš li?

O d s ě k č e t v è r t i.

0 u m e t k u.

§. 62. Umetak (*interjectio*) jest onakva rěčica, koja znači samo čutjenje, a nestoji u nikakvu savezu s ostalim govorom. Umetci su ili

- 1) iz v o r n i, kao: *o*, *heu*, *eheu*, *o!* *ah!* *vae*, *jaoh!*
ili su
 - 2) od druguda izvedeni, n. p. *age*, *agite*, *nu!* *nuderte!*
(po pravici imperativ od *ago*); *mehercule*, *mehercle*,
tako mi Herkula!
-

Dio drugi.

Latinski i hrvatski priměri za prevodjenje.

O d s ě k p ě r v i.

Pravilni glagolji.

I. Indikativ, Imperativ i Infinitiv *praesentis activi*.

§. 1. Pěrna konjugacija.

1. Nauta *) navigat **). 2. Agricōlae arant***). 3. Vehementer aegrōto †). 4. Saepe peccamus. 5. Quo navīgas? 6. Vehementer erratis. 7. Quid festinas? 8. Oro et labōrō. 9. Una coenamus, deinde ambulamus. 10. Quid lacrimatis et ejulatis? 11. Luscinae etiam noctu cantant. 12. Ciconia plerumque non volat, sed ambulat.

1. Težak ore. 2. Brodari jidre. 3. Veoma se varaš (bludiš). 4. Kamo jidrite? 5. Voema bolujemo. 6. Često grěšim i bludim. 7. Mòlimo i ràdimo. 8. Što plačeš i narěkuješ? 9. Skupa jēdete pak šetjete. 10. Što hitite? 11. Slavulj pēva i noćju. 12. Rode (štroki) ponajviše nelete nego hode.

Pravila skladnje i pazke.

*) 1. Ona osoba ili stvar, o kojoj se u izreki štogod kaže, zove se subjekt iliti podmet govora.

**) 2. Ono, što, se o subjektu kaže, zove se predikat.

***) 3. Glagolj predikata mora sa subjektom stati u istom broju i osobi.

†) 4. Subjekt i predikat stoje često u jednoj istoj rěči tako u latinskom, kako u hrvatskom jeziku, n. p. *amo*, ljubim, gđe se razumě subjekt: *ego*, ja.

§. 2. Druga konjugacija.

1. Silva jam viret. 2. Stellae noctu lucent. 3. Troja nunc jacet. 4. Plantae virent et florent. 5. Quid tacetis? cur non respondetis? 6. Horremus et silemus. 7. Labōras, ut debes, diligenter. 8. Avaritia semper eget. 9. Quid fletis et clamatís?

1. Šume se već zelene. 2. Měsec noćju svēti. 3. Što mûčiš (šutiš)? zasto neodgovaraš? 4. Ježim se (grôzim, se) i mûčim. 5. Šuma sad mûči. 6. Bilje se zeleni i cvate. 7. Što plačeš i vičeš? 8. Mi sědimo, kad jedemo. 9. Vi radite, kako morate, marljivo.

§. 3. Tretja konjugacija.

1. Prudenter agitis. 2. Liběre dicis et audacter *) 3. Lacrīmae facīle inarescunt. 4. Luna mox crescit, mox decrescit. 5. Discimus, dum docemus. 6. Beate non vivis, nisi recte et honeste vivis. 7. Plantae crescunt et florent, sed mox arescunt. 8. Ita vivimus, uti scribo: quotidie aliquid legimus aut scribimus, deinde una coenamus et ambulamus.

1. Razborito (mudro) radiš. 2. Govorite slobodno i smělo. 3. Suza se lahko osuši. 4. Neživemo srećno, ako pravo neradimo. 5. Učiš se, dok učiš. 6. Tako živem, kako pišeš. 7. Bilje raste i cvate, i skoro se posuši. 8. Nemučimo, nego govorimo slobodno i smělo. 9. Neživete srećno, ako neživete pravedno.

§. 4. Četvèrta konjugacija.

1. Columbae mimurriunt. 2. Equus hinnit, porcus grunnit. 3. Noctu dormimus. 4. Male sentitis. 5. Saevis et nescis. 6. Uti sentio, ita dico et ago. 7. Saepe editis et bibitis, priusquam esuritis et sititis. 8. Bestiae aut ambulānt, aut currunt, aut saliunt, aut repunt, aut volant, aut natant. 9. Ita vivimus, uti scribo: quotidie aliquid legimus, aut scribimus, deinde una coenamus, garrimus et ambulamus.

*) 5. Prislov u latinskom i hěrvatskom jeziku stoji najobičnije pred glagoljem; ali može i za njim stāti.

6. O veznicih, pak o glavnoj i drugotnoj izreki prispodobí rěčoslovje §. 68 i 69.

7. Onaj dio rěči, što ostane, kad joj se odbaci tvorka iliti svěřetak, zove se koren.

8. Poslědnje slovo korena zove se značaj (*character*). Značaj 1. konjugacije jest *ā*, druge *ē*, tretje suglasnik ili *u*, a četvèrte *i*.

1. Golub guče. 2. Životinje spe ponajviše noću. 3. Konji hëržu, svinje hroču. 4. Běsnite a neznate. 5. Negovoriš niti nera-diš, kako misliš. 6. Često jedemo i pijemo prije nego smo gladni i žedni. 7. Kada ti govoriš, ja mûčim i slušam. 8. Što bërbljate? zašto nemûčite? 9. Kako mislimo, onako i radimo.

§. 5. Imperativ i infinitiv.

1. Valetе. 2. Festīna lente. 3. Prudenter age. 4. Ne*) superbīte. 5. Ora et labora. 6. Ne senti humilīter. 7. Semper vivite bene et honeste. 8. Ne tace, quum tacēre nocet **). 9. Nautae metruunt natate. 10. Discere ne cessa. 11. Semper recte sentire debetis.

1. Budi zdrav. 2. Razborito radite. 3. Nebudi ohol. 4. Molite i dēlajte. 5. Nemīslite potišteno. 6. Neprestanite učiti se. 7. Vazda živi dobro i pošteno. 8. Nemûči, kad se pristoji govoriti. 9. Slonovi uče se plesati. 10. Brodar boji se jidriti. 11. Uvěk moraš dobro i pošteno živēti. 12. Vi morate mučati i slušati, kad ja govorim.

II. Indikativ *praesentis passivi*.

§. 6. Pěrva konjugacija.

1. Luna interdum obscuratur. 2. Difficile lupi domantur. 3. Ego sustentor et recreor. 4. Cur neque exoraris neque placaris? 5. Delectamur, quum scribimus. 6. Ut salutastis, ita resalutamini. 7. Mortui aut cremantur, aut humanantur. 8. Ager non semel aratur, sed novatur et iteratur.

1. Zvězde danom bivaju potamnjene. 2. Vuk biva težko upitomljen. 3. Lahko bivamo utaženi. 4. Nasladjujem se, kad pišem. 5. Kako pozdravljaš, onako bivaš odpozdravljen. 6. Lahko se oporavite. 7. Polja se, ne jednom, nego ponajviše četiri puta oru. Kako pozdravljamo, onako bivamo odpozdravljeni.

*) 9. Hěrvatsko „ne“ u nēkajućih glagoljih: nedati, neimati, nepisati itd., izražuje se latinski sa *non* (*non dare, non habere, non scribere* itd.), samo u imperativu sa *ne*, koje se razlučeno piše.

**) 10. Kad je glagolj subjekt, ili kad neposrédno visi od kojega drugoga glagolja, mora stati u infinitivu.

§. 7. Druga konjugacija.

1. Frustra terreor. 2. Una docēmur. 3. Stulti irridentur. 4. Columba facile terretur. 5. Si ita interrōgas, irridēris. 6. Si monemīni, audite. 7. Puēri una discunt et exercentur. 8. Avaritia semper eget, nec unquam expletur. 9. Si libēre dicere, non tamen recte sentire prohibemur.

1. Često bivamo zaman prestrašeni. 2. Dobro bivaš podučen. Budalaština biva porugana. 4. Golubi se lahko poplaše. 5. Slušaj, kada bivaš opominjan. 6. Ako tako pitaš, bivaš smēhom porugan (smiju ti se). 7. Pravo misliti nikada ne bivaš *) zaprēčen. 8. Dečaci bivaju često zaman opominjani i koreni. 9. Slobodno govoriti često bivaš zaprēčen.

§. 8. Tretja konjugacija.

1. Porta vespēre clauditur. 2. Iracundia non facile vincitur. 3. Fallēris et nescis. 4. Memoria minuitur, nisi exercetur. 5. Quotiescunque offendimur, ignoscere debemus. 6. Si tacere, non tamen male sentire cogimīni. 7. Cur ego confundor, quoties confunditur aequor? 8. Nunquam bene vivitur, nisi recte et honeste vivitur. 9. Ita vivitur, ut scribo: quotidie aliquid legitur aut scribitur, deinde una coenamus, garrīmus et ambulamus.

1. Vrata se večerom (u večer) zatvaraju. 2. Kolikogodkrat bivaš uvrēdjen, moraš oprostiti. 3. Često bivamo prevareni, a neznamo. 4. Često bivate zaman uznemireni. 5. Kolikogod krat bivaš uvrēdjen, uvēk oprostim. 6. Rimljani bivaju odasvud obkoljeni i sēčeni. 7. Često bivamo prisiljeni mūčati, ali nikada zlo misliti. 8. Nikada se ne žive srećno, ako se neradi pravo.

§. 9. Četvèrta konjugacija.

1. Quintus egregie eruditur. 2. Mortui sepelliuntur. 3. Cur ego custodior ut parricīda? 4. Facile lenīmur et placāmur. 5. Si libere dicere, non tamen recte sentire impēdiris. 6. Mortui interdum condiuntur et servantur. 7. Agri

*) 11. Někajućim hrvatskim glagoljem, kao su: neviditi, neimati itd. može se radi tvērdjega nēkanja dodati još jedna ili više nēkajućih rēčih, n. p. nevrēdjam nikoga; nevrēdjam nikada nikoga; nisam nikada nikoga uvrēdio; neću nikada nikoga nigdē na svētu uvrēditi itd. U latinskom nesmē bit u nēkajućoj izreki nego samo jedno nēkanje, n. p. *nunquam prohibeor* ili *impēdior*, nikad nisam zaprēčen.

arantur et molliuntur, priusquam conseruntur. 8. Libere dicere saepe, recte sentire nunquam impedimini.

1. Dječaci bivaju izredno podučavani. 2. Pravo misliti nebivmo nikad zaprčeni. 3. Bivamo čuvani kao ubojice. 4. Izredno bivaš obučavan. 5. Lahko bivate utaženi i pomireni. 6. Vrata bivaju noćju zatvorena i čuvana. 7. Mrtvac se kadkada nezakapa, nego se balsamā i sahranjuje. 8. Polje biva uzorano i zmekotjeno prije, nego biva posijano. 9. Slobodno govoriti bivamo često zaprčeni, ali nikada prisiljeni potišteno misliti.

D r u g i o d s ě k.

Sklanjanje samostavnika i pridavnika.

Pèrva deklinacija.

§. 10. Nominativ i vokativ.

1. Hora *) ruit. 2. Roma celeriter crescit. 3. Horae cedunt. 4. Stellae aequae diu ac noctu lucent. 5. Europa est peninsula **). 6. Procellae fugiunt et undae residunt. 7. Venae et arteriae micare non desinunt. 8. Discēde, Catilina, patent portae. 9. Quo, Musa, tendis? 10. Quanto pēre ruitis, horae! 11. Quid est, Cotta, quid tacetis? 12. Bithynia nunc provincia est.

1. Ure bërzo prolaze. 2. Měsec i zvězde světe noćju. 3. Vi-har bēži, a valovi se talože (postaju manji). 4. Bilo neprestaje kucati. 5. Sicilia bjaše nēgda polnotok, a sada je otok. 6. Kamo směraš, Katilina? 7. Bërzo odletiš, o uro. 8. Kamo jidrite, o bro-dari. 9. Što je, drugaru, zašto mūčis? 10. Lahko, o Persijanci, bivate preovladani.

§. 11. Akuzativ.

1. Procella agitāt undas. 2. Patriam amare debemus. 3. Poētae Musas invocare solent. 4. Dinumerate stellas. 5. Defendo provinciam Siciliam. 6. Non tenes naturam, sed umbram. 7. Europam Libyamque dividit unda. 8. Vitam regit saepe fortuna. 9. Conciliat amicitias et conservat benevolentia. 10. Irrētīt muscas, transmittīt aranea vespas.

*) 12. Nominativ je padež subjekta, i stoji na pitanje t k o ? ili što?

**) 13. Ako je predikat ime (t. j. samostavnik ili pridavnik), onda mora i ono bit u nominativu.

1. Noćju vidimo mēsec i zvězde. 2. Pěsnik zaziva Muzu. 3. Branimo pokrajine. 4. Čitajte marljivo pěsnike. 5. Zora razpěršnje sěne. 6. Ėuropu i Afriku luće valovi. 7. Pamet morate marljivo vėžbati. 8. Mudrost a ne slučaj mora ravnati život. 10. Šudėržite suze; nepomanjšavaju boli”).

§. 12. Dativ.

1. Naturae parete. 2. Irae debes imperare. 3. Cur succumbis cedisque fortunae? 4. Aurōra industriae favet. 5. Licet non credēre famae. 6. Aurora Musis amica. 7. Nauta credit animam undis. 8. Stellae nautis monstrant viam. 9. Amicitiae patriam praeponere debemus.

1. Pokoravaj se naravi. 2. Zvězde se uklanjaju zori. 3. Muze pričaju pěsnikom. 4. Valovi poslušni su brodarom. 5. Brodar zapovėda valovom. 6. Muze su priklonjene pěsniku. 7. Brodar valovom povėrava svoj život. 8. Gėrčka skoro podlėga (podlaže se) Persi-ancem. 9. Zvězde kažu mornaru put.

§. 13. Genitiv.

1. Magistra vitae est philosophia. 2. Saevitia est causa injuriarum. 3. Invidia saepe discordiarum causa est. 4. Gloriam corōnae petis. 5. Lunam interdum umbra terrae obscurat. 6. Fortunae tribuimus causas victoriae. 7. Praetermitto ruinas fortunarum Catilinae. 8. Scaevola eloquentiae adjungit etiam litterarum scientiam.

1. Nenavist je često uzrok nesloge, 2. Sreća je često uzrok pobjede. 3. Filosofija jest učiteljica mudrosti i pravice. 4. Pobjede povekšavaju slavu domovine. 5. Moć Rima raste svaki dan. 6. Slava govorničtva i poznavanje znanostih resi Scaevolu. 7. Smėlost Scaevolina **) spasava domovinu. 8. Gėrčka je skoro bila plėn Persianacah.

§. 14. Ablativ.

1. Discere ne cessa: curā sapientia crescit. 2. Luna interdum umbrā terrae obscuratur. 3. Massilia alluitur un-

*) 14. Nėkajući tvorni glagolj hėrvatski imaju svoj predmet, na koi dėluju, ne u akuzativu, nego u genitivu. U latinskom mora bit predmet uvėk a akuzativu.

**) 15. Kad se u Hėrvatskom naznačuje vlastitost koje osobe jednim imenom, onda se ono ime nemetje u genitiv, nego se iz njega načini pridavnik, koi se slaže sa stvarju posėdovanom u broju, spolu i padežu, n. p. knjiga Markova. U latinskom

dis. 4. Prudentiam cum eloquentia jungere debes. 5. Ex luxuria existit avaritia, ex avaritia erumpit audacia. 6. Refellimur sine pertinacia et refellimus sine iracundia. 7. Celtas a Belgis Matrōna et Sequāna devīdit.

1. Zemlja biva noću razsvjetljena mēsecom i zvězdami. 2. Valovi bivaju uzburkani vihom. 3. Život biva često ravnā slučajem, a ne mudrostju. 4. Slava domovine raste pobědami. 5. Moć Rima raste slogom, a neslogom pada. 6. Valovi dēle Afriku od Europe. 7. Mátroņa i Sékvana dēle Belgiance od Celtah. 8. Rěčitost morate sdružiti s razboritostju. 9. Muze bivaju pozivane od pěsňikah.

Druga deklinacija.

§. 15. Samostavnici na us.

1. Deus regit mundum. 2. Poëtae molliunt anīmos. 3. Fuga Numidarum Romānis dat victoriam. 4. Est profecto animi medicīna philosophia. 5. Romāni augent Tribunorum numērum. 6. Zephyro vibrantur aristae. 7. Xanthe, retro propēra et recurrite, limphae! 8. Erat Masinissa socius et amīcus Romanorum. 9. Legāti ab sociis et pro sociis veniunt. 10. Cornelio Hispania, Sempronio Africa cum Sicilia evenit. 11. In oculis *) habitat animus. 12. Hippopotāmus in Nilo habitat. 13. Romani legatos Quintum Fabium, Marcum Livium, Lucium Aemilium et Cajum Licinium in Africam mittunt.

1. Štujte uvěk Boga. 2. Rimljani duševno štju bogove. 3. Masinissa biaše Rimljanom saveznik i prijatelj. 4. Korint bi plēn Mumijev i Rimljanah. 5. Větrom bivaju valovi uzburkani. 6. Ti bivaš nasladjivan, Baccho, snom i hladom. 7. Puci Italije bivaju od Rimljanah predobljeni. 8. Dojdite na pomoć saveznikom i prijateljem. 9. Dobrohotnost umnaža broj prijateljāh, ne ulagivanja. 10. U oku stanuje duh.

16. Samostavnici na um.

Aegyptus est donum Nīli. 2. Roma a Romulo habet exordium. 3. Beneficium petēre non debes. 4. Peccātis

ima se staviti uvěk genitiv onako, kako i u hěrvatskom, kad se izgovara više imenāh jedne osobe, n. p. knjiga Marka Aurelija; dakle: *liber Marci*, i *liber Marci Aurelii*.

*) 16. Predlog *in* na pit. gđē? potrebuje ablativ, a na pit. kamo? akuzativ. Tako: *sub*, *super* i *subter*.

supplicia debentur. 5. Minime praemia periculorum contemnere debes. 6. Remo movetur veloce carina. 7. Mora atque otium saepe animos sollicitat. 8. Venti coelo pelagoque favent. 9. Iram bene Ennius initium *) dicit insaniae. 10. Studium sapientiae philosophia **) dicitur. 12. Adolescentia exemplis optime instruitur.

1. Veslo i jidro miču plāv (ladju). 2. Dobročinstva često bivaju zahtjevana. 3. Grěhom pripada kaštiga. 4. Nipošto nepreziremo obdarenja. 5. Dobročinstvah nesmete iskati (zahtjevati). 6. Vesli i jidri bivaju kretane plavi (ladje). 7. Oklevanjem i po kojem često bivaju uznemirena sërdea. 8. Nauk mudrosti imenujemo mudroljubje (filosofiju). 9. Egypat biva često imenovan dar Nila. 10. Puk zapověda rat. 11. Prijatelju rado podajemo usluge. 12. Ljutost biva dobro imenovana od Ennija početak bėsnoće.

§. 17. Pridavnici na us, a, um.

1. Terra est globōsa ***). 2. Ira est coeca. 3. Varia est belli fortuna. 4. Ventus erat nautis aptus. 5. Mundus est globosus. 6. Bellum populus romanus jubet. 7. Romanum imperium a Romulo habet exordium. 8. Coelum interdum humidum et caliginosum est. 9. Segesta est oppidum vetustum in Sicilia. 10. Verae amicitiae sunt sempiternae. 11. Muri Babyloniae erant peralti. 12. Dei beneficia magna sunt et innumera.

1. Slava je kratkotrajna. 2. Pravo prijateljstvo je vėkovito. 3. Pravedan život jest srećan život. 4. Koliko zvězdah †)

*) 17. Glagolji, koji znače imenovati, kao: *appellare*, *vocare*, *nominare*, *dicere* mogu imati dva akuzativa, jedan objekta, a drugi predikata, n. p. *fratem appello amicum*, kako se i hrvatski zna reći: brata imenujem prijatelja, premda se u ovakvih izrekah predikat bolje slavjanski meće u instrumental: brata imenujem prijateljem.

**) 18. Těrpni glagolj: *dicor*, *appellor*, *vocor*, *nominor* imaju, kao i *sum*, dva nominativa, t. j. za subjekt i predikat.

***) 19. Pridavnik slaže se sa samostavnikom, na koi spada, u spolu, broju i padežu, kao u Hrvatskom.

†) 20. Hrvatska rěč „koliko“ jest *substant. indecl.*, kao god su i hrvatski broji: pet, šest, sedam itd. Ovdě kao subjekt stoji u nominativu, ter ište uza se genitiv brojene stvari. Latinsko *quot*, su broji *quinque*, *sex*, *septem* itd. jest vërsta nesklanjavih pridavnikah, ter brojena stvar, ako je subjekt, stoji u nom., ako objekt, akuz. itd.

jest na nebu! 5. Zid Babilonski biaše vrlo visok. 6. Narod Skytski je star. 7. Nil je velika reka Egypatska. 8. Větri biahu mornarom zgodni. 9. Početak je težak. 10. Grad Rim biaše negda vrlo malen. 11. Biaše duboko mûćanje. 12. Zlato i srebro jesu dragocěni metali.

§. 18. *Casus obliqui* pridavnikah.

1. Ursi nullam habent medullam. 2. Terra fundit medicas herbas. 3. Populi barbāri etiam nunc clypeos ligneos gerunt. 4. Parva scintilla saepe magnas excitat flammas. 5. Fuga Numidarum Romanis jam admodum fessis dat victoriam. 6. Conscientia bene actae vitae jucunda est. 7. Mendacium est principium improbi animi. 8. Humānis hostiis deus non placatur. 9. Saepe est sub palliolo sordido sapientia. 10. Favonii hibernum molliunt coelum. 11. Stimulis ferreis elephantī reguntur.

1. Vodite uvěk dobar i pošten život. 2. Bog ravna vās svět. 3. Vodite mnoge i velike ratove. 4. Puk rimski duguje veliku slavu pobědam Mārijevīm. 5. Pravom predpostavljāš dobar i pošten život velikoj ratnoj slavi. 6. Mala iskra je često uzrok velikih plamenah. 7. Slava dobra i poštena života jest vėkovita. 8. Malom iskrom bivaju često veliki plameni uzpireni. 9. Slon biva ravnān želėznim ostanom. 10. Masinissa biaše saveznik i prijatelj rimskoga puka. 11. Mlakimi vėtri biva ublažavāno zimsko podnebjē.

§. 19. Pridavnici sa značenjem samostavnim.

1. Semper avārus *) eget. 2. Coecus non cernit, surdus non audit. 3. Probi colunt deum. 4. Improbi sunt nunquam beati. 5. Quis diligit invidum et avarum? 6. Cedite iracundo. 7. Animus improbi est nunquam tranquillus. 8. Ab invido et avaro etiam amicus fallitur. 9. Praeterita nunquam mutantur. 10. Vita humana multis malis est obnoxia. 11. Irātus aliēno malo gaudet. 12. Vitae patrociniū malorum. 13. Jucunda est memoria praeteritorum malorum. 14. Multis illustrat fortuna, dum vexat. 15. Deus ingrātis quoque et indignis dat beneficia.

*) 21. Latinski pridavnici mogu se upotrebljavati i kao samostavnici, ter onda mogu biti i subjekt. Ovo može biti i u hrvatskom, premda je često mnogo lěpše, da se u tom slućaju pridavnik pretvori u samostavnik, n. p. iz mērtav, mērtvac, iz pokojni, pokojnik, itd.

1. Bezbožnik nije nikada srećan. 2. Pravednik štuje Boga. 3. Lakomci su vazda siromašni. 4. Slēpci nevide, gluhaci nečuju. 5. Necēnimo nenavidnikah i lakomacah. 6. Uklanja se sērditim. 7. Nenavidnik i lakomac vara i prijatelje. 8. U čovēčanskom životu jesu mnoga zla. 9. Prošastoga nepromēnite. 10. Nenasladjujte se tudjim zlom. 11. Bog daje i nezahvalnikom i nevrēdnikom dobroćinstva. 12. Od nenavidnikah i lakomacah bivaju i prijatelji prevareni.

§. 20. Pridavnici sa mužkimi samostavnici pēve, i ženskim i druge deklinacije.

1. Dejōtārus erat agricōla assiduus. 2. Homērus et Hesiodus vetusti poētae sunt. 3. Scythae erant perpetuo invicti. 4. Persae erant luxuriosi. 5. Alexandria cunctāque Aegyptus populo Romano traditur. 6. Opulenta Corinthus praeda erat Mummii et Romanorum. 7. Rhodus olim clara erat mercatūra maritima. 8. Beatam, Diva, tenes Cyprum. 9. Ennius sanctos appellat poētas. 10. Delphica lauro cinge, Musa, comam poētae. 11. Requiescit fatigatus sub umbra patulae fagi.

1. Homer je starinski pēsnik. 2. Katilina biaše lakom i razkošan. 3. Numidjani biahu dugo vremena nenadvladani. 4. Horacius i Virgilius biahu rimski pēsnici. 5. Mummius osvoji i razori bogati Korinat. 6. Cypar od pešnikah biva nazivan srećan. 7. Rimljani osvoje Alexandriju i vaskolik Egypat. 8. Delfijski lovor objimlje vlase pēsnikove. 9. Domovina Homera, stara iglasovita pēsnika, jest nepoznata.

§. 21. Samostavnici na *er*, *ir*, a pridavnici na *er*, *a*, *um*.

1. Tarquinius gener erat Servii Tullii. 2. Prosperum augurium contingit Romulo. 3. Viri improbi nunquam sunt libēri. 4. Decemviri judicia administrant. 5. Puer, abige muscas. 6. Studium litterarum est jucundum et frugiferum. 7. Tenēros laedunt juga prima juvencos. 8. Das nubiferis linēa vela Notis, 9. Servius Tullius flagitio genēri sui et filiae suae, Tulliae, occiditur. 10. Ita prorsus existimo, boni beati, improbi misēri sunt. — Miser ergo Archelaus? — Certe, si injustus est.

1. Bezbožan čovēk nikada nije slobodan. 2. Bocchus biaše tast Jugurtin. 3. Zla čovēka imenujem nesrećna. 4. Germanija biaše podnebjem oštra. 5. Egypat biaše plodan. 6. Pēvi jaram uvrēdi nēžnoga junca. 7. Dobra kob dopade Romulu i Remu. 8. Dēćaci uče se i bivaju vēžbani skupa. 9. Dobri je srećan, bezbožni nesrećan. 10. Ugodnim i plodonosnim naukom znanostih najbolje biva duh izobražen.

Primēri za prevodjenje.

§. 22. Samostavnici s pridavnicina er, koji odbacuju e.

§. 1. Ut agri sine cultūra non sunt frugiferi: sic sine doctrina animi. 2. Gracchus semper habet exquisitos e Graecia magistros. 3. Alexandri imperium initio erat justum. 4. Etiam sine magistro vitia discuntur. 5. Amoenus sane et ab arbitris remōtus est locus. 6. Indus agros non solum aqua laetificat et mitīgat, sed etiam conserit. 7. Atrae curae vino dissipantur. 8. Incurrit nostra laurus in vocūlas malevolorum. 9. Libere dicere solemus sententias nostras. 10. Diāna nigris Erymanthi silvis delectatur.

1. Skite neteže polja. 2. Morate se pokoriti naredbam učiteljah. 3. Čujte mnēnje izabranoga sudca. 4. I bez učitelja bivaju pogreške naučene. 5. Kako polje bez teženja (obrađivanja) nije plodno, tako duh bez nauka. 6. Slobodno kažemo svoje *) mnēnje. 7. Vino raztēra tamne brige. 8. Tamne biahu šume Erimantove. 9. Bolestne duše težko bivaju izlēčene. 10. Darius i Persianci podlegoše Alexandru Velikomu.

§. 23. Koja neimaju jednobroja od 1. i 2. deklinacije, i k tomu: *Deus, dea; filius, filia; meus, a, um.*

1. Romūlus in coelo cum diis agit aevum. 2. A diis deabusque veniam peto. 3. Annum **) jam audis, mi fili Marce, Cratippum. 4. Insidias vitae Sexti Roscii parant cognāti. 5. Mire silentio et tenēbris animus alitur. 6. Gloria divitiarum fluxa est. 7. Solent in epulis canere convīvae. 8. Liberis dare operam honestum ***) est. 9. Romana arma jam extra Italiam moventur. 10. Aedui pugnant, et Helvetii sine dubio sunt in armis. 11. In Sicilia prope incunabūla reperiuntur deorum. 12. Via deserta et inculta est, atque interclūsa jam virgultis.

1. Bozi obitavaju Olymp. 2. Bogovi i božice imadjahu mnoge hrame u Gērčkoj. 3. Budi poslušan, moj sine, zapovēdim božjim. 4. Servius Tullius izabra svojim kćerim supruge, sinove Tarquinijeve. 5. Pokoj i mrak divno hrane duh. 6. Bogatstvo je kratkotrajno i nesigurno. 7. Zasēde bivaju pripravljane Sextu

*) 22. Hérvatsko zaima „svoj“ proteže se na subjekt od svih trih osobah u sing. i plur.; dakle: ja svoje, *ego meum*; ti svoje, *tu tuum*; on svoje, *ille suum*; mi svoje, *nos nostrum*; vi svoje, *vos vestrum*; oni svoje, *illi suum*.

**) 23. Opredēljenje vremena, na pitanje: koliko vremena? stoji u akuzativu, kao u hérvatskom.

***) 24. Ako infinitiv ili čela koja izreka stoji za subjekt, onda mora predikatni pridavnik stati u srednjem spolu.

Rosciju od rodjakah. 8. Zora tēra mraznu tminu. 9. Proti oružju nevodite rata rēčmi. 10. Svoju dēcu morate dobro odhraniti. 11. Skupac biva mučen bogatstvom.

Tretja deklinacija.

§. 24. Rēči mužkoga spola.

1. Pavo laudatus caudam pandere solet. 2. Flos aridus decidit. 3. Actus labor est jucundus. 4. Miles ignāvus contemnitur. 5. Crassus est aēr terrae proximus. 6. Sermo Isaei graecus erat, immo attīcus. 7. Sic meus est mos. 8. Fulmineus quatit astra fragor. 9. Timīdus amor cedit famae. 10. Olim corōnae deorum honos erant. 11. Ad vada Maeandri concinit albus olor. 12. Homo probus deum colit.

1. Nasitjen lav jest neškodljiv. 2. Miris i farba ružah jest ugodna. 3. Cvēt odpada, kad se osuši. 4. Zrak je često vlažan. 5. Bēsnoća je slēpa. 6. Otčinski običaj i jezik mnogih nenasladjuje. 7. Ciceron biaše rēčit. 8. Lēčnik Filip biaše neprestani pratilac Alexandra velikoga. 9. Visok nasip paše vas tabor. 10. Velika vika biva čuvena u taboru Germanskom. 11. Rimski biaše običaj mērtvace izvan zidovah zakapati.

§. 25. Ženskoga spola.

1. Magna est naturae variētas. 2. Eximia erat indōles Servii Tullii. 3. Magna laus eloquentiae tribuitur. 4. Divīna mens summa lex est. 5. Ex litterarum studio magna petitur voluptas. 6. Sociētas prava nocet. 7. Fames et sitis sunt molestae. 8. Mors honesta saepe vitam quoque honestam exornat. 9. Terram illustrat immensi lux publica mundi. 10. Prava consuetūdo magnopēre nocet. 11. Animorum nulla in terris orīgo invenitur. 12. Senectus saepe non solum non molesta est, sed etiam jucunda.

1. Istina nije uvēk ugodna. 2. Prevara je bezbožna. 3. Došasti udes dvojben je i neizvēstan. 4. Mērzla noć uklanja se zori. 5. Grimizna haljina biaše dragočena. 6. Velik biaše poraz Rimski kod Kannah. 7. Svoja hvala je smēšna. 8. Rimska dēržava biaše početkom (u početku) neznatna. 9. U bēgu je smērt pogērdna, u pobjedi slavna. 10. Bezkraina je množina bolestih. 11. Početak mnogih narodah jest taman.

§. 26. Srednjega spola.

1. Parsimonia est magnum vēčtīgal. 2. Ubi est acūmen tuum? 3. Pectus quoque durum lacrimis vincitur. 4. In

summo pretio erat olim indicum ebur. 5. Est immensum calcar in gloria. 6. Non solvitur aenigma tuum. 7. Lac semper adest niveum in villa nostra. 8. Incustoditum ovile lupis patet. 9. Thebae erant aliquamdiu caput Graeciae universae. 10. Turgescit semen fructiferum in agris. 11. Adriaticum mare ab Adria, Tuscorum colonia, vocatur. 12. Rhinoceros, rarum alibi animal, in silvis Indiae erat. 13. Solāmen magnum est miseris socios habere malorum. 14. Ignavia corpus nostrum hebetatur.

1. Vreće je bėguće. 2. Med je ugodan. 3. Čovčanska je glava gori uzdignuta. 4. Domovinu izdati najveća je sramota. 5. Neizměno more okružuje odasvud zemlju. 6. Ime Homerovo je slavno. 7. Siromaštvo je mnogim veliko brėme. 8. Paris biaše knez trojanski. 9. Kydnus jest glasovita rėka Cilicije. 10. Korica je indijski začın. 11. Borba Horacijah i Kuriacijah biaše dugo dvojna. 12. Mirisni nektar i ambrozia hrana je bogovah.

§. 27. Iznimke glede obćenitih pravilah o spolu.

1. Juno erat superba et iracunda. 2. Luna soror aemula Phoebi a poetis nominatur. 3. Semiramis, mulier babylonia, Nini conjux erat. 4. Tiberis est arenosus. 5. Vas certus in judicio poscitur. 6. Romulus erat primus rex Romanorum. 7. Dum tepidus Ganges, frigidus Ister est. 8. Hannibal aeger erat oculis. 9. Metellus est consul egregius. 10. Mucius erat clarus augur. 11. Aristides justus appellatur. 12. Si ira vincitur, magnus hostis superatur.

1. Sinu Ninovu oduzimlje lukava mati vladanje. 2. Labe biaše već Rimljanom poznato. 3. Sokrat bi uvěk miran i veseo. 4. Roscius biaše vėrlo dobar glumac. 5. Polifem, divji Kyklop, biaše sin Neptunov. 6. Ratoborni Mars měrzi strašivice. 7. Bruto biaše pėrvi konsul Rimski. 8. Tanaquila, supruga Tarquinijeva biaše u gatanju uvėžbana. 9. Eufrat i Tigar jesu grabežljivi. 10. Sidon biaše nėgda glasovit i bogat. 11. Glasoviti Strymon biaše u Makedoniji. 12. Nesrećna Ino biaše kći Kadmove.

§. 28. Samostavnici sa značajem l i r.

1. Plurimae stellae sunt soles. 2. Innumera sunt animalia terrae. 3. Immensum calcar gloria habet. 4. Egregios consules habemus. 5. Elephanti cetera animalia prudentia superat. 6. Stellae interdum radiis solis obscurantur. 7. Cibi plurimi sale condiuntur. 8. Calcaribus concitatur equus. 9. Saepius sub melle impia venena latent. 10. Ariobarzanes nullum aerarium, nullum vectigal habet. 11. Primi consu-

les Romanorum fuerunt Lucius Junius Brutus et Tarquinius Collatinus.

1. Domaći kokoti jesu noćni stražari. 2. Jedne životinje žive u vodi, druge na zemlji. 3. Nekoji puci štiju sunce kao boga. 4. Namćemo izvěstne danke pokrajinam. 5. Rimski je puk mnogo godinah poslašan konsulom. 6. Sad upotrebljavamo uzde sad ostruge. 7. Razna su pokrivala životinjah. 8. Čest (sudbina) prognanikah jest nesrećna. 9. Hannibal biaše sin Hamilkarov. 10. Zemlja biva od sunca razsvětljena. 11. Od konsulah biva ravna-na děržava.

§. 29. Samostavnici sa značajem n.

1. In Syria nigri leones reperiuntur. 2. Homines possident universam terram. 3. Nomina multorum conjuratorum non erant ignota. 4. Deus solem quasi lumen accendit. 5. Magnos homines virtus nobilitat, non fortuna. 6. Nominibus magnorum hominum conceditur immortalitas. 7. Jam nomen Apollinis est graecum. 8. Luna solis lumíne illustratur. 9. In seminibus est causa gramínum et herbarum. 10. Cicero Cneum et Publium Scipiones imperii romani fulmína appellat. 11. Non animi perturbationibus, sed rationi obtemperare debemus. 12. Beata vita constat ex actionibus rectis, et neque libidinibus perturbatur, neque fortunae vicissitudinibus.

1. Domovina paunova je India. 2. Paun biaše Junoni posvećen. 3. Požude često nisu poslušne razboru. 4. Lahko dojdeš u pogovor (na jezike) ljudih. 5. Ne zločinstvo nego čověka moraš braniti. 6. Měsec i zvězde jesu noćne svěće. 7. Syria proizvodi čérne lave. 8. Znamo imena mnogih urotnikah. 9. Imenu velika čověka biva dana neuměrlost. 10. Attik nebiaše sreći nego ljudem prijatelj. 11. Valovi rěke Kydna veoma su studeni. 12. Mnogi nebivaju nasladživani otěčniskim jezikom. 13. Naš život biva često ravnán ne pametju nego strastmi.

§. 30. Samostavnici sa značajem r.

1. In coelo imbres ventique coguntur. 2. Terrae expirationibus aër alitur et aether et sidera. 3. Habemus magnos et assiduos imbres. 4. Medici vulnera herbis sanare solent. 5. Aëri calor admixtus est. 6. Amulius imperium fratri adimit, et addit sceleri scelus. 7. Anseribus cibaria publice locantur in Capitolio. 8. Remus Romuli fratris irā occidit. 9. Habes multos scelëris tui consocios. 10. Calchas apud Homerum ex passerum numero belli trojāni annos augurat. 11. Ex aethere flammae siderum innumerae exi-

stunt. 12. Caesar muneribus et epulis multitudinem lenit imperitam. 13. Tuum consilium, Brute, de toto genere belli comprobamus et laudamus. 14. Alexander aggerem exstruit, et cuniculis muros Gazae subruit.

1. Darovi taže bogove i ljude. 2. Izvapljenja zemlje hrane zrak. 3. Povekšavaš svoj dar dobrohotnostju. 4. Sunce tamni ostale zvězde svojom světlostju. 5. Teženje poljah jest svemu pokolenju čověčanskomu plodonosno. 6. Prikorna děla dodaje te prikornim dělom. 7. Uzdižeš vrědnost svoga dara dobrohotnostju. 8. Darovi Venerini jesu lěpota i mladost. 9. Imate mnogo suznalacah svojih pogěrduih dělrah. 10. Zemlja biva odasvud obkoljena zrakom. 11. Bozi i ljudi bivaju utaženi darovi.

31. Produženje.

1. Alii flores odore, alii colore oblectant. 2. Dividitur natura hominis in animum et corpus. 3. Patrium morem retinere et revocare debetis. 4. Labōri voluptas adjuncta est. 5. Cedite tempōri. 6. Longinquitas temporis minuit, atque mollit dolōrem. 7. Tectis et frigōrum vis pellitur, et calōrum molestiae sedantur. 8. Gramina canescunt ardōre solis. 9. Pascuntur rore cicadae. 10. Stulti superbiunt immeritis honoribus. 11. Habemus rus amoenum et suburbanum. 12. Probus contemnit murmura famae. 13. Brachia atque crura velamentis teguntur. 14. Magnum erat apud Romanos jus augūrum. 15. Epicurus homo est sine acumine ullo, sine lepōre. 16. Regna, honores et divitiae temporibus gubernantur.

1. Prošasta vremena nikad se nepovratjaju. 2. Cicero zove Galliju cvětom Italije. 3. Vojnik mora těrpěti vrućinu, studen i napor. 4. Zli razgovori pokvare dobru čudorednost. 5. Jak duh nepodleže boli ni naporu. 6. Někoje cvětje ima ugodan miris, drugo lěpu farbu. 7. Zapadnjakom biva ublažena sila studěni. 8. Velik je broj bolih. 9. Grozd zrije vrućinom sunčanom. 10. Običaji Germanah biahu različni od običajah Rimljanah. 11. Obradjuješ otčinske zemlje. 12. Rimski auguri imāhu veliko pravo. 13. Velika biaše něgda cěna kosti slonove. 14. Poštenjak nebiva uznemiren měrljanjem glasa.

§. 32. Samostavnici sa značajem b i p.

1. Ex terra succum trahunt stirpes. 2. Arbores tantummodo per stirpes suas aluntur. 3. Ad Arabes saepe mercatores veniunt. 4. Tarquinius Priscus plebi distribuit annonam. 5. Tribuni plebis apud Romanos oppositi erant consulibus. 6. In seminibus est causa arborum et stirpium.

7. Magna principum copia erat in castris Caesaris. 8. Fama, ut solet, tota in urbe discurret. 9. Effodiuntur e terra opes, irritamenta malorum. 10. Caesar jam, opes meas, non, ut ante, opem exspectat.

1. Mnogi gradovi Azie biahu naselbine Gèrkah. 2. Puk ljubi pravična i dobrohotna kneza. 3. Egyptjani su susèdi Aetiopah. 4. Romul i Rem biahu utemeljitelji grada Rima. 5. Pleme Cyklopah biaše na Sicilii. 6. Gèrci biahu utemeljitelji mnogih gradovah Azie. 7. Dèrvo biva hranjeno samo svojim stablom. 8. Attik podupire Maria blagom svojim. 9. Dobrim ljudem je ugodno, podupirat druge svètom i pomoću.

§. 33. Samostavnici sa značajem *c i g*.

1. Viri boni sunt benigni aliorum iudices. 2. Ager bene cultus bonam frugem fundere solet. 3. Vitae voces adulatorum. 4. Vera gloria radices agit atque etiam propagatur. 5. Cicero philosophiam effectricem beatae vitae appellat. 6. Parete naturae, praeclarae duci ac magistrae. 7. Etiam reges legibus divinis parere debent. 8. Philosophia inventrix legum est, magistra morum et disciplinae. 9. Interdum lacrimae pondera vocis habent. 10. Apud priscos Germanos mercium compensatio erat usitata. 11. Vincuntur pectora dura prece blanda. 12. Arbores et frutices corticibus et radicibus validi servantur.

1. Feničani biahu iznašastnici slovah. 2. Učeni muževi i umètnici biahu u Gèrkah štovani. 3. Uklanjaj se govoru udvorice. 4. Volimo stalan mir nego nadanu pòbèdu. 5. Vi branite domovinu, supruge i dècu. 6. I kralj mora slušati zakon božji. 7. Pravičnim sudcem sveti su zakoni. 8. Nitko nemože odolèti prošnjam i suzam vašim. 9. Cicero zove filozofiu iznašastnicom zakonah, učiteljicom običajah. 10. Njiva dobro obradjena obiluje dobrim plodom. 11. Dobitnik običava predpisivati uvète mira. 12. Mnogi bivaju nasladjivani govorom udvorice.

§. 34. Samostavnici sa značajem *d i t*.

1. Multae artes sunt eximiae. 2. Varia sunt hominum iudicia, variae voluntates. 3. Nulla habemus arma contra mortem. 4. Honor alit artes. 5. Principum munus est resistere levitati multitudinis. 6. Brutus vindex erat romanae libertatis. 7. Memoria voluptatum praeteritarum saepe injunda est. 8. Pythagoras frugalitatem hominibus commendat. 9. Artibus ingenuis a multis gloria quaeritur. 10. Gramina canescunt ardore solis, et arbor cum frondibus uritur

11. Voluptas rationi inimica est ac mentis praestringit oculos, nec habet ullum cum virtute commercium.

1. Častju bivaju hranjene umětnosti. 2. Um čověka nezna udesa ni kobi buduće. 3. Sán je slika směti. 4. Vez družtva čověčanskoga jest razlog i govor. 5. Kornelius Sulla umnoží broj svetjenikah. 6. Oči uma bivaju zaslěpljene razbludom. 7. Nesloga škodi i děržavam i ostalim družtvom ljudi. 8. Zakoni su vez děržavah i ostalih družtvah čověčanskih. 9. Ljudi bivaju gibani i vodjeni različitim nagnutji i požudami. 10. Feničani su iznašastnici slovah i umětnosti pisanja.

§. 35. Produženje.

1. Romani erant heredes regnorum Pergami et Bithyniae. 2. Multae artes comites ac ministrae oratoris sunt. 3. Videtis planetarum satellites in coelis. 4. Homo probus veram laudem quaerit in virtute. 5. Multi homines pecudum ratione vivere solent. 6. Non procul a proprio stipite poma cadunt. 7. Tenero cespite terra viret. 8. Virtus nullam mercedem laborum periculorumque suorum desiderat praeter laudis et gloriae.

1. Cicero zove umětnost govorenja drugaricom mira. 2. Preziremo hvalu ludjakah. 3. Samosilnik nevěruje ni prijateljem, ni pratiocem. 4. Tvěrdica ostavi blago svoje često pohlepnim baštinikom. 5. Velik broj drugarah i pratiocah biaše okolo kraljah persianskih. 6. Vašimi prevarami nebijamo zaslěpljeni. 7. Mnogi dodadu hvali ratnoj slavu učenosti. 8. Jabuka nepada daleko od stabla. 9. Helveti i Sequanci dadu jedan drugomu taoce.

§. 36. Jednakoslovčani samostavnici.

1. In coelo nubes, imbres, venti coguntur. 2. Hominis utilitati et agri et maria parent. 3. Panem et aquam natura desiderat. 4. Itali adriaticum mare ab Adria, Tuscorum colonia, vocant. 5. Pictas vestes jam Homērus commemorat. 6. Furius Camillus et oppidum civibus et cives oppido reddit. 7. Extremum oppidum Allobroğum proximumque finibus Helvetiorum est Genēva. 8. Xerxes Themistocli donat urbes Magnesiam et Lampsacum. 9. Ventus et unda silent et maris ira resēdit. 10. Alcibiadis consilio et auctoritate Athenienses Syracusanis bellum indicunt. 11. Cervices in carcere franguntur indignissime civium romanorum. 12. Ferae domantur fame et verberibus. 13. In Italia bellum gerimus, in sede nostra vehitur oratio. 14. Tanquam ratis in mari immenso nostra vehitur oratio. 15. Aristīdes, Lysimāchi filius, Atheniensis, aequalis fere fuit Themistocli.

1. Šarene haljine bivaju pominjane već u Homeru. 2. Tèrgovci prolaze zemlje i mora. 3. Brodar povèri nestalnomu moru plav svoju. 4. Neprijateljem raste smionstvo raspom našim. 5. Vètrovi razgone oblake i dovode vedrinu. 6. Velik dio kraljevskih brodovah biaše plèn neprijateljah. 7. Datis i Artafernes biahu zapovèdnici kraljevskoga brodovja. 8. Sunce često potamne oblaci. 9. Zemlja je okružena neizmèrnim morem. 10. Gradjani vode često ratove s gradjani. 11. Izvanredna biaše pravičnost Aristidova. 12. Grad biva obkoljivan novimi zidovi. 13. Velika biaše povaga Miltiadova u Chersonežanah. 14. Običavamo izkitit sobe slikami.

§. 37. Pridavnici sa **dva** svèršetka.

1. Ars est longa, vita brevis. 2. Peloponnesus platani folio similis est. 3. Fugit irreparabile tempus. 4. Benevolentiam civium blanditiis colligere turpe est. 5. Artes sunt innumerabiles ad vitam necessariae. 6. Supra lunam omnia sunt aeterna. 7. Mors honesta saepe vitam quoque turpem exornat. 8. Camelus naturale odium adversus equos gerit. 9. Salutaris severitas vincit inanem clementiam. 10. Fortuna fortes adjuvat. 11. Non debes conjungere dissimilia. 12. Laus vera et humili saepe contingit viro. 13. Nihil mortalibus arduum est. 14. Themistocles dux erat classis communis Graeciae. 15. Impia sub dulci melle venena latent. 17. Poëtae nobiles poëtarum aequalium morte dolere solent.

1. Tělo naše je smèrtno, a duh bezsmèrtan. 2. Sladko je i dično vojevat za domovinu. 3. Sinovi su otcem često neslični. 4. U Herodota, oca povèstnice, bezbrojne su basne. 5. Pod mèsecem je sve smèrtno. 6. Volimo spasiteljnu strogost nego li taštu milosèrdnost. 7. Vi vodite rat težak i dugotrajan. 8. Odgojenje mekoputno slabi sve sile i duha i těla. 9. Hrabrim muževom nedogadja se nikad sramotna smèrt. 10. Ti nepozva nepovratljiva vremena. 11. Smèrtno tělo stan je bezsmèrtna duha. 12. Věkovita je narava nebeščana. 13. Tigar (voda) teče bérzinom nevěrovanom. 14. Gradjani bivaju vezani mnogimi skupnimi vezi.

§. 38. Pridavnici **jednoga** svèršetka.

1. Gloria est consentiens laus bonorum. 2. Manlius perindulgens in patrem, acerbe severus in filium fuit. 3. Saepe praesens malum alio malo adjuvatur. 4. Lucium Acilium patres nostri sapientem appellabant. 5. Brutus et Cassius, interfectores Caesaris, movent ingens bellum. 6. Difficile est inertem movere. 7. Animus cernit praesentia, providet futura. 8. Recentia vulnera dolorem adhuc non movent. 9. Marcus Antonius invadit insulam Cretam cum ingenti fiducia. 10. Sapientis animus nunquam cupiditate

movetur. 11. Indulgentia patrum concordem civitatem tenet. 12. Multi ex mendicis evadunt repente divites *). 13. Non divitibus contingunt gaudia solis. 14. Neque turpis mors forti viro accidit nec misera sapienti.

1. Čovjek dobar i hrabar i mudar, nije nikad nesrećan. 2. Rana nova još boli nećini. 3. Mnogi otc i su popustljivi prema svojim sinovom. 4. Često bivaju zla sadašnja podpomagana inimi zli. 5. Složnu hyalu dobrih zovemo slavom. 6. Mudrim ljudem nedogadja se nikad nesrećna smert. 7. Život mudraca sám je blažen. 8. Bruto i Kasius, ubojice Caesara, biahu začetniči golemara. 9. Od bogatca postane često prosjak. 10. U velikih i nenadanih pogibeljih vidimo mnoge ne samo bez svéta, nego skoro i bez uma.

§. 39. Produženje.

1. Nemo semper felix est. 2. Animi natura simplex est. 3. Non fidum est multiplex et tortuosum ingenium. 4. Homines mendaces nemini placent. 5. Omnia recta et simplicia laudantur. 6. Saepe locus et tempus hominem timidum audacem **) reddit. 7. Imperator duplex stipendium militibus persolvit. 8. Dissipat Evius curas edaces. 9. Nauta fragilem truci committit pelago ratem. 10. Vir bonus est simplicis veritatis amicus. 11. Sunt cervi luporum praeda rapacium. 12. Mendaci homini ne verum quidem credere solemus. 13. Excitatur miles classico truci. 14. Falsis et mendacibus visis mentes mortalium saepe concitantur.

1. Čovek lažljiv nikomu se nedopada. 2. Smioni brodari tērče preko svakoga mora. 3. Europu i Libyu luči dērpljivi val. 4. Eviu se ugibaju glodjuće brige. 5. Srčćnik neumi je razlućit prijatelja lažljiva od prava. 6. Město i vrěme čine često plašljive ljude smionimi. 7. Hvalimo sve što je dobro i jednostruko. 8. Lažljivim ljudem nebiva vėrovano ni ono što je istina. 9. Jelen je plėn dērpljiva vuka. 10. Duh nesrećnih ljudih biva često uznemiren grizućimi brigami. 11. Duh tvoj biva uznemiren snom lažnim i lažljivim.

§. 40. Produženje.

1. Paris regnum Priami vetus evertit. 2. Credere debemus veteribus et priscis viris. 3. Apud veteres Ger-

*) 25. Glagolji postati, ostati, činiti se i viditi se skladaju se s dvostrukim nominativom.

**) 26. Glagolji koji znače činiti, učiniti, napraviti, kao *facere, efficere, reddere*, skladaju se kao glagolji imenovanja.

manos magna erat hospitalitas. 4. Par dignitas, dispar fortuna in Murena atque in Sulpicio erat. 5. Quam varia sunt genera bestiarum vel cicurum vel ferarum! 6. Pares cum paribus facillime congregantur. 7. Discoloribus signis sententiae juratorum hominum notantur. 8. Segesta est opidum pervetus in Sicilia.

1. Vojnici se biahu zaboravili stare hrabrosti i poběde. 2. Čověk pošten sětja se pimljena dobričinstva. 3. Nejednaki su vaši običaji, nejednake težnje. 4. Zemlja proizvodi mnogu i različitu živinu, što pitomu, što divju. 5. Paun biva nakitjen perjem šarenim. 6. Velika biaše gostoljubnost starinskih Germanah.

§. 41. Pridavnici na *er, ris, re*.

1. Acer sui numinis vindex erat Apollo. 2. Aër humidus est parum saluber. 3. Celëbris quondam urbs et copiosa erat Antiochĭa. 4. Oraculum Apollinis celebre et clarum erat. 5. Nihil est tam volucre quam maledictum. 6. Solvitur acris hiems grata vice veris et Favonii. 7. Videtis Catilinam alacrem atque laetum. 8. Acre et magnum bellum gerit Pompejus. 9. Clarae erant Scipionum pedestres navalesque pugnae. 10. Populus romanus aures hebetes, oculos, acres et acutos habet.

1. Leonida biaše žestok branitelj domovine. 2. Germania biaše nĕgda šumovita i močvarna. 3. Bĕguća strĕla nebiva pozvana natrag. 4. Uši puka rimskoga tupe su, a oči žive i oštre. 5. Močvarna mĕsta malo su zdrava. 6. Opomena vojevode neustavlja bĕrzoga bĕga vojnika. 7. Delfi biahu sĕdište glasovitoga i slavnoga proročista Apollonova. 8. Vi vodite žestoke i velike ratove. 9. Dĕvica Klelia bude obdarena od puka rimskoga kipom konjičkim.

Deklinacija četvĕrta.

§. 42. Mužka.

1. Assiduus usus et ingenium et artem saepe vincit. 2. Omnium bellorum exitus sunt incerti. 3. Libidinosi, facinorosi, avari verae laudis gustum non habent. 4. Mors propter incertos casus quotidie imminet. 5. Pompejo et senatui pacis auctor fuit Cicero. 6. Bene habet civitas, quum cives magistratibus, magistratus legibus parent. 7. Sensuum judicia clara et certa sunt. 8. Spectatis Ciceronis meritis populus romanus honorem consulatus concedit. 9. Pas-

sibus ambiguis fortuna volubilis errat. 10. Heu, quam difficile est crimen non prodere vultu! 11. Aestus maris lunae motibus gubernantur. 12. Sidera ab ortu ad occasum comeant. 13. In senectute hebescunt sensus, visus et auditus debilitatur. 14. Imperium populorum est penes reges et magistratus. 15. Alexander leni ac parabili cultu corporis erat contentus.

1. Čudnovata su micanja svih zvězdah. 2. Mnogi ljudi šljaju zakone rad straha. 3. Njive nedonose vazda ploda. 4. Puk mora bit pokoran poglavarstvu, poglavarstvo zakonom. 5. Konzuli rimski biahu u ratu vèrhovni zapovědnici vojskah. 6. Narava je zadovoljna malenom nēgom. 7. Mnoga živina obdarena bivaju jako oštrimi čuti. 8. Senat rimski biaše vèrhovno poglavarstvo. 9. Život ljudih izvèržen je nestalnim slučajejom. 10. Svoj kolikoj vojsci Persianah pretpostavljeni biahu Datis i Artafernes. 11. Velika biaše u starih pukah uglednost poglavarstvih. 12. Neprestánim vèžbanjem biva nadkriljena često i uměća i talent. 13. Radost je čutom našim ugodna.

§. 43. Srednja.

1. Cervi cornua sua quotannis amittunt. 2. Dente lupus, cornu taurus petit. 3. Vulpes conjectat crassitudinem gelus. 4. Rura gelu claudit hiems. 5. Tonitru tremiscunt ardua terrae. 6. Tellus premitur genu nostro. 7. Cur affinem tuam, meam filiam, superbis verbis a genibus tuis repellis? 8. Varia victoria pugnatur: dextra utrimque cornua vincunt.

1. Bikovi bivaju oboružanirogovi. 2. Zubi su oružje vuka, rogovi bika. 3. Munje, ne gromovi, ude ljudem. 4. Zemlja leži u visoku mrazu. 5. Zemlja biva pritiskivana našimi kolěni. 6. Desno krilo vojske neprijateljske dobiva, dočim lěvo biva pobědjeno od naših. 7. Boj se počima s desnoga krila. 8. Znaci bivaju davani o boju rogovi i trubljami.

Deklinacija peta.

§. 44. Ženska i mužka.

1. Concordiā res firma est, discordiā imbecillis. 2. Nulla lassitudo impedire fidem debet. 3. Concordiā res parvae crescunt. 4. Feminae res domesticas exercent. 5. Reipublicae spes omnis erat in Cicerone. 6. Sapiētia est rerum divinarum ac humanarum scientia. 7. Admirabili fide conjuncti erant Orestes et Pylādes. 8. Omnibus in rebus temeritas ignoratioque vitiosa est. 9. O frustra suscepti mei

labores! o spes fallaces! o cogitationes inanes meae!
10. Dies diem docet. 11. Hiems multos habet tristes et frigidos dies. 12. Sol cursum inflectit tum ad septentriones, tum ad meridiem.

1. Temelj pravice jest vjernost. 2. Mnoga ufanja ljudih prevarna su. 3. Teško je državu dobro vladati. 4. Mnogi ljudi nevide stvari postavljenih pred oči. 5. Perikles biaše predpostavljen državi Athenjanah. 6. Nesreći oprčite krēpost. 7. Slugu moga resi slava rēdke vjernosti. 8. Početci svih stvari maleni su. 9. Neosētajaju hrabri muževi u boju ranah. 10. Sreća može najveć u svih stvari čovčanskih. 11. Često bivamo zasēnjeni prevarnim ufanjem. 12. Duljina danah i noćih različna je. 13. Mnogi dani zime mutni su i studeni. 14. Krokodil boravi obdan na kopnu, a obnoć u vodi. 15. Razlog je gospodar stvari čovčanskih.

Odsěk tretji.

Prispodabljanje pridavnikah.

§. 45. Prispodabljanje pravilno.

1. Ciceroni ne frater quidem carior erat quam Atticus. 2. Morbi perniciosiores sunt animi quam corporis. 3. Patriae jura sunt sanctiora quam amicitiae. 4. Patria erat Ciceroni carissima. 5. Altissimi Europae montes in Helvetia inveniuntur. 6. Austri saepe validissimas arbores eradicant. 7. Multae aves ante hiemem in calidiores regiones avolant. 8. Usus litterarum est antiquissimus^{*)}. 9. Crocodilus pelle durissima contra omnes ictus munitur. 10. Senectus corpus facit infirmius.

1. Najvrūća okolina nije najugodnija. 2. Cicero biaše najrečitiji govornikah rimskih. 3. Najjače dērvje izkorēnjeno biva često jugom. 4. Prāva domovine najsvetija su. 5. Ciceronu nebiaše ništa milije nego domovina. 6. U nijednoj zemlji u Europi nisu bērda višja nego u Helvecii. 7. Bolest duše štetnija je nego li tēla. 8. Lastavice lete pred zimu u vruće kraje. 9. Pećine biahu kuće najstarijim ljudem. 10. U nijednoj zemlji Europe nenalazimo višjih bērdah nego u Helvecii. 11. Nēkoja živina bivaju čuvana od svih udaracah jako debelimi kožami.

§. 46. Produženje.

1. Pax est optabilior quam bellum. 2. Nihil est amabilius quam homo probus et modestus. 3. Aurum est gra-

^{*)} 27. Latinski superlativ izražuje se često u hērvatskom sa pre, pra, jako, veoma, predpostavivši ih pozitivu.

vius quam plumbum. 4. Apud Helvetios longe *) probissimus erat Orgetorix. 5. Etiam fertilissimi agri non semper fructus procreant. 6. Ignoratio futurorum malorum utilior est quam scientia. 7. Themistocles de servis suis fidelissimum ad Xerxem mittit. 8. Canes indici grandiores sunt quam ceteri. 9. Aurum gravius est quam argentum. 10. Interdum ferarum animos mitiores invenimus quam hominum.

1. Čovjek razborit ljubezniviji je nego nerazborit. 2. Olovo je lakše nego zlato. 3. Belgiani biahu hrabriji nego ostali stanovnici Gallie. 4. I najplodnija njiva nenoši vazda ploda. 5. Željezo je najkoristniji metal. 6. Mnogim je siromaštvo najteži teret. 7. Mučanje je često jako koristno. 8. Mučanje je jako često korisnije nego rečitost, bérbljavost pak vazda jako pogubna. 9. Ništa nije ljubeznivije nego krépost. 10. Srebro je lakše nego zlato.

§. 47. Produženje.

1. Nihil est velocius quam animus. 2. Velocissimum omnium animalium est delphinus. 3. Animalia utilissima sunt etiam frequentissima. 4. Excellentissimi reges Persarum erant Cyrus et Darius, Hystaspis filius. 5. Nullum malum est vehementius et importunius quam invidia. 6. Mors hominis florentissimi, Sexti Roscii, erat crudelissima. 7. Fabius in armis non fuit praestantior quam in toga. 8. Victoria saepe reddit hominem ferociorem impotentiorumque. 9. Cicero latinam linguam non modo non inopem **), sed locupletiorum etiam quam graecam existimat.

1. Duh je najhitriji. 2. Nijedno živinče nije bérže nego dupin (pliskavica). 3. Koristnija živina jesu i brojnija. 4. Najuznositiji kralj Persianah biaše Cyr. 5. Zavist je najžeštje zlo. 6. Ubogi su često sretniji nego bogati. 7. Pobjede čine ljude često divljimi i bezmoćnijimi. 8. Cyr i Darius, sin Histaspov, biahu uznositiji nego ostali kralji Persianah. 9. Bogatstva čine ljude često nesretnijimi. 10. Premnogi dërže gèrčki jezik bogatijim nego latinski. 11. Mnogi su u togi vèrstniji nego u oružju.

§. 48. Superlativ na *errimus* i *illimus*.

1. Pavo pulchrior est quam ceterae aves, sed non utilior. 2. Cicero erat acerrimus propugnator communis

*) 28. *Longe*, kad stoji sa superlativom, izražuje se u hrvatskom rečju daleko.

**) 29. Glagolji, koji znače dëržati za što, smatrati, scëniti, očitovati, kao *habere*, *ducere*, *existimare*, *judicare* itd. skladaju

libertatis. 3. Nomen Hannibalis apud Romanos jam ante Sagunti excidium celeberrimum erat. 4. Orpheus, Musaeus, Hesiodus et Homerus erant poëtae veterrimi. 5. Nihil nisi divitias cupere, et stultum et miserrimum est. 6. Facilius est apta dissolvere quam dissipata connectere. 7. Somnus est simillimus morti. 8. Latro ferae est similior quam homini. 9. Eloquentia res est difficillima. 10. Saepe homines ex humillimo loco ad amplissimos honores producuntur.

1. Zeuxis biaše malar jako glasovit. 2. Brut i Kasius biahu najžeštji branioci rimske republike. 3. Njive dobro obradjene najplodnije su i najobilnije. 4. Podoba čovjeka najlěpša je i nadilazi podobu svih živinah. 5. Orfeja, Muzaeja, Hesioda i Homera dëržimo najstarijimi pësnici. 6. Čuti mnogih živinah jako su oštre. 7. Ništa nije obilnije i lěpše nego njiva dobro obradjena. 8. Težanje čini svaku njivu obilnijom. 9. Smërt je najsljednija snu. 10. Svaki početak je težak, sverha najlakša. 11. Često od najsnizelijih postaju najmožniji. 12. Najubožiji nisu vazda najnevoljniji.

§. 49. Uzporedjivanje nepravilno.

1. Optimus modus est. 2. Saepe major pars meliorem vincit. 3. Turpitude pejor est quam dolor. 4. Maximum bonum est sana mens in sano corpore. 5. Ex malis eligere minima oportet. 6. Hibernia est minor quam Britannia. 7. Multo majora sunt opera animi quam corporis. 8. Columbae terrentur minimo stridore pennarum. 9. Turpis fuga mortis, quam omnis mors pejor est. 10. De minoribus rebus apud Germanos principes consultant, de majoribus omnes. 11. Optima disciplina exemplorum est; exemplis enim saepe pessimi corriguntur. 12. Plures sunt gradus societatis hominum. 13. Plurimae aves volant, plurimae quoque nidificant.

14. Aurea nunc vere sunt saecula; plurimus auro Venit honos: auro conciliatur amor.

1. Najbolji ljudi najsljedniji su bogu. 2. Laskanje najgorje je zlo. 3. Najveće živinče zemaljsko slon je. 4. Nijedna pogrëška nije veća i češća nego nezahvalna duha. 5. Mnogi dërže ubožtvo i starost najvećim teretom. 6. Sramotno izbëgnutje smërti scënimo gorjim nego svaku smërt. 7. Izgledi su bolji nego propisi; jerbo izgledi često najgorji biva popravljen. 8. Britania je veća nego Hibernia. 9. Premnogi ljudi neumiju živit mudro. 10. Marljivost more u svih stvarih najviše.

se u aktivu s dvostrukim akuzativom, a u passivu s dvostrukim nominativom.

§. 50. Uzporedjivanje opisano.

1. Superstitio est maxime noxia. 2. Usus est magister maxime egregius. 3. Nullum spectaculum est magis egregium quam cives concordēs. 4. Prudentissimi non semper maxime idonei sunt ad negotia. 5. Ager Romanorum initio erat maxime exiguus. 6. Aequitas est iustitiae maxime proprium. 7. Nervii maxime feri inter Belgas habentur. 8. Cereris et Liberi fructus sunt maxime necessarii ad victum.

1. Ništa nije škodljivije nego praznovjersvo. 2. Nijedan učitelj nije izvrsniji nego vježbanje. 3. Glas je govorniku najpotrebitiji. 4. Sloga gradjanah najizvrsnije je pozorište. 5. Najmudriji nije vazda najprikladniji za poslove. 6. Zahvalnost je dužnost najpotrebitija. 7. Nijedni plodovi nisu tako potrebiti životu kao Czerini. 8. Nijedna stvar nije škodljivija nego praznovjersvo. 9. Težamo bezumno njivu jako malenu. 10. Zavist gradjanah upropasti često najbolje muževe i najvjerlije vojvode.

§. 51. Genitiv pridavnikah na *ius*, dativ na *i*.

1. Solis candor illustrior est quam ullius ignis. 2. Tam omnibus ignoscere crudelitas est quam nulli. 3. Invidus alterius macrescit rebus opimis. 4. Ardena silva est totius Galliae maxima. 5. Homini soli avaritia et ambitio data est. 6. Datum est Neptuno, alteri Jovis fratri, maritimum omne regnum. 7. Assiduus usus uni rei deditus et ingenium et artem saepe vincit. 8. Unius viri, Themistoclis, prudentiā Graecia liberatur Europaeque Asia succumbit. 9. In Apulia obviam veniunt Hannibali consules Caju Terentius et Paulus Aemilius. 9. Utriusque exercitus uno proelio fugat Hannibal et Paulum consulem occidit.

1. Prava hvala pristoji samoj krjeposti. 2. Oboje je pogreška, i svim vjrovat i nijednomu. 3. Ime drugoga konsula. Tarquinijsa Kollatina, državi omraženo bijaše. 4. Sramotno je, drugo misliti, drugo govoriti. 5. Jednomu čovjeku, Themistoklu, zahvaljuje Gērčka svoju slobodu. 6. Datis i Artafernes biahu predpostavljeni svoj vojsci Persianah. 7. Suncu je sjajnost veća nego ikojemu ognju. 8. Često vojska biva spasena hrabrostju jedinoga čovjeka. 9. Kad čitaš dogodjaje puka rimskoga, učiš se čine ne jednoga puka, nego svega čovječanskoga pokoljenja.

Odsěk čtvèrti.

Sklanjánie zaimenáh.

§. 52. Zaimena osobná.

1. Meus me moeror quotidianus lacerat. 2. Saepe nos fallit vitium specie virtutis et umbra. 3. Vos offendit noster minime nobis injucundus labor. 4. Multa sunt civibus inter se communia, fana, jura, leges, judicia. 5. Sí tu *) et Tullia valetis **), ego et Cicero valemus. 6. Tam mihi mea vita quam tua tibi cara est. 7. Imperare sibi maximum est imperium. 8. Omnia mea mecum porto, dicit Bias. 9. Animus rector dominusque nostri est. 10. Saepe animus a se dissidet secumque discordat. 11. Quamdiu animus in nobis remānet, tamdiu sensus et víta remanet. 12. Patria communis est omnium nostrum parens.

1. Mi čítamo, vi pišete, ostali malaju. 2. Nemožemo po sebi učinit svega. 3. Tebe vrědja moj nimalo meni neugodní posó. 4. Krěpost je po sebi vrědna hvale. 5. Uznemiruje me dugotrajna i tvěrdokorna bolest prijatelja. 6. Sve krěposti medju sobom savez imadu. 7. Sebi nikad, drugim često oprostiti moraš. 8. Ne sebi, nego drugim dopadat se morate. 9. Prijatelj zove mene i malo njih sa mnóm k sebi. 10. Mnogi traže sebi medju tudjani bogatstva. 11. Nam je život naš tako drag kao vam vaš. 12. Mudrac sve svoje sa sobom nosi. 13. Vam je domovina s nami skupna. 14. Mi se veselimo s vami o povratku ota. 15. Ništa mi medju zidovi mojimi sigurno nije.

§. 53. Zaimena pokazná. *Hic i ille.*

1. Omnia mala habent radices suas: has ***) evellere debetis. 2. Virtus et doctrina praeclara †) est: hanc omnes

*) 30. Zaimena podmetná *ego, tu, nos, vos* metju se izrěkom samo onda, kad se na njih nalazi glas govora; drugda se vazda izostavljaju.

**) 31. Ako ima više subjektah raznih osobah, predikat se slaže s pěrvom; ako neima pěrve s drugom; a kad ni ove neima, s tretjom.

***) 32. Zaima pokazno mora se s onóm rěčju, na koju se odnosi, skladat u spolu i broju, a padež nevisi od te rěči nego od naravi one izreke, u kojoj je takovo zaima.

†) 33. Kad u jednoj izreci ima više podmetah jednobroja, označujúcích stvari, tad predikat more stojat ili u jednobroju ili u

cupiunt, illam saepe contemnunt. 3. Ad mare hyrcanum sunt Scytharum populi; Persae illos Sacas appellant. 4. Omitto Graeciam atque illas omnium doctrinarum inventrices Athenas. 5. Si summa potestas penes unum est, hunc regem dicimus et talem civitatis statum regnum. 6. Huic puero major diligentiae laus conceditur quam illi. 7. Catulus non antiquo illo more sed hoc nostro erat eruditus. 8. Tempora mutantur et nos mutamur in illis. 9. Ne Socratem quidem Catoni anteponere debes: hujus enim facta, illius dicta laudantur. 10. Melior tutiorque est certa pax quam sperata victoria: haec in tua, illa in deorum manu est.

1. Svako zlo ima svoj korën: ovaj izčupati moraš. 2. Glasovita biaše nĕgda Atena, ona iznašastnica svih naukah. 3. Cicero i Demosten biahu glasoviti govornici; ovaj Gêrk biaše, onaj Rimljanin. 4. Poznata je ona rĕč Bie: sve svoje sa sobom nosim. 5. Dĕčakom ovim podĕljujemo veću marljivosti hvalu nego onim. 6. Mnogi pĕsnici gĕrĕki glasoviti su, ali najveći od svih ovih jest Homer. 7. Dĕlo je koristnije nego lĕnost: onim biva jaĕeno tĕlo, ovom slabljeno. 8. Izkorĕnite zavist i pohlepnost; jer ove su korĕnje mnogih zalah. 9. Krĕpost i nauk izvĕrstan je: ovaj biva od mnogih ųudjen, ona ĕesto prezirana.

§. 54. Produženje. *Is i idem.*

1. Deum agnoscimus ex operibus ejus. 2. Virtus eadem in homine ac deo est. 3. Magna vis est in virtutibus; eas excita, si forte dormiunt. 4. Academici et Peripatetici quondam iidem erant. 5. Vir sapiens non tum hoc tum illud, sed idem semper dicere solet. 6. Cicero et Marius in eadem civitate nati sunt. 7. Maxima pars hominum morbo jactatur eodem. 8. Manlius perindulgens in patrem, idem acerbe severus in filium fuit. 9. Samnites a Papirio consule vincuntur et magnus eorum numerus sub jugum mittitur. 10. Augustus Octavianus et ante eum Caesar sub dictaturae nomine atque honore regnaverunt.

1. Neprijatelji pribliųuju se gradu i okoljuju ga obsadom. 2. Ako jesu bogovi, providnostju njih biva vladan vas svĕt. 3. Gradjani iste dĕrųave istim zakonom i poglavarstvom pokoravat se obiĕavaju; osim toga ista su im prava, isti sudovi. 4. O istih stvarih neobiĕavamo suditi vazda isto. 5. Najhrabriji izmedju svih

višebroju. A kad podmeti ti znamenuju osobe, tad predikat mora vazda stojati u višebroju.

Gallah Belgiani su, s toga što térgovci k njim rédko dolaze i Germani s njimi malne u svagdanjih bojevih se biju.

§. 55. Produženje. *Iste i ipse.*

1. Fortes adjuvat ipse deus. 2. Gratia malorum tam infida est quam ipsi. 3. Saepe ipsa sibi obstat magnitudo. 4. Veteres leges aut ipsae sua vetustate consenescent, aut novis legibus tolluntur. 5. Furor iste tuus nos adhuc eludit. 6. Cur tu in isto loco sedes? 7. Ita ex ista vita discedo, tanquam ex hospitio. 8. Se ipsos omnes diligunt. 9. Gratius ex ipso fonte bibuntur aquae. 10. Omne animal se ipsum diligit. 11. Ista vestra auctoritas est maxima. 12. Jam ne istius quidem rei culpam sustineo. 13. Unde ad istas opiniones vester ille princeps venit? 14. Cnejum Pompejum omnibus, Lentulum mihi ipsi antepono?

1. Čověk samoga sebe ljubi. 2. Nebojimo se te tvoje bėsnoće. 3. Milost zla čověka tako je nepouzdana kao isti. 4. Ovaj život naš jest kao noćište. 5. Sva živina ljube same sebe. 6. Nevěruj tomu lažljivomu čověku. 7. Odakle dolaziš na to mněnje? 8. Negiba nas ta vaša velika uglednost. 9. Milije biva pita voda iz samoga vrěla. 10. Još bivamo gěrdjeni tom tvojom bėsnoćom.

§. 56. Zaimena upitna.

1. Quis non cum voluptate videt puerum bene moratum? 2. Quem liberum dicis? 3. Quod metallum est utilissimum? 4. Quod malum gravius est bello? 5. O qui tuarum, corve, pennarum est nitor! 6. Quas habitas terras? 7. Quo moerore affligitur animus tuus? 8. Quid ago? Cur me excrucio? cur me macero? 9. Qui status, quod discrimen, quae fuit in republica tempestas? 10. Quid difficile est? — Se ipsum noscere. — Quid facillimum? — Alterum admonere. — 11. Quid est optabilius quam sapientia? quid homini melius? Sapientia autem est rerum divinarum et humanarum scientia.

1. Tko neljubi dobrovladnih děčakah? 2. Što je ljubeznivije nego věrli i razborit čověk? 3. Što veliš o ludosti ovoga čověka? 4. U kojoj zemlji stanujete? 5. Koji rat vodite? 6. Koji jad ubija ti sěrce? 7. Koje zlo děržiš za najtežje? 8. Kojim ratom biva děrmána děržava? 9. U kojoj živemo děržavi? 10. Kojimi burami biva kolebana děržava? 11. Komu škodi lažljiv čověk više nego sebi? 12. Koga nećine pozorna pogibelji tudje? 13. Što je težje nego poznat sama sebe? 14. Čija ratna dika većá biaše nego Hannibalova?

§. 57. Zaimena odnosna.

1. Deus est qui omnem hunc mundum regit. 2. Soli divites sunt ii, qui virtute praediti sunt. 3. Non terret sapientem mors, quae propter incertos casus quotidie imminet. 4. Crassus est aër, qui est terrae proximus. 5. Admirabiles motus sunt omnium stellarum, imprimis harum, quae *) errantes vocantur. 6. Flumen est Arar, quod per fines Aedunorum et Sequanorum in Rhodanum influit incredibili lenitate. 7. In praestantibus rebus magna sunt ea, quae sunt optimis proxima. 8. Felix, quem redunt aliena pericula cautum! 9. Eloquentia non modo eos ornat, penes quos est, sed etiam universam rem publicam. 10. Firmamentum stabilitatis constantiaeque ejus, quam in amicitia quaerimus, fides est. 11. Homines non requirunt rationes earum rerum, quas semper vident. 12. Qui sibi id detrahit, quod alteri donat, is liberalis est. 13. Panaetius est is, qui id solum bonum judicat, quod honestum est. 14. Judices, qui ex lege judicatis, legibus obtemperare debetis.

1. Sam je bogat onaj, koi je obdaren krēpostju. 2. Samo je ono dobro, što je pošteno. 3. Nisu sve njive plodne, koje se težaju. 4. Zvezde, koje se miču, zvane bivaju planete. 5. Arar i Izara rijeke su, koje teku u Rodan. 6. Rječitost krase ne onoga samo, u koga je, nego i svu državu. 7. Ono prijateljstvo najugodnije je, koje veže sličnost značaja. 8. Koji sebi odkidaju, što drugim darivaju, podatni su. 9. Srećni su oni, koje čini tuđa pogibelj pozornimi. 10. Pogubni su ratovi, koje vodite. 11. Divna su micanja svih zvezdaha, navlastito onih, koje pomičnimi zovemo.

§. 58. Produženje. *Quisquis i quicunque.*

1. Male vivit, quisquis non vivit honeste. 2. Quaecunque opinio veritati repugnat, falsa est. 3. Quidquid enunciatur, aut verum est, aut falsum. 4. Omnia, quaecunque agimus, multis casibus subjecta sunt. 5. Bonos viros aut eos, quicunque dicuntur boni, diligo. 6. Quidquid est in amicitia, id est verum et voluntarium. 7. Quascunque controversias inter se milites habent, ad Caesarem in

*) 34. I zaima odnosno mora se s rječju na koju se odnosi, skladat vazda u spolu i broju, a padež mu se ravna ponaravi izreke odnosne.

judicium veniunt. 8. Homines, quo *) plura habent, eo ampliora cupiunt. 9. Eo crassior aër est, quo terris propior. 10. Eo minor est arcus, quo altior est sol. 11. Tanto brevius omne tempus, quanto felicius est. 12. Quanto majus proelium fuit, tanto clarior victoria Cononis.

1. Zlo živu, koji god neživu pošteno. 2. Koja god se mnjenja istini protive, lažna su. 3. Štogođ izustimo, ili je istino, ili lažno. 4. Sve, štogođ biva od ljudih radjeno, mnogim slučajevom podvërženo je. 5. Dobre ljude, ili ove, koji god bivaju zvani dobri, ljubiti obiçavamo. 6. Koje god razpre nastanu medju vojnici, pred Caesara u sud dodju. 7. Çim ÷ovëk više ima, tim više želëti obiçava. 8. Çim veći su bojevi, tim sjajnije su pobeđe. 9. Çim su živina koristnija, tim su brojnija. 10. Koliko je ÷ovëk bolji, toliko je razboritiji.

§. 59. Zaimena neopredëljena.

1. Quo quis est melior, eo est modestior. 2. Non est culpa tua, si te aliqui laudant. 3. Deligitur aliquis plerumque dux. 4. Vultus sermo quidam tacitus mentis est. 5. Tempus est pars quaedam aeternitatis. 6. Graecia parvum quendam locum Europae tenet. 7. Nemo vir magnus sine aliquo afflatu divino unquam fuit. 8. Corpus est quasi vas aut aliquod animi receptaculum. 9. Sunt quidam homines non re, sed nomine. 10. Nuda fere Alpium cacumina sunt, et si quid est pabuli, obruunt nives. 11. Quaedam terrae partes sunt incultae, quod aut frigore rigent aut uruntur calore.

1. Velikim muževom pripisujemo božansko nêko nadahnutje. 2. Pravom zovesh lice govorom nêkim muklim dušah. 3. Dëlo je nêkakova obava ili uma ili tëla. 4. Nêkoje dële zemlje netežane vidimo, jer ili mërznu zimom, ili pak bivaju izgarane vrućinom. 5. Vidimo nêkoje ljude, koji su to ne stvarju, nego imenom samo. 6. Çim je tko mudriji, tim je razboritiji. 7. Nêki narodi živu ribami i jajeti ptićjimi. 8. Çim je tko podhibniji i lukaviji, tim je veća pogibelj mëržnje i sumnje.

§. 60. Produženje.

1. Tyrannus neque diligit quemquam, nec ipse ab ullo diligitur. 2. Cuius dolori remedium est patientia. 3. Minime sibi quisque notus est. 4. Praesentem monstrat quaelibet herba deum. 5. Quilibet fortunae suae faber.

*) 35. Quo-*eo*, quanto-*tanto*, kad stoje s komparativom, prevode se na hërvatski sa *çim-tim*, koliko-*toliko*.

6. *Justitia est, quae suum cuique distribuit.* 7. *Longius aut propius mors sua quemque manet.* 8. *Ponite ante oculos unumquemque regum.*

1. Svaku žalost ublaži uztèrpljivost. 2. Sam sebe svaki ljubi. 3. Svakoga čeka svoja smèrt. 4. Svakomu svoju sreću čine običaji. 5. Metjemo pred oči izgled svakoga od prijašnjih kraljah. 6. Samosilnik niti je prijatelj komu, niti biva od ikoga ljubljen. 7. Svakoga veseli svoje kućanstvo. 8. Pravičnim onoga zovemo, koji daje svakomu svoje. 9. Dužnost je svakoga čověka, sebi nikad, a drugim često oprostiti.

O d s ě k p e t i.

0 brojnicih.

§. 61. Brojnici glavni.

1. *Massilia ex tribus oppidi partibus mari alluitur.* 2. *Collis radices duo duabus ex partibus flumina subluunt.* 3. *Erant apud Romanos trigemini Horatii, tres apud Albanos Curiatii.* 4. *Ex omnibus saeculis vix tria aut quatuor nominantur paria amicorum.* 5. *Thales sapientissimus inter septem fuit.* 6. *Elephas altus est duodecim pedes *) vel quatuordecim.* 7. *Quaedam bestiolae unum tantum diem vivunt.* 8. *Hannibal Italiam per annos sedecim variis claudibus fatigavit.* 9. *Duodequadragesima annos tyrannus Syracusanorum fuit Dionysius.* 10. *Milites aggerem latum pedes trecentos, altum pedes octoginta exstruunt.* 11. *Saguntus civitas longe opulentissima fuit Hispaniae, sita passus, mille ferme a mari.*

1. Led je već debeo četiri pèrsta. 2. Pet ili sedam urah na dan spavati dosta je. 3. Podnožje bërdašca biva plákano dvimi potoci. 4. Dva jako uzmožna grada, Kartagena i Numancia, biahu plèn Scipionov. 5. Godište se u dvanaest mēsecih dēli. 6. Vojvoda potegne obrov dubok nogah pet, širok nogah petnaest, a dugačak nogah sto. 7. Zidine Babylona biahu visoke nogah dvěsta, široke pedeset. 8. Vojvoda pošlje pred vojskom putem prečim tisuću konjikah. 9. Volsci vodjahu rat s Rimljani godinah sedamdeset. 10. Konsul Lutacius Katull odveze u Siciliu tri stotine brodovah; Afrikanci usuprot oboružaju ih četiri stotine.

§. 62. Brojnici redni.

1. *Deligere parentes prima naturae lex est.* 2. *Helvetii in tertium annum profectionem lege confirmant.*

*) 36. Samostavnik, dolazeći s glavnimi brojnicima, počam od 5 stoji u hrvatskom jeziku, u genitivu pluralu.

3. Quinto *) quoque anno tota Sicilia censetur. 4. L. Quinctius Cincinnatus sexto decimo die dictaturam deponit. 5. Tricesimo quoque die triginta talenta attica Pompejo solvuntur. 6. Olympiade centesima quarta decima Lysippus fuit et cum eo Alexander Magnus. 7. Mithridates, qui uno die tot cives romanos trucidavit, annum jam tertium et vicesimum regnat. 8. Roma condita est Olympiadis sextae anno tertio: post Trojae excidium quadringentesimo tricesimo secundo. 9. Anno trecentesimo decimo quinto ab Urbe condita Fidenates contra Romanos rebellaverunt. 10. Anno trecentesimo et altero ab Urbe condita imperium consulare cessavit. 11. Tertium bellum contra Carthaginem suscipitur sexcentesimo et altero anno ab Urbe condita, anno quinquagesimo primo post secundum punicum bellum peractum.

1. Romul bioše pèrvi kralj grada Rima. 2. Pèrvi konsuli Rimljanah biohu Junius Brutus i Tarquinius Kollatinus. 3. Izvèrstni biohu zakoni Nume Pompilija, drugoga rimskoga kralja. 4. Sedmi i poslèdnji kraljah rimskih bioše Tarquinius Oholi. 5. Gèrci osvojiše Troju godine desete prevarom. 6. Godine dvadeset i tretje rata punskoga bude predan Katullu rat suprot Afrikancem. 7. Nakon smèrti Kodra, sedamnaestoga kralja, ukinuše Atenjani čast kraljevsku, a izabraše arhonte, od prilike godine sto i šesnaeste nakon raspa Troje. 8. Boj pod Heroneom, u kojem Filipp, kralj Maèedonie, nadvlada Gèrèku, bi godine tretje, olimpiade sto i desete. 9. Godine pet sto i četèrdesete od sagradjena Grada bivaju Lucius Aemilius Paulus i Publius Terentius Varro poslani suprot Hannibalu i podju za Fabijem.

§. 63. Brojnici dèlni.

1. Hominis digiti articulos habent ternos, pollex binos. 2. Copiae nostrae unis castris tenentur, hostiles vero binis. 3. Graeciae civitates, dum imperare singulae cupiunt, imperium omnes perdunt. 4. Post Romuli mortem Romae per quinos dies senatores imperaverunt. 5. Agri vejentani septena jugera plebi dividuntur. 6. Caesar et Ariovistus praeter se denos ad colloquium adducunt. 7. Tribuni militum seni deni i quatuor legiones a populo creabantur. 8. Babylon munita erat muris ducenos pedes altis, quinquagenos latis. 9. Mausōli sepulcrum patet ab austro et septemtrione sexagenos ternos pedes. 10. Legavit Augustus, praetorianis militibus singula millia nummorum, cohortibus urbanis quingenos, legionariis trecentos nummos.

*) 37. Vrème, na pitanje kada, stoji u ablativu; u hèrvatskom u genitivu.

1. Vučica običava okotiti po pet mladih. 2. Biahu poděljene puku po četiri rali njive. 3. Vojvoda vodi po tri legie svaku u tri zimovišta. 4. Vojvoda plati vojnikom po petnaest sesterciaal. 5. Satnici zapovědaju po sto vojnikah. 6. Vojnikom bivaju poděljena po četiri uborka žita i po dvadeset sesterciaal. 7. Atenjani izabirahu arhonte na svakih deset godinah, a poslije na svaku godinu. 8. Zidine Babylona biahu visoke po dvěsta nogah, tornjevi po deset nogah višji nego zid.

§. 74. Prislovi.

1. Ager non semel aratur, sed novatur et iteratur. 2. Vix ter in anno nuntium audimus. 3. Taedet me eadem audire millies. 4. Aestus maris bis affluunt bisque remeant quotidie. 5. Bis Jani templum post Numae regnum clausum erat: semel post punicum primum perfectum bellum, iterum post bellum adriaticum. 6. Dacia decies centena millia passuum in circuitu tenet. 7. Omnis insula Britannia est in circuitu vicies centum millia passuum. 8. Omnis Gallia, quae saltu Pyrenaeo Alpibusque et monte Gebenna fluminibusque Rheno et Rhodano continetur, patet circumitu ad bis et tricies centum millia passuum.

1. Dvakrat dá, tko bërzo dá. 2. Njiva nebiva na godinu orana jednom, nego tri ili četiri puta. 3. Marius, poběditelj Jugurte i Germanah, bio je konzul sedam putah. 4. Jedva pet putah na godinu čujemo glas. 5. Koga nemërzi jednu i istu stvar čuti tisuću putah? 6. Aedili poděle puku dvadeset putah sto tisućah uborakah pšenice. 7. Od zemlje do mēseca ima dvadeset putah sto tisućah stadijah. 8. Zemlja naša prostire se najdalje od iztoka na zapad, to jest od Indie do stupovah Herkula, osamdeset i pet putah sto tisućah korakah.

Odsěk šesti.

Sprega glagolja pomoćnoga i glagoljah, od njega sastavljenih.

I. Indikativ.

§. 65. Vremena praesens i perfekt.

1. Proximus sum egomet mihi. 2. Pulvis et umbra sumus. 3. Oro te; quis tu es? 4. Satis tuti estis, si deus vobiscum est. 5. Ego miserior sum quam tu, qui es miserimus. 6. Equidem non fui securus. 7. Magna fuit quon-

dam capitis cani reverentia. 8. Pompejo litterae tuae per-jucundae fuerunt. 9. Ego atque tu omne illud tempus una fuimus. 10. Vos conjunctissimi fuistis mecum et sententia et voluntate. 11. Tam tibi sum supplex quam tu mihi saepe.

12. Tres sumus imbelles numero: sine viribus uxor, Laërtesque senex, Telemachusque puer.

1. Singuran si, ako je bog s tobom. 2. Tebi smo ljubavjn najbližji. 3. Ja sam, što se mene tiče, zadovoljan s udesom svojim. 4. Mi smo nesrećniji nego vi, koji ste jako nesrećni. 5. Tuge tvoje uzrok ja bijah. 6. Niste oni, koji biste kao dječaci i mladići. 7. Bišmo vazda zadavoljni s udesom svojim. 8. Ti si bio često s nami. 9. Hannibal je bio najglasovitiji vojvoda Kartazanah.

§. 66. Vremena imperfekti plusquamperfekti.

1. Eram cum Stoico Diodoro. 2. Tu dominus, tu mihi frater eras. 3. Vos bene cauti eratis. 4. Captivi militum praeda fuerant. 5. Cato major diutissime senex fuerat. 6. Et ego fueram pars magna patriae meae. 7. Vos pacis semper fueratis auctores. 8. Tam estis hostes inertes, quam mali hospites eratis. 9. Cum pauper eras, nulla nisi Oenōne pauperis uxor erat.

1. Biasmo sa stoikom Diodorom. 2. Kad ubog biah, nitko nego ti ubogoga prijateij biaše. 3. Vi mi prijatelji, vi bratja biaste. 4. Tako si trom neprijatelj, kakono zao gostoprimalo (kuće-gazda) biaše. 5. Nēgda biahu venci čast bogovah. 6. Mi biasmo bili vazda svētnici mira. 7. Vas grad biaše bio plēn do-bitnikah. 8. I ti biaše bio velik dio domovine tvoje. 9. Aenea i Antenor biahu bili vazda svētnici mira.

§. 67. Vremena futurum i futurum exactum.

1. Profecto tunc beati erimus, quum nullas habebimus cupiditates. 2. Tua sum; conjux semper Ulixis ero. 3. Donec felix eris, multi tibi erunt amici. 4. Pergratum mihi erit, si in hoc tam diligens fueris, quam soles in aliis rebus. 5. Si aliqua in re Verri similis fuero, quis mihi erit amicus? 6. Qualis in alios fueris, tales hi in te erunt.

1. Doista onda blažen bit ćeš, kad budeš bez požudah. 2. S tobom siguran bit će. 3. Ljudi pošteni bit će vazda srećni. 4. Bezbožnik neće bit nikad srećan. 5. Dok budete srećni, bit će vam mnogi prijatelji. 6. Kakov budem ja prema drugim, takovi će drugi bit prema meni. 7. Bit će mi jako milo, ako u ovoj stvari pomnjivi budete, kakono ste u drugih.

II. Način konjunktiv, imperativ, infinitiv i participiji.

§. 63. Vremena praesens i perfekt.

1. Qualis sit*) animus, animus ipse nescit. 2. Prae gaudio, ubi sim, nescio. 3. Te oro et obsecro, ut**) semper fragilitatis humanae sis memor. 4. Si non ipso honesto movemur, ut boni viri simus, callidi sumus, non boni. 5. Tu quam gratus erga me fueris, ipse existima. 6. Meus in te animus qualis fuerit, et senatus et populus romanus testis est. 7. O dii immortales! non intelligunt homines, quam magnum vectigal sit parsimonia.

1. Tko ne zna, kolika je snaga u čutih? 2. Ljudi ne bivaju vazda giban dobrom istim, da budu dobri. 3. Od veselja, gdje smo, ne znamo. 4. Bogovi znaju, koje su stvari najveće. 5. Ako ne bivaš giban dobrom istim, da budeš dobar, lukav si, ne dobar. 7. Činite sami, kako biste zahvalni prema nam. 7. Dobro znate, kakova duha prema vam vazda bismo. 8. Koje osobite prijaznosti bih prama tebi, vas puk svjedok je.

§. 69. Vremena imperfekt i plusquamperfekt.

1. Quis pauper esset, si omnes homines essent benefici? 2. Utinam minus vitae cupidi fuissetus! 3. Senes si nulli fuissent, nullae omnino civitates essent. 4. Si ejusdem rei essemus studiosi ego atque tu, omne tempus una fuissetus. 5. Themistocles Seriphio cuidam in jurgio respondet: Nec, hercule, inquit, si ego Seriphius essem, nobilis fuisset, nec tu, si Atheniensis esses, clarus unquam fuisses.

1. Malo bi bilo ubogih, da bi vi svi dobroćineći bili. 2. Ti znadjaše dobro, kolika je moja ljubav prema tebi. 3. O da bi bili manje pohlepni za častju! 4. Ti bi bio srećniji, da bi bio manje željan novca. 5. O da bi bio žurniji u svojih poslovih! 6. Mnogi bi bili srećniji, da bi bili zadovoljniji sa svojim udesom.

§. 70. Način imperativ infinitiv i participij.

1. Noxae poena par esto. 2. Ii este, qui esse debetis. 3. Orator nulla in re rudis esse debet. 4. Amicitia regi Antiocho cum populo romano esto. 5. Censores bini sunt, magistratus quinquennium iis esto: reliqui magistratus annui sunt. 6. Incertum est, quam longa

*) 38. U pitanjih neizravnih ili odvisnih, stoji glagolj vazda u konjunktivu.

**) 39. Veznici ut, da i ne, da ne, skladaju se s konjunktivom.

nostrum cuiusque vita futura *) sit. 7. Saepe ne utile quidem est scire, quid futurum sit. 8. Semper sorte tua contentus esse debes.

1. Budi pazljiv, sine moj. 2. Budite vazda zadovoljni ude-som svojim. 3. Blago gradjanah da bude vèrhovni zakon kon-zulom. 4. Nismo oni, koji bit moramo. 5. Duhom vidimo i bu-duća. Nesigurno je, kako će duge biti naše muke. Budući naraštaj bit će slabiji, nego današnji.

Odsèk sedmi.

Sprezanje glagoljah pravilnih.

I. Način indikativ aktiv.

§. 71. P r a e s e n s.

1. Mortem ut finem miseriarum exspecto. 2. Excellen-tissimi fuerunt, ut nos judicamus, Persarum reges Cyrus et Darius, Hystaspis filius. 3. Minus habeo virium quam vestrum utervis. 4. De malis nostris tu prius audis quam nos. 5. Mundus deo paret, et huic obediunt maria terrae-que, et hominum vita jussis supremæ legis obtemperat. 6. O dii immortales, ubinam sumus? in qua urbe vivimus? quam rempublicam habemus? 7. Dicit Socrates, vir sa-pientissimus: Ego nihil scio praeter id quod nihil scio; sed multi homines id quoque nesciunt. 8. Triumphi no-mine tegis atque velas cupiditatem tuam. 9. Frigus pe-rambulat artus et jacet in gremio languida manus. 10. Nunc volucrem laqueo, nunc piscem ducitis hamo.

1. Što sudite o Cyru i Dáriu, kraljih Persianskih? 2. Dèr-žava se nahodi dobro, kad se gradjani poglavarstvom, pogla-varstva zakonom pokoravaju. 3. Ako ste zdravi ti i Tullia, ja i Cicero smo zdravi. 4. Sretno živu samo oni, koji živu dobro i pošteno. 5. O nezgodah vaših čujemo prije nego vi sami. 6. Zmi-jami hrani rōda mlade. 7. Koji se neboje smèrti, tisi pripravlja ju ve-liku pomoć za blažen život. 8. Imenom triumfa kriju izastiru mnogi požude svoje. 9. Zašto nedovèršite rata, koji nenosi domovini ni slave ni koristi? 10. Pomponija Attika i ljubim i štujem. 11. Jest-vine začinjamo solju, a obrok isti dosètljivimi govori. 12. Što čekaš? nove upisnike? — oni se varaju, koji te čekaju od Katiline.

§. 72. P e r f e k t.

1. Frequenter judicavi, frequentem in consilio fui.
2. Quam multos divini supplicii metus a scelere revo-

*) 40. Dionik *futurus* sa *sim* i *essem* služi umèsto manjkajućegà futu-ra konjunktiva.

cavit! 3. Natura oculos vestivit tenuibus membranis. 4. Multi privatorum audacias nutriverunt, ego nihil timui nisi leges. 5. Praebuisti saepe nobis materiam jocorum. 6. Librum tuum in manus resumpsi. 7. Scripsi, ut debui, diligenter. 8. Quanto plura parastis, tanto plura desideratis. 9. Multi nunquam tubarum sonum nisi in spectaculis audiverunt. 10. Si quando urbs nostra liberalibus studiis floruit, nunc maxime floret. 11. Tu saepissime curam et angorem animi mei sermone et consilio levasti tuo. 12. Domum meam praesidiis majoribus munivi atque firmavi. 13. Tullus Hostilius Vejentes et Fidenates bello superavit et urbem ampliavit. 14. Tarquinius Priscus numerum senatorum duplicavit, Circum aedificavit et Capitolium inchoavit. Superavit idem etiam Sabinos, primusque triumphans urbem intravit. 15. Tarquinius Collatinus et Tricipitinus in exitium regum conjurarunt eorumque exilio necem Lucretiae, conjugis et filiae, vindicarunt.

1. Često sudismo, često u věcu bismo. 2. Ljudi, čim više stekoše, tim više žele. 3. Dugo već nečusmo o vas ništa. 4. Ti me u mnogih stvarih dobro naputi. 5. Vi nam često dadoste gradi-
diva za šale. 6. Svi stari puci pokoriše se nēgda kraljevom. 7. Tko ikad živi bez pogibelji, bez veselja? 8. Vi često brigu i tēskoću duha moga govori i svēti digoste svojimi. 9. Vi glasa trubaljah, već što u pozorištih, nečuste nikad. 10. Vazda drugarah imadosmo. 11. Ancus Marcius vojeva sretno suprot Latinom. 12. Rimljani imadoše pet konsulah, Junia Bruta i Tarquinia Kollatina, Valeria Publikolu, Spuria Lukrecia i Horacia Pulvilla. 13. Pērv konzuli biše Junius Brutus i Tarquinius Kollatin.

§. 73. Imperfekt.

1. Pythagoras omnibus temperantiam commendabat, quae est mater virtutum omnium. 2. Amabam Pompejum Saturninum. 3. Nimiam habebas fiduciam. 4. Romanis cuncta maria terraeque patebant. 5. Socrates non tum hoc, tum illud, sed idem dicebat semper. 6. Vobis fidem habemus, propterea quod nunquam vestram tegebatis sententiam. 7. Hilaritate tristitiam temporum condiebamus. 8. Es libertus mihi, propterea quod serviebas liberaliter. 9. Multis Syracusanis Dionis caedes displicebat. 10. Haec ego scribebam hora noctis nona. 10. Zenonem audiebam frequenter. 11. Aegyptii corpora mortuorum condiebant et servabant. 12. Allobroges, qui trans Rhodanum vicos possessionesque habebant, subjecti erant Romanis. 13. Ex Nestoris lingua dulcior quam mell fluebat oratio.

1. Ljubljasmu Pompeja Saturnina. 2. Rimljani izabirahu dva vlastelina za konsule, koji biahn u njih najviše poglavarstvane

osobe. 3. Vazda imadjah prema tebi pouzdanje, s toga što nikad tvoga nekrijaše ni zastiraše mnjenja. 4. Vi sustezaste od povratka samosilnika. 5. Zašto veljaše ti sad ovo, sad ono? 6. August spavaše samo sedam urah. 7. Zenona slušasmo marljivo. 8. Jeste slobodnjaci moji, s toga što služaste prijazno. 9. Mnjenja svojega nikad nekrijasmo. 10. Lacedaemonci biahu moćni, dok zakoni Likurgovi imadjahu krēpost. 11. Ti služashe slavi, dok življaše. 12. Pomponia Attika štovah i ljubljah jako.

§. 74. Plusquamperfect.

1. Cajus Junius aedem Salutis, quam censor locaverat, dictator dedicavit. 2. Loca amoena Asiae feroces militum romanorum animos molliverant. 3. Caesar muneribus et epulis multitudinem imperitam leniverat. 4. De rebus nostris diu tacueramus. 5. Socii spectatores se otiosos prabuerant leuctriae calamitatis. 6. Habes res romanas; sed tamen etiam illud, quod non speraram, audiui. 7. Mettus Fuffetius, dux Albanorum, invidiosus erat apud cives, quod bellum solo trigeminorum certamine finiverat. 8. Erat Tarquinio cognomen Superbi, quod moribus meruerat. 9. Helvetii Aeduum agros devastaverant.

1. Zašto ti neposveti templa, koje bijaše sagrađio kao cenzor? 2. Darovi i gostbe Caesarove biahu ublažile neizkusno mnoštvo. 3. Dugo vremena nebiah čuo ništa o poslovih rimskih. 4. O poslovih vaših dugo biaste mučali. 5. Ti se bijaše ukazó bezposlen gledalac nezgode naše. 6. Rimljani zvahu Furia Kamilla, koji bijaše oslobio domovinu od Gallah, drugim Romulom. 7. Marius nevojevaše suprot Germanom, prije nego bishaš dobro uvězbao svoje vojnike. 8. O nezgodah naših biaste vi čuli prije nego mi.

§. 75. Futurum. Sprega pèrva i druga.

1. Cantabit vacuus coram latrone viator. 2. Tuorum meritorum erga me memoriam conservabo. 3. Ad quas res aptissimi erimus, in iis potissimum elaborabimus. 4. Memoriam nostri pie inviolateque servabitis. 5. Si in omnibus innocens fuero, quid mihi inimicitiae nocebunt? 6. Me quidem certe tuarum actionum, sententiarum, voluntatum, rerum denique omnium socium comitemque habebis. 7. Non modo patienti, sed etiam lubenti animo religioni parebo. 8. Plus apud nos recta ratio valebit quam vulgi opinio. 9. Nos in omni munere summam adhibebimus diligentiam. 10. Legi divinae et humanae parebunt omnes, qui secundum naturam vivere studebunt.

11. Donec eris felix, multos numerabis amicos;
Tempora si fuerint nubila, solus eris.

1. Uspomenu zaslugah tvojih prema nam hranit ćemo. 2. Dok ćete biti sretni, brojiti ćete mnogo prijateljah. 3. Pošteni ljudi istine nikad zatajiti neće. 3- U svakom poslu uporabiti ću najveću pomnju. 5. Prave prijatelje imat ćete drugare svih stvari. 6. Ne samo uztêrpljivim, nego i dragovoljnim duhom pokoravat ćemo se vërozakonu. 7. Uspomenu tvoju hranit ćemo pobožno i neo-skvrnjeno. 8. Zakonom božjim i čovčjim pokoravat će se onaj, koji bude radio po naravi živěti. 9. Za koje stvari ljudi budu najprikladniji, u onih će ponaviše i truditi. 10. U težanju zemlje nastojat ćeš i težat ne samo vinograde nego i dërvlje, i ne samo dërvlje, nego i njive

§. 76. P r o d u ž e n j e. S p r e g a t r e t j a i č e t v è r t a.

1. Certa dicent ii, qui sapientes sunt. 2. Ut mones, quantum potero, me ab omnibus molestiis et angoribus abducam. 3. Nec me domesticus dolor nec cujusquam injuria a republica abducat. 4. Summā abstinentiā munus hoc extraordinarium traducemus. 5. Contumeliam si dices, audies. 6. Num libertinis atque etiam servis serviemus? 7. A quo plurimum sperant homines, ei potissimum inservient. 8. Vobis viam in coelum munietis, si semper cum virtute vivetis. 9. Ego non parebo dolori meo, nec iracundiae serviam. 10. Veniet tempus mortis, et quidem celeriter, sive retractabis, sive properabis. 11. Quum haec leges, consules habebimus. 12. His de rebus plura ad te in ea epistola scribam, quam ipsi Quintio dabo. 13. Tu non cessabis et ea, quae habes instituta, perpolies nosque diliges.

14. Dum vires annique sinunt, tolerate labores:

Jam veniet tacito curva senecta pede.

1. Tko će živět vazda bez pogibelji, bez žalosti, bez veselja? 2. Vidět ćete, što rade hrabrostju nedobitni Germani. 3. Ako budete govorili pogërde, čut ćete jih. 5. Hoćete li vazda služiti slavi? 5. Osigurat ćemo si put na nebo, ako budemo vazda krëpostno živěli. 7. Zli će si krivinom svojom kazan pritegnuti. 7. Istinu ću kazat vazda, ali svega svim kazati neću. 8. Jadu tvomu pokoravat se nećes, nit ćeš služiti sërčbi. 9. Oči i uši mnogih stražit će te. 10. Od koga se najviše nadamo, tomu ćemo poglavito služiti. 11. Čut ćeš svu stvar od početka.

§. 77. F u t u r u m II.

1. Si te rogavero aliquid, nonne respondebis? 2. Parva ni servaveris, amittes majora. 3. Quum omnes audivero, tibi scribam de quoque meam sententiam. 4. Plura scribam, si plus otii habuero. 5. In posterum nisi adhibueris modum, ego adhibebo. 6. Dialogos de republica, quos cum Pompejo habuerimus, ad te perscribemus. 7. Haud

errabo, si a Zenone principium disputationis duxero. 8. Si quis semel falsa dixerit, postea fidem nullam inveniet. 9. Tu, quaecumque deus tibi fortunaverit horam, grata sume manu. 10. Tu, si tibi placuerit liber, curabis, ut sit in cunctis oppidis Graeciae.

1. Kad vas budemo zapitali, nećete li odgovoriti? 2. Ako nebudemo dobili malena, izgubit ćemo lasno veće. 3. Kad sve budeš čuo, piši mi o svakom svoje mnjenje. 4. Vojnici će se boriti, kad budu utvrdili tabor. 5. Ti ćeš pisat više, kad budeš imao više vremena. 6. Nahodit ćemo se dobro svagda, ako u svih stvarih budemo uporavili mēru. 7. Nećeš manje nedužan biti, kad sve budem rekao. 8. Ako jednom budeš laž rekao, nećeš poslie naći vjere. 9. Ure, koje vam budu udělili bogovi, zahvalnom uzmite rukom. 10. Nećemo pogrešiti, ako početak pretresivanja budemo doveli od Zenona.

II. Indikativ passiv.

§. 78. Praesens.

1. Dei providentiā mundus administratur. 2. Nulla spe, nullo timore sollicitor, nullis rumoribus inquietor. 3. Ex omnibus saeculis vix tria aut quatuor nominantur paria amicorum. 4. Vir bonus est, si naturā, non poenā, arceris ab injuria. 5. Plures metu periculorum moventur quam ipsis periculis. 6. Omnes trahimur et ducimur ad cognitiones, et scientiae cupiditatem. 7. Dentibus manditur, extenuatur et molliatur cibus. 8. Vos a delectatione omni negotiis impedimini. 9. Distringor causis, quae me exercent magis quam delectant; sunt enim pleraeque parvae et exiles. 10. Abducuntur homines nonnunquam magnitudine pecuniae ab institutis suis.

1. Bivam jako obradovan, kadagod list tvoj primim u ruku. 2. Nijednom nadom, nijednim strahom nevivamo uzbunjeni, nije-dnim glasom uznemireni. 3. Čověk dobar biva naravom, ne kazni od nepravde suzděržan. 4. Mene negibaju konzuli, koji lašnje nego pero ili list bivaju gibani sami. 5. Zauzimaju me stvori, kojimi bivam više trudjen nego li veseljen. 6. Vi svi bivate vučeni i vodjeni k požudi spoznanja i znanja. 7. Ti bivaš kadkada odvlačen od posalah veseljem. 8. Priměri bivamo najbolje učeni. 9. Jěstvine bivaju zubi žvakane, grizene i mekšane. 10. Jěstvine bivaju začinjane solju, obrok sám biva začinjan dosětljivimi govori.

§. 79. Imperfekt.

1. In communibus miseriis hac tamen specula oblectabar. 2. Comitium apud Romanos locus in foro erat, quo

comitia celebrabantur. 3. Viris bene meritis apud Athenienses victus in Prytaneo praebebatur. 4. Ego et Pompejus quasi pignora reipublicae retinebamur in urbe. 5. Angebar singularum horarum exspectatione. 6. Hostis apud majores nostros is dicebatur, quem nunc peregrinum dicimus. 7. Labore in venatu, sudore, cursu, fame, siti coena Laconum condiebatur. 8. Quoties felicitatis causa et initium fuit, quod calamitas vocabatur! 9. A Diodoro cum in aliis rebus, tum studiosissime in dialectica exercebar. 10. Pugna erat equestris Agathoclis regis in tabulis picta praeclare: his autem tabulis interiores Minervae templi parietes vestiebantur; nihil erat quam ea pictura nobilius.

1. U Rimu bivahu izabirana za konsule dva [poglavnika. 2. Kojim ufanjem bivaste radovani u obćenih stradanjih? 3. Světom Diona bivaše mnogo giban samosilnik Dionyz. 4. Ti i Pompej bivaste pridržavani u gradu kao kakovi zalozi republike. 5. Ti bivaše jako cěnjen od Lucia Krassa. 6. Nepriatelji bivahu zvani u starih Rimljanah oni, koje danas inostranci zovemo. 7. U Egyptjanah bivahu tělesa měrtvih mazana balsamom i čuvana. 8. Vazda ćeš ljubiti one, od kojih bivaše odhranjivan i učen. 9. Bivah děržan u gradu dulje, nego li bijah nakanio ostati.

§. 80. Futurum.

1. Numerabuntur sententiae, non ponderabuntur. 2. Grata superveniet, quae non sperabitur hora. 3. Nulla re ab officio deterrebimur. 4. Qui precibus non movetur, minis non movebitur. 5. Naturā, non poenā arcebuntur boni viri ab injuria. 6. Non opibus mentes hominum curaeque levabuntur. 7. Scauri judicium statim exercebitur. 8. Moe-rore prorsus consumēris, mi amice. 9. Ipsi in hostium loco et numero ducemini. 10. Libri tui et legentur a me diligenter et custodienter diligentissime. 11. Ipsa illa martia legio hoc pacis nuntio languescet et mollietur, atque illud pulcherrimum martium nomen amittet. 12. Nihil est quam virtus amabilius; nam homo ea ornatus, ubicunque erit, a nobis diligitur.

1. U obćenih stradanjih bit ćemo radovani vazda jednim ufanjem. 2. Nijednom stvari neću bit suzděržan od mojedužnosti. 3. Koji ne bivaju gibani molbom, neće bit gibani prětnjom. 4. Ako si dobar čověk, bit ćeš suzděržan od nepravde naravom, ne kazni. 5. Čověk pošten, gděgod bude, bit će od nas štovan. 6. Vi ćete bit jadom posve satěrti. 7. Molbami i suzami bit ćete lasno omekšani i ublaženi. 8. Najhrabriji vojnici omlitavit će i bit će razmekšani postojanim mirom. 9. Poslovi dobra čověka neće od bezsměrtnikah bit nikad ostavljeni. 10. Knjiga tvoja bit će od mene i čitana marljivo i čuvana premarljivo.

§. 81. Perfekt.

1. Patria et parentes sunt, quorum beneficiis maximis obligati sumus. 2. Caudino proelio Spurius Postumus et Titus Veturius consules superati sunt. 3. Ter praetor primus centuriis cunctis renuntiatus sum. 4. A Servio Tullio rege census Romanorum habitus est. 5. Ea adhibita doctrina est, quae vel vitiosissimam naturam excolat. 6. Multa et jucunda consuetudine conjuncti sumus inter nos. 8. Prima solis defectio a Thale praedicta est. 8. A Latino Silvio coloniae aliquot deductae et prisci Latini appellati sunt. 9. Postea custoditus sum a te, tu a me observatus. 12. Nos firmissimā hominum benevolentia muniti sumus.

1. Furius Kamillus, koji biaše od Gallah oslobodio domovinu, bi imenovan drugim Romulom. 2. Velikim dobročinstvom tvojim i velikom zaslugom tvojom bih obvezan. 3. Rimski konjci biše dva dana suzdržani od zaklona i jela. 4. Antonius bi držan i očitovan neprijateljem domovine. 4. Sicilia bi negda morda svezana s Italijom. 7. Borba bi otegnuta do noći. 7. Oči biše naravom odčevene tankimi opnami. 8. Zemlja bi odčevana cvětjem, biljem, drvjem, plodovi poljskimi. 8. Rat, koji Tullus Hostilius biaše navestio Albancem, bi svrššen borbom Horaciah i Kuriaciah.

§. 82. Plusquamperfekt.

1. Nunquam animus Pelopidae placatus est in Alexandrum, a quo erat violatus. 2. Romulus et Remus in iis locis, ubi educati erant, urbem condunt. 3. A consulibus L. Genucio et Q. Servilio census iterum habitus est. Primus a Servio Tullio rege habitus erat. 4. Multifariis aliquando angebimini bonis vos, qui in hac terra omni miseriarium genere exerciti eratis. 5. Urbs Lacedaemoniorum non erat munita muris, sed praesidium quaerebatur in fortissimis civibus. 8. Apud Aegyptios corpora mortuorum non prius sepeliebantur quam erant condita. 7. Pater Castici Sequani, qui regnum in sua civitate habuerat, a senatu populoque romano amicus appellatus erat.

1. Palatin, na kojem sam biaše odhranjen, utvrdi Romul najprije. 2. Nikad nebiše umovi vaši ublaženi prema onim, od kojih uvrđjeni biaste. 3. Marius nepovede vojske u boj suprot Germanom prije, nego biaše dobro uvježbana. 4. Otac Kastika Sequanca biaše od staršinstva i puka rimskoga držan i imenovan prijateljem. 5. Bratja Romul i Rem biahu najprije odhranjeni od vučice. 7. Gostbami i darovi Caesara biaše ublaženo neizkusno mnoštvo. 8. Caesar metnu na najvišjem vrhuncu glavu dvě legie, koje u Gallii ovostranoj najposlije dignute biahu, u bojni red.

§. 83. Futurum II.

1. Flos, nisi carptus erit, mox cadet ipse. 2. Ensis jam pro lacrimis sanguine tinctus erit. 3. Si condemnatus eris, non istam pecuniam consumes in statuis. 4. Obscuriora sunt Datamis gesta pleraque: quorum nisi ratio explicata fuerit, res apparere non poterunt. 5. Hic liber, honori Agricolae, soceri mei, destinatus, professione pietatis aut laudatus erit aut excusatus. 6. Res, cum haec scribebam, erat in extremum deducta discrimen. Brutus enim vix jam sustinebat. Qui si conservatus erit, vicimus. 7. Si quando cinctus ero a certis amicis nec amplius ab invidis et malevolis stipatus, tunc me felicem habebo.

1. Kad budeš što pitan, nećeš li odgovoriti? 2. Ako nebudete bogom samim oslobođeni od okovah tēla, neće vam bit otvoren pristup na nebo. 3. Nahodit ćete se yazda dobro, ako u svih stvarih od vas bude uporavljena mēra. 4. Oprezan vojvoda neće zametnut boja, prije nego vojnici budu dobro uvježhani. 5. Cvětje, ako nebude brano, opast će doskora samo. 6. Kad tabor bude dovoljno utvêrdjen, bit će vojnici odmah izvedeni u bojni red. 7. Ako kad budemo obkoljeni stalnim priateljima, ne više okruženi zavidnim i zlohotnim, tada ćemo biti srećni.

III. Konjunktiv aktiv.

§. 84. Praesens. Sprega pērva.

1. Persaepe evenit, ut utilitas cum honestate certet. 2. Delphini tanta interdum vi e mari exsiliunt, ut vela navium transvolent. 3. Quid cogites de adventu tuo, scribe ad nos. 4. Ita vivere debemus, ut in omni re rectam conscientiam servemus. 5. Hanc veniam, vehementer cupio, ut impetres. 6. Jam non habeo, quid aut mandem tibi aut narrem. 7. Incertum est, ubi te mors exspectet; itaque tu illam ubique exspecta. 8. Peto a vobis, iudices, ut innocentium calamitatem levetis, et in Sexti Roscii causa periculum, quod omnibus intenditur, propulsetis.

1. Dogodja se često, da se požude bore s razlogom. 2. Pli-skavica skače iz mora takovom snagom, da nadleti jidra brodovah. 3. Tako morate živēti, da u svakoj stvari sačuvate dobru savēst. 4. Jako želim, da dobijemo to dopuštenje. 5. Čuvaj se, da odmah nesdvojiš o svojem izbavljenju. 6. Kako te jako ljubim, nije ti nepoznato. 7. Ljudi bivaju kaznjeni, nešto pogrešiše, nego da nepogreše iznovice. 8. Neimamo već što da vam povērimo i pripovēdimo.

§. 85. Produženje. Sprega druga.

1. Curate, ut valeatis. 2. Sol efficit, ut omnia floreat. 3. Dubito, num idem tibi suadere, quod mihi, debeam. 4. Nos Tusculano ita delectamur, ut nobismet ipsis tum denique, quum venimus, placeamus. 5. Cura, ut valeas et nos ames. 6. Cum praecipitur, ut nobismet ipsis imperemus, hoc praecipitur, ut ratio coërceat temeritatem. 7. Tu quam gratus erga me fueris, ipse existimas: quantum mihi debeas, ceteri existiment. 8. Praeclarum illud est, et, si quaeris, rectum quoque et verum, ut eos, qui nobis carissimi esse debeant, aequae ac nosmet ipsos amemus.

1. Gledaj, da si zdrav. 2. Nastoj, da te vidimo čim prije. 3. Nemorem reći, kako mi se Tuskulan dopada. 4. Měrnost umiru je požude i čini, da se ove pokore pravomu razlogu. 5. Gledajte, da ste zdravi i da nas ljubite. 6. O da svi građani ljube domovinu i pokoravaju se zakonom! 7. Ti znaš, što žudimo, što u napredak odlučujemo. 8. O da svaki čovjek gospodi sam sobom i dèrži na uzdi požude!

§. 86. Produženje. Sprega trètja i četvèrta.

1. Non dubito, an tibi scribam. 2. Caesar copias suas in proximum collem subducit, ut aciem instruat. 3. Ego a te peto, ut scribas aliquid. 4. Tanta vis prohibitis est, ut eam vel in eis, quos nunquam videmus, vel quod majus est, in hoste etiam diligamus. 5. Vos oro atque obsecro, judices, ut attente bonaque cum venia mea verba audiat. 6. Cave, ne mota resaeviat ira, et poenae tu sis altera causa. 7. Cura, ut omnia sciam; sed maxime, ut valeas. 8. Q. Caepio Brutus dat operam, ut proconsul provinciam Macedoniam, Illyricum et totam Graeciam defendat, custodiat, incolumemque conservet. 9. Peto a vobis, judices, ut audacium sceleri resistatis, innocentium calamitatem levetis, et in Sexti Roscii causa periculum, quod omnibus intenditur, propulsetis.

1. Dopada se senatu, da ti, Lentule, kralja Ptolemeja natrag povedeš. 2. Do mala ćemo povest iz tabora vojsku, da priredimo bojni red. 3. Dopada se senatu, da mnenje svoje u kratko izrečem. 4. Gledajte, da štujete i neprijatelje poštene. 5. Čuvaj se, da ludo da nesmotreno nerečeš ili neučiniš štogod suprot uzmožnim. 6. Gledajte, da sve znamo, a najviše da ste zdravi. 7. Gledaj, da neslužiš sèrčbi. 8. Nastojte, da podučavate mladež radnjom. 9. O da znadu svi ljudi, koliko mnogo

neznađu! 10. Kad sve budemo čuli, pisat ću ti, što znam o svakom. 11. Brini se, da prokonsul pokrajine braniš, čuvaš i zdravo uzdržiš. 12. Pravom moliš i zaklinješ sudce, da pomnjivo slušaju tvoje reči, kazne zla dēla i oblakšaju nesreću nedužnih.

§. 87. Imperfekt. Sprega perva i druga.

1. L. Papirius Cursor edixit Fabio Rulliano, quem exercitui imponebat, ne cum hoste pugnaret. 2. Ad te rarius scripsi, quod non habebam idoneum, cui darem, nec satis sciebam, quo darem. 3. Romanis placuit, ne consules imperium longius quam annum haberent. 4. Marcelli, Scipionis, Mummii domus, quum honore et virtute florerent, signis et tabulis pictis erant vacuae. 5. Nihil adhuc inter manus habui, cui majorem sollicitudinem praestare deberem, quam tuae actioni. 6. Hunc ego virum, quum simul studeremus, arcte familiariterque amavi: ille meus in urbe, ille in secessu contubernalis.

1. Caesar opomeni Divitiaka, da bi u naprēdak bēžao svaku sumnju. 2. Vojvoda moljaše i zaklinjaše vojnike, da nebi o izbavljenju svojem odmah sdvojili. 3. Poslēdnje biaše to, da moljasmo i zaklinjasmo priatelje, da bi bili stalni. 4. Helvetjanl moliše Caesara po poklisarih, da bi im se dopustilo poći kroz pokrajinu rimsku. 5. Kuća Scipionova, kada cvatjaše poštenjem i krēpostju, nebiaše izkitjena ni kipovi ni slikami. 6. Regulu biaše duh tako promēnljiv, da se najviše ufaše, najviše bojaše. 7. Dopadē se senatu, da biste imali zapovēdničtvo jednu godinu. 8. Dvojih, bih li, što sebi, smio tebi svētovat.

§. 88. Produženje. Sprega tretja i četvèrta.

1. Senatui placuit, ut breviter sententias diceremus. 2. Ariovistus postulavit a Caesare, ut praeter se denos ad colloquium adducerent. 3. Sententia erat Hortensii, ut tu, Lentule, regem Ptolemaeum sine exercitu reduceres. 4. Nihil habebam, quod scriberem. Neque enim novi quidquam audiveram, et ad tuos omnes rescripseram pridie. 5. Romulus, ut novam urbem prius legibus muniret quam moenibus, statuit, ne quis vallum transiliret. 6. Leges Lycurgi id maxime spectabant, ut laboribus erudirent juventutem. 7. Amabam Pompejum Saturninum laudabamque ejus ingenium, etiam antequam scirem, quam varium, quam flexibile, quam multiplex esset: nunc vero totum me tenet, habet, possidet. 8. Placuit Caesari, ut ad Ariovistum legatos mitteret, qui ab eo postularent, ut aliquem locum medium utriusque colloquio diceret.

1. Dopadè se senatu, da bih mnjenje svoje u kratko izrekao. 2. Biaše mnjenje Hortensievo, da bi Lentul bez vojske poveo na-
trag kralja Ptolemeja. 3. A. Caecinu vazda štovah, tako da snikojim
čovèkom neživljah saveznije. 4. Numa Pompilius, da bi divji puk
obuzdao vèrozakonom, jako mnogo svetinjah postavi. 5. Mnogo
nebiste znali, da vas nebi učili i podučavali drugi. 6. Ljubljasmu
Pompeja, i prije nego bismo znali, koliko se umom svojim odlikovaše.

§. 89. Perfekt. Sprega pèrva i četvèrta.

1. Scire cupio, quae te Attici litterae delectaverint. 2. Nullus hostis fuit intra Italiam, qui romanam virtutem
magis fatigaverit, quam Samnites. 3. Non is es, Catilina,
ut te aut pudor a turpitudine, aut metus a periculo, aut
ratio a furore revocarit. 4. Ne ignores, quid ego in tuis
litteris desideraverim, scribam aperte, sicut et mea na-
tura et nostra amicitia postulat. 5. Quid quoque die audi-
verim, commemoro vesperi. 6. Me reprehendis, quod idem
defendam, quod lege punierim? Punivi ambitum, non
innocentiam. 7. Primi Italiae cultores Aborigines fuere
quorum rex Saturnus tantae justitiae erat, ut neque ser-
vierit sub illo quisquam, neque quidquam privatae rei
habuerit.

1. Nemorem reći, kako me je jako list tvoj nasladio. 2. Da
znam, što si želio u listu mojem, piši otvoreno, kakono zahtèva
priateljstvo naše. 3. S kakovom smo te željom već davno čekali,
jedva reć morem. 4. Nikakovih neprijateljah nebiaše u Italii, koji bi
jače bili umorili krèpost rimsku, nego li Samniti. 5. Što koji dan
čusmo, to obiçavamo u večar opet promisliti. 6. Pravom koren
bivaš, da braniš ono, što je kaznio zakon. 7. Svi znate, zašto
kuću svoju većimi obranami sačuvah i utvèrdih. 8. Tko nezna,
koliko ljudih u svako doba služi slavi ili novca? 9. Što svaki
dan čuste, morate opet u večer promisliti.

§. 90. Produženje. Sprega druga i tretja.

1. Haud scio, an plerique nostrorum oratorum inge-
nio plus valuerint quam doctrina. 2. De sacerdotio tuo
quantam curam adhibuerim, cognosces ex iis litteris,
quas Thrasoni, liberto tuo, scripsi. 3. Antonius is est, qui
semper senatus iudicium et auctoritatem contemserit.
4. Caesar Divitiaco ostendit, quae in concilio Gallorum
separatim quisque de Dumnorige dixerit. 5. Nostris ex
libris perspicies, quae dixerimus. 6. Quid quoque die
audierim, dixerim, commemoro vesperi. 7. Praeclarum
est summo cum imperio esse in Asia triennium sic, ut
nullum te signum, nulla pictura, nullum vas, nulla vestis,

nulla conditio pecuniae ab summa integritate continentia-
aque deduxerit.

1. Neznam, jesi li mogao više umom ili naukom. 2. Tiznaš, što za u neprédak odlučiš. 3. Saturno bijaše tako pravičan, da pod njim ljudi niti služiše, niti imadoše imetka posebnoga, već sve svim skupno bijaše. 4. Vi ste takovi, da vazda preziraste senat i njegovu uglednost. 5. Poznat ćeš iz knjige moje, što rekoh. 6. Što svaki dan čusmo, rekosmo, običavamo u večer opet promisliti. 7. Caesar izjavi Divitiaku, što Galli u skupštini o Dumno-rigu rekoše.

§. 91. Plusquamperfekt. Sprega pèrva i druga.

1. Hanc curam mihi, etiamsi non mandasses, vindicasset. 2. Themistocles, cum in epulis recusasset lyram, habitus est indoctus. 3. Consilium, ratio, sententia nisi in senibus essent, non summum consilium majores nostri appellassent senatum. 4. Duodequadraginta annos tyrannus Syracusanorum fuit Dionysius, quum quinque et viginti natus annos dominatum occupavisset. 5. Nos omnes fere nihil sciremus, nisi audivissemus alios. 6. Nisi Ilias fuisset, idem tumulus, qui corpus Achillis tegit, etiam gloriam sepelivisset. 7. Manius Curius, quum de Samnitibus, de Sabinis, de Pyrrho triumphasset, in vita rustica consumsit extremum tempus aetatis.

1. Bili bismo uzeli ovaj posó, da nam ga i nebi bili naložili. 2. Bio bih sudio drugčie, da bih bio u sudu. 3. Što bismo znali, da nas nebi bili naučili drugi? 4. Svi vi nebiste znali ništa, da nebiste bili čuli drugih. 5. Svi znadjahu, kojim načinom bijaše ublažio Caesar sêrca neizkusna mnoštva. 6. Demokrit, kad ga upitá nêtko, zašto bijaše darovó svu svoju baštinu domovini, odgovori: da me nebi smetala briga zemaljskih posalah.

§. 92. Produženje. Sprega tretja i četvèrta.

1. In ipsa Graecia philosophia tanto in honore nunquam fuisset, nisi doctissimorum contentionibus dissensionibusque viguisset. 2. Hunc ego si in praefectis habuissem, quem tu me hominem putares? 3. Plura scripsissem, nisi tui festinarent. 4. Utinam Catilina omnes secum suas copias eduxisset! 5. Scripsi ad Curium, ut quod dixisses, daret. 6. Pythagorei, quid quoque die dixissent, audivissent, vesperi commemorabant. 7. Scipio militum virtutem collaudavit, quod eos non eruptio hostium, non altitudo moenium, non munitissima arx deteruisset, quominus transcenderent omnia perrumperentque.

1. Što biste sudili o nas, da bismo bili uzeli drugarom ovoga čovjeka? 2. O da bi bio, Katilina, poveo sa sobom iz grada sve svoje drugare! 3. Bili bismo o poslovih naših pisali više, da se glasnik nebi bio žurio. 4. Pytagoras običavaše u večer opet promisliti, što biaše svakoga dana čuo, rekao, učinio. 5. Pamet tvoja bila bi jačja, da bi ju bio marljivo vježbao. 6. Mnogi ljudi bili bi srećniji, da bi bili u svih stvarih upravili mjeru.

IV. Konjunktiv passiv.

§. 93. Praesens. Sprega pèrva.

1. Nunc vides, quibus fluctibus jactemur. 2. Nemo prudens punit, quia peccatum est, sed ne peccetur. 3. Ursi per hiemem tam gravi somno premuntur, ut ne vulneribus quidem excitentur. 4. Mirum est, ut animus agitatione motuque corporis excitetur. 5. Idcirco amicitiae comparantur, ut commune commodum mutuis officiis gubernetur. 6. Caesar Aeduorum principes graviter accusat, quod ab iis non sublevetur.

1. Pokoravamo se zakonom, da biva uzdržavan red države. 2. Neznam, zašto mnogi u najvažnijih poslovih nebivaju naslađivani otčinskim jezikom. 3. Gledajte, da bivate hvaljeni i ljubljeni od svih poštenih. 4. Želimo, da bivamo od vas u ovoj stvari podupirani. 5. Nemorem reći, kako jako poslanicama tvojimi bivam naslađivan. 6. Poglavarstva moraju paziti na to, da od svih bivaju osluživani zakoni. 9. Pazi, da nebivaš očitovavan za nepriatelja domovine.

§. 94. Produženje. Sprege ostale.

1. Tribuni plebis postulant, ut sacrosancti habeantur. 2. Gallinae avesque reliquae pennis foveant pullos, ne frigore laedantur. 3. Prima justitiae fundamenta sunt, primum, ne cui noceatur, deinde ut communi utilitati serviat. 4. Mali homines multa scelera non committunt, quod metuunt, ne puniantur. 5. Non hic est locus, ut multa dicantur. 6. Cedere debeo celeriter, ne forte qua in re impediatur atque alliger. 7. Una est ars ratioque picturae, dissimillimique tamen inter se Zeuxis, Aglaophon, Apelles.

1. Pazi, da nebivaš držan za budalu. 2. Neznam, kojimi stvarmi da bivaš zaprečivan mjenje svoje otvoreno kazati. 3. Ako Gerci bivaju čitani od Gerkah, što je, zašto da naši nebivaju čitani od naših? 4. Odlazite brzo, da nebivate morda kojom stvarju uple-

tni i vezani. 5. Zakoni moraju bit kratki, da bivaju od neizkusnih lasno dëržani. 6. Čuvajte se, da požudami ne bivate odvajjani od krëposti.

§. 95. Imperfekt.

1. Lex erat apud Romanos, ut alter consul ex plebe crearetur. 2. Si ratibus in Indiam navigaretur, brevius ter esset. 3. Romani colonias sic idoneis in locis collociarunt, ut propugnacula imperii haberentur. 4. Utinam ego tertius vester amicus dicerer. 5. Respublica esset perpetua, si patriis viveretur institutis et moribus. 6. Nisi Isocrates infirmitate vocis impediretur, summus haberetur orator. 7. Utinam nulla re a virtute abducerentur cives

1. Biaše običaj rimski, da bivahu svake godine po dva konzula izbirana. 2. Lacedaemonci nastojahu, da dëca bivahu utvërdjena radnjom. 3. O da bi svi ljudi naravom bili suzdëržani od nepravde. 4. O da ne biste nijednom stvarju bili od krëposti odvedeni. 5. Da bi bilo brodovi brodjeno iz Sredozemnoga mora u indijski ocean, mnogo bi prije tërgovci prispëvali. 6. Njive nebi nosile ploda, da nebi bile orane. 7. Caesar znaše dobro, kojim bi načinom neizkusao mnoštvo bilo ublaženo.

§. 96. Perfekt.

1. Nescio, an ulla pars operis hujus sit magis elaborata. 2. Dico aperte, quam sim hesternae disputatione delectatus. 3. Adeo excellebat Aristides abstinencia, ut unus cognomine justus sit appellatus. 4. Caesar Divitiarum cum commonefacit, quae in concilio Gallorum de Dumnorige sint audita. 5. Cur de Archiae civitate dubitatis praesertim cum aliis quoque in civitatibus adscriptus, fuerit? 6. Nullo modo animum auditoris aut incitat aut lenit orator, qui modus a me non tentatus sit. 7. Toto proelio, quum ab hora septima ad vesperum pugnatum sit, aversum hostem nemo observavit.

1. Velim, kako smo nasladjeni tvojom poslanicom. 2. Titus, sin Vespasianov, biaše u krëposti svake vërste tako divan, da bi imenovan ljubav i razkoša pokolënja čovëčanskoga. 3. Koliko velika rad posalah tvojih bi od nas uporavljena briga, nepoznato ti nije. 4. Znaš, kako jako od nas svih ti bi štovan i ljubljen. 5. Neznam, jesi li od te nepravde suzdëržan naravom. 6. Antonius je takov, da nebi nepravедно dëržan i očitovan nepriateljem domovine. 7. Neznam, kojimi stvarmi zaprëčeni biste, reći otvoreno svoje mujenje.

§. 97. Plusquamperfekt.

1. Caesar et Gallorum legati jure jurando inter se confirmarunt, ne quis enunciaret, nisi quibus mandatum esset. 2. Nisi sententia nostra esset a Hortentio visuperata, non haberemus multos adversarios. 3. Utinam triumphans in Capitolium deductus essem. 4. Nisi Milo paenula irretitus et rheda impeditus fuisset, Clodius ab eo ipso punitus fuisset. 5. Nisi Epaminondas in circulum amicorum adductus fuisset, sermo tamdiu non fuisset protractus.

1. Perzijanci bili bi bili dobitnici kod Salamine, da nebi bili zaprčeni bili množtvom i veličinom svojih brodovah. 2. Bi-jaše običaj kod Rimljanah, da nebi tko postao konzul, od koga nebi bile stečene bile velike zasluge za domovinu. 3. O da bi bio pobéditelj doveden bio u Italiju. 4. Cyro bi bio utemeljio cvèrstu državu, da nebi od naslèdnikah bila vrèdjana bila prava narodah. 5. Da nebi bio boj kod Salamine, Aristid nebi bio u domovinu pozvan bio.

V. Imperativ i infinitiv aktiv i passiv.

§. 98. Imperativ aktiv i passiv.

1. Tu si uno in loco es futurus, crebras a nobis litteras expectato. 2. Censores bini sunt: magistratum quinquennium habento: reliqui magistratus annui sunt. 3. Terra, si tibi parva, ut est, ita videtur, coelestia semper spectato, illa humana contemnito. 4. Impius ne audeto placare donis iram deorum. 5. Virgines in urbe custodiunto ignem foci publici sempiternum. 6. Fac, ut provinciam retineas in potestate reipublicae. 7. Hominem mortuum, in urbe ne sepelito neve urito. 8. Regio imperio duo sunt iique consules appellantor; militiae summum jus habento, nemini parento, illis salus populi lex esto. 9. Lex erat Solonis: Qui exulem receperit, ipse mittitor in exilium; nam leges civitatis ab eo spernuntur.

1. Sa sobom se svètuj, sebe slušaj, sebi se pokoravaj. 2. Motrite vazda nebesko, prezirajte čovječansko. 3. Bezbožnici nek se neusude darovi ublaživat sèrčbu bogovah. 4. Oprosti često drugomu, nikada sebi. 5. Reci, što se dogodi; netaji ništa. 6. Čini, da imaš hrabrost veliku i ufanje dobro. 7. Slušaj mnogo, govori malo. 8. Budite podupirani od države. 9. U Rimu biaše zakon: Nitko da nebude u gradu ukopan ili sažgan. 10. Svi nesrećnici da budu čuveni i podupèrti. 10. Zlih nepodupirajte nijednim načinom.

§. 99. Infinitiv aktiv.

1. Quid est aliud Gigantum more bellare cum diis, nisi naturae repugnare. 2. Mater timidi flere non solet. 3. Profecto nihil est aliud bene et beate vivere, nisi honeste et recte vivere. 4. Placuit Romanis et Albanis rem paucorum certatione finire. 5. Plurimi suas cupiditates regere nesciunt, et tamen alios regere desiderant. 6. Quod facere non audes, id omitte cogitare. 7. Discite recte obedire, ut aliquando recte imperetis.

1. Nikad nije koristno grěšiti, jer je vazda prikorno. 2. Najiz vėrstnijim dopasti se, nije hvala malena. 3. Roditelje ljubiti pėrvi je zakon naravi. 4. Mėrznju Syrazužanah gledaše Dien, ne ublaziti popuštanjem, nego ugnjesti tvėrdostju. 5. Priuči se istinu i reči i čuti. 6. Znati, što će biti, nije koristno. Moja me je mati moliti naučila.

§. 100. Infinitiv passiv.

1. Et monere et moneri proprium est verae amicitiae. 2. Nusquam audiri benignius soleo, quam in senatu. 3. Odium vel precibus mitigari solet, vel communi utilitate deponi, vel vetustate sedari. 4. Acerbum est, ab aliquo circumveniri, acerbius a propinquo. 5. Dulce est, in bello pro patria ab hoste occidi. 6. Amori patriae nihil a bonis viris anteponi solet. 7. Nihil est tam triste, quam a miseris frustra rogari.

1. Jednako je pohvalno, biti hvaljen od dobrih i biti koren od zlih. 2. Homer zasluđuje veličinom děla i sjajnostju pėsamah biti sam imenovan pėsnikom. 3. Čověk dobar običava naravom, ne strahom bit suzdėrzan od nepravde. 4. Biti nadvladan u ljubavi domovine, jako je prikorno. 5. Mlitavostju nesmiје biti zapriečena ni dužnost, ni vėra. 6. Dugim mirom običavaju vojnici biti omehčani. 7. Učenik dobar nesmiје biti nadvladan u marljivosti.

§. 101. Participij praesensa aktiva.

1. Atilius Regulus contra tres Carthaginensium duces dimicans victor fuit. 2. Saepe tacens vocem verbaque vultus habet. 3. Fabius Annibalem juveniliter exultantem patientia sua emolliebat. 4. Peripatetici disputabant inambulantes in Lyceo. 5. Caesar simul legere et recitantem audire et scribenti dictare solebat. 6. See-

lerum promissio et expectanti perniciosa est et promittentibus. 7. Jacet corpus dormientis ut mortui; viget autem et vivit animus. 7. Effectus eloquentiae est audientium approbatio. 8. Flectitur iratus voce rogante deus. 9. Porticus imminentibus tectis muniuntur.

1. Gladujući istu jela. 2. Volja božja zakon je zapovėdajući ćudoredno dobro, prćėći protivno. 3. Divna su micanja zvėzdah bludećih. 4. Pogršujuće moraš, ne kazniti, nego popraviti. 5. Govorećim istinu lasno ću popustiti. 6. Mėrtvac nije nenalik spavajućemu. 7. Nesmotrenost je vlastitost razcvitajuće se dobe. 8. Mėrzak je u istinu način ljudih spoćitujućih usluge. 9. Nijedna pogršška nije gorja nego lakomost, osobito u knezovah vladajućih dėržavu.

§. 102. Participij futura aktiva.

1. Imperaturus *) omnibus eligi debet ex omnibus. 2. Magna pars hominum est, quae navigatura de tempestate non cogitat. 3. Sapiens bona semper placitura laudat. 4. Alexander Hephaestionem in regionem Bactrianam mittit commeatus in hiemem paraturum. 5. Illa ipsa, quae dura et adversa dicturo videbantur, secunda dicenti fuerunt.

1. Imajućega zapovėdati svim, morate izabrat iz svih. 2. Mnogo je ljudih, koji, imajući brodit, na buru nemisle. 3. Imajući pisati historiju, mora biti prost od pristranosti. 4. Mnogim, imajućim govoriti javno, dėrhtju kolėna. 5. Sulla bi poslan u Aziju, imajući voditi rat s kraljem Mithridatom.

103. Participij perfecta passiva.

1. Terra mutata non mutat genus aut mores. 2. Ple-raeque scribuntur orationes habitae jam, non ut habeantur. 3. Omnibus virtutibus ornatos tum sapientes tum viros bonos dicimus. 4. Cimon saepe, quum aliquem videret minus bene vestitum, suum amiculum dedit. 5. Venia est poenae meritaе remissio. 6. Quid est nequius aut turpius quam vir effeminatus? 7. Militi armato, nihil secum praeter instrumenta belli portanti, quid invium aut inxsuperabile est?

41. Participij futura akt. prevodi se na hėrvatski tako, da se infinitivu glagolja doda: *imajući, a, e.*

1. Lavi nasitjeni neškodljivi su. 2. Epiktet upitan, tko je bogat? reče: komu je dosta što ima. 3. Svjedoci običavaju biti pitani suprot tuženiku, ne suprot osudjeniku. 4. Mnogi pišu govore govorene, ne da bivaju govoreni. 5. Svimi krěposti nakitjena i mudracem i čověkom dobrim zovemo. 6. Cimon dadě često svoju haljinu čověku manje dobro obučenu. 7. Vojnikom oružanim, ništa sa sobom osim orudja ratnoga nenosećim, što je neprohodno ili nedobitno?

§. 104. Gerundium.

1. Docendo discimus. 2. Hominis mens discendo alitur et cogitando. 3. Legendi semper occasio est, audiendi non semper. 4. Parsimonia est scientia vitandi sumptus supervacuos. 5. Etiam crastinus dies aliquid ad cogitandum dabit. 6. Tu dicas, ut videtur, nos ad audiendum parati sumus. 7. Breve tempus aetatis satis est longum ad bene honesteque vivendum. 8. Magnopere laudari debent, quos a scribendi recitandique studio auditorum vel desidia vel superbia non retardat. 9. Ut ad cursum equus, ad arandam bos, ad indagandum canis: sic homo ad duas res, ad intelligendum et ad agendum est natus. 10. Societatis humanae vinculum est ratio et oratio, quae docendo, discendo, communicando, disceptando, judicando conciliat inter se homines conjungitque naturali quadam societate.

1. Promišljanjem biva učena premudrost. 2. Neradeć ništa uče se ljudi zlo raditi. 3. Providnost biva zvana od providjivanja. 4. Vojnikom, umorenim napinjuć se i tukuć se, biva dát pokoj. 5. Požuda življenja nesmiye nikad biti bezměrna. 6. Dobro misliti i pravo činiti dovoljno je za dobro i srećno življenje. 7. Uměću pisanja Feničani iznadju, uměću vezenja Fryžani. 8. Zabranjena biva u kažnjenju ponajviše sěrčba, i željeno biva, da koji predstoje děržavi, nalik su zakonom, koji na kažnjenje ne sěrčbom, već pravicom bivaju vodjeni.

105. Supinum.

1. Poeni oppugnatum *) patriam nostram veniunt. 2. Aedui legatos ad Caesarem mittunt rogatum auxilium contra Helvetios. 3. Admonitum venimus te, non flagitatum. 4. Vejentes pacem petitem oratores mittunt. 5. Pugna

42. Supinum na *um* upotrěbljuje se město infinitiva s glagolji izvanjskoga micanja, i prevodi se na hěrvatski infinitivom bez zadnjega *i*.

cannensis memoratu *) dignissima est. 6. Uva primo peracerba est gustatu, deinde maturata dulcescit. 7. Difficile dictu est, quantopere conciliet animos hominum comitas affabilitasque sermonis. 8. Clementia, justitia, benignitas, fides, fortitudo in periculis communibus jucunda est auditu in laudationibus.

1. Lacedaemonci poslaše Agezilaja u Aziju, vodit rat suprot Persianom. 2. Agesilaus povede vojsku zimovat. 3. Dolazimo opomenut vas, ne korit. 4. Rimljani poslaše Maria u Galliju svršiti rat suprot Germanom. 5. Nedolazimo služiti vam, nego zapovjedati. 6. Premnogo je lašnje reći neg učiniti. 7. U boju maratonskom biaše hrabrost pojedinaca tolika, da je teško kazati, čija hvala najveća bi. 8. Mimoići ću sve, što je prikorno pripovjedati, i promisliti ću ne samo što vam je čuti, nego i što mi je reći pristojno.

Odsjek osmi.

Sprega glagoljah odložnih.

§. 106. Glagolji odložni sprege prve.

1. Furiae agitant et insectantur impios. 2. Quae de Hercule vel Saturno narrantur, fabulosa arbitror. 3. Nul-lam habet spem salutis aegrotus, quem ad intemperantiam medicus hortatur. 4. Mihi et gratias agebant boni viri et nomine tuo gratulabantur. 5. Multorum te oculi et aures speculabuntur et custodient. 6. Quamdiu mihi, consuli designato, Catilina, insidiatus es, non publico me praesidio sed privata diligentia defendi. 7. Calchas ex passerum numero belli trojani annos auguratus erat. 8. Helvetii agros populabantur. 9. Unum illud nescio, graterne tibi an timeam. 10. Tantus fuit terror gallici nominis, ut multi reges ultro pacem ingenti pecunia mercarentur. 11. Imitemur deum, qui ingratis quoque beneficia dat. 12. Romani legatos ad Antiochum regem miserunt, qui sub specie legationis regis apparatus specularentur. 13. Dionysius, Syracusanorum tyrannus, concionari ex turri alta solebat. 14. Hoc quotidie meditare, ut possis aequo animo vitam relinquere.

43. Supinum na *u* upotrebljuje se ponajviše kao ablativ obzira 1) s pridavnicima *honestus, turpis, jucundus, molestus, facitis, difficilis* itd.; 2) sa samostavnicima *fas, nefas, opus*. Prevodi se na hrvatski infinitivom.

1. Oraz tĕra i progoni ostale ptice. 2. Čuvaju te i preže oči i uši mnogih. 3. U Persianah proricaĥu i gataĥu magi. 4. Skoro ćeš nam čestitati. 5. Nesrećnik će se utěšit ufanjem u bolja vremena. 6. Dugo biaše Katilina zasĕdan Ciceronu. 7. Kad na ovoj zemlji budem boravio nĕkoliko vremena, otić ću na drugo mĕsto. 8. Helvetjani haraĥu njive Aeduanah. 9. Opominješ, da pročitam govor nĕkojim priateljem. Ućinit ću, kad opominješ. 10. Neznam, il da vam čestitamo, il da se bojimo (za vas). 11. O da bi svi ljudi naslĕdovali boga, ter i nezahvalnim činili dobroćinstva! 12. Znaš, kolikih oči i uši čuvaju te i preže. 13. Dion i Heraklid skupiše u Peloponnezu vojsku, da povedu rat suprot samosilniku Dionysiu. 14. Orlovi obiĥavaju plĕnit vazda sami. 15. Fabius bĕše od oklĕvanja nazvan oklĕvalo. 16. Kad se opire narava, dĕlo je zaman.

§. 107. Glagolji odložni sprege druge.

1. Ferrum tuetur principem; at melius fides. 2. Catilina sociis suis maria ac montes pollicitus est. 3. Amicum qui intuetur, tanquam aliquod exemplar intuetur. 4. Amici non solum colent inter se et diligent, sed etiam verebuntur. 5. Ego tibi profiteor atque polliceor eximium ac singulare meum studium. 6. Graecarum civitatum ple-raeque intuebantur, quid ipsis utile esset. 7. Rex Hiero pollicitus erat frumentum vestimenta-que sese legionibus consulis gratis esse praebiturum. 8. Ego exspectabo ea, quae polliceris, et erunt mihi pergrata, si solveris. 9. Appius et coecus et senex tenebat non modo auctoritatem, sed etiam imperium in suos: metuebant servi, verebantur liberi, carum omnes habebant.

1. Bog štiti i vodi stvari svih ljudiĥ. 2. Što obeća ti svojim drugarom? 3. Cicero se učini dobrozaslužnim za domovinu. 4. Zaštitom, ne zakonah, nego zidovah život svoj štitismo. 5. Svih lica i oči gledamo. 6. Nećeš li se žapat roditeljah? nećeš li boga predobra prevelika? 7. Što konsul izvedoh, štitit ću i promicat posebnik. 8. Pogled vaš, sudci, krĕpi duĥ moj, kad svakoga od vas pogledam i smotrim.

§. 108. Glagolji odložni sprege tretje.

1. Concordia res parvae crescunt, discordia maximae dilabuntur. 2. Non minus nostra sunt, quae animo complectimur, quam quae oculis intuemur. 3. Cum Servius Tullius in domo Tarquinii Prisci educaretur, flammæ species caput ejus amplexa est. 4. Ad Octavium scripsi litteras: cum ipso nihil eram locutus. 5. Nitimur in vetitum semper cupimusque negata. 6. Tarquinius Priscus pecunia et industria dignitatem atque etiam Anci regis

familiaritatem consecutus est. 7. Commoda, quibus utimur; spiritumque, quem ducimus, a deo optimo maximo nobis datur atque impertitur. 8. Immerito major pars mortalium de brevitae vitae conqueritur. 9. Scythae lacte et melle vescebantur. 10. Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? 11. Navis optime cursum conficit ea, quae scientissimo gubernatore utitur. 12. Saepius ista loquimur inter nos agemusque communiter. 13. Usitatae res facile e memoria elabuntur, insignes et novae manent diutius. 14. Hae res, quas persequimur ingenio ac ratione, graviores sunt quam illae, quas viribus.

1. Nije manje tvoje što duhom obuzimaš, nego što očima gledaš. 2. Kad Krassus izreče, slēdová mućanje. 3. Svēršismo rat nevoljan i koban. 4. Slēpac nevidi, gluhak nećuje, nēmac negovori. 5. Slogom uzrastē dēržava rimska, neslogom se razpadē. 6. Iz rukuh najsmēlijih gradjanah omiće se oružje. 7. Dostojanstva vaša biasmo korak po korak stigli pojedince. 8. Čim se razlog služi bolje je, nego čim se razlog nesluži. 9. Mnogi se dobročinstvi božjimi naopako služe. 10. Veći dio smērtnih nepravom se tuži vērhu kratkoće života. 11. Kad ćete svēršit taj nevoljni i kobni rat? 12. Stanovnici najstarije Germanie hranjahu se želudom. 13. Sestra zagērli brata i moljaše milosērdje u sudacah i puka. 14. Priatelj me zagērli i nakvasi suzami. 15. Dolazim na ono, što biasmo ja i ti medju sobom o sestri u Tuskulanu govorili. 16. Ništa nije ljubeznivije nego krēpost: jer kad nju stećeš, bit ćeš štován od svih. 17. Demosten obuzimaše duhom množe verse i izgovaraše ih, uzlazeći naglim korakom na stērme brežuljke.

§. 109. Glagolji odložni sprege četvèrte.

1. Praesenti tibi maturos largimur honores. 2. Aequa lege necessitas sortitur insignes et imos. 3. Frons, oculi, vultus persaepe mentiuntur, oratio vero saepissime. 4. Praetores romani quotannis provincias sortiebantur. 5. Totum hujusce rei consilium non periculo meo, sed utilitate rei publicae metiar. 6. Quum sortitus fueris bonum amicum, eum tibi mutuo amore devincias. 7. Epulabar cum sodalibus omnino modice, sed erat quidam fervor aetatis. 8. Quidam eripiunt aliis, quod aliis largiantur. 9. Video, quam suaviter voluptas sensibus blandiatur. 10. De me causa nulla est, cur apud homines prudentissimos atque amicissimos mentiar. 11. Senatus decrevit, ut consules Galliam sortirentur. 12. Epicurus nihil de dividendo et partiendo docet. 13. Qui mentiri solet, pejerare consuescit.

1. Naslada blazni čute naše. 2. Ti měriš svojom koristju. 3. Neobično mi se udvorivaše Appius. 4. Sve ću pokušat i, kako se nadam, stići. 5. Lakomci neće nikad blaga svoga dělit sa siromasi. 6. Ti si s Luciem Pišonom blagajnicu podělili. 7. Antonius i Oktavian biahu děržavu medju se žrebom podělili. 8. Nećeš činit u starosti, što biaše činio u mladosti. 9. Ako budeš jednom lagao, věre poslije nač nećeš. 10. Narava biaše starinskim Germanom dala jaka i velika tělesa. 11. Vi grabite jednim, da podate drugim. 12. Bi li roditelji sve stvari dělili s děcom, da jih nebi ljubili? 13. Děli radosti s priatelji. 14. Vazda je prikorno lagati: najprikornije onda, kad bi lagao kod roditeljah i učiteljah. 15. Tako smo rodjeni, da moramo udvoravat onim, od kojih moramo moliti. 16. Znaš, kakov dar govorenja narava Hortensia poděli. 17. Reci mi, zašto još pretori nisu pokrajinah žreball. 18. Věrovao bih, da nebi ti bio već često lagao.



Rèčnik alfabetički.

A.

A, ab, abs, pred. c. abl. od.
abdūco, 3. odvesti, udaljiti.
abeo, īvi, ītum, 4. odići.
abhorreō, 2. plašiti se.
abhorreō, 2. mērziti, oduravati.
abigo, 3. odgoniti, odtērati.
Aborigines, um. starosēdioci.
abrōgo, 1. ukinuti.
abstinentia, -ae, ž. umērenost, uztegnutje.
absūmo, 3. stratiti, progutati, upropastiti.
abundo, 1. obilovati.
abutor, usus sum, 3. zlopotrebiti.
ac, vez. i.
accendo, 3. užgati, upaliti, zapaliti.
acceptus, a, um, primljen, primit, prijet.
accido, 3. dogoditi se, događati se.
accipio, cēpi, ceptum, 3. dobiti, primiti, čuti, doznati, doznavati.
acer, cris, cre, oštar, žestok, ljut.
acerbe, prisl. gorko.
acerbilas, ātis, ž. gorkost, tvērdost, okrutnost.
acervus, i. m. hērpa, kúp.
acies, ēi, ž. boj.
acquiro, sivi, sītum, 3. steći, teći.
actio, onis, ž. činjenje, čin, kretnje (govorničko).
actus, a, um, činjen, radjen.
acta vita, probavljen život.
acūmen, minis, sr. oštroća, tančina.
acutus, a, um, oštar.

ad, pred. c. asc. k, ka, na, kod, pri.
addo, 3. dodati, pridati, pripojiti.
addūco, 3. dovesti, dōvoditi.
adest, tū je, jest, ima ga.
adhībēo, 2. uporabiti, upotřebiti.
adhortatiō, ōnis, ž. opemena.
adhuc, prisl. još.
adimo, 3. uzeti, sustegnuti, oduzeti.
adjectus, a, um, prilučen, pridodan.
adjunctus, a, um, dodan, pridán, pripojen, pridružen, priklopljen.
adjungo, 3. pripojiti.
adjūvo, 1. pomoći, pomagati, podupirati.
administro, 1. upravljati.
admīrabilis, e, divan, čudnovat.
admixtus, a, um, priměšan.
admōdum, prisl. jako.
admonēo, 2. opōmenuti, pomínjati.
adolescentia, ae, ž. mladost.
adriaticus, a, um, jadranski.
adscribo, 3. pripisati, dopisati, pribrojiti.
adsuesco, suēvi, suetum, 3. prinčiti, priviknuti, obiknuti, priučiti se.
adulatio, ōnis, ž. udvorivanje, laskanje, ulagivanje.
adulator, ōris, m. udvorica.
advenio, vēni, ventum, 4. doći, stići, dospěti.
adversarius, i, m. protivnik.
adversus, predl. c. acc. suprot, protiva.
adversus, a, um, protivan, suprotivan, *res adversae*, nesreća.

Aeacides, -ae, m. Aeaković, potomak Aeaka.
aedes, -is, ž. templo.
aedificium, -i, sr. sgrada.
aedifico, 1. graditi.
aedilis, -is, m. aedil.
Aedui, -orum, m. Aeduani, puk u Galliji.
aeger, -gra, -grum, bolestan, nemogućan.
aegritudo, -inis, ž. jad, gorkeost.
aegrōto, 1. bolovati.
aegrōtus, -a, -um, bolestan.
Aegyptius, -i, m. Aegiptjanin.
Aegyptus, i, m. Aegipat.
aemulus, i, m. takmac.
Aenēas, ae, im. vlast. Aenea.
aenigma, ātis, sr. zagonetka.
aequālis, is, m. vērstuik, vērstnjak, suvremenik.
aeque, prisl. jednako; *aeque ac*, *atque*, tako, kao.
aequitas, ātis, ž. pravednost.
aequo, 1. stići, stizati, dostići, dostizati.
aequor, ravnina; more, pučina.
aequus, a, um, pravedan, prav.
aēr, ris, m. zrak.
aerarium, i, sr. blagajnica, riznica.
aes, *aeris*, sr. tuč, novci; *aes alienum*, dugovi.
aestūo, 1. biti vruće, tērpiti vrućinu.
aestus, us, m. plima i osēka, vrućina.
aetas, atis, ž. vĕk, doba.
aeternitas, ātis, ž. vĕčnost, vĕkovitost.
aeternus, a, um, vĕčan, vĕkovit.
aether, ēris, m. eter, t. j. gornji zrak.
Aethiops, opis, m. Aetiop.
aevum, i, sr. vĕk.
aevum agĕre, vĕk provesti, boraviti.
affabilitas, ātis, ž. ljubežljivost, razgovornost.
affinis, e, rodjak, rodica, rođakinja, bližnji, susĕdan.
affirmo, 1. tvĕrditi.
afflatus, us, pridah, nadahnutje.
affligo, 3. biti, pobiti, pobijati, ubiti, ubijati.
affluo, 3. doplinuti.

Africa, ae, ž. im. vla. Afrika.
Africus, i, m. jug.
age, dajde, deder, nuder.
ager, plur. agri, njiva.
agger, gĕris, m. nasip, obkop.
aggređior, *gressus sum*. 3. napasti.
agitatio, onis, ž. micanje, gibanje, kretanje.
agito, 1. goniti, micati, dĕrmati, burkati.
agnosco, 3. poznati, spoznati, spoznavati.
ago, 3. goniti, tĕrati, raditi, ĉiniti.
agricola, pl., ae, težak, kmet, poljodĕlac.
agricultura, ae, poljodĕlstvo.
ah, uzklik ah.
Alba, ae, ž. ime vl. Alba grad u Laciu.
albico, 1. bĕliti se.
Albis, is, m. Laba (rĕka).
albus, a, um, bio, bĕl.
algĕo, *alsi*, 2. zebsti.
alibi, pris. drugdĕ, ondĕ.
aliĕnus, a, um, tudj.
alimentum, i, sr. hrana.
aliquamdiu, pris. donĕkle.
aliquantus, a, um, nĕkoliko, nĕšto.
aliquid, nĕšto.
aliquod, nĕkoliko.
alius, a, ud, drugi, ini; *alius alius*, jedan - drugi.
alligo, 1. svezati, privezati, zamĕrsiti, zaplesti.
Allōbrox, ōgis, m. Allobrog.
alluo, 3. plākati, prati.
alo, 3. hraniti, pitati.
Alpes, pĕrum, ž. Alpe, Planine.
alter, a, um, drugi, ini, jedan.
alteruter, tra, trum, jedan, (od dvojice) oba.
altus, a, um, visok, dubok.
Alyzia, ae, ž. Alyzia grad u Akarnaniji.
amabilis, e, ljubežljiv, ljubezniv.
ambigĕre, pris. dvoumno.
ambigĕus, a, um, nestalan, dvouman.
ambitio, onis, ž. ĉastoljubje.
ambitias, us, protuzakonito iskanje ĉasti.
ambrosia, ae, ž. ambrosia (jelo bogovah).
ambulo, 1. ići, šetati, hoditi.

amica, *ae*, *ž.* prijateljica.
amicitia, *ae*, *ž.* prijateljstvo.
amicus, *a*, *um*, zaogèrnut.
amiculum, *i*, *sr.* haljina.
amicus, *i*, *m.* prijatelj.
amitto, *3.* gubiti, izgubiti.
amoenus, *a*, *um*, ugodan.
amor, *ōris*, *m.* ljubav.
amplector, *xus sum*, *3.* obujmiti, okružiti.
ampliflco, *1.* razmaknuti, povekšati.
amplio, *1.* razprostraniti.
amplitudo, *dñis*, *ž* prostor, pro-
 storia, prostranost, postranstvo.
amplius, *pris.* više, već.
amplus, *a*, *um*, prostran.
ancilla, *ae*, *ž.* služkinja, službenica.
ango, *anxi*, *3.* žalostiti, izjèdati, skončivati.
angor, *ōris*, *m.* teškoća, pojedanje, nemir.
anguis, *is*, *m* zmija.
anima, *ae*, *ž.* duša; život, dah, dih.
animans, *antis*, *sr.* živeće, stvar živeća, životno.
animus, *i*, *m.* duh, sèrce, um.
annōna, *ae*, *ž.* živež, jestivo, žito.
annus, *i*, *m.* godina.
annuus, *a*, *um*, godišnji.
ante, *prisl.* prije: predlog *cum acc.* pred, pred, prije.
antenna, *ae*, *ž.* motka, jedrena.
antepōno, *3.* predpostaviti, pred-
 postavljati.
antiquus, *a*, *um*, starinski, star.
Anxur, *ūris*, *sr. im.* *vl.* Anxur, grad u Laciju.
appello, *1.* zvati, imenovati.
apertus, *a*, *um*, otvoren.
apis, *is*, *ž.* pècla.
apparātus, *us*, *m.* sprava, priprava.
apparēo, *2.* pojaviti se, jasno biti.
appositus, *a*, *um*, prislonjen, pri-
 ložen.
approbatō, *ōnis*, odobrenje.
approbo, *1.* odobriti.
appropinquo, *1.* približiti se, pri-
 bližavati se, primaći se, pri-
 micati se.
aptus, *a*, *um*, prikladan, sposo-
 ban, prijatan.
apud, *predl. sa acc.* kod, pri, u.

Arabs, *bis*, *m.* Arabin.
aranēa, *ae*, *ž.* pauk, paučina.
arātor, *ōris*, *m.* orač, rataj, težak.
arbiter, *tri*, *m.* pogadjalac, svèdok, gospodar, izabran sudac.
arbitror, *1.* misliti, dèržati.
arbor, *ōris*, *ž.* dèrvo.
arbustum, *i*, *sr.* dèrvlje.
arcēo, *2.* odbiti, sustegnuti.
archon, *ontis*, *m.* arhont.
arcte, *prisl.* tèsno, čvèrsto, jako.
ardēo, *2.* gorèti.
ardor, *ōris*, *m.* oganj, žar.
ardūus, *a*, *um*, stèrm, visok, te-
 žak, vèrletan; *arduum*, *i*, *s.* vi-
 sina.
arenōsus, *a*, *um*, pèskovit.
aresco, *3.* sahnuti.
argentum, *i*, *sr.* srebro.
aridus, *a*, *um*, suh.
Ariobarzānes, *nīs*, *m.* Ariobarzan.
arista, *ae*, *ž.* 1) osje na klasu,
 2) klas.
Aristīdes, *dis*, *m.* Aristid.
arma, *ōrum*, *sr.* oružje.
armatus, *a*, *um*, oboružan, oružan,
aro, *1.* orati, plužiti.
arōma, *mātis*, *s.* začín, mirodija.
ars, *tis*, *ž.* umètnost, umèća, hi-
 trina.
arteria, *ae*, *ž.* bilo.
articulus, *i*, *m.* članak, udo, sgloba.
artifex, *ficis*, *m.* umètnik.
artifex (scenicus), igralac teatral-
 ni, glumac.
artificium, *i*, *sr.* umètnost, umèća.
arx, *arcis*, *ž.* kasteo, kula.
ascendo, *di*, *sum*, *3.* uzići.
asper, *a*, *um*, oštar, hrapav, že-
 stok.
assentio, *si*, *sum*, *4.* slagati se.
assiduus, *a*, *um*, neprestan, poslen.
astrum, *i*, *sr.* zvèžda.
ater, *atra*, *atrum*, cèrn. taman,
 mračan.
Athenae, *arum*, *ž.* Atene.
Athenienses, *ium*, *sr.* Atenjani.
atque, *vez.* i.
attentus, *a*, *um*, pazljiv, pozoran.
atticus, *a*, *um*, attički.
attrāho, *3.* privući, pritegnuti.
auctor, *ōris*, *m.* začetnik, svètnik.
auctoritas, *ātis*, *ž.* uglednost, po-
 vaga.

audacia, *ae*, *ž.* smélost.
audacter, *pris.* smiono.
audens, *entis*, hrabar, smél.
auděo, 2. smeti.
audio, 4. čuti.
audītor, *ōris*, *m.* slušalac.
audītus, *us*, *m.* sluh.
augěo, 2. množiti, usrećiti.
augur, *guris*, *m.* augur, pticogonetalac.
augurium, *i*, *sr.* kob, znak.
augūro, 1. proricati, gonetati.
augūrōr, 1. proréci, gatati.
aula, *ae*, *ž.* dvor, dvorište.
aurěus, *a*, *um*, zlatan.
auris, *is*, *ž.* uho.
aurōra, *ae*, *ž.* zora.
aurum, *i*, *sr.* zlato.
auster, *stri*, *m.* jug (větar).
aut, *vez.* ili.
auxilium, *i*, *sr.* pomoć.
avīdus, *a*, *um*, pohlepan.
avaritiā, *ae*, *ž.* lakomost, skupost.
avārus, *a*, *um*, lakomac, tvěrdica.
avōco, 1. odazvati, smesti, smetati.
avōlo, 1. odletěti, letěti.
avus, *i*, *m.* děd.

B.

Babylonius, *a*, *um*, babylonski.
Bacchus, *i*, *m.* Bacho bog od vina.
barbariā, *ae*, *ž.* inostranstvo.
barbarus, *a*, *um*, barbarski.
barbītōs, *i*, *c.* lira.
beate, *pris.* blaženo.
beatus, *a*, *um*, blažen.
Belgae, *m.* Belgianci, puci u Galliji.
bellicōsus, *a*, *um*, ratoboran, bojit.
bellicus, *a*, *um*, ratan.
bello, 1. voditi rat, ratovati.
bellūa, *ae*, *ž.* zvěre, živinče.
bene, *pris.* dobro.
benefactum, *i*, *s.* dobrodělo.
beneficus, *a*, *um*, dobrotvoran.
beneficium, *i*, *s.* dobročinstvo.
bene habēre, dobro stojati, dobro se nalaziti.
benevolentia, *ae*, *ž.* dobrohotnost.
benevōlus, *a*, *um*, dobrohotan.
benigne, *pris.* dobrohotno, blagohotno, prijazno.

benignitas, *ātis*, *ž.* dobrohotnost, dobrotvornost.
benignus, *a*, *um*, blag.
bestia, *ae*, *ž.* zvěr; životinja.
bestiōla, *ae*, *ž.* zvěrca.
Bias, *antis*, *m.* Bias, jedan od sedam mudracah rodом iz Priene.
bibliothēca, *ae*, *ž.* knjižnica.
bibo, 3. piti.
Bithynia, *ae*, *ž.* Bithynia.
blanditiā, *ae*, *ž.* milovanje, ulagivanje, blažnjenje.
blandus, *a*, *um*, blazniy, umiljat.
bos, *bovis*, *m.* vò, vol, bik.
brachium, *i*, *s.* mišica.
brevīs, *e*, kratak.
brevitas, *ātis*, *ž.* kratkoća.

C.

Cacūmen, *mīnis*, *s.* vèrh, vèrhunac.
cado, *cecidi*, *cāsum*, 3. pasti.
caedo, 3. biti, ubiti, sěci.
Caesar, *āris*, *m.* Caesar.
calamitas, *ātis*, *ž.* nesgoda.
calcar, *āris*, *s.* ostruga.
Kalchas, *antis*, *m.* vl. i. Kalchas.
calēo, *ui*, 2. vruč biti.
calidus, *a*, *um*, topao, vruč.
caliginosus, *a*, *um*, máglen, mračan, taman.
callidus, *a*, *um*, lukav, šegav.
camēlus, *i*, *m.* deva.
campus, *i*, *m.* polje, ravan, ravnicā, *campus martius*, martovo polje.
candidātus, *i*, *m.* kandidat.
candor, *ōris*, *m.* sjajnost, jasnoća.
canesco, 3. sěděti, sěd postajati, posěditi, osěditi, poběliti.
canis, *is*, *m.* pas.
Cannae, *ārium*, *ž.* vl. Kanne, grad u Italiji.
cano, 3. pěvati.
canto, 1. pěvati.
canus, *a*, *um*, sěd, siv.
capesso, 3. začeti, poduzeti, začimati, počimati.
capō, 3. oteti, zarobiti, uhvatiti.
Capitolium, *i*, *s.* vl. i. Kapitolium, jedan dio Rima.
caprēolus, *i*, *m.* sěrnjak.

captivus, *a*, *um*, uhvatjen, sužanj.
caput, *itis*, *s.* glava, glavni grad.
carina, *ae*, *ž.* plav, brod.
carus, *a*, *um*, drag, mio.
Casilinum, *i*, *s.* Kasilin, grad
 u Kampanii.
Calatia, *ae*, *ž.* Kalacia, grad
 u Kampanii.
castra, *orum*, *s.* tabor.
casus, *us*, *m.* slučaj, sгода, ne-
 sгода, dogadjaj.
Catilina, *ae*, *m.* *vl.* *i.* Katilina.
cauda, *ae*, *ž.* rep.
caudinus, *a*, *um*, kaudinski.
causa, *ae*, *ž.* uzrok.
cavus, *a*, *um*, oprezan, lukav.
cavēo, *cavi*, *cautum*, *2.* čuvati se,
 paziti se.
cedo, *cessi*, *cessum*, *3.* ići, ustupiti,
 uzmaći.
celēber, *bris*, *bre*, glasovit, mnogo
 polazen.
celebro, *1.* slaviti, svetkovati.
celeritas, *atis*, *ž.* bérzina.
celeriter, *prisl.* bérzo.
celsus, *a*, *um*, visok, uznositi.
Celtae, *arum*, *m.* Celtjani, puci u
 Galliji.
censēo, *2.* cēniti, pocēniti.
ensor, *oris*, *m.* censor.
census, *a*, *um*, procēnjen.
census, *us*, *m.* cēnitba, popis puka.
centurio, *onis*, *m.* stotnik.
Cerbērus, *i*, *m.* Cerber, troglavi
 pas, čuvajući vrata dolnjega
 sveta.
cerno, *3.* vidēti, gledati.
certāmen, *inis*, *s.* borba, boj.
certatio, *onis*, *ž.* natēcanje, tak-
 menje, borba.
certe, *prisl.* doista, zaista.
certo, *1.* boriti se, takmiti se.
certus, *a*, *um*, stanovit, izvēstan.
cervix, *icis*, *ž.* zatēlak, vrat, šija.
cespes, *itis*, *m.* busen.
cesso, *1.* prestati, oklēvati.
ceterus, *a*, *um*, ostali.
Charybdis, *is*, *ž.* Karibda, vir
 (vertlog) pogibeljan u tēsnu
 sicilianskom.
Chersonensis, *is*, *m.* Cherzonežanin.
cibarius, *a*, *um*, jestveni, plur.
cibaria, *orum*, hrana, živež, stvari
 za jestivo, jestiva.

cibus, *i*, *m.* jestvina, jestivo, jelo.
cicāda, *ae*, *ž.* cvēřčak.
ciconia, *ae*, *ž.* roda, štrok.
cicur, *uris*, pitom.
Cilicia, *ae*, *ž.* Cilicia.
cimbricus, *a*, *um*, cimbarski.
cinctus, *a*, *um*, opasan, obko-
 ljen.
cingo, *3.* opasati, obkoliti.
cinnānum, *i*, *s.* korica (mirodia).
circa, *predl.* *sa acc.* oko, okolo.
circulus, *i*, *m.* krug.
circumāgo, *3.* okrenuti; *pass.* o-
 baviti tečaj svoj.
circumdo, *1.* obdati, obkoliti, o-
 kružavati.
circumflūo, *3.* obticati.
circumfluu, *a*, *um*, obtečen.
circumvenio, *veni*, *ventum*, *4.* ob-
 koliti, okružiti, prevariti.
circus, *i*, *m.* cirkus, terkalište.
citerior (*comparativ* od *citra*), ovo-
 stran.
cito, *prisl.* bérzo.
citra, *predl.* *s* ove strane.
civilis, *e*, gradjanski.
civis, *is*, *m.* gradjanin.
civitas, *atis*, *ž.* dēřžava, grad,
 pravo gradjanstva.
clades, *is*, *ž.* poraz, razsap.
clan, *prisl.* kradom, tajom.
clamo, *1.* vikati.
clamor, *oris*, *m.* vika, krika.
clarus, *a*, *um*, glasovit, jasan,
 bistar.
classicum, *i*, *s.* vojeni znak, boj-
 ni glas.
classis, *is*, *ž.* brodovi, brodovlje.
claudio, *3.* zatvoriti.
claudus, *a*, *um*, šepav, hrom.
clausus, *a*, *um*, zatvoren.
clavus, *i*, *m.* kėrmilo, timun.
clementia, *ae*, *ž.* milosėrdje, mi-
 losėrdnost blagost.
clypeus, *i*, *m.* štit.
coecus, *a*, *um*, slėp.
coelestis, *e*, nebeski.
coelum, *i*, *s.* nebo, podnebjje.
coena, *ae*, *ž.* obrok.
coeno, *1.* jesti, blagovati, ve-
 čerati.
coetus, *us*, *m.* skup, sbor.
cogitatio, *onis*, *ž.* mišljenje, mi-
 so, nakana, namišljaj, naum.

cognatus, *a*, *um*, srodan, u rodu, *subst.* rođjak.
cognitio, *ōnis*, *s.* znanje, poznanje, spoznanje.
cognomen, *mēnis*, *ž.* prezime, nadime, nadimak.
cognosco, 3. znati, poznati, spoznati.
cogo, 3. sgernuti, sgertati, siliti, prisiliti.
cohibeo 2. suzdržati, uzpregnuti.
cohors, *ōrtis*, *ž.* kohorta.
collēga, *ae*, *m.* drug u služubi, služidrug.
colligo, 3. kupiti, skupljati, dobivati, pridobivati.
collis, *is*, *m.* bërdašce, glavičica, brežuljak.
colloco, 1. namestiti, nastaniti.
colloquium, *i*, *sr.* razgovor, dogovor.
colloquor, *cūtus sum*, 3. dogovarati se, dogovoriti se.
colo, 3. štovati, poštivati.
colonia, *ae*, *ž.* naselbina.
color, *ōris*, *m.* boja, mast.
columba, *ae*, *ž.* golub, golubica.
columna, *ae*, *ž.* stup.
comā, *ae*, *ž.* vlasi, kosa.
comes, *ītis*, *m.* drugar.
comitas, *ātis*, *ž.* prijaznost.
comitium, *i*, *s.* skupština, ponajviše u pluralu: *comitia*, *ōrum*, skupština.
commeātus, *us*, *m.* dovoz.
commemoro, 1. razmišljati, spomenuti.
commendo, 1. priporučiti, priporučati.
commēo, 1. hoditi, ići.
commercium, *i*, *s.* obćenje, promet, tēgovina.
comminūo, 2. umaliti, umaljavati, slabiti, oslabiti.
committo 3. predati, naložiti, dati, *proelium committere*, potući se, zametnuti boj.
commōde, *prisł.* sgodno, skladno.
commōdum, *i*, *s.* last, udobnost.
commonefacio, *fēci*, *fāctum*, 3. opomenuti, opiminjati krēpko.
commoror, 1. boraviti.
commovēo, 2. ganuti, gibati, uznemiriti.

communico, 1. priobćiti.
communis, *e*, obći, obćen, običan; sebičan, skupan, ukupan.
communiter, *prisł.* skupa.
compāges, *is*, *ž.* sklop, zgloba.
comparēo, *ūi*, 2. pajaviti se, ukazati se.
comparo, 1. pripraviti, pribaviti, prisposobiti.
compendium, *i*, *s.* prišteda, dobitak, korist.
compensatio, *ōnis*, *ž.* izmēna, obraćunanje, obraćunavanje.
complēo, *ēvi*, *ētum*, 2. navēršiti, napuniti.
complector, *xus sum*, 3. obujmiti, doseći.
compos, *ōtis*, vladajuć, siguran, imajuć.
comprobo, 1. odobriti, odobravati.
concēdo, 3. dati, dopustiti, dopušćati.
conciūo, 1. složiti, pomiriti, pribaviti.
conciūo, 3. pēvati.
conciōnor, 1. govoriti u skupštini.
conciūo, 1. goniti, tērati, podbadati, dērmati.
concordia, *ae*, *ž.* sloga, sklad.
concors, *cōrdis*, složan.
concurro, *curri*, *cursum*, 3. stēraćati se.
condemno, 1. osuditi.
condio, 4. začiniti, smočiti, melemiti.
conditūo, *ōnis*, *ž.* položaj, odnošaj.
conditor, *ōris*, *m.* utemeljitelj, sagraditelj.
conditus, *a*, *um*, sagradjen; *ab urbe condita*, od postanka grada, od sagradjena Rima.
condo, *didi*, *dītum*, 3. utemeljiti, sagraditi, sazidati, sahraniti.
confectus, *a*, *um*, popunjen, popnapravljen.
conficio, 3. svēršiti.
confido, 3. uzdati se
confirmo, 1. utvērđiti, odrediti.
conflo, 1. potaći, potaknuti, staći, staknuti, spuhati.
confundo, 3. mēšati.
congrēgo, 1. skupiti, spraviti.
conjecto, 1. pogadjati, pogoditi, gonetati, ogonenuti, prosuditi, prosudjivati.

c. n. junctio, *ōnis*, ž. savez.
conjungo, *unxi*, *unctum*, 3. skopčati, svezati, sjediniti.
conjunctus, *a, um*, svezan, sklopljen.
conjuratus, *a, um*, urotan.
conjuro, 1. urotiti se.
conjux, *jūgis*, ž. žena, supruga.
connecto, 3. sklopiti, sjediniti, ujediniti, svezati.
conor, 1. nastojati.
conqueror, *stus sum*, 3. tužiti se.
conscientia, *ae*, ž. savěst, spoznanje.
consciūs, *a, um*, koj se čuti, spoznaje; *consciūs recti*, čuteći se prav; *mens conscia*, pamet čuteća se pravedna.
consecratus, *a, um*, posvećen.
consenesco, 3. ostarjeti.
consensus, *us*, m. sklad, suglasje.
consentiens, *entis*, složan, suglasan.
consequor, *cūtus sum*, 3. sledjeti, stići, steći.
consero, 3. posijati, saditi.
conservatus, *a, um*, sačuvan, spašen.
conservo, 1. uzdržati, hraniti.
consīdo, *sēdi*, *sessum*, 3. smjestiti se, nastaniti se.
consilium, *i*, s. svēt, savět, namišljaj, mnjenje, věće.
consocio, 1. sdružiti, sjediniti.
consociūs, *i*, m. drug, dionik.
consolor, 1. tješiti.
conspēctus, *us*, m. oči, lice, vid, pogled.
conspērgo, *si*, *sum*, 3. nakvasiti, poškopiti.
conspīcor, 1. spaziti.
conscribo, 3. pisati, popisati, skupiti.
constantia, *ae*, ž. postojanost.
constat, 1. zna se.
constituo, 3. postaviti, utemeljiti, napraviti.
constitutus, *a, um*, ustanovljen, odredjen, uglavljen.
consto, 1. sastojati.
constringo, *strinxi*, *strictum*, 3. vezati, svezati, sputiti.
consuetudo, *inis*, ž. navada, običaj.

consul, *is*, m. konsul, (najvišji dostojanstvenik u nēгдаšnjoj rimskoj republici).
consularis, *e*, konsulski.
consulatus, *us*, m. konzulat.
consūlo, *sulūi*, *sultum*, 3. pitati, světovati.
consulto 1. světovati se, včati.
consumo, 3. potrošiti, potratiti.
contemno, 3. prezreti, prezirati.
contentio, *ōnis*, ž. napor, trud, razpra, prepór, prepíranje.
contentus, *a, um*, zadovoljan.
conticēo, 2. umuknuti.
continēo, 2. vezati, dēržati u skupustezati, stegnuti.
continens, *entis*, neprekinut.
contingo, 3. zapasti, zapadati, dogoditi se, pripasti, slučiti se, sgoditi se.
continuus, *a, um*, zaseban, neprestan.
contra, *prisl. sa acc.* suprot, protiv.
contradīco, 3. protureći, protusloviti.
contraho, *xi*, *ctum*, 3. stegnuti.
contrariūs, *a, um*, protivan.
contremisco, 3. dērkati, uzdērkati.
controversia, *ae*, ž. razpra, prepír, prepírka.
contubernalis, *is, m.* drugar, pajdaš.
contumelia, *ae*, ž. pogērdā.
convenio, 4. pohoditi, sastati se.
convertō, 3. okrenuti.
convīva, *ae*, m. i ž. gost.
convivium, *i*, s. gostba, sobet.
copīa, *ae*, ž. množtvo, višebroj; *copiae*, *arum*, vojska, čete.
copiosus, *a, um*, bogat.
coram, *predl. pred.*
cornu, *us*, s. rog, krilo.
corōna, *ae*, ž. kruna, vėnac.
corpus, *ōris*, s. tēlo.
corrigo, 3. popraviti, popravljati.
corrumpo, 3. pokvariti, kvariti.
cortex, *ticis*, ž. kora, ljuska.
Cotta, *ae*, m. vl. i. Kotta.
crassitudo, *dinis*, ž. debljina.
crassus, *a, um*, debeo, čest, gust.
crastinus, *a, um*, sutrašnji.
creber, *bra*, *brum*, čest, gust.

credo, 3. věrovati, misliti, pověrovati, pověřiti se.
cremo, 1. paliti, žgati.
creo, 1. izabirati, izabrati, činiti, načiniti.
crepītus, us, *m.* prasak, zveka, štropot.
cresco, 3. rasti.
crimen, mīnis, *s.* zločinstvo.
cruciātus, us, *m.* muka.
crudelis, e, okrutan.
crudelitas, ātis, *ž.* okrutnost.
culpa, ae, *ž.* krivina.
cultor, ōris, *m.* težalac, stanovnik.
cultura, ae, *ž.* obradivavanje.
cultus, us, *m.* prigledba, dvorba, něga.
cultus, a, um, težan, obradjen.
cum, predl. *sa* abl. *s*, *sa*.
cunctator, ōris, *m.* oklěvalo.
cunctus, 1. oklěvati, odvlačiti.
cunctus, a, um, *vas*, ukupan.
cuniculus, i, *m.* prokop pod zemljom, rov.
cupiditas, ātis, *ž.* požuda.
cupidus, a, um, željan.
cupio, 3. želěti.
cur, zašto.
cura, ae, *ž.* briga, skěrb.
cūria, ae, *ž.* věčnica.
coriōsus, a, um, željan znati, ljubopitan.
curo, 1. nastojati, njegovati.
curriculum, i, *s.* tečaj, těrķ.
curro, 3. těrčati, teći.
cursus, us, *m.* těrķa, těrčanje.
curvus, a, um, kriv, poguren.
custodio, 4. stražiti, čuvati.
custos, ōdis, *m.* čuvar.
Cybistra, orum, *s. vl. i.* Cybistra, Cybistarah, grad u Kapadočiji.
Cyclops, ōpis, *m. vl. i.* Cyklop, Kyklop.
Cyprus, i, *ž. vl. i.* Cypar, otok u sredozemnom moru.

D.

Damnōsus, a, um, poguban, štetan.
datus, a, um, dát, dán.
debēo, 2. morati, dugovati.
debilito, 1. slabiti, oslabiti.

decemplex, plīcis, deseterostruk.
decemvir, i, m. decemvir.
decido, 3. pasti, padati.
decōrus, a, um, dičan.
decreasco, 3. padati.
decurro, 3. stěrcati, stěrkivati, sleteti.
dedēcus, ōris, *s.* prikor, sramota.
dedico, 1. posvetiti.
dediitō, ōnis, *ž.* predaja.
deditus, a, um, predat, posvetjen.
dedo, dedidi, deditum, 3. dati, podati.
dedūco, 3. izvaditi, vaditi, izvesti, odvesti, izvoditi, odvoditi.
defectio, ōnis, *ž.* nedostatak: *solis defectio*, poměrcanje sunca.
defendo, 3. braniti.
defniō, 4. omedjašiti, ustanoviti.
definitio, ōnis, *ž.* objasnjenje, označjenje.
defraudo, 1. prevariti, varati.
dego, 3. boraviti.
deinde, prisl. zatim, poslē.
delecto, 1. nasladiti, nasladjivati.
delector, 1. nasladjivati se.
delēo, tēvi, tētum, 2. razoriti.
delibātus, a, um, izvadjen, kušan.
delibēro, 1. promisliti.
deliciae, ārum, *ž.* razkoša.
deligo, 3. izabrati, odabrati, izabirati, odabirati.
delphicus, a, um, delfijski.
delphīnus, i, m. pliskavica, dupin.
demens, ēntis, bezuman, nesmotren.
demergo, 3. potopiti.
demitto, 3. poslati dolě, *se demittere*, ići, poći, spustiti se, sići.
demolior, 4. srušiti.
demum, prisl. tek, tekar.
dens, tis, *m.* zub.
depōno, posūi, positum, 3. polagati, položiti.
depravo, 1. kvariti.
deprehendo, 3. zateći, zatěcati.
descisco, scīvi, scitum, 3. odvěrci se.
describo, 3. rozděliti, prepisati.
desertus, a, um, pust.
desiderium, i, s. požuda, želja.
desidēro, 1. manjkati, želěti.
desidia, ae, zabavljanje, zabava.
designo, 1. imenovati, izabrati.
desino, 3. prestati.
desisto, 3. odustati.

desp̄ero, 1. sdvojiti.
destinatus, *a*, *um*, odredjen.
destīno, 1. odrediti.
detege, 3. odkriti, odkrivati.
deterreo, 2. ostrasiti, suzbiti.
detraho, *xi*, *ctum*, 3. odkinuti.
Deus, *i*, *m*. Bog.
devasto, 1. harati.
devincio, *vinxi*, *vinctum*, 4. obvezati.
dexter, *tra*, *trum*, desan, desni.
dialectica, *ae*, *z*. dialektika.
dialōgus, *i*, *m*. dvogovor, razgovor.
dico, 3. kazati, reći, govoriti.
dictator, *ōris*, *m*. diktator.
dictatūra, *ae*, *z*. diktatura, diktatorstvo.
dictio, *ōnis*, *z*. govor, govorenje, rečenje, pripovjedaње, *causae dictio*, rasprava, parnica, pretresivanje parbeno.
dicto, 1. nareći, diktirati.
dictum, *i*, *s*. reč, izreka.
difficile, *prisl.* teško.
difficilis, *e*, težak, trudan.
digitus, *i*, *m*. prst.
dignitas, *ātis*, *z*. čast, dostojanstvo
dilābor, *psus sum*, 3. razpasti se, propasti.
diligenter, *prisl.* marljivo.
diligō, 3. ljubiti, štovati.
dimico, 1. boriti se.
dimidium, *i*, *s*. polovina, polovica.
dimitto, 3. razpustiti.
dinūmero, 1. brojiti.
discēdo, 3. otići, odlaziti.
discepto, 1. pretresati, prepirati se.
discerno, 3. lučiti, razabirati, razlučiti, razabrati.
discerpo, 3. raztērci, raztergnuti, raztērzati.
disciplina, *ae*, *z*. nauk, znanost, karnost; stega.
disco, *didici*. 3. učiti se.
discolor, *ōris*, raznomastan, razlike farbe.
discordia, *ae*, *z*. nesloga.
discordo, 1. neslagati se.
discrimen, *mīnis*, *s*. pogibelj, odluka.
discurro, 3. raztērcati se, razasuti se, razprostraniti se, proasuti se.

disertus, *a*, *um*, rečit.
dispar, *āris*, nejednak, lih, različan, različit.
displicēo, 2. nedopadati se, zamēriti se.
dissensio, *ōnis*, razlikost mnjenja.
dissentio, 4. neslagati se u mnēnju.
dissidēo, 2. neslagati se, biti u neskladu (*a se*. sām sobom).
dissimilis, *e*, nenalik, nenaličan.
dissimulo, 1. tajiti, kriti.
dissipatus, *a*, *um*, raztrešen.
dissipo, 1. raztresti, razpēršiti.
dissolvo, 3. raztresti, razvezati.
distinguo, 3. lučiti, razlučiti.
distraho, *xi*, *ctum*, razdērpiti, razvući.
distribuo, 3. dēliti.
distringo, *xi*, *ctum*, 3. razvući.
diu, *prisl.* dugo, obdan.
diuturnus, *a*, *um*, dugotrajan.
diversus, *a*, *um*, različit.
dives, *ītis*, bogat, bogatac.
divido, *vīsi*, *vīsum*, 3. dēliti, podēliti, razdēliti.
divino, 1. prorokovati, gatati.
divīnus, *a*, *um*, božji, božanski.
divīsus, *a*, *um*, razdēljen, podēljen.
divus, *a*, *um*, božanski.
do, *dedi*, *datum*, 1. dati.
doceo, 2. učiti.
doctrīna, *ae*, *z*. nauk, znanje.
doleo, 2. tugovati, tužiti.
dolor, *ōris*, *m*. bol.
dolus, *i*, *m*. lukavština, prevara.
domesticus, *a*, *um*. domaći, kućan.
domicilium, *i*, *s*. stan.
domīnatus, *us*, *m*. gospodstvo.
domīnus, *i*, *m*. gospodar.
domīna, *ae*, *z*. gospodarica.
domo, 1. krotiti.
domus, *us*, *z*. kuća, dom.
donec, *prisl.* dok, dokle.
dono, 1. darovati, obdariti.
donum, *i*, *s*. dar.
dormio, 4. spavati.
dubius, *a*, *um*, dvojben.
dubium, *i*, dvojba.
duco, 3. dēržati, cēniti, potegnuti, voditi.
dudum, *prisl.* davno, odavna.
dulcesco, 3. postati sladak.

dum, vez. samokad, dok.
duplex, *cis*, dvostruk, dvogub, sngub.
duplico, 1. dvostručiti.
duro, 1. tvêrditi, utvêrditi, o-tvêrdnuti, tvêrdnuti.
durus, *a*, *um*, tvêrd, težak.

E.

E, *ex*, pred. *c*. abl. iz.
ebur, *eboris*, *s*. bělokost.
edax, *dācis*. jědak, grizljiv, glosjuć, grizuć
edo, *edi*, *esum*, 3. jesti.
edico, 3. reći, izreći, narediti.
edictum, *i*, *s*. naredba.
edictus, *a*, *um*, naredjen.
educatio, *ōnis*, ž. odgojenje, odhranjenje.
edūco, 1. odgojiti.
effectrix, *tricis*, ž. tvoriteljica.
effectus, *us*, *m*. učinak.
effeminatus, *a*, *um*, mekoputan, razbludjen.
effemīno, 1. razmaziti.
efficio, 3. činiti, raditi, učiniti, uraditi.
effodio, *effodere*, 3. izkopati, izkapat.
egeō, 2. trebovati.
ego, ja.
egomet, ja sam, ja isti.
egregie, *pris*. izvêrstno.
egregius, *a*, *um*, izredan, izvêrstan, izućan.
ejūlo, 1. jadikovati, naricati, narėkovati.
elabor, *psus sum*, 3. izmaći.
elaboro, 1. truditi se, raditi.
elēphas, *antis*, *s*. slon.
eligo, *lēgi*, *lectum*, 3. izabrati.
eloquens, *entis*, rėčit.
eloquentia, *ae*, ž. rėčitost.
elūdo, 3. rugati se, porugivati se igrati, gėrditi.
ementior, *mentitus sum*, 4. izlagati, prevariti.
emigro, 1. odseliti.
emollio, 4. meksati, omlitaviti.
enator, *vus sum*, nastojati.
Ennensis, *m*. Enjanin.
ensis, *is*, *m*. mać.

enuncio, 1. izustiti, izgovoriti, izgovarati.
Epirōtes, *ae*, *m*. Epiranin.
epulae, *arum*, ž. plur. gostba, sobet.
epulor, 1. gostiti se.
equidem, ja što se mene tiće.
equitatus, *us*, *m*. konjadia, konjićtvo.
equito, 1. jahati.
equus, plur, *equi*, konj.
eradico, 1. izkorėniti, izkorėnjivati.
erectus, *a*, *um*, gore uzdignut, uzpravljen.
ergo, adv. dakle,
eripio, *ripui*, *reptum*, 3. ugrabiti.
errans, *antis*, bludeć, *stellae errantes*, planete, zvėzde pomićne.
erro, 1. bluditi.
error, *ōris*, *m*. bludnja, zabluda.
erubescō, *bui*, 3. pocėrveniti, stiditi se.
erudio, 4. podučavati.
eruditus, *a*, *um*, ućen, naućan.
erumpo, 3. erupī, *eruptum*, provaliti.
eruptio, *ōnis*, ž. izsėrt, izsėrnutje.
Erymanthus, *i*, *m*. Erimant, bėrdo u Arkadiji.
esurio, 4. gladovati.
et, i.
etiam, takodjer, i. -
etsi, vez. premda.
Euphrates, *is*, *m*. Eufrat.
Europa, *vlas*, *im*. Europa.
evādo, 3. izaci, izlaziti, postati, postajati.
evello, 3. ćupati, guliti, izćupati, izguliti.
evenio, 4. dogoditi se, zapasti.
eventus, *us*, *m*. poslēdak.
evertō, 3. prevėrnuti, srušiti, porušiti, rušiti.
Evius, *i*, *m*. Evius, nadime Bacchovo.
enalbesco, 3. poblėdėti, problėdėti, blėdėti.
examen, *inis*, *s*. roj.
excellens, *entis*, uznositi.
excello, 3. odlikovati se.
excidium, *i*, *s* razsap, razor.
excito, 1. buditi, probuditi, uzpiriti.

exclamo, 1. viknuti.
excogito, 1. izmisliti, izmišljati.
excōlo, 3. obradjivati, izobraziti
excrucio, 1. mučiti.
excūso, 1. izpričati.
exēdo, *ēdi*, *ēsum*, 3. izjesti.
exemplar, *āris*, s. uzor, ogled.
exemplum, i, s. primēr.
exēo, 4. izaći.
exerceo, 2. vježbati, raditi, izvēr-
 šivati.
exercitus, us, m. vojska, vojnica.
exiguus, a, um, malen.
exilium, i, s. izgon, prognanstvo.
exilis, e, mēršav, suh, malen.
eximius, a, um, osobit.
exinde, *prisl.* odatle, odtale, od-
 tuda.
existimo, 1. scēniti, sućiti.
existo, 3. obstati, biti, postati.
exitium, i, s. poguba, propast.
exitus, us, m. izlazak, izhod.
exordium, i, s. početak.
exorno, 1. kititi, izkititi.
exōro, 1. umoliti, blažiti.
expediō, 4. odrēšiti, rēšiti, odrē-
 šiti, obaviti, obavljati, opra-
 viti, opravljati.
expello, *pūli*, *pulsum*, 3. tērati, pro-
 tērati.
expēto, *ivi*, ili, i, *itum*, 3. žudēti.
explēo, 2. izpuniti.
explico, 1. razviti, tumačiti.
explorator, *oris*, m. uhoda.
exprobro, 1. spoćitati.
expugno, 1. osvojiti, uzeti.
exquisitus, a, um, izboran.
expectatio, *ōnis*, ž. čekanje, oče-
 kivanje.
expecto, 1. čekati, izgledati.
expiratio, *ōnis*, ž. oduha, izpara,
 izvapljenje.
extingūo, 3. ugasiti, utērnuti,
 gasiti, tērnuti, uništiti.
exto, 1. obstojati, imati.
extruō, 3. sagraditi, graditi, zi-
 dati, uzidati.
extenuo, 1. rēditi, tanjiti.
extimesco, 3. bojati se.
extra, *pred. c. acc.* izvan.
extraordinarius, a, um, izvanredan.
extrēmus, a, um, skrajni.
exul, *ūlis*, m. prognanik.
exulto, 1. radovati se, bućiti.

F.

Faber, *bri*, m. kovač.
fabūla, ae, ž. basna, bajka.
fabulōsus, a, um, izmišljen.
facēte, *prisl.* šaljivo, dosētljivo.
facile, *pris.* lasno, lahko.
facillime, *pris.* najlašnje, jako
 lasno.
facinorōsus, a, um, poročan.
facinus, *nōris*, s. prikor, rugota,
 sramotno dēlo.
facio, 3. činiti, učiniti, tvoriti,
 raditi.
factum, i, s. čin, dēlo.
facultas, *ātis*, ž. moć, dar, ime-
 tak.
fagus, i, ž. bukva.
fallo, 3. varati.
falsus, a, um, lažan, kriv.
fama, ae, ž. glas.
fames, *is*, ž. glad.
familiāris, e, kućan; *res famili-*
aris, kućanstvo.
familiaritas, *ātis*, ž. uzdanstvo,
 pouzdano prijateljstvo.
familiariter, *pris.* pouzdano.
fanum, i, s. svetinja, hram.
far, *farris*, s. žito.
fas, s. neskl. pravo, pravedno,
 pravično, dopušteno, dozvo-
 ljeno, slobodno.
fatālis, e, koban
fatigātus, a, um, umoran, trudan.
fatigo, 1. kiniti, mućiti, truditi.
fatum, i, s. sudbina, udes.
favēo, 3. prijati.
favonius, i, m. zapadnjak (vētar).
felicitas, *ātis*, ž. sreća.
felis, *is*, c, mačka, mačak.
feliciter, *pris.* sretno.
femina, ae, ž. ženska, ženska
 glava.
ferax, *ācis*, plodan, rodan.
fere, *pris.* skoro, malne.
ferio, 4. raniti, udariti, sgoditi,
 pogoditi.
ferme, *pris.* skoro, malne.
ferox, *ōcis*, divlji, hrabar, ubojit.
ferrēus, a, um, želēzan, gvozden.
ferrum, i, s. želēzo, gvoždje, mač.
fertilis, e, plodan, rodan.
ferus, a, um, divji, divjačan. *fera*,
 ae, ž. divje zvēri, zvērka.
fervor, *ōris*, m. žestina, oganj, žar.

fessus, *a*, *um*, trudan.
festino, 1. hititi.
festus, *a*, *um*, blagdanji, svetčan.
fetiālis, *e*, fecialski, *jus fetiale*,
 pravo rata i mira.
fetus, *us*, *m*. mlado, štene.
fidelis, *e*, vëran, uzdan.
fiducia, *ae*, *ž*. uzdanje, pouzdanje.
fidus, *a*, *um*, uzdan, vëran,
figura, *ae*, *ž*. kip, slika, podoba.
filia, *ae*, *ž*. kći.
fingo, 3. činiti, učiniti, obrazo-
 vati.
finis, *is*, *m*. kraj, svërha, konac,
 medja, medjaš, granica, kotar,
 zemlja.
finitimus, *u*, *um*, susëd, medjaš.
firmamentum, *i*, *s*. podpora, po-
 duporanj, podupirač, tvërdina.
firmitas, 1. jačiti, krëpiti, objačiti,
 okrëpiti.
firmitas, *a*, *um*, čvërst, tvërd.
flagitium, *i*, *s*. rugota, pogërdni
 čin.
flagito, moliti, iskati.
flagro, gorëti.
flamma, *ae*, *ž*. plamen.
flëbilis, *e*, plačan.
flecto, *xi*, *xum*, 3. sviti, prignuti,
 namoliti.
flëo, 2. plakati.
flexibilis, *e*, gibak, okretan.
florens, *entis*, cvatuć.
florëo, 2. cvasti.
flos, *floris*, *m*. cvët.
fluctus, *us*, *m*. val.
flumen, *minis*, *s*. rëka, potok
fluo, 3. teći.
fluvius, *i*, *m*. potok, rëka.
fluxus, *a*, *um*, minuć, kratkotrajan.
focus, *i*, *m*. ognjište.
foedus, *eris*, *s*. savez.
folium, *i*, *s*. list.
foras, *pris*. van.
forma, *ae*, *ž*. podoba, lëpota.
forte, *pris*, morda; možda.
fortitudo, *inis*, *ž*. hrabrost.
fortuna, *ae*, *ž*. sreća, imutak.
fortunatus, *a*, *um*, usrećen.
fortuno, 1. usrećiti.
forum, *i*, *s*. tërg, piaca.
fossa, *ae*, *ž*. jama, obrov, obkop.
foveo, *fovi*, *fotum*, 2. grijati.
fragilis, *e*, kërth, slab.

fragilitas, *atis*, *ž*. slabost, sla-
 boća.
fragor, *oris*, *m*. urnebes, *fulmi-
 neus fragor*, urnebes gromo-
 vah.
frango, 3. lomiti, slomiti, slabiti,
 oslabiti.
fraus, *dis*, *ž*. prevara.
frenum, *i*, *s*. uzda, vojka.
frequens, *entis*, čest, mnogobro-
 jan, brojan.
frequenter, *pris*. često.
frigidus, *a*, *um*, mërzaó, studen.
frigus, *goris*, *s*. studen, zima.
frons, *tis*, *ž*. čelo.
fructifer, *a*, *um*, plodan.
frugalitas, *tätis*, *ž*. trëznost, mër-
 nost.
frugifer, *a*, *um*, plodonosan.
frumentarius, *a*, *um*, žitan, žito-
 nosan.
frumentum, *i*, *s*. žito.
frustra, *pris*. uzalud, zaman.
fuga, *ae*, *ž*. bëg, bëžanje.
fugax, *acis*, bëguć, bërzh, hitar.
fugio, 3. bežati, uteći, pobëći.
fugitivus, *a*, *um*, bëguć.
fugo, 1. obratiti u bëg.
fulgetrum, *i*, *s*. munja, svëtlica.
fulgor, *oris*, *m*. blësak.
fulgur, *uris*, *s*. grom, strela, trësak.
fulmen, *minis*, *s*. munja, svëtlica,
 blësak, grom.
fulminëus, *a*, *um*, gromovni.
functio, *onis*, *ž*. obava.
fundamentum, *i*, *s*. temelj.
fundo, 3. liti, izliti.
furia, *ae*, *ž*. furia, sërda
furiālis, *e*, sërdovan, strašan.
furor, *oris*, *m*. bësnoća
futurus, *a*, *um*, buduć, došasti.

G.

Gallia, *ae*, *ž*. Gallija
gallina, *ae*, *ž*. kokoš.
gallus, *i*, *m*. kokot, pëvac, petao.
Ganges, *gis*, *m*. Ganges rëka u
 Aziji.
garrus, 4. bërbljati, priklapati.
gaudeo, 2. radovati se, *aliqua re*,
 nasladjivati se čim.
gelidus, *a*, *um*, studen, mrazan.

gelu, us, s. mraz, led.
gemo, 3. stenjati.
gener, i, m. zet.
genitrix, trīcis, ž. roditeljica.
Genēva, ae, ž. Geneva.
gens, gentis, ž. puk, narod.
genus, nēris, s. rod, pleme, spol, vērsta.
Germania, ae, ž. Gérmanija.
Germānus, i, m. Gérmanin.
gero, 2. nositi, voditi, činiti.
gestus, us, m. gestikulacija, kre-
 tanje lica i rukuh prigodom
 govorenja.
Gigas, antis, m. Gigant, gorostas.
glacies, ēi, ž. led.
glans, andis, ž. želud.
globosus, a, um, okrugao, obao.
gloria, ae, ž. slava.
gloriosus, a, um, slavan.
gracilis, e, tanak, mēršav.
Graecia, ae, ž. Gêrčka.
graecus, a, um, gêrcki.
gradātīm, pris. korak po korāk.
gradus, us, m. stupanj, korak.
 koračaj, stupaj.
gramen, inis, s. trava.
grandis, e, velik.
grate, pris. rado, dragovoljno, mi-
 lo, ugodno.
gratia, ae, ž. milost, blagohotnost,
 obljubljenost posla.
gratis, prisl. zaman.
gratūlor, 1. čestitati.
gratus, a, um, ugodan, prijatan,
 zahvalan, haran.
gravis, e, smotren, ozbiljan.
gremium, i, s. krilo, nēdro.
grunnio, 4. hroktati.
gubernātor, ōris, m. kërmanuš, ti-
 munir.
guberno, 1. vladati, ravnati, uprav-
 ljati.
gusto, 1. kušat.
gustus, us, m. ukus.

H.

Habito, 1. stanovati, prebivati.
hamus, i, m. udica.
Hannibal, bālis, m. Hannibal
 glasovit vojvoda kartažki.

haud, pris. ne.
hebesco, 3. zatupiti se, stupiti se,
 otupiti, oslabiti.
hebes, ētis, tup, debeo.
hebēto, 1. tupiti, iztupiti, slabiti,
 oslabiti.
Helveti, orum, Helvetjani.
Henēti, orum, Heneti puk trački.
herba, ae, ž. bilje, zelje.
hercule, uzkl. tako mi Herkula.
hereditas, ātis, ž. naslēdstvo, ba-
 štinstvo.
Hermes, ae, m. herma (glava iz
 koje se pruža stup).
hesternus, ā, um, jučerašnji.
heu, uzkl. o, jaoh, vaj, vajmeh,
Hibernia, ae, ž. Irlandia.
hibernus, a, um, zimski.
hiberna, ōrum, zimovište.
hiems, mis, ž. zima.
hilaris, e, veseo, vedar.
hilaritas, ātis, ž. veselje.
hinnio, 4. hêrzati.
hinnitus, us, m. hêrzanje.
hippopotamus, i, m. potočni konj.
hirundo, dīnis, ž. lastavica.
Hispania, ae, ž. Španjolska.
historia, ae, ž. istoria, povēst-
 nica.
homo, minis, m. čověk.
honestas, ātis, ž. poštenje.
honeste, pris. pošteno.
honestus, a, um, pošten.
honorātus, a, um, štovan, čašt-
 jên.
honorificus, a, um, častan.
honor, ōris, m. čast, poštenje.
hora, ura, sat.
horrēo, 2. tērnuti.
hospes, itis, m. gazda, domaćin.
hospitālitās, ātis, ž. gostovnost,
 gostoljublje.
hospitium, i, s. stan, nočište.
hostia, ae, ž. žêrtva.
hostilis, e, neprijateljski.
hostis, is, m. nepriátelj.
humanus, a, um, čovêčanski.
humidus, a, um, vlažan.
humilis, e, nizak, smêran.
humiliter, pris. nizko, ponizno.
humo, 1. zakopati.
hyrcānus, a, um, hirkanski, mare
hyrcanum, more hirkansko, ili-
 ti hvalinsko.

I.

Ibis, *is*, ž. vrsta ptice u Egiptu.
ictus, *us*, m. udarac, šikac.
idecirco, *vez.* toga radi, zato,
idus, *um*, ž. petnajsti dan mē-
 seca ožujka, svibnja, sērpnja
 i listopada, a u ostalih mēse-
 cih dan trinaesti.
igitur, *vez.* dakle.
ignavus, *a*, *um*, kukavan, trom,
 plašljiv.
ignavia, *ae*, ž. tromost, lēnost.
ignis, *is*, m. oganj, vatra.
ignōro, 1. neznati.
ignorātio, *onis*, ž. neznanje, nevē-
 štvo.
ignosco, 3. oprostiti.
ignōtus, *a*, *um*, nepoznat.
Ilias, *adis*, ž. Iliada.
Ilium, *ii*, s. Ilij, Troja.
illiberalitas, *atis*, ž. skupost, (pro-
 stota).
illustris, *jasan*, *candor illustrior*,
 sjajnost veća.
illustro, 1. osvětlati, učiniti gla-
 sovitim.
illustris, *ei*, ž. potop.
imāgo, *inis*, ž. slika, kip.
imbellis, *e*, neratoboran, (bezo-
 ružan).
imber, *ris*, m. dazd, kiša.
immemor, *oris*, nepamteć, koji
 nepamti.
immensus, *a*, *um*, bezmēran.
immēritus, *a*, m. bezaslužan, ne-
 zasluživši.
immērto, *pris.* nepravom, krivo.
immīnēo, 2. visēti nad čim, nad-
 viriti.
immo, *pris.* da, dapače.
immortalitas, *atis*, ž. bezsmētnost,
 neumērlost.
immānis, *e*, nakazan, strahovit,
 strašan.
impatiens, *entis*, neuztērpljiv.
impēdio, 4. přēčiti.
impēdeo, 2. predstojati.
imperātor, *ōris*, m. vojvoda.
imperitus, *a*, *um*, nevēšt, neizku-
 san.

imperium, *ii*, s. zapovēdničtvo,
 vlast, dēržava.
impēro, 1. zapovēdati.
impērtio, 4. podēliti.
impētro, 1. moliti, postići.
impētus, *us*, m. navala, nasērt,
 nastup.
impiger, *gra*, *grum*, neumoran.
impigre, *pris.* bezumorno.
impius, *a*, *um*, zao, zločest, okru-
 tan, nepobožan, opak, bezbožan.
implōro, 1. moliti.
impōno, 3. naložiti.
importūnus, *a*, *um*, nepristojan,
 dosadan.
impōtens, *entis*, bezmoćan, ne-
 moćan.
impūmis, *pris.* ponajprije, po-
 najviše, osobito, navlastito.
imprōbus, *a*, *um*, zločest, bezbo-
 žan.
improvidus, *a*, *um*, nesmotren, ne-
 pozoran, neprovidan.
inambūlo, 1. šetati.
inānis, *e*, prazan, izprazan, tašt,
 ničemuran.
inaresco, 3. posahnuti.
incertus, *a*, *um*, neizvēstan.
incido, 3. upasti, upadati.
incipio, 3. početi, počimati.
inclūtus, *a*, *um*, glasovit.
inclūdo, 3. si, sum, zatvoriti.
inclutus, *a*, *um*, glasovit, slavan.
incola, *ae*, m. stanovnik.
incōlo, 3. stanovāti, imati za stan.
incōlumis, *e*, čitav, nepovrēdjen.
inconstantia, *ae*, ž. nestalnost.
inconsiderate, *pris.* nesmotreno, bez
 razbora.
incredibilis, *e*, nevěřovan.
incultus, *a*, *um*, neobradjen.
incurro, 3. dolaziti u što, zapo-
 četi, zapadati.
incūso, 1. kriviti, tužiti.
incusoditus, *a*, *um*, nečuvan, pust.
indāgo, 1. njušiti.
indico, 3. nareći, navēstiti, na-
 ricati, navēštati.
indicus, *a*, *um*, indijanski.
indignissime, *pris.* prenedostojno,
 najnedostonijim načinom.
indignus, *a*, *um*, nedostojan.
indisertus, *a*, *um*, nerēčit.

indivīsus, *a*, *um*, nerazdéljen.
indōles, *is*, narava, čud.
induco, 3. navesti, ganuti.
indulgentia, *ae*, *ž.* popust, popuš-
 tjanje.
Indus, *i*, *m*. Ind reka u Aziji.
industria, *ae*, *ž.* marljivost, trud.
indūtus, *a*, *um*, obučen.
inferus, *a*, *um*, podzemaljski.
inferi, *ōrum*, *m*. doljni svēt.
inexsuperabilis, *e*, nedobitan.
iners, *rtis*, trom, neumetan, ne-
 zgrapan.
infidus, *a*, *um*, nevěran, nepouz-
 dan, neuzdan.
infinitus, *a*, *um*, bezkonačan.
infirmitas, *atis*, *ž.* slabost.
infirmus, *a*, *um*, slab, mlitav.
inflecto, 3. saviti, izviti, savijati.
 izvijati, previnuti, previjati.
infra, *pred. sa acc.* pod, poda.
inflūo, 3. utecati, teći u što.
ingenium, *ii*, *s.* *um*, svēst, značaj,
 duh, čud.
ingens, *entis*, golem.
ingenius, *a*, *um*, plemenit
ingrātus, *a*, *um*, nezahvalan.
inho nestus, *a*, *um*, nepošten.
inchōo, 1. početi.
inimicus, *a*, *um*, neprijazan, ne-
 prijatelj, neprijateljica.
initium, *ii*, *s.* početak.
iniquitas, *atis*, *ž.* nejednakost, bez-
 zakonje.
injucundus, *a*, *um*, neugodan, ne-
 prijatan.
injuria, *ae*, *ž.* nepravda.
injustus, *a*, *um*, nepravedan.
Ino, *onis*, *ž.* Ino.
inops, *ōpis*, siromah, ubog, po-
 treban.
innōcens, *entis*, nedužan, nevin.
innovius, *a*, *um*, neškodljiv.
innumerabilis, *e*, neizbrojan, bez-
 brojan.
inquit, reče.
inquiēto, 1. uznemiriti.
insania, *ae*, *ž.* ludost.
insanōo, 4. bēsniti, ludovati.
inscribo, 3. nadpisati.
insector, 1. goniti.
insequor, 3. *insecutus sum*, slē-
 diti uzastopce.
inservio, 4. služiti.

insidior, 1. zasēde praviti.
insipiens, *entis*, budalast, benast.
insolens, *entis*, obēstan.
instauro, 1. obnoviti, ponoviti.
institutio, *onis*, *ž.* podučavanje.
institutum, *i.* *s.* uredba, nakana.
institutus, *a*, *um*, poduzet.
instrumentum, *i*, *s.* orudje.
instruo, 3. opraviti, obdariti, po-
 dučiti.
insula, *ae*, *ž.* otok.
insurgo, 3. dignuti se, dići se
 dizati se.
intēger, *gra*, *grum*, čitav, čel, pun.
integritas, *atis*, *ž.* poštenje.
intelligentia, *ae*, *ž.* razum, razu-
 mnost.
intelligo, 3. razumēti, vidēti,
 spoznati.
intemperantia, *ae*, *ž.* netrēznost,
 neumērenost
intendo, 3. nategnuti, napeti, prē-
 čiti.
intercālo, 1. medjumeťnuti, (ume-
 tnuti).
intercēdo, *cessi*, *sum*, 3 posredovati.
interclūsus, *a*, *um*, zatvoren.
interdiu, *pris.* kadmada.
interea, *pris.* medjuto, medjutim.
interest, razlika je.
interfector, *oris*, *m.* ubojica.
interior, nutrašnji.
intermissio, *ōnis*, *ž.* zanemarenje.
interrogo, 1. pitati, zapitati.
interpello, 1. prekinuti.
intortus, *a*, *um*, zavinut, naperen.
intra, *pred. sa acc.* medju, u nutra.
intro, 1. unići.
intuēor, 2. gledati.
inultus, *a*, *um*, neosvetjen.
invādo, 3. unići, stupiti, usērnuti.
invenio, 3. veni, ventum, naći.
inventor, *ōris*, *m.* iznašastnik.
inventrix, *trīcis*, *ž.* iznašastnica.
investigo, 1. izpitati, izpitavati,
 razpitivati, iztraživati.
invictus, *a*, *um*, nedobitan, nepo-
 bēdjen.
invicem *pris.* zamēnito.
invidia, *ae*, *ž.* zavist, nenavid-
 nost, nenavist.
invidus, *a*, *um*, zavidan.
invidiosus, *a*, *um*, zavidan.
invisus, *a*, *um*, mērzeć, omražen.

inivius, *a*, *um*, bezputan, neprohodan.

invoco, 1. zazivati.

ionicus, *a*, *um*, jonski, ionski.

ira, *ae*, *ž.* sèrditost, ljutost.

iracundia, *ae*, *ž.* sèrditost.

iracundus, *a*, *um*, sèrdit, ljut.

irātus, *a*, *um*, razsèrdjen.

irreparabilis, *e*, nepopravljiv, nepovratljiv.

irretio, 4. zamèrsiti, zaplesti, umrèžiti.

irritamentum, *i*, *s.* dražilo.

irrītus, *a*, *um*, bezuzpěšan.

Isis, *sidis*, *ž.* Isida, božica, egiptaska.

Ister, *stri*, *m.* Ister, ime gèrčko rěke Dunaja.

Istri, *ōrum*, *m.* Istriani.

ita, *pris.* tako, ovako, onako.

Italia, *ae*, *ž.* N. pr. Italija.

Itali, *ōrum*, *m.* Talijani.

iter, *itineris*, *s.* put, putovanje.

itēro, 1. opetovati, ponoviti.

J.

Jacō, 2. ležati.

jacto, 1. bacati, napominjati.

jactus, *us*, *m.* metanj, hitac.

jaculum, *i*, *s.* harba, džilit.

jam, *pris.* već, jur, jurve.

janitor, *ōris*, *m.* vratar.

jecur, *jecinōris*, *s.* jetra.

jocor, 1. šaliti se.

jocosus, *a*, *um*, šaljiv.

jocus, *i*, *m.* šala.

jubeo, 2. zapovědati.

jucundus, *a*, *um*, ug. dan, prijatan.

judicium, *i*, *s.* sūd.

judīco, 1. suditi, prosuditi, prosudjivati, očitovati.

jugerum, *i*, *s.* ral. (zemlje).

jugum, *i*, *s.* slěme, jaram.

jungo, 3. vezati, pripojiti.

juratus, *a*, *um*, zaprisežen, zaklét, rotjen.

jurgium, *i*, *s.* kar, razpra.

jus, *juris*, *s.* pravo.

jurjurandum, *jurisjurandi*, *s.* rota, prisega, zakletva.

justitia, *ae*, *ž.* pravda, pravica, pravednost, pravičnost.

justus, *a*, *um*, pravičan, pravedan.

jussum, *i*, *s.* zapověd, uredba.

juvencus, *i*, *m.* junac.

juveniliter *prisl.* mladjenski.

juvēnis, *is*, *m.* mladić, mladac.

juventus, *tūtis*, *ž.* mladost, mladež, omladina.

Jupiter, *Jovis*, *m.* Jupiter.

L.

Labo, 1. ljuljati se.

labor, *ōris*, *m.* dělo, trud.

labor, *lapsus sum*, 3. pasti.

labōro, 1. raditi, těrpeti.

lac. ctis, *s.* mlěko.

lacēro, 1. děrpati.

Laco, *ōnis*, *m.* Lacedaemonac.

lacrima, *ae*, *ž.* suza.

lacrimo, 1. plakati, suziti.

laedo, *si*, *sum*, 3. povrěditi, uvrěditi.

laetifico, 1. veseliti, gnojiti(njivu).

laetus, *a*, *um*, veseo, radostan.

laevus, *a*, *um*, lěv, šuj.

languesco, 3. omlitaviti.

languidus, *a*, *um*, trom, mlitav, slab.

lanificium, *i*, *s.* češljanje vune.

largior. itus sum, 4. podělit.

largitio, *ōnis*, *ž.* podatnost, darežljivost.

laqueus, *i*, *m.* zanka, pruglo.

lascivā, *ae*, *ž.* oběst, razbluda.

lassitudo, *dīnis*, *trud*, *umor*, *trudnoća*.

lassus, *a*, *um*, lagodan, trudan.

latēo, 2. biti u potaji, biti sakriveno, tajiti se, kriti se.

latīne, *pris.* latinski.

latitudo, *ūdinis*, *ž.* širina.

latro, *ōnis*, *m.* razbojnik, lupež, hajduk.

latrocinium, *i*, *s.* razbojstvo, grabež.

latus, *a*, *um*, širok.

laudabilis, *e*, pohvalan.

laudatio, *ōnis*, *z.* hvala.

laudātor, *ōris*, *m.* hvalitelj.

laudātus, *a*, *um*, hvaljen.

laurus, *i*, *ž.* lovorika, lovor.

laus, *laudis*, *ž.* hvala.

lavo, 1. prati, oprati, miti, umivati, umiti.

legatus, i, m. poslanik, poklisar.
legio, ōnis, ž. legia, četa.
legionarius, a, um, legijski.
lego, 1. ostaviti.
lego, legi, lectum, 3. čitati.
Lemanus, i, m. lemansko jezero,
 genovsko jezero.
lenio, 4. blažiti.
lenis, e, lagan, polagan, blag,
 krotak.
lente, pris, lagano, pomalo.
lepor, ōris, m. dosетка, doset-
 livost.
Leucas, ādis, ž. Leukas, glavni
 grad na otoku Leukadiji na
 jonskom moru.
leuctricus, a, um, leuktrički.
levitas, ātis, ž. lakomišljenost, vė-
 trenost, vėtrogonstvo.
levo, 1. dići, skinuti.
lex, legis, ž. zakon, uvět, pogodba.
libellus, i, m. popis.
libenter, pris. rado.
liberalis, e, podatan, podatljiv,
 plemenit.
liberaliter, pris. plemenito, pri-
 jazno.
libere, pris. slobodno, otvoreno.
libero, 1. osloboditi.
libertas, ātis, ž. sloboda.
libertinus, i, m. slobodnjak.
libertus, i, m. slobodnjak.
libet, ili lubet, ūit, dopadati se.
libidinōsus, a, um, puten, razblu-
 dan, bludan.
libido, ĩnis, ž. požuda, samovolja.
Libya, ae, ž. vl. i. Libya, Afrika.
ligneus, a, um, derven.
linēus, a, um, lanen, platnen.
lingua, ae, ž. jezik.
linter, tris, ž. korab, čamac.
litera, ae, ž. slovo, *pl.* nauci, pismo.
lituus, i, m. kućma, (kriv, naku-
 čen štap), rožak, (vėrsta
 orudja muzikalnoga u vojsci
 rimskoj).
loco, 1. postaviti, sagraditi.
locuples, ētis, bogat.
locus, i, m. mēsto.
longe, pris. daleko.
longinquitas, ātis, ž. daljina.
longitudo, dīnis, ž. duljina.
loquacitas, ātis, bėrbljavost.
loquax, acis, bėrbljav, blebetav.

loquor, cūtus sum, 3. govoriti.
lubens, entis, dragovoljan, lubenti
animo, drage volje, dragovolj-
nim duhom.
lucēo, 2. svėtliti, sjati.
luctus, us, žaloba, korota,
lucus, i, m. lug, gaj.
luna, ae, ž. mēsec (na nebu).
lupa, ae, ž. vučica.
lupus, i, m. vuk.
luscinia, ae, ž. slavulj.
lux, lucis, ž. svėtlost, vidėlo.
luxuria, ae, ž. razkoš.
luxuries, ei, ž. razkoša.
luxuriosus, a, um, razkošan.
luxus, us, m. razkoša.
Lycēum, i, s. vl. im. Lycej.
Lydus, i, m. Lydjanin.
lymphā, ae, ž. voda.
lyra, ae, ž. lira.

M.

Macedonia, ae, ž. Macedonia.
macero, 1. mekšati, omekšati,
 slabiti, skončati, skončavati.
machina, ae, ž. makina, stroj.
maeresco, 3. mēršaviti, omēršā-
 viti.
Maeander, dri, m. Meander potok
 u Joniji.
magis, pris. više, jako.
magister, stri, m. meštar, učitelj.
magister equitum, m. konjanički
 zapovėdnik.
magistra, ae, ž. učiteljica.
magistratus, us, m. poglavarstvo,
 poglavar.
magnificus, a, um, uzumnožan.
magnifice, pris. veličanstveno.
magnopere, pris. jako, veoma.
magnus, a, um, velik.
Magus, i, m. mag, vėštac, mudrac.
maiores, rum, m. dēdi, predji.
male, pris. zlo.
maledictum, i, s. psovka, kletva.
malevolus, a, um, zlohotan.
malignus, a, um, zlosėrd, zlohotan.
malitia, ae, ž. zloba, pakost.
malus, i, m. jarbuo, jambor, ka-
 tarka.
malus, a, um, zločest, opak.
mancipium, i, s. kúp, kupovina,
 vlasničtvo.

mando, 1. naložiti, zapovjedati.
mando di, *sum*, 3. žvakati.
mandūco, 1. jesti.
manēo, 2. ostati, ostajati, čekati.
manus, *us*, ž. ruka.
marathonius, *a*, *um*, maratonski.
mare, *is*, *s.* more.
maritimus, *a*, *um*, morski, pomorski, primorski, *regnum maritimum*, kraljevstvo, gospodstvo, morsko.
maritus, *i*, *m.* muž, suprug.
Mars, *rtis*, *m.* Marte, bog od rata.
Masinissa, *ae*, *m.* Masinissa, kralj Numidije.
Massilia, *ae*, ž. Massilia, grad u Galliji.
mater, *iris*, ž. mati.
materia, *ae*, ž. gradivo, tvar.
Matrona, *ae*, ž. Matrona, potok u Galiji.
matrona, *ae*, ž. gospodja.
maturesco, 3. zrijati, dozrijati.
maturo, 1. zrijati.
maturus, *a*, *um*, zrio.
medicina, *ae*, ž. lěk, lěkarija.
medicus, *a*, *um*, lěčni.
medicus, *i*, *m.* lěčnik.
meditor, 1. misliti, razmišljati.
medius, *a*, *um*, srednji, *mediis in armis*, usrěd oružja.
medulla, *ae*, ž. med.
megaricus, *a*, *um*, megarski.
mehercule, uzklik; tako mi Herkula.
membrana, *ae*, ž. opna.
memor, *oris*, pamteć, koji pamti.
memoria, *ae*, ž. pamet.
memoro, 1. pomenuti.
mendacium, *i*, *s.* laž.
mendax, *acis*, lažljiv.
mendicus, *a*, *um*, prosjačan, prosjački.
mens, *tis*, ž. *um*, duh, pamet, volja.
mensis, *is*, *m.* mēsec, (danah).
mercator, *oris*, *m.* tērgovac.
mercatura, *ae*, ž. tērgovina.
merces, *cēdis*, ž. nagrada, platja.
mercor, 1. kupiti, tēržiti.
merēo, 2. zaslužit, zasluživati.
merēor, 2. zaslužit.
meridies, *ei*, *m.* jug, pódne.

meritum, *i*, *s.* zasluga.
merx, *cis*, ž. roba.
metallum, *i*, *s.* metal, kov.
metior, 4. *mensus sum*, mēriti.
meto, 3. žeti.
metuo, 3. bojati se.
metus, *us*, *m.* strah, bojazan.
meus, *a*, *um*, moj.
mico, 1. kucati, treptiti.
miles, *litis*, *m.* vojník.
militaris, *e*, vojnički; *res militaris*, vojstvo.
militia, *ae*, ž. rat, vojska, vojena služba.
minurio, 4. gukati.
minax, *acis*, prēteć.
minime, *pris.* najmanje.
ministra, *ae*, ž. službenica.
minuo, 3. umaliti, slabiti.
minus, *pris.* manje.
mirē, *pris.* divno, čudnovato.
mirum, *i*, *s.* čudo.
mirus, *a*, *um*, čudan, čudnovat.
miserēor, *seritus*, *i* *sertus sum*, 2. smilovati se.
miseria, *ae*, ž. nevolja.
miseriordia, *a*, *um*, ž. milosērdje, pomilovanje.
mitigo, 1. blažiti, ublažiti.
mitto, 3. slati, poslati.
moderātor, *oris*, *m.* ravnalac.
moderatus, *a*, *um*, mēran, umēran.
modēror, 1. voditi, ravnati.
modestus, *a*, *um*, smēran, razborit, čedan.
modice, *pris.* umēreno.
modius, *i*, *m.* uborak.
modo, *pris.* samo.
modus, *i*, *m.* način, mēra, medja.
moene, *nis*, *s.* obično u višebroju, *moenia*, gradski zid, zidina.
moeror, *oris*, *m.* tuga, jad.
molestia, *ae*, ž. neprilika, težkoća, neugodnost.
molestus, *a*, *um*, dosadan.
molior, *itus sum*, 4. nastojati, truditi.
mollio, 4. mekšati.
mollis, *e*, mek, mekoputan.
monēo, 2. opomenuti, opominjati.
monstro, 1. pokazati.
mora, *ae*, ž. odvlaka, okleivanje.

morātus, a, um, bene morātus, do-
bročudan, dobrovľadan.
mores, morum, m. čudorednost,
običaji.
morior, mortuus sum, 3. umřeti.
moror, 1. ustaviti.
mors, tis, ž. směrt.
mortālis, e, uměrlí, směrtan.
mortifērus, a, um, směrtonosan.
mortuus, a, um, měrtví, měrtvac.
mos, moris, m. običaj, plur. po-
našanje, značaj, čudorednost.
motus, us, m. micanje, kretanje.
motus, a, um, ganūt, uzbudjen.
movēo, movi, motum, 2. micati,
děrmati.
mox, pris. skoro, odmah; mox—
mox, sad—sad.
muliebēris, e, ženski.
mulier, eris, ž. žena, ženska,
glava.
multifariūus, a, um, mnogostruk.
multiplex, plicis, mnogostruk, šaren,
podhiban.
multitudo dñis, ž. mnořtvo.
multus, a, um, mnogi.
mundus, i, m. svět.
municipium, i, s. municipij.
munificus, a, um, podatľiv, poda-
tan, darežľiv.
munio, 4. čuvati, občuvati, utvěr-
diti, osigurati.
munitus, a, um, objačen, utvěrdjen.
munus, nēris, s. dar, posó, služba.
murus, i, m. zid, zidina.
Musa, ae, ž. vl. i. Muza.
musca, ae, ž. muha.
mutabilis, e, proměnljiv,
mutatio, ónis, ž. proměna.
mutio, 1. měnjati, proměnití.
mutuo, pris. medzi se, medjusobno.
mutus, a, um, něm.
mutuus, a, um, zaměnit.

N.

nascor, natus sum, 3. roditi se.
natío, ónis, ž. narod, puk.
nato, 1. plivati.
natūra, ae, ž. narav.
naturālis, e, naravan.
natus, a, um, rodjen.
nauta, plur. nautae, brodar, mor-
nar, pomorac.

navalis, e, što se tiče brodo-
vah, brodovni, *proelium na-*
vale, boj pomorski.
navigo, 1. broditi, jedriti.
nec, vez, ni, nití.
necessarius, a, um, potreban, po-
trebit.
necesse, potrebito.
necessitas, atis, ž. sila, potreba.
neco, 1. ubiti.
necopinans, antis, i nemisleč, iz-
nenada.
nectar, ctāris, s. nektar, pitje,
bogovah.
nefas, neskl. nepravda.
negligo, glexi, glectum, 3. zane-
mariti.
nego, 1. nijekati, tajiti.
negotium, i, s. poso.
nemo, (nemínis, neobično), nitko,
nijedan.
nequam, neskl. pridav. nevaljan,
ničemuran.
nequāquam, prisl. nipošto, ni-
kako.
neque, vez. niti, ni.
nervus, i, m. sila, krepkoća, snaga,
živac.
nescio, an, neznam dali.
nescius, a, um, neznajući, koji
nezna.
neuter, tra, trum, nijedan od
dvojice.
nex, necis, ž. směrt, ubojstvo.
ni, vez. ako ne
nidifico, 1. gnjezditi, praviti, na-
praviti gnjezdo.
niger, gra, grum, čern, tamn.
nihil, neskl. ništa.
Nilus, i, m. Nil, řeka u Egiptu.
Ninus, i, m. Nin, kralj,
asurski.
nisi, vez. ako ne, osim da.
nitor, óris, m. sjajnost.
nitor, nixus ili nisus sum, 3.
upřeti se, nasloniti se.
nivēus, a, um, sněžan, běl kao
sněg.
nix, nivis, ž. sněg.
nobilis, e, glasovit, plemenit.
nobilito, 1. osvětlati, učiniti gla-
sovito, oplemeniti.
nocturnus, a, um, nočan.
nocēo, 2. škoditi.

noctu, pris. noćju, obnoć.
nomen, minis, s. ime.
nominatim, pris. imenito, naime.
non, pris. ne.
nondum, pris. još ne.
nonnulli, ae, a, neki, někoji, gdě-
 koji.
nonnunquam, prisl. kadkada.
nosco, 3. znati, poznati.
noster, stra, trum, naš, svoj.
noto, 1. bilježiti, obilježiti.
notus, i, m. jug, (vętar).
notus, a, um, poznat.
novitas, atis, ž. novost.
ново, 1. obnoviti, obnavljati.
novus, a, um, nov.
nox, noctis, ž. noć.
nox, ae, ž. škoda, kvar, šteta.
noxius, a, um, štetan, škodljiv.
nubifer, a, um, oblakonosan.
nubilus, a, um, oblaćan, mutan.
nubo, 3. udati se.
nuclęus, i, m. jezgra, jadęrka.
nudus, a, um, gol, nag, plešiv.
nullus, a, um, nijedan.
Numantinus, i, m. Numantinac.
numen, inis, s. božanstvo.
numerus, i, m. broj.
Numida, ae, m. Numidjanin.
nummus, i, m. novac, osobito,
 sestercij = 10 fenikah.
nunc, pris., sada.
nunquam, prisl. nikad.
nuntio, 1. javiti, objaviti, poru-
 čiti, navęstiti.
nuntius, i, m. glasnik, glas.
nurus, us, ž. snaha, nevęsta.
nutrio, 4. hraniti, gojiti, vręžiti.

O.

Obduro, 1. trajati, uztrajati.
obędio, 4. pokoravati se.
obęsus, a, um, tust, pretio, debeo.
oblecto, 1. nasladiti, nasladjivati,
 veseliti, radovati, razveseliti,
 obradovati.
obligo, 1. obvezati.
oblitus, a, um, zaboravivši, zabo-
 ravljajuć.
oblivio, onis, ž. zaborav.
obliviscor, titus sum, 3. zabora-
 viti
obnoxius, a, um, podvęržen.

obręo, 3. zarušiti, zasuti, zasi-
 pati.
obsęuro, 1. potamniti, zamračiti.
obscurus, a, um, taman, mračan.
obsęcro, 1. zaklinjati.
obsequium, i, s. popuštanje.
obsequor, cutus sum, 3. popustiti,
 slušati, po volji učiniti.
observantia, ae, ž. štovanje.
observo, 1. obsluživati, obdęržati,
 štovati.
obsidio, onis, ž. obsada.
obsto, 1. paćiti.
obstringo, 3. obvezati.
obtempero, 1. slušati, pokora-
 vati se.
obviam, pris. na susręt.
occasio, onis, ž. prilika.
occęsus, us, m. zapad, zahod.
occido, 3. zapasti, zapadati, po-
 ginuti, ginuti.
occido, 3. ubiti.
occultus, a, um, tajan.
occupo, 1. osvojiti, uzeti, posęsti.
occurro, 3. doći na susręt.
oculus, i, m. oko.
odium, i, s. męrznja, omraza,
 męrzost.
odor, oris, m. miris.
odoratus, a, um, mirisan.
offendo, di, sum, 3. spotaći se,
 uvręditi.
officio, feci, fectum, 3. paćiti.
officium, i, s. služba, posluga,
 usluga.
olim, pris., nęgda, nękad.
olor, oris, m. labud.
olympias, adis, ž. olimpiada, doba
 od četiri godine.
omitto, 3. ostaviti, ostavljati.
omnis, e, vas, svaki.
onus, onęris, s. bręme, teret.
opęra, ae, ž. trud, muka.
opimus, a, um, tust, bogat, *res*
opimae, sreća.
opinio, onis, ž. mnęnje, misao.
oportet, 2. trębati, valjati.
oppidum, i, s. grad.
oppoño, 3. nasuprot položiti.
oppositus, a, um, protivan, oprećen.
opprimo, 3. gjęsti, tlaćiti, u
 gjęsti, potlaćiti.
oppugnatio, onis, ž. obsada,
 podstup.

ops, opis, ž. moć, imetak, bogatstvo, blago, pomoć.
optabilis, e. što je za željeti, žudljiv, požudljiv.
optime, pris., najbolje.
opulentus, a, um, bogat.
opus, pris. potrebno.
oraculum, i, s. orakul.
oratio, ōnis, ž. govor, besěda.
orator, ōris, m. govornik, besědnik.
orbis, is, m. krug, zemaljski.
ordo, dñis, m. red, stališ; *ordo equester,* viteški, stališ.
origo, gñis ž. podrětlo, porěklo, postanak, izvor, vrelo.
oriōr, ortus sum, 4. postati.
ornatus, a, um, nakitjen.
orno, 1. promicati, kititi.
oro, 1. moliti, prositi.
ortus, us, m. istok, izhod.
os, ōris, s. usta.
ostendo, 3. pokazati, pokazivati, dokazati, dokazivati, kazivati, kazati.
otiosus, a, um, bezposlen.
otium, i, s. pokoj, lazno.
ovile, is, s. ovčarnica.
ovum, i, s. jaje.

P.

Pabulum, i, s. paša.
pactum, i, s. pogodba.
paene, prisl. skoro, malne.
paenula, ae, ž. gornja haljina
 putna, haljina.
pagus, i, m. selo, srez.
pallidus, a, um, blěd.
palliolum, i, s. plašt, kabanica.
pallium, i, s. plašt, kabanica.
pando, 3. razastreti, razširiti.
panis, is, m. kruh, hlěb.
par, paris, jednak, takmen, tāk.
parabilis, e, dobavlji, pribavlji.
parens, entis, roditelj, roditeljica, višebro; parentes, roditelji.
parēo, 2. pokoravati se.
paries, etis, m. zid, stěna.
pario, 3. doněti na svět, roditi.
Paris, idis, m. Paris.
paro, 1. pripavljati, oboružati.

paricida, ae, otcomorac, rodomorac, ubojica.
pars, partis, ž. dio, plur. rola; *parsimonia, ae, ž.* štedljivost.
parum, prisl. malo.
parvus, a, um, malen.
pasco, 3. pastiti, napasti, hraniti, kěrmiti, nahraniti, nakěrmiti.
passus, us, m. korak, koračaj.
patens, entis, otvoren.
patēo, 2. pružati se, otvoren biti.
patibilis, e, podnosljiv, snosan.
patientia, ae, uzdržljivost.
pator, passus sum, 3. těrpiti, podnositi, podněti.
patria, ae, ž. domovina.
patrimonium, i, s. baština, otčinstvo.
patrocinium, i, s. okrilje, zaštita.
patrōnus, i, m. zaštitnik, branitelj.
patrius, a, um, otčinski.
patulus, a, um, razstěrt, otvoren, širok
paulo, prisl. malo.
pauper, ěris, siromah, ubog.
paupertas, tātis, ž. siromaštvo, uboštvo.
pauillus, a, um, malahan, malašan.
pavo, pavōnis, m. paun.
peccatum, i, s. grěh, pogrěška,
pecco, 1. grěšiti, sagrěšiti.
pectus, ctōris, s. pěrsa, um, sěrece.
pecunia, ae, ž. pěnezi, novci.
peditatus, us, m. pěšadija, pěšačtvo.
pejero, 1. krivo priseći.
pelagus, i, s. more.
pellis, is, ž. koža.
pello, 3. těrati, goniti, protěrati, iztěrati, odagnati, izagnati.
Peloponēsus, i, ž. Peloponez.
pendo, 3. vagati, vagnuti, suditi.
penes, predl. sa acc. kod, pri, u
penetro, 1. prodirati, prodrěti, nutar dojtí, proniknuti, pronicati.
peninsula, ae, ž. poluotok.
penna, ae, ž. pero.
per, predl. sa acc. po, sredstvom, kroz.
peracerbus, a, um, pregorak.
peractus, a, um, svěřen.

perāgo, 3. učiniti, svršiti.
peragro, 1. proći, prolaziti, prohoditi.
peraltus, *a*, *um*, previsok.
perambulo, 1. obići, probiti.
perbene, *prisl.* predobro, jako dobro.
perdo, 3. gubiti, pogubiti.
perduco, 3. dovesti.
peregrinus, *a*, *um*, inostran, tudj.
perexiguus, *a*, *um*, premalen, jako malen.
perfectus, *a*, *um*, dokončan.
perficio, *feci*, *fectum*, 3. učiniti.
perfungor, *functus sum*, obaviti, svršiti.
pergo, *perrexi*, *perrectum*, 3. nastaviti, napredovati.
pergratus, *a*, *um*, preugodan, jako zahvalan.
perhibeo, 2. kazivati, govoriti, velėti, zvati.
periculōsus, *a*, *um*, pogibeljan, jeziv.
periculum, *i*, *s.* pogibelj.
Pheraeus, *a*, *um*, ferejski.
Philomelus, *i*, Filomel, grad u Frygii.
philosophia, *ae*, *ž.* mu droljublje.
Phoebus, *i*, *m.* Feb, (nadime Apolona.)
Phoenix, *nīcis*, *m.* Feničanin.
perindulgens, *tis*, jako popustljiv.
perire, gubiti se.
peritus, *a*, *um*, vėšt.
perjucundus, *a*, *um*, preugodan.
perjurus, *a*, *um*, krivorotan.
permagnus, *a*, *um*, prevelik, jako velik.
perniciosus, *a*, *um*, poguban.
perobscurus, *a*, *um*, pretaman, jako mračan.
perpetuo, *prisl.* vazda, jednako.
perpetuus, *a*, *um*, vėkovit.
perpolio, 4. ugladiti.
perrumpo, 3. prodrėti, prodirati.
Persa, *ae*, *m.* *vl.* *i.* Persijanac.
perscribo, 3. pisati, opisati.
persequor, *cūtus sum*, 3. progoniti.
persevero, 1. iztrajati, ostati, trajati.
Persis, *īdis*, *ž.* Persija.
persolvo, 3. platiti, platjati.

perspicio, 3. vidėti, spoznati.
perspicuus, *a*, *um*, jasan, očevidan.
perstringo, 3. probiti, prebijati, zaglušiti, zaglušati.
perterrēo, 2. strašiti, prestrašiti.
pertimesco, 3. bojati se.
pertinacia, *ae*, *ž.* tvėrdoglavost.
pertinax, *ācis*, tvėrdokoran, tvėrdoglav.
pertinēo, *tinūi*, 2. prostirati se, spadati.
perturbatio, *ōnis*, *ž.* strast.
perturbo, 1. uznemiriti, uznemirivati, mutiti, smutiti.
perutilis, *e*, prekoristan.
pervenio, 4. *vēni*, *ventum*. doći.
perverse, *prisl.* naopako.
pervetus, *tēris*, prastar, jako star.
pervulgatus, *a*, *um*, preobičan, jako poznat.
pessumdo, 1. upropastiti, razmetnuti, razasuti, razmetati, razasipati.
peto, *petivi*, *petitum*, 3. ići, zahtėvati, napasti.
pictor, *ōris*, *m.* malar.
pictura, *ae*, *ž.* slika, malaria.
pictus, *a*, *um*, malan, šaren.
piētus, *ātis*, *ž.* ljubav, pobožnost, štovanje.
pignus, *ōris*, *s.* zalog.
pingo, *pinxi*, *pictum*, 3. malati, *acu pingere*, vezti.
pinus, *i*, *ž.* omorika, smrėka.
piscis, *is*, *m.* riba.
placo, 1. blažiti, miriti.
platanus, *i*, *ž.* platan, javor.
planta, *ae*, *ž.* rastlina.
pluuus, *us*, *m.* plėsak, plėskanje.
plerumque, *prisl.* ponajviše.
pluma, *ae*, *ž.* pero.
plumbum, *i*, *s.* olovo.
plurimi, *ae*, *a.* najviše njih, najveći dio.
počulum, *i*, *s.* čaša, kupa.
poēta, *ae*, *m.* pėsnik.
poena, *ae*, *ž.* kazan, pedepsa.
poenitet, *ūit*, 2. žao biti, kajati se.
Poenus, *i*, *m.* Punjanin, Kartazanin.
polite, *prisl.* ugladjero, lėpo.

pollex, icis, m. palac.
pollicēor, 2. obećati.
pomum, i, s. jabuka, plod od dĕrva.
pondĕro, 1. vagati.
pondus, ĕris, s. svota, teža.
popŭlor, 1. harati.
populus, i, m. puk.
populus, i, ž. jablan.
populus alba, bĕli topol.
porta, ae, ž. vrata.
porcus, i, plur. porci, prasac, svinja.
porticus, us, ž. trĕm.
porto, 1. nositi.
portus, us, m. lŭka, pristan, pristanište.
posco, 3. iskati, zaiskati, zahtĕvati.
positus, a, um, postavljen.
possessio, ōnis, ž. posĕdovanje.
possidĕo, 2. posĕdovati.
poster, ili postĕrus, a, um, slĕdeć.
posteritas, ātis, ž. potomstvo.
postulo, 1. iskati, zahtĕvati.
potentia, ae, ž. moć.
potestas, ātis, ž. moć, vlast.
potio, ōnis, ž. pitje, napitak.
potissimum, prisl. osobito, ponajviše.
prae, pred., sa, abl., od., sbog.
praebĕo, 2. ukazati se, dati.
praeceptum, i, s. zapovĕd, nalog.
praecipio, 3. zapovĕdati.
praecĕlarus, a, um, izredan, izvĕrstan.
praeda, ae, ž. plĕn.
praedicō, 1. govoriti, *de se* praedicare, dićiti se.
praedicō, 3. proreći.
praeditus, a, um, obdaren, providjen.
praedor, 1. plĕniti.
praefectus, i, m. zapovĕdnik.
praeŕigidus, a, um, prestuden, mĕrzo.
praemitto, 3. poslati, predposlati, napred predposlati, predaslati.
praemium, i, s. nagrada.
praepono, 3. predpostaviti.
praeŕositus, a, um, predpostavljen.
praescribo, 3. predpisati, predpisivati.

praesens, tis, sadašnji, ovaj, přítoman, prisutan.
praesentio, si, sum, 4. slušati.
praeses, sĕdis, predsĕdnik, bratitelj.
praesidium, i, s. zaštita, posada.
praestabilis, e, predan, prĕk.
praestans, antis, vĕrstan, vĕrli.
praesto, 1. stiti, stitum, dati, ukazati.
praestringo, 3. prĕćiti, slabiti, blĕštiti, zaprĕćiti, oslabiti, za-
 blĕštiti.
praeter, predl. cum., acc., osim, razma, izvan, do.
praetereo, 4. preći, prelaziti.
praeteritus, a, um, prošasti.
praetermitto, 3. mimopustiti.
praetor, ōris, m. pretor.
praetoriānus, a, um, tĕlesne straže; *militēs praetoriani,* tĕlesna straža.
pratum, i, s. livada.
pravus, a, um, zao, opak.
premo, 3. pritiskati, pritisnuti, svladati, nadvladati, predobiti.
pretiosus, a, um, drag, skupocĕn.
pretium, i, s. cĕna, vrĕdnost.
prex, precis, ž. molba, prosba.
pridem, prisl. davno.
pridie, prisl. jedan dan prije.
primus, a, um, pĕrvi.
princeps, ĕĕpis, m. ĕeonik, knez, vladar.
principātus, us, m. vĕrhovno zapovĕdniĕtvo.
principium, i, s. poĕetak.
priscus, a, um, starinski, nĕgdašnji.
priusquam, vez., prije nego.
privātus, i, m. posebnik.
pro, predl. cum, abl. za.
probātus, a, um, izkušen, prokušan.
probitas, ātis, ž. poštenje, vĕrli-
 na.
probus, a, um, dobar, pošten.
procĕdo, cessi, cessum, 3. izaći.
procella, ae, ž. vihar.
procrĕo, 1. roditi, proizvesti, proizvoditi.

procul, *prisl.* daleko, iz daleka.
procurro, 3. protezati se.
prodiŭo, *ōnis*, ž. veleizdaja.
prodo, 3. izdati, iznevěriti.
prodūco, 3. otegnuti, proizvesti.
proeliūm, *i*, s. boj, bitka.
prohibeo, 1. prepovędati, zabraniti, pręčiti.
profectio, *ōnis*, ž. polaz, put.
profecto, *prisl.* zaista, u istinu.
professio, *ōnis*, ž. izpovęst.
proficiscor, 3. *profectus*, *sum*, po-
 ci, izaći, proizaći.
profiteor, *fessus sum*, 2. izpovę-
 diti, nuditi, obećati.
profligo, 1. razbiti.
projectus, *a*, *um*, vireć.
promitto, *māsi*, *missum*, 3. obećati.
promissio, *ōnis*, ž. obećanje.
promptus, *a*, *um*, gotov, spravan.
propago, 1. ploditi, razploditi,
 krotiti, razkrotiti.
prope, *prisl.* blizu, skoro.
propensus, *a*, *um*, nagnut.
propero, 1. hititi, žuriti.
propinquus, *a*, *um*, rodjak, rod,
 rodica.
propōno, *posui*, *positum*, 3. pred-
 ložiti, metnuti preda što.
propositus, *a*, *um*, izložen, iz-
 vęržen.
proprius, *a*, *um*, vlastit, svoj.
propter, *predl. sa acc.* zbog, radi,
 zaradi.
propteręa, *prisl.* zato, stoga.
propugnātor, *ōris*, *m.* branitelj.
propulso, 1. uzbiti.
proręgo, 1. produljiti.
prorsus, *prisl.* posve, sasma.
proscriptio, *ōnis*, ž. propis.
prosequor, *cūtus sum*, 3. pratiti,
 štovati.
prosper, *a*, *um*, srećan, naprędan.
providentia, *ae*, ž. providnost.
providęo, 2. provideti, predvidęti.
provincia, *ae*, ž. pokrajina.
proximus, *a*, *um*, bližnji, najbliži.
prudenter, *prisl.* razumno, pamet-
 no, razborito.
prudentia, *ae*, ž. raznoritost, pamet.
pruina, *ae*, ž. mraz, slana, tręs, inje.
puber, *ęris*, doban, odrasao.
publice, *prisl.* javno; na trošak
 dęržave.

publicus, *a, um*, javan, obći, obćenit.
pudicitia, *ae*, ž. stidljivost.
pudor, *ōris*, *m.* stid, stidljivost.
puer, *plur.* *pueri*, dęćak.
pugno, 1. tući se, biti se, boritise.
pulchritudo, *dinis*, ž. lępota.
pulso, 1. kucnuti, kucati.
pulvis, *ęris*, *m.* prah, prašina.
puniō, 4. kazniti.
purgo, 1. čistiti, pravdati.
purpureus, *a, um*, grimizni, rumen.
puto, 1. dęržati, misliti, mnęti.
Phithagōras, *ae*, *m.* Pytagora.

Q.

Quaero, 3. iskati, tražiti.
qualis, *e*, kakov, kaki.
quam, *vez.* nego, od.
quamdiu, *prisl.* dokle, dokad, do-
 kle god, dok.
quando, *pris.* kada.
quantopere, *prisl.* koliko, kako
 jako.
quantus, *a*, *um*, kolik.
quasi, kao, kao da.
quater, *prisl.* četiri puta, četiri
 krat.
quatęo, *quatęre*, 3. tresti, dęrmati.
que, *vez.* i.
quemadmodum, *prisl.* kako, kaon,
 kakono.
querela, *ae*, ž. tužba.
questio, *ōnis*, ž. pitanje, iztra-
 živanje.
quid, što.
quidem, *conj.* istina, ravno, baš,
 barem, *nequidem*, ni, niti.
quinguentium, *ii*, s. pet godinah.
Quintus, *vl.* ime, Quint.
Quirites, *tum*, *m.* Quiriti, Rimljani.
quis, tko.
quo, *prisl.* kamo.
quod, *vez.* što, da.
quondam, *prisl.* nęгда, nękada.
quoque, *vez.* takodjer, i.
quotannis, *pris.* svake godine.
quotidianus, *a*, *um*, svakdanji,
 svaki danji.
quotidie, *pris.* svaki dan.
quoties, *pris.* koliko putah.
quotiescunque, *pris.* kolikogod pu-
 tah.
quousque, *pris.* dokle.
quum, *vez.* kad.

R.

Radius, *i*, *m*. zráka.
radix, *dicis*, *ž*. koren, *plur.* podnožje (bërda).
ramus, *i*, *m*. grana.
rapax, *acis*, grabežljiv, dêrpljiv.
rapîdus, *a*, *um*, nagao, berz; deruč.
raro, *prisl.* rêdko, malokad.
rarus, *a*, *um*, rêdak.
ratio, *onis*, *ž*. naćin, razlog, uzrok. obzir.
ratis, *is*, *ž*. plav, splav, splata, brod.
rebello, 1. ponoviti rat.
recens, *tis*, nov.
receptaculum, *i*, *s*. shrana.
recipio, 3. cêpi, *ceptum*, natrag.
primiti . *se recipere*, uzmaknuti.
recito, 1. ćitati.
recreo, 1. krêpiti, okrêpiti.
recte, *prisl.* pravo, dobro.
rector, *oris*, *m*. ravnalac.
rectus, *a*, *um*, prav, jednak.
recurro, 3. natrag trêati.
recuso, 1. prêćiti, odložitî.
reddo, *didî*, *ditum*, 3. vratiti , ćiniti.
reditus, *us*, *m*. povratak.
reduco, 3. povesti natrag.
refello, 3. oprovêrći.
referendus, *a*, *um*, imajući se ukazati.
reficio, 3. *feci*, *fectum*, oporaviti, ponapraviti.
refugium, *i*, *s*. utoćište.
regio, *onis*, *ž*. strana, kraj.
regius, *a*, *um*, kraljevski, kraljev.
regno, 1. kraljevati, vladati, gospodovati.
regnum, *i*, *s*. vlada, kraljestvo.
rego, 3. vladati, ravnatî.
rejicio, *jeci*, *jectum*, 3. odbaciti.
religiose, *pris.* sdušno, duševno.
relinquo, *liqui*, *lictum*, 3. ostaviti.
reliquus, *a*, *um*, ostali.
reluctor, 1. opirati se.
remaneo, ostati, ostajati.
remedium, *i*, *s*. lêk.
remeo, 1. vratiti se.
reminiscor, *sci*, 3. sêtiti se.
remissio, *onis*, *ž*. odpustenje, odpust.

remotus, *a*, *um*, udaljen.
renus, *i*, *m*. veslo.
renovo, 1. obnoviti.
renuntio, 1. razglasiti, proglasiti.
repello, 3. têrati, odtêrati, uzbîti, uzbijati.
repente, *prisl.* naglo, u bah, iznenada.
reperio, 4. naći, nalaziti.
repo, 3. puzêti, milêti.
reprehendo, 3. koriti.
repudio, 1. pustiti, odtisnuti.
repugno, 1. protiviti, oprêti se.
repûto, 1. promiřljati, prosuditi.
requiesco, 3. poćivati, poćinuti.
requiro, 3. iskati, zaiskati.
res, *rei*, *ž*. stvar ; *respublica*, javna stvar, dêržava.
resatuto, 1. odzdraviti.
resaevio, 4. opet uzbêsnniti.
rescribo, odpisati.
resido, 3. utaložitî.
resisto, 3. protiviti se, opirati se. odolêvati.
respondeo, 2. odgovoriti, odgovarati.
restitutus, *a*, *um*, vratjen, povratjen.
resûmo, 3. opet uzeti.
retardo, 1. paćiti, zaustaviti.
retineo, 2. zadêržati. suzdêržati, sustegnuti.
retracto, 1. opetovati, obnoviti, uztezati.
retro, *pris.* natrag, nazad.
reus, *a*, *um*, tužen, kriv.
reverentia, *ae*, *ž*. řtovanje.
revoco, 1. opozvati, opozivati, natrag pozvati, povratiti.
rex, *gis*, *m*. kralj.
rheda, *ae*, *ž*. kola. koćia,
Rhenus, *i*, *m*. Ren (rêka).
rhinoceros, *rontis*, *m*. nosorog.
Rhodus, *i*, *ž*. Rod. otok, u sredozemnom moru.
rideo, 2. smijati se.
ridiculus, *a*, *um*, smêřan.
rigeo, 2. koćiti se, ukoćen bîti, trnuti, mrznuti.
risus, *us*, *m*. smêh.
rivus, *i*, *m*. potok.
robur, *roboris*, *s*. jakost, snaga.
robustus, *a*, *um*, jak, krêpak.
rogo, 1. moliti, pitati.

Roma, *ae.* Rim.
romanus, *a*, *um*, rimski.
Romanus, *i*, Rimljanin.
Romulus, *i*, *m.* Romul, prvi kralj rimski.
rosa, *ae*, *ž.* ruža.
rostrum, *i*, *s.* kljun, plur.
rostra, *orum*, govornica, besedionica.
rudis, *e*, sirov, neizobražen.
ruina, *ae*, *ž.* razvalina, propast.
rumor, *oris*, *m.* glas, buka.
ruo, *3.* sèrnuti, rušiti se, bèrzo prolaziti.
rus, *ruris*, *s.* selo, ladanje.
rusticus, *a*, *um*, seoski.

S.

Sacer, *cra*, *crum*, svet.
sacerdotium, *i*, *s.* popovstvo, svetjenstvo.
sacro, *1.* svetiti.
sacrosanctus, *a*, *um*, neprovrèdlijiv, svet.
saeculum, *i*, *s.* vèk, doba, vrème, stolètje.
saepe, *pris.* često, višeput, većkrat.
saevio, *4.* bèsniti.
saevitia, *ae*, *ž.* okrutnost.
saevus, *a*, *um*, divji, okutan.
sagitta, *ae*, *ž.* strèla.
sal, *salis*, *m.* sol, dosètka.
Salàmis, *inis*, *ž.* Salamis, otok pod Attikom.
salio, *4.* skakati, poskakivati.
salto, *1.* plesati, tancati.
saltus, *us*, *m.* lug, šuma, gora.
Salus, *utis*, *ž.* Salus, božica spasas.
salus, *utis*, *ž.* pozdrav; *salutem dicere alicui*, pozdraviti koga.
salutāris, *e*, spasonosan, spasiteljan.
saluto, *1.* pozdraviti.
salvus, *a*, *um*, čitav, izbavljen. spašen, nepovrèdjen, shranjen.
santio, *xi*, *ctum*, (*ivi*, *itum*), *4.* svetiti, posvetiti, potvèrditi, podkrèpiti.
sanctus, *a*, *um*, svet, čestit, pošten, častan.
sane, *pris.* doista, zaista.
sanguis, *inis*, *m.* kèrv.
sanies, *ei*, *ž.* slina.
sano, *1.* lèčiti, zdraviti.
sanus, *a*, *um*, zdrav.
sapientia, *ae*, *ž.* mudrost.
sapio, *ivi*, ili *ui*, *3.* biti mudar.
sat ili *satis*, dosta.
satelles, *satellitis*, *m.* pratilac.
satiatus, *a*, *um*, sit, zasitjen.
satiētas, *atis*, *ž.* sitost.
satio, *1.* nasititi.
satis, *pris.* dosta, dosti.
saucius, *a*, *um*, uražen, ranjen, obranjen.
scelus, *lēris*, *s.* zločinstvo, opaćina.
schola, *ae*, *ž.* škola.
sciens, *entis*, znajuć, vèšt.
scientia, *ae*, *ž.* znanje, znanost.
scintilla, *ae*, *ž.* iskra.
scriba, *ae*, *ž.* iskra.
scriba, *ae*, *m.* pisar.
seribo, *3.* pisati.
scriptorius, *a*, *um*, pisaci. *ars scriptoria*, umètnost pisanja.
Scylla, *ae*, *ž.* Scylla, stèna, vireća u more u dolnoj Italiji naprama Karybdi.
Scythia, *ae*, *m.* Skit, Skitjanin.
secēdo, *3.* otići, odstupiti.
secerno, *3.* crēvi, crētum, odlučiti, razstaviti, oddèliti.
secessus, *us*, *m.* samoća.
secundum, *predl.* s *ak.* po, polag.
securus, *a*, *um*, siguran.
secus, *pris.* drugčije, inako.
haud secus, kao i.
sedēo, *2.* sèdèti.
sedes, *dis*, *ž.* stolica, prebivalište.
seditio, *ōnis*, *ž.* buna, ustanak.
sedo, *1.* taložiti, utaložiti.
se gerere, vladati se, ponositi se, ponašati se.
semel, *pris.* jedanput.
semen, *minis*, *s.* sème, sètva.
semibarbarus, *i*, *m.* polubarbarin.
Semiramis, *mēdis*, *ž.* Semiramida.
semper, *pris.* uvek, vazda.
sempiternus, *a*, *um*, vèkovit.
senātor, *ōris*, *m.* senator, starčina.

senatus consultum, *i*, *s*. senatska odluka, senatski zaključak.
senecta, *ae*, *ž*. starost.
senectus, *ūtis*, *ž*. starost.
senex, *senis*, starac.
sensus, *us*, *m*. čut.
sententia, *ae*, *ž*. mněnje, čutjenje.
sentio, *4*. osětiti, čutěti, misliti.
separatim, *prisl.* obsebi, posebi.
sepelĭo, *4*. sepelĭvi, *sepultum*, pokopati.
sepio, *sepsi*, *septum*, *4*. ograditi.
septemtrio, *ōnis*, *m*. sěver, ponoć.
sepulcrum, *i*, *s*. grob, raka.
Sequana, *ae*, *ž*. Sequana potok u Galiji.
sequor, *cutus sum*, *3*. slěditi.
Serāpis, *pidis*, *m*. Serapis, najveći bog aegypatski, inako zvan Apis, i Osiris.
serenitas, *ātis*, *ž*. vedrina.
serēnus, *a*, *um*, vedar, jasan.
Seriphĭus, *i*, *m*. Serifljanin, *t*, *j*. čověk s otoka Serifa u moru aegejskom.
sermo, *onis*, *m*. govor, besěda.
sero, *3*. sijati, saditi.
servitus, *ūtis*, *ž*. sužanjstvo.
servo, *1*. čuvati, hraniti, děržati.
servus, *i*, *m*. rob, rab.
severitas, *ātis*, *ž*. strogost.
sevērus, *a*, *um*, strog, oštar, žestok.
si, *vez.* ako.
sic, *prisl.* tako, ovako.
sicarius, *i*, *m*. potajni ubojica.
Sicilia, *ae*, *ž*. vl. *i*, Sicilija.
siccus, *a*, *um*, suh.
Sidon, *ōnis*, *ž*. Sidon.
sidus, *děris*, *s*. zvězda.
significo, *1*. obznaniti, objaviti, dati na znanje.
signum, *i*, *s*. znamen, kip.
silentĭum, *i*, *s*. mućanje.
silĕo, *2*. mućati, šutiti.
silva, *ae*, šuma.
similitudo, *īnis*, *ž*. sličnost.
simplex, *plicis*, jednostruk, jednostavan, iskren, otvoren, prost, priprost.
simul, *prisl.* ujedno.
sine, *pred. c. abl.* bez.
singularis, *e*, osobit.
sino, *sivi*, *situm*, *3*. dati, dopustiti.

sinus, *us*, *m*. kut, skut, zalěv.
sisto, *3*. ustaviti, ustavlĭati.
sitis, *is*, *ž*. žedja.
sitio, *4*. žedjati.
situs, *a*, *um*, položen.
socer, *i*, *m*. tast, svekar.
societas, *atis*, *ž*. društvo, družba.
socius, *i*, *m*. drug, saveznik.
Socrates, *tis*, *m*, Sokrat.
sodālis, *is*, *m*. drugar; *plur.* družina.
solūmen, *inis*, *s*. utěha.
solĕo, *2*. obićavati.
solicito, *1*. uznemirivati
solitudo, *inis*, *ž*. samoća.
sollicite, *pris.* brižno.
sollicito, *1*. dražiti, uznemirivati, ganuti.
sollicitudo, *dĭnis*, *ž*. briga.
sollicitus, *a*, *um*, uzbunjen, uzburkan.
solum, *i*, *s*. zemlja.
solus, *a*, *um*, sām.
solvo, *solvi*, *solūtum*, *3*. odrěšiti, izpuniti, platiti.
somnus, *i*, *m*. san.
sonitus, *us*, *m*. zveka, glas.
sordidus, *a*, *um*, škěrt, pělĭjav.
soror, *ōris*, *ž*. sestra.
sors, *tis*, *ž*. čest, sudbina, žrěb.
sortior, *itus*, *sum*, *4*. žrebatĭ.
Spartiātes, *ae*, *m*. Spartanac.
spatĭum, *i*, *s*. prostor.
specto, *1*. gledati.
specĭes, *ei*, *ž*. slika, vid, plašt, podoba.
sperno, *sprevi*, *spretum*, *3*. prezirati, prezřeti.
spero, *1*. ufati se, nadati se.
spectaculum, *i*, *s*. pozorište.
spectātor, *ōris*, *m*. gledalac.
spectātus, *a*, *um*, vidjen, izkušān.
specto, *1*. gledati, imati obzir.
specula, *ae*, *ž*. nadica, ufanĭje.
speculor, *1*. vrebati, motriti.
specus, *us*, *m*. *i*, *ž*. duplje, špilja, pećina.
sperātus, *a*, *um*, ufan, nadān.
spiritus, *us*, *m*. dah, sapa.
splendĭdus, *a*, *um*, sjajan.
spoliātus, *a*, *um*, oglobljen, poharan, oplěnjen, siromašan, ubog.

squālor, ōris, m. smrad, gad, uperljane haljine.
stabilitas, ātis, ž. stalnost.
stabulum, i, s. staja, pojata, tor.
stadium, i, s. stadij.
statua, ae, ž. kip.
statūra, ae, ž. uzrast, stas.
status, us, m. stalež, stališ, stanje, ustav.
stella, ae, ž. zvezda.
stimulus, i, m. ostan, badalj.
stipendium, i, s. vojena služba, platja.
stipes, pītis, m. stablo, deblo.
stīpo, 1. okružiti.
stirps, pis, ž. deblo, stablo, potomstvo.
sto, 1. stojati, stati, obastati, obstojati.
stoicus, i, m. stoik.
strenuus, a, um, hrabar, odvažan.
strepo, 3. zaoriti, oriti se, zamnėti.
stridor, ōris, m. zvižga.
Strymon, ōnis, m. Strymon (rěka).
studĕo, 4. hotĕti, nastojati.
studiosus, a, um, nastojeći, hajuci.
studium, i, s. nastojanje, revnost, nauka.
stultitia, ae, ž. ludost, budalaština.
stultus, i, m. lud, budala.
suadĕo, 2. si, sum, svĕtovati, nagovarati.
sub, predl. sa acc. i abl. pod, poda, u.
subdo, 3. poddati, poddavati, položiti, podvĕrći, dati, davati.
subdubito, 1. malo dvojiti.
subducō, 3. odvoditi, odvesti.
subigo, ěgi, actum, 3. svladati, podjarmiti.
subinde, prisl. naprasno, naglo, iznenada.
subitus, a, um, nagao, nenadan.
subjectus, a, um, podvĕržen, položan.
sublevo, 1. pomoći, pomagati, podupirati, poduprĕti.
sublūo, 3. podapirati, podaprĕti, plākati.

submittō, nisi, missum, 3. podvĕrći; *submittere animum,* klonuti duhom.
subruo, 3. podkopati, podkapati.
subtiliter, prisl. tanko, potanko.
suburbānus, a, um, podgradski, predgradski.
subvenio, veni, ventum, 3. pomoći.
succedo, 3. (c. dat.) slĕditi, naslĕdnik biti.
successor, ōris, m. naslĕdnik.
succumbo, 3. podleći.
succus, i, m. sok.
sudor, ōris, m. pot, znoj.
summa, ae, ž. svota, ukupnost, glavna stvar.
summa imperii, vĕrhovno zapovĕdniĕtvo.
summus, a, um, najviši, jako visok, vĕrhovan.
sumptus, us, m. trošak.
superaddo, 3. pridodati.
supĕro, 1. nadvladati, svladati.
superbio, 4. oholiti se.
superbus, a, um, ohol.
superstitio, ōnis, ž. praznovĕrstvo.
supervacaneus, a, um, suvišan.
supervacuus, a, um, suvišan.
supervenio, veni, ventum, 4. doći k tomu, nadoći.
supplex, licis, moleć, proseć.
supplicium, i, s. kazan.
supra, predl. sa acc. na, nad, nada.
surdus, a, um, gluh, gluhak.
susceptus, a, um, poduzĕt, preduzĕt.
suscipio, 3. preduzeti, poduzeti.
suspīcax, cācis, sumnjajuć.
suspicio, 3. štovati, poštovati.
suspitio, ōnis, ž. sumnja
sustento, 1. dĕržati, uzdĕržavati.
sustinĕo, 2. dĕržati, podnĕti.
suus, a, um, svoj, njegov, njezin, njihov.
Syracusanus, i, m. Syrakuzanin.

T.

Taberna, ae, ž. koliba.
tabula, ae, ž. tabla, opis, popis dugovah.

tabula picta, ž. malarija, slika.
tacēo, 2. mučati, štititi.
acitus, a, um, mučec, tih.
taedet, 3. gaditi se.
talentum, i, s. talenat, syota no-
 vakah, Talenat atički = 1800 fl.
talis, e, takov, taki.
tandiu, prisl. dotle, dotad.
tamen, vez. ipak.
Tanaquil, *quilis*, ž. Tanaquila.
tandem, prisl. napokon, za boga.
tango, *tetigi*, *tactum*, 3. taknuti,
 dirnuti.
tanquam, prisl. kao, kao da.
tantum, prisl. samo.
tantummōdo, prisl. samo.
tantus, a, um, tolik.
Tarentum, i, s. Tarent grad u
 dolnjoj Italiji.
taurus, i, m. bik.
tēo, 3. kriti, pokriti, pokrivati.
tegumentum, i, s. pokrivalo.
tellus, *ūris*, ž. zemlja.
telum, i, s. harba, strēla.
temēre, prisl. nesmotreno.
temeritas, *ātis*, ž. nesmotrenost.
tempestas, *ātis*, ž. nepogoda, ne-
 vrēme, bura, oluja.
templum, i, s. hram.
tempus, *ōris*, s. vrēme.
tendo, *tetendi*, *tensum*, 3. ići, ci-
 ljati, putovati.
tenēo, 2. dēržati, zauzimati.
tener, a, um, nēžan.
tento, 1. kušati, prokušati, ogle-
 dati.
tenūis, e, tanak, mehak, nēžan.
tepīdus, a, um, mlak, mlačan.
tergum, i, s. hērbat, ledja; a *ter-*
go, odtraga.
terra, ae, ž. zemlja.
terrēo, 2. strašiti, plašiti.
terribilis, e, strašan, stravičan.
territorium, i, s. kotar, zem-
 ljište.
terror, *ōris*, m, strava, užas,
 strah.
testimonium, i, s. svēdočanstvo,
 svēdočba.
testis, is, m. svēdok.
teter, tra, trum, ružan.
Thebae, *arum*, ž. Tebe grad
 u Boeciji.
thesaurus, i, m. blago, zaliba.

Tiberis, is, m. Tiber potok u
 Rimu.
Tigris, is, m. Tigar rēka.
timēo, 2. bojati se.
timīdus, a, um, pljašljiv, bojaz-
 lživ.
timor, *ōris*, strah, bojazan.
tiro, *ōnis*, m. novak, mlad voj-
 nik.
toga, ae, ž. toga.
tolēro, 1. podnēti, pretērpiti, pod-
 nositi, tērpiti.
tollo, 3. dignuti, dizati, ukinuti,
 ukidati.
tonitru, us, m. gērmļjavina, grom.
tortumētum, i, s. muka.
tortuōsu, a, um, izvit, krivu-
 dast.
tot, toliko.
totus, a, um, vas.
trado, 3. predati, izručiti, kazati.
tradūco, 3. prevesti, provesti.
tragicus, a, um, tragičan.
traho, 3. vući, izvlačiti.
tranquillus, a, um, miran, poko-
 jan.
transcendo, 3. nadići, preći, pre-
 laziti, nadilaziti.
transduco, 3. prevesti.
transgressus, a, um, prekoračivši.
transiūo, *silūi*, *sultum*, 4. pre-
 skočiti.
transmitto, 3. propustiti.
transvōlo, 1. nadletēti.
tremisco, 3. dērkati, uzdērkati.
tribūnus, *militum*, vojnički tri-
 bun.
tribūo, 3. dati, podēliti.
tribus, us, ž. tribua, razdio.
triennium, i, s. trogodje, 3 go-
 dine.
trigeninus, a, um, trostruk, tro-
 gubi; *trigeminus*, trojki.
trilinguis, e, trojezičan.
triquetrus, a, um, trokutan.
tristis, e, tužan, žalostan, mērk,
 mērkav, mutan.
tristitia, ae, ž. tuga, žalost.
trititum, i, s. pšenica.
triumphans, *antis*, slavodobitan-
triumphus, i, m. slavodobitje.
 triumf.
Troja, vl. ime Troja, grad.
trojanus, a, um, trojanski.

trucido, 1. klati.
trudo, *si*, *sum*, 3. rinuti.
trux, *trucis*, divji, žestok.
tuba, *ae*, ž. trublja.
tuor, *tuus*, *sum*, 2. gledati, ču-
 vati, braniti.
tum, . . . *tum*, sad, . . . sad.
tumulus, *i*, *m*. grob, greb.
tunc, *prisl.* onda, tada.
tunica, *ae*, ž. tunika, dolnja, hal-
 jina, suknja.
turgesco, 3. nabreknuti.
turpis, *e*, prikoran, sramotan,
 ružan.
turpitudine, *dinis*, ž. rugoba, zlo-
 čestoca.
turris, *is*, ž. toranj, kula.
Tusci, *orum*, *m*. Tusci puk u
 Italiji.
tutus, *a*, *um*, siguran.
tuus, *a*, *um*, tvoj.
tyrannus, *i*, *m*, samosilnik, sil-
 nik, okrutnik, kervolok.

U.

Uber, *eris*, *e*, izdašan, obilat, čbil.
ubi, *prisl.* gdje.
ubicunque, *prisl.* gdjeod.
ubīnam, *prisl.* gdje, gdje li.
ubique, *prisl.* svagde.
udus, *a*, *um*, vlažan, mokar.
ullus, *a*, *um*, ikoji, ijedan.
ulterior, (*compar.* od *ultra*) ono-
 stran.
ultor, *oris*, *m*. osvjetnik.
ultro, *prisl.* dragovoljno.
umbra, *ae*, ž. sēna, hlad.
una, skupa.
unda, *ae*, ž. val.
unde, *prisl.* odakle, odkuda.
undique, *prisl.* odasvud, sa svih
 stranah.
universus, *a*, *um*, skupan, obće-
 nit, obći.
unquam, *prisl.* ikad.
unus, *a*, *um*, jedan.
urbānus, *a*, *um*, gradski.
uro, 3. paliti, opaliti.
ursus, *i*, *m*. medved.
usitatus, *a*, *um*, običan, navadan.
usus, *us*, navada, poraba.
ut, *uti*, *prisl.* kako, kano.

ut, *vez.* da
uter, *tra*, *trum*, koji (od dvo-
 jice).
uterque, *utraqe*, *utrumque*, oba
 i jedan, i drugi.
utervis, *utravis*, *utrumvis*, jedan
 od dvojice; *vestrum utervis*
 tkogod od vas.
utilitas, *ātis*, ž. korist, prudnost.
utor, *usus*, *sum*, 3. služiti se.
utrimque, *prisl.* s jedne strane i
 druge.
uxor, *ōris*, ž. žena; *uxorem du*
cere, oženiti se.

V.

Vaco, 1. prost biti, slobodan bi-
 ti, prazan biti, neimati.
vacuus, *a*, *um*, prazan, prost.
vadium, *i*, *s*. gaz. (t. j. plitko
 mēsto u potoku), voda.
vagus, *a*, *um*, skitan, skitljiv
 nestalan.
valēo, 1. zdravstvovati.
valetudo, *dinis*, ž. zdravje.
valide, *prisl.* zdravo, čitavo.
validus, *a*, *um*, čvērst, jak, čitav.
vallis, *is*, ž. dolina, draga.
variētas, *ātis*, ž. razlikost.
varius, *a*, *um*, različit, promē-
 nljiv.
vas, *vadis*, *m* poruk.
vas, *vasis*, *s*. sud, posuda.
vectigal, *is*, *s*. carina, danak, dēr-
 žavni dohodak, platjanje.
vehemens, *entis*, žestok, nagao.
vehementer, žestoko, jako.
veho, 3. voziti, nositi.
Veji, *ōrum*, *m*. Veji, grad u Etru-
 rijji.
vel, ili.
velamentum, *i*, *s*. zastor, pokri-
 valo.
velo, 1. zastrēti.
velox, *ōcis*, hitar, bērz.
velun, *i*, *s*. jedro.
velut, *prisl.* kao, kao da, kao
 tobož.
vena, *ae*, ž. žila.
venatus, *us*, *m* lov.
venēnum, *i*, *s*. otrov.
venia, *ae*, ž. proštenje.

venio, veni, ventum, 4. doći.
venor, 1. loviti.
venturus, a, um, dojučići, budući.
ventus, i, m. včtar.
Venus, nēris, Ź. Venera.
ver, veris, s. prolčtje, protulčtje, premalčtje.
verber bēris, s. bič, udarac, sčkak.
verbero, 1. biti, tući.
verbosus, a, um, rččit.
rerecundia, ae, Ź. stidljivost, čednost.
verčor, 2. bojati se, štojati.
verisimilis, e, včrojatan, nalik na istinu, sličan istini.
veritas, ātis, Ź. istina.
versicōlor, ōris, šaren.
versor, 1. baviti se.
versus, us, m. stih; plur. pčsma.
versutus, a, um, podhiban.
verus, a, um, istin, prav.
vescor, sci, 3 hraniti se.
vespa, ae, Ź. osa.
vespere, prisl. u večer.
vestmentum, i, s. haljina, odčca.
vestis, is, Ź. haljina.
vestio, 4. obući.
veterānus, a, um, star, star vojnik, veteran.
vetō, tui, titum, braniti, zabraniti.
vetus, ēris, star, starinski.
vetustas, ātis, Ź. starina.
vexatus, a, um, trapljen, mučen.
vexo, 1. mučiti, kiniti.
via, ae, Ź. put.
viātor, ōris, m. putnik.
vibro, 1. tresti, treptati.
(vices) cis, izmčna, mčsto.
vicissitudo, dīnis, Ź. mčna, promčna.
victor, ōris, m. dobitnik.
victoria, ae, Ź. pobčda.
victus, us, m. hrana, život, Źitak.
victus, a, um, nadvladan.
vicus, i, s. selo.
vidčo, 2. vidčti, pass. činiti se, vidčti se.

vigčo, 2. močan biti, Źivčti.
vigil, gilis, m. straŹar, straŹnik.
villa, ae, Ź. selo.
vincio, vinxi, vinctum, 4. oko-
 vati.
vinco, 3. vici, victum, nadvladati, predobiti.
vinculum, i, s. vez.
vindex, dīcis, m. osvetnik, branitelj.
vindico, 1. uzeti, uzimati na se, prisvojiti, zaiskati, zahtčvati, osvetiti.
vinča, ae, Ź. vinograd, tčrsje.
vinum, i, s. vino.
vičlo, 1. oskvčrnuti, uvrčditi.
virga, ae, Ź. šiba.
virgultum, i, s. gčrmje, šikara.
vis, vis, Ź. sila, snaga, jakost, moć.
visum, i, s. vidjenje, utvora.
Visurgis, is, m. Vezera (rčka).
visus, us, m. vid.
vita, ae, Ź. Źivot.
vitiosus, a, um, pogrčšan.
vitium, i, s. mana, pogrčška.
vito, 1. bčŹati, ugibati se, uklanjati se.
vituperātor, ōris, m. koritelj, korilac.
vitupero, 1. koriti.
vivo, 3. vixi, victum, Źivčti.
vix, prisl. jedva.
vocūla, ae, Ź. opadanje, ogovor, ogovaranje.
volo, 1. letčti.
volubilis, e, promčnljiv, bčguć.
volucris, is, Ź. ptica.
voluntariūs, a, um, dobrovoljan, nahvaličan, navlašan, hotoman.
voluntas, tātis, Ź. volja, nagnutje.
voluptas, ātis, Ź. naslada.
votum, i, s. zavčt.
vox, vocis, Ź. glas, izgovor.
vulpes, is, Ź. i, m. lisica, lisjak.
vultus, us, m. lice, obraz.

Pregled sadržaja.

Dio prvi.

Kratko rječoslovje.

<i>Glava prva.</i>		<i>Odsjek drugi.</i>	
O imenu.			str.
Odsjek prvi.		O spregi iliti konjugaciji .	27
O samostavniku	1	Razděl prvi. O spregi pomoćnoga glagolja . .	28
Odsjek drugi.		Razděl drugi. O pravilnih spregah	30
O pridavniku	15		
A. Sklanjanje pridavnikah	—		
B. Prispodoba pridavnikah	17		
C. O brojniku	19	<i>Glava tretja.</i>	
Odsjek tretji.		O česticah.	
O zaimenu	22	Odsjek prvi.	
I. O zaimenu osobnom .	—	O prislovu	51
II. " " pokaznom .	23		
III. " " upitnom .	24	Odsjek drugi.	
IV. " " odnosnom .	25	O predlogu	52
V. " " neopredjeljenom	—	Odsjek tretji.	
<i>Glava druga</i>		O veznicah	—
O glagolju.			
Odsjek prvi.		Odsjek četvrti.	
Děljenje glagoljah	26	O umetku	55

Dio drugi.

Latinski i hrvatski primjeri za prevodjenje.

<i>Odsjek prvi.</i>		<i>Odsjek peti.</i>	
Pravilni glagolji, i to		O brojnicah	86
I. Indikativ, imperativi infinitiv <i>praesentis activi</i> .	56	Odsjek šesti.	
II. Indikativ <i>praesentis passivi</i> .	58	Sprega pomoćnoga glagolja, i to:	
Odsjek drugi.		I. Indikativ	88
Sklanjanje samostavnika i pridavnika	60	II. Konjunktiv, imperativ, infinitiv i participij	90
Odsjek tretji.		Odsjek sedmi.	
Prispodabljanje pridavnikah .	77	Sprega pravilnih glagoljah, i to:	
Odsjek četvrti.		I. <i>Indicativus activi</i>	91
Sklanjanje zaimena	81	II. " <i>passivi</i>	95
		III. <i>Conjunctivus activi</i>	98
		Odsjek osmi.	
		Sprega odložnih glagoljah .	109

Dio tretji.

Popis rječih dolazećih u zadaćah	113
--	-----

Latinski i hrvatski
Priměri za prevodjenje
iz klassičnih pisacah.

Sastavljeni

po

J. A. Dünnebieru.

S kratkim rěčoslovjem iz Putsche-ve grammatike.

Drugo popravljeno izdanje.



~ Cěna 30 kr. ~

U Beču.

U ces. kralj. nakladi školskih knjigah.

1868.

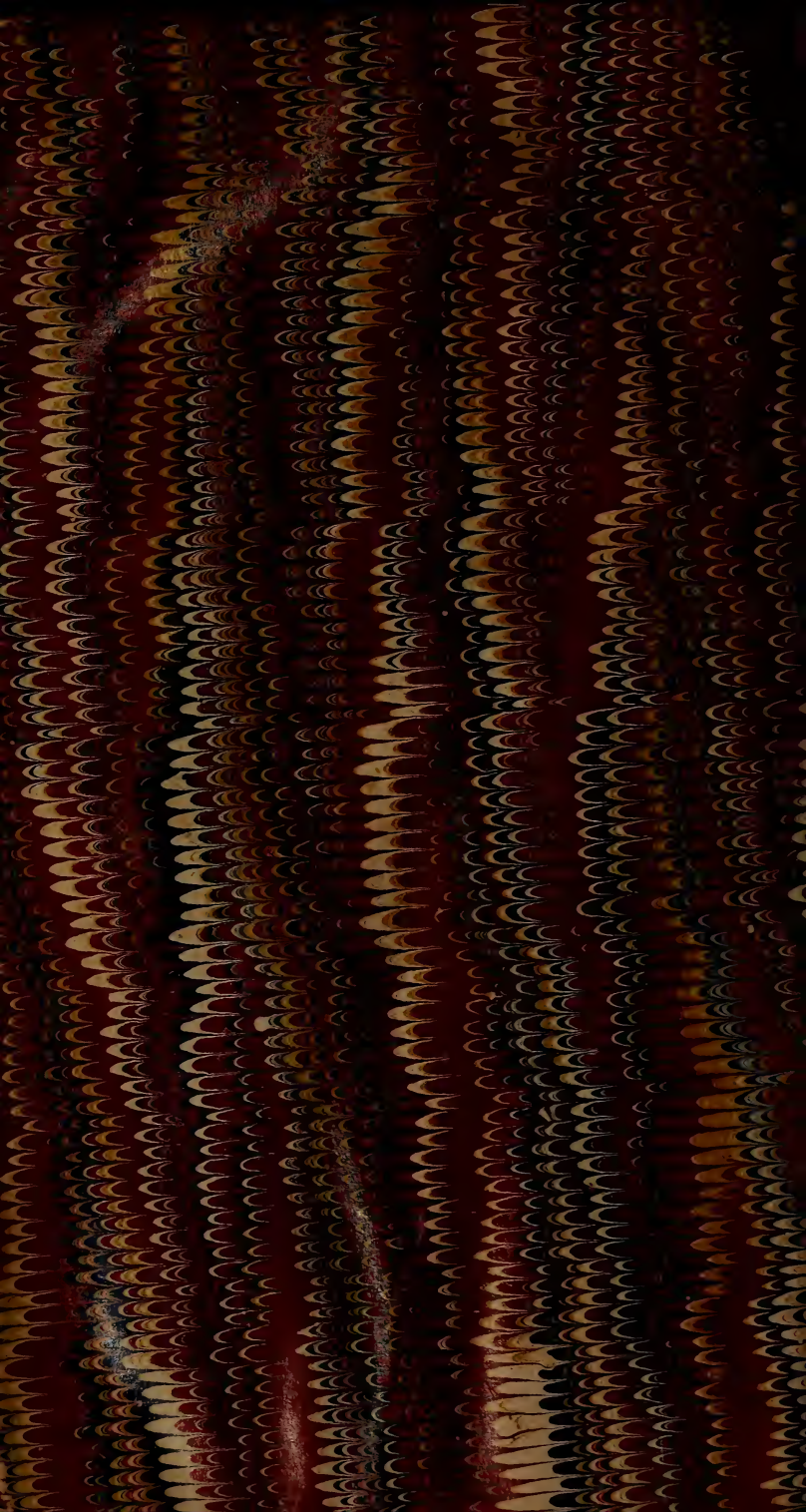














LIBRARY OF CONGRESS



0 003 037 212 8



LIBRARY OF CONGRESS



0 003 037 212 8